

ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΧΡΗΣΤΟΜΑΘΕΙΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΥΣΑ

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΝ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΑΡΕΝΑΓΩΓΕΙΩΝ

ΥΠΟ

Δ. Η. ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΤΟΜΟΣ Β΄.—ΤΕΥΧΟΣ Α΄.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΜΕΤΑ ΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΩΝ, ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΩΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Ν. ΣΙΔΕΡΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ "ΑΙ ΜΟΥΣΑΙ, ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΣΙΔΕΡΗ

15 — ΟΔΟΣ ΕΡΜΟΥ — 15

1907

ΕΡΓΑ Δ. Η. ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΚΔΟΘΕΝΤΑ ΓΥΘ ΤΟΥ ΗΜΕΤΕΡΟΥ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΥ

Α'. Πρὸς χρῆσιν τῶν Γυμνασίων.

Συντακτικὸν τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης Σχ. 8ον σελ. 144.

Στοιχειώδης Ζωολογία μετὰ πολλῶν εἰκόνων ἑκδοσις νέα διασκευασθεῖσα κατὰ τὴν τοῦ Paul Vert.

Ξενοφῶντος Ἑλληνικά βιβλίον Δ' καὶ Β' μετὰ εἰσαγωγῆς καὶ ποικίλων ἐρμηνευτικῶν σημειώσεων.

Ἑλληνικὴ Ἱστορία ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τοῦ νῦν.

*Β'. Πρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλληνικῶν Σχολείων
καὶ Παρθενωγωγείων.*

Ἑλληνικὴ Χρηστομάθεια Τόμος Δ' μετὰ ποικίλων σημειώσεων διὰ τοὺς μαθητὰς τῆς Α' τάξεως.

Ἑλληνικὴ Χρηστομάθεια Τόμος Β' περιέχων μέρη κατ' ἐκλογὴν ἐκ τῶν τεσσάρων πρώτων βιβλίων τῆς Κύρου Ἀναβάσεως, μετὰ ποικίλων σημειώσεων διὰ τὴν Β' τάξιν.

Ἑλληνικὴ Χρηστομάθεια Τόμος Β'. Τεύχος Α' περιέχων Ξενοφῶντος Κύρου Ἀνάβασιν, βιβλίον α' καὶ β' μετὰ σημειώσεων διὰ τὴν Β' τάξιν.

Ἑλληνικὴ Χρηστομάθεια Τόμος Β' Τεύχος Β' περιέχων Ξενοφῶντος Κύρου Ἀνάβασιν, βιβλίον γ' καὶ δ' μετὰ σημειώσεων διὰ τὴν Β' τάξιν.

Ἑλληνικὴ Χρηστομάθεια Τόμος Γ' περιέχων Ξενοφῶντος Ἑλληνικά βιβλία α' καὶ β' καὶ Κύρου Παιδείας κατ' ἐκλογὴν μετὰ ἐρμηνευτικῶν σημειώσεων διὰ τοὺς μαθητὰς τῆς Γ' τάξεως.

Φυσικὴ Ἱστορία μετὰ πλείστων εἰκόνων ἐγκεκριμένη ἐπὶ πενταετίαν διὰ τοὺς μαθητὰς τῆς Α' καὶ Β' τάξεως.

Ἑλληνικὴ Γραμματικὴ τῆς Ἀττικῆς διαλέκτου ἐγκριθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου κατὰ τὸν Β' Γ' νόμον ἐπὶ πέντε σχολικὰ ἔτη διὰ τὴν Α' Β' καὶ Γ' τάξιν.

Ἄνωμαλα Ῥήματα τῆς Ἀττικῆς διαλέκτου μετὰ γραμματικῶν παρατηρήσεων.

Ἐπίτομον Συντακτικὸν τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης ἐγκριθὲν ἐν τῷ διαγωνισμῷ ἐπὶ πενταετίαν.

Γ'. Πρὸς χρῆσιν τῶν Δημοτικῶν Σχολείων.

Μαθήματα Φυσικῆς Ἱστορίας μετὰ πλείστων καλλιτεχνικῶν εἰκόνων διὰ τοὺς μαθητὰς τῆς Γ' καὶ Δ' τάξεως.

Στοιχειώδης Ζωολογία μετὰ πολλῶν εἰκόνων διὰ τοὺς μαθητὰς τῆς Γ' καὶ Δ' τάξεως.

Ἐπίτομος Ἑλληνικὴ Ἱστορία ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τοῦ νῦν.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ «ΑΙ ΜΟΥΣΑΙ» ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΣΙΔΕΡΗ

15 ΟΔΟΣ ΕΡΜΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΟΔΟΣ ΕΡΜΟΥ 15

ΕΞΕΔΩΘΗΣΑΝ ΚΑΙ ΠΟΛΟΥΝΤΑΙ ΠΑΡ ΗΜΙΝ

ΠΡΟΣ ΕΚΜΑΘΗΣΙΝ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ

Γαλλικὴ Μέθοδος Ὀλλενδόρφου ἥτοι πλήρης διδασκαλία τῆς Γαλ. γλώτσης διηρημένη εἰς μῆνας ἕξ ὑπὸ Μαξίμου Δασκαλάκη ἐκδ. ἐβδόμη. Δρ. 4.—	
Κλειεὶ τῆς Γαλ. Μεθόδ. Ὀλλενδόρφου ὑπὸ Μ. Δασκαλάκη	» 2.50
Γαλλοελληνικὸν Λεξικὸν ἐπίτομον μετὰ σημειώσεως τῆς προφορᾶς ὑπὸ Μ. Δασκαλάκη.....	» 8.—
Ἡ Ἠχώ τῶν Παρισίων, ἥτοι πρακτικὴ ἀσκήσις εἰς τὸ Γαλλιστὶ διαλέγεσθαι κτλ., ὑπὸ Μαξίμου Δασκαλάκη, μετὰ Ἑλληνικῆς Ἑρμηνείας τῶν ἐν τῷ κειμένῳ λέξεων καὶ ἰδιωματικῶν φράσεων κτλ.....	» 3.—
Μέθοδος Ὀλλενδόρφου Ν. Κοντοπούλου ἐφηρμοσμένη εἰς τὴν Ἀγγλικὴν ἑκδόσιν νέα.....	» 6.—
Ἑλληνογαλλικὴ Γραμματικὴ μικρὰ Ν. Κοντοπούλου.....	» 1.20
Ἑλληνογαλλικὸν Ἀλφάβητάριον καὶ Ἀναγνώσματάριον Ν. Κοντοπούλου.....	» 1.20
Ahn F. Μέθοδος πρὸς ταχεῖαν ἐκμάθησιν τῆς Γαλ. γλώσσης.....	» 1.50
Ἑλληνογαλλικὸν Ἀλφάβητάριον καὶ Ἀναγνώσματάριον ὑπὸ Δ. Πανταζῆ.....	» 1.20
Ἑλληνογαλλικὴ Γραμματικὴ μικρὰ ὑπὸ Δ. Πανταζῆ.....	» 1.20
Γαλλικὸν Ἀναγνώσματάριον ὑπὸ I. Collar.....	» 1.20
Γαλλικὸν Ἀναγνώσματάριον ὑπὸ Ἰωσήφ Λαγκάδη.....	» 1.20
Γαλλικὴ Γραμματικὴ μικρὰ ὑπὸ Ἰωσήφ Λαγκάδη.....	» 1.20
Γαλλικὴ Γραμματικὴ μεγάλη ὑπὸ Ἰωσήφ Λαγκάδη.....	» 3.—
Γαλλικὴ Χριστομᾶθεια τόμος Α' ὑπὸ I. Λαγκάδη.....	» 2.—
Γαλλικὴ Χριστομᾶθεια τόμος Β' ὑπὸ I. Λαγκάδη.....	» 2.50
Γαλλικὴ Χριστομᾶθεια τόμος Γ' ὑπὸ I. Λαγκάδη.....	» 2.50
Γαλλικὴ Χριστομᾶθεια τόμος Δ' ὑπὸ I. Λαγκάδη.....	» 2.50
Ἰταλικὴ Μέθοδος Ὀλλενδόρφου ὑπὸ Μ. Περιδου.....	» 4.—
Κλειεὶ τῆς Ἰταλ. Μεθόδου Ὀλλενδόρφου ὑπὸ Μ. Περιδου	» 2.—
Ἰταλικὸν Ἀλφάβητάριον καὶ Ἀναγνώσματάριον ὑπὸ Μ. Περιδου.....	Λεπ. 0.60
Ἰταλικὴ Γραμματικὴ μικρὰ ὑπὸ Μ. Περιδου.....	Δρ. 1.75
Ἰταλικὴ Γραμματικὴ μεγάλη ὑπὸ Μ. Περιδου.....	» 4.—
Ἰταλοελληνικοὶ διάλογοι ὑπὸ Μ. Περιδου.....	» 3.—
Ἡ Ἠχώ τῆς Ἰταλίας ἥτοι πρακτικὴ ἀσκήσις εἰς τὴν ἐκλεκτοτέραν οἰκιακὴν ὁμιλίαν κτλ. ὑπὸ Μ. Βιαγκίνη, μετὰ τῆς Ἑλλ. Ἑρμηνείας κτλ.....	» 3.50
Ἑλληνοἰταλικὸν Λεξικὸν ὑπὸ Μ. Περιδου.....	» 18.—
Ahn F. Νέα πρακτικὴ Μέθοδος πρὸς ταχεῖαν ἐκμάθησιν τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης ὑπὸ Ν. Κοντοπούλου.....	» 3.—
Γραμματικὴ τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης ὑπὸ Α. Παπαδάκη..	» 2.—
Ἡ Ἠχώ τοῦ Λονδίνου, ἥτοι πρακτικὴ ἀσκήσις εἰς τὴν συνομιλίαν καὶ τὰς συνηθείας τοῦ καθημερινοῦ βίου τῆς μεγάλης Βρετανίας ὑπὸ Ν. Κοντοπούλου μετὰ τῆς Ἑλλ. Ἑρμηνείας κτλ.....	» 3.50
Μέθοδος τῆς Γερμανικῆς γλώσσης ὑπὸ Α. Γιάνναρη.....	» 6.—
Γαλλικὴ Γραμματικὴ ὑπὸ Π. Φαρά.....	» 2.75
Ἑλληνογαλλικὴ Φρασεολογία ὑπὸ Π. Φαρά.....	» 1.25
Ἑλληνοαγγλικὴ Φρασεολογία ὑπὸ Π. Φαρά.....	» 1.00

ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

Ξενοφῶν ὁ Ἀθηναῖος ἦν υἱὸς τοῦ Γρύλλου, Ἐρχιεὺς τὸν δῆμον, φυλῆς Αἰγνίδος. Τὸ ἔτος τῆς γεννήσεως αὐτοῦ, ὡς καὶ τὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, δὲν εἶναι ἀκριβῶς γνωστόν. Κοινῶς πιστεύεται ὅτι ἐγεννήθη τῷ 444 π. Χ. καὶ ἀπέβιωσε τὸ 354. Τοῦτο συμφωνεῖ καὶ τοῦ Λουκιανοῦ τῇ μαρτυρίᾳ (Μακρόβιοι 21), ὅτι Ξενοφῶν ὁ Γρύλλου ὑπὲρ τὰ ἐνεήκοντα ἐβίωσεν ἔτη. Ἄλλοι ἕμως ἔκ τινων τῆς Κύρου Ἀναβάσεως χωρίων (συζητησίμων καθ' ἡμᾶς) εἰκάζοντες, τὰ δὲ ὑπὸ Στράβωνος καὶ Διογ. Λαερτίου περὶ Ξενοφῶντος εἰς τὴν παρὰ τὸ Δύλιον μάχην (τὸ 424) ἀναφερόμενα μεταγενεστέραν ἐπίνοιαν θεωροῦντες, δέχονται ὡς ἔτος τῆς γεννήσεως αὐτοῦ τὸ 430 ἢ 431, τοῦ δὲ θανάτου αὐτοῦ τὸ 350. Ὑπῆρξε μαθητῆς τοῦ Σωκράτους, εἰς δὲ τὴν ῥητορικὴν Προδίκου τοῦ Σοφιστοῦ. Ὅτε δὲ Κύρος ὁ νεώτερος ἐξεστράτευσεν (τὸ 401 π. Χ) κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἀρταξέρξου τοῦ Μνήμονος μετὰ στρατοῦ, βαρβαρικοῦ μὲν ἐξ ἑκατοντακισχιλίων ἀνδρῶν, Ἑλληνικοῦ δὲ πλεον τῶν δεκακισχιλίων (μυρῖων λεγομένων κατὰ στρογγύλον ἀριθμὸν), ἠκολούθησε καὶ ὁ Ξενοφῶν τὴν ἐκστρατεῖαν ταύτην, προσκλήσει τοῦ φίλου αὐτοῦ Προξένου τοῦ Βοιωτίου, ἐκ τῶν στρατηγῶν τοῦ Κύρου, χωρὶς νὰ εἶναι, ὡς λέγει, οὔτε στρατηγός, οὔτε λοχαγός, οὔτε στρατιώτης.

Ἄφου δὲ εἰς τὴν ἐν Κουνάξοις μάχην ἐπεσεν ὁ Κύρος, ἀκολούθως δὲ πέντε ἐκ τῶν Ἑλλήνων στρατηγῶν τοῦ Κύρου δόλωσιν συνελήφθησαν ὑπὸ Τισσαφέρνης, στρατηγοῦ τοῦ βασιλέως, εἴκοσι δὲ λοχαγοὶ καὶ ὑπὲρ

τοὺς διακοσίους στρατιῶται ἐδολοφονήθησαν, ἐνῶ σύμ-
 πας ὁ Ἕλληνας στρατὸς ἐν μεγίστῃ ἀμηχανίᾳ καὶ ἀπο-
 γνώσει περὶ τῆς εἰς Ἑλλάδα καθόδου αὐτοῦ εὐρίσκετο,
 ὁ Ξενοφῶν ἔλαβε τὴν πρωτοβουλίαν, ἵνα ἐντὸς ὀλίγων
 μεταμεσονυκτίων ὥρῶν νέοι λοχαγοὶ καὶ στρατηγοὶ ἐκ-
 λήχθωσιν, ὅποτε καὶ αὐτὸς ἐξελέγη στρατηγὸς ἀντὶ
 Προξένου τοῦ Βοιωτίου, καὶ διὰ τῶν πατριωτικῶν αὐ-
 τοῦ δημηγοριῶν ἐνέπνευσε θάρρος καὶ φρόνημα εἰς τοὺς
 ἀπεγνωσμένους ἤδη Ἑλλήνας μισθοφόρους, καὶ μετὰ
 Χειρισόφου τοῦ Λακεδαιμονίου κατέρωθωσε μεθ' ὄλας
 τὰς κακουχίας τοῦ χειμῶνος καὶ τῆς μετ' ἀπίρων κιν-
 δύνων διανυτείας μακρᾶς ὁδοῦ νὰ ὀδηγήσῃ τοὺς ἀ-
 πομείναντας Ἑλλήνας στρατιώτας μέχρι Βυζαντίου,
 δείξας ὁμολογουμένως μεγίστην στρατηγικὴν ἱκανότη-
 τα, ἀνδρείαν, καρτερίαν καὶ φρόνησιν.

Ἐν Βυζαντίῳ προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ Θρακὸς ἡγεμό-
 νος Σεύθου ἐπίκουρος, ἵνα ἀνακτήσῃται τὸ πατρικὸν
 αὐτοῦ Κράτος, ἀφου κατὰ τὸ σύνθημα αὐτῷ προσήνεγ-
 κε θυσίαν εἰς τοὺς θεοὺς, καὶ ἐπέισθη ὅτι οἱ θεοὶ ἐπέ-
 τρεπον αὐτῷ ἵνα ἄγῃ τὸ στράτευμα πρὸς Σεύθην, ἤλ-
 θεν εἰς βοήθειαν αὐτοῦ καὶ τὸν κατέστησεν εἰς τὴν πα-
 τρικὴν ἀρχήν. Ἦτοιμάζετο δὲ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Ἀθήνας,
 ὅτε παρεκλήθη ὑπὸ τῶν φίλων αὐτοῦ νὰ μὴ ἀναχωρή-
 σῃ πρὸ τοῦ νὰ παραδώσῃ τὸ ὑπ' αὐτὸν στράτευμα
 πρὸς Θίβρωνα τὸν Λακεδαιμονίων στρατηγόν, πολε-
 μούντα κατὰ τῶν σατραπῶν Τισσαφέρνηους καὶ Φαρνα-
 βάζου. Ἐνδοὺς λοιπὸν τῆ παρακλήσει αὐτῶν ὀδήγη-
 σε τοὺς στρατιώτας αὐτοῦ εἰς Πέργαμον (τὸ 399 π. Χ.)
 καὶ τοὺς παρέδωκε πρὸς Θίβρωνα. Ἐνεκα τούτου κα-
 τεδικάσθη ὡς φιλολάκων εἰς ἀειφυγίαν ὑπὸ τῶν Ἀθη-
 ναίων, οἱ ἄποιοι καὶ πρότερον ἤδη ἦσαν δυσηρεστημέ-
 νοι κατ' αὐτοῦ διὰ τὴν φιλίαν αὐτοῦ μετὰ Κύρου, θεο-

ρουμένου έχθρου τῶν Ἀθηναίων, ὡς βοηθήσαντος τοὺς Λακεδαιμονίους κατὰ τὸν πελοποννησιακὸν πόλεμον οὕτω δ' ἐπληθύθεισεν ὅ,τι εἶχε προείπει τῷ Ξενοφῶντι ὁ Σωκράτης, ὅτε τὸν συνεβουλεύθη διὰ τὴν εἰς Σάρδεις πορείαν αὐτοῦ (Γ' .α'. 5). Ἐναγκάσθη λοιπὸν νὰ μείνῃ παρὰ τῷ Θίβρωνι καὶ τῷ διαδεξαμένῳ αὐτὸν Δερκυλλίδα μέχρι τοῦ 396, ὅτε ἠκολούθησε τῷ Ἀγνισιάφ εἰς τὴν κατὰ τῶν Περσῶν ἐκστρατείαν αὐτοῦ· ἀνακληθέντος δὲ τοῦ Ἀγνισιάου, ἦλθε καὶ αὐτὸς μετ' αὐτοῦ εἰς Σπάρτην καὶ συνεπολέμησεν εἰς τὴν ἐν Κορωνεΐα μάχην (τὸ 394) διέμενε δ' ἐν Σπάρτῃ, ἐν στενῇ φιλίᾳ μετὰ τοῦ Ἀγνισιάου μέχρι τοῦ 387 π. Χ. ὅτε οἱ Σπαρτιάται τῇ προτάσει τοῦ Ἀγνισιάου ἐδώρσαντο αὐτῷ ἑπαυλίαν ἐν Σκυλλοῦντι παρὰ τὴν Ὀλυμπίαν, ἐν χώρῳ, ἣν εἶχον κατακτήσει παρὰ τῶν Ἡλείων. Ἐκεῖ κατόκησεν ὁ Ξεν. ἑπτακαίδεκα περίπου ἔτη (μέχρι τοῦ 371) μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ Φιλποσίας καὶ τῶν δύο τέκνων Διοδώρου καὶ Γρύλλου, ἀσχολούμενος εἰς τὰ προσφιλεῖ αὐτῷ ἔργα γεωργίαν, θῆραν καὶ τὸ ἵππευεν· ἐκεῖ συνέγραψε καὶ τὴν Κύρον Ἀνάβασιν καὶ τὰ πλεῖστα τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ.

Μετὰ δὲ τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην (τὸ 371), ὅτε οἱ Ἡλείοι ἀνεκτίσαντο τὸν Σκυλλοῦντα, ἠναγκάσθη ὁ Ξεν. νὰ φύγῃ ἐκεῖθεν, καὶ ἐγκατεστάθῃ ἐν Κορίνθῳ. Δύο δ' ἔτη ὕστερον (τὸ 369), εἰ καὶ ἀνεκλήθη τὸ περὶ ἀειφυγίας ψήφισμα τῇ εἰσγησίῃ τοῦ Εὐδόλου, ὁ Ξεν. ἐν ὄριμῳ ἤδη ἡλικίᾳ δὲν ἠθέλησε μετὰ τριακονταετῆ φυγὴν νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ἀθηναϊκὴν τύρβην ἀπὸ τοῦ ἡσυχου βίου, ὃν διῆγεν. Ὅτε ὅμως οἱ Ἀθηναῖοι τῆς τῶν Θηβαίων συμμαχίας ἀποσπαθέντες συνεμάχισαν τοῖς Σπαρτιάταις, ὁ Ξεν. ἐνόμισεν ἐπιβαλλόμενον αὐτῷ νὰ πέμψῃ τοὺς δύο αὐτοῦ υἱοὺς ἵνα συμπολεμήσωσι τοῖς

Ἀθηναίους (τὸ 363). Καὶ ὁ μὲν Διόδωρος ἐπὶ νῆλθεν, ὁ Γρύλλος ὅμως ἔπεσεν ἐν τῇ πρὸ τῆς Μαντινείας μάχῃ (τὸ 362). Ὁ Ξενοφῶν, ὅστις ἦτο λίαν εὐσεβής, καὶ συνεχῶς προσέφερε θυσίας εἰς τοὺς θεούς, ἔτυχε πάλιν θύων ἐστεφανωμένος, καθ' ἣν στιγμὴν τῷ ἀνηγγέλθη ὁ θάνατος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Γρύλλου· καὶ ἀπέθετο μὲν τὸν στέφανον εἰς σημεῖον λύπης· ὅτε ὅμως εἶπον αὐτῷ ὅτι γενναίως μαχόμενος ἔπεσεν, ἔθετο πάλιν ἐπὶ κεφαλῆς τὸν στέφανον, καὶ ἐξηκολούθησε τὴν θυσίαν εἰπὼν ἦδειν θνητὸν αὐτὸν γεγεννηκῶς (ἐγίνωσκον ὅτι τὸν εἶχον γεννήσει θνητὸν).

Ἀπεβίωσε δὲ πλήρης ἡμερῶν ἐν Κορίνθῳ καταλιπὼν πλεῖστα συγγράμματα, ἱστορικά, πολιτικά, φιλοσοφικά καὶ στρατιωτικά, γεγραμμένα πάντα εἰς Ἀττικὴν διάλεκτον μετὰ σαφηνείας καὶ χάριτος. Ἡ δ' ἀρχαιότης τὸν ἀπεκάλει Ἀττικὴν μέλιτταν διὰ τὴν γλυκύτητα τῆς ἐκφράσεως αὐτοῦ.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

Ἐκ τῶν συγγραμμάτων τοῦ Ξενοφῶντος ἰδιαίτερα τεύχη ἀποτελοῦσι τὰ.

- 1) **Κύρου ἀνάβασις** εἰς ζ' βιβλία, τὸ σημαντικότερον τῶν ἱστορικῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων (α).
- 2) **Κύρου παιδεία** (τοῦ προεσβυτέρου) εἰς ἡ' βιβλία, ἠθικοπολιτικὸν μυθιστόρημα.
- 3) **Ἑλληνικά** εἰς ζ' βιβλία, ὧν τὰ δύο πρῶτα εἶναι συνέχεια τῆς Θουκυδίδου ἱστορίας τοῦ πελοποννησιακοῦ πολέμου· τὰ δὲ λοιπὰ περιέχουσι τὰ μέγροι τῆς ἐν Μανινείᾳ μάχης συμβάντα.
- 4) **Ἀπομνημονεύματα Σωκράτους** εἰς δ' βιβλία· πολῦτιμον φιλοσοφικὸν ἔργον, δι' οὗ ὑπερασπίζει τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ κατὰ τῆς ἐπὶ ἀσεβείᾳ καὶ διαφθορῇ τῶν νέων διαβολῆς.

Ἐν ἐνὶ δὲ τεύχει **Μικρὰ ἔργα Ξενοφώντος** ἐπιγραφομένῳ περιέχονται τὰ ἐξῆς συγγράμματα αὐτοῦ.

Ἀγῆσιλαος.—**Ἰέρων.**—**Ἀπολογία Σωκράτους.**—**Οἰκονομικός.**—**Συμπόσιον.**—**Ἀακεδαίμωνίων πολιτεία.**—**Ἀθηναίων πολιτεία.**—**Πόροι ἢ περὶ προσόδων.**—**Περὶ ἱππικῆς.** | **Ἴππαρχικός καὶ Κύνηγετικός.**

(α) Περὶ τῆς ἱστορίας ταύτης ὁ Ξενοφῶν, μεθ' ὅλην τὴν μεμετρημένην γλῶσσαν (ἦν περὶ ἑαυτοῦ μεταχειρίζεται), ἵνα φανῇ ἀξιοπιστοτέρα τοῖς συγχρόνοις αὐτοῦ λέγει ὅτι εἶναι ἔργον Θεμιστογένους τοῦ Συρακοσίου, (ὡς μὲν οὖν Κύρος στρατεύματι συνέλεξε καὶ τοῦτ' ἔχον ἀνέβη ἐπὶ τὸν ἀδελφόν, καὶ ὡς ἡ μάχη ἐγένετο, καὶ ὡς ἀπέθανεν, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀπεσώθησαν οἱ Ἕλληνες ἐπὶ θάλατταν Θεμιστογένει τῷ Συρακοσῷ γέγραπται). Ἑλλήν. Γ. α'. 2. Ἐν τούτοις καὶ αὐτὴ ἡ ἀρχαιότης ἀνεγνώριζεν αὐτὴν ἔργον τοῦ Ξενοφῶντος.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ
ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Κεφ. Α'. Ἀφορμὴ τῆς πρὸς βασιλέα ἔχθρας τοῦ Κύρου καὶ ἡ εἰς πό-
λεμον παρασκευὴ αὐτοῦ.

Δαρεῖον καὶ Παρυσάιδος γίγνονται παῖδες δύο, πρεσβύτερος μὲν 1
Ἀρταξέρξης, νεώτερος δὲ Κύρος. Ἐπει δὲ ἠσθῆνει Δαρεῖος καὶ
ὕπωπτετε τελευτήν τοῦ βίου, ἐβούλετό οἱ τῶν παιδῶν ἀμφοτέρω παρεῖ-
ναι. Ὁ μὲν οὖν πρεσβύτερος παρῶν ἐτύγχανε, Κύρον δὲ μεταπέμπε- 2

§ 1. Δαρεῖου] ὑπὸ τὸ ὄνομα
τοῦτο τρεῖς βασιλεῖς Περσῶν ἀναφέ-
ρονται 1) ὁ τοῦ Ὑστάσπου, ὑπάρ-
χου Περσίδος, ἐκ τοῦ γένους τῶν
Ἀχαιμενιδῶν, πατὴρ τοῦ Σέρξου,
ὁ καὶ ἰδρυτὴς τῆς τῶν Ἀχαιμενι-
δῶν δυναστείας· βασιλεύσας ἀπὸ
τοῦ 521—485 π. Χ. 2) ὁ ἐνταῦθα,
Ἵωχος ἢ Νόθος ἐπικαλούμενος, υἱὸς
Ἀρταξέρξου τοῦ Μακρόχειρος, (καὶ
3) ὁ ἐπιλεγόμενος Κοδομανός, ἐγγο-
νος Ἀρταξέρξου, τοῦ ἐνταῦθα μνη-
μονευομένου, καὶ τελευταῖος βασι-
λεὺς τῶν Περσῶν, φονευθεὶς ὑπὸ
τοῦ Βήσσου, σατράπου τῆς Βα-
κτριανῆς. — γίγνονται] ἱστορικός
ἐνεστῶς, ἀντὶ τοῦ ἀορίστου ἐγένοντο
(ἐγεννήθησαν). — Ἀρταξέρξης] ἱστορικός
πρῶτος ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο ἐβασί-
λευσε τῶν Περσῶν ὁ υἱὸς καὶ διά-
δοχος τοῦ Σέρξου βασιλεύσας ἀπὸ
τοῦ 465—424 ὁ ἐπικληθεὶς Μα-
κρόχειρ, ὡς ἔχων τὴν δεξιὰν μα-
κροτέραν τῆς ἐτέρας· δευτέρος εἶναι
ὁ ἐνταῦθα, Μνήμων ἐπικαλούμενος,
(ἀπὸ τοῦ 405—361), τρίτος δὲ ὁ υἱὸς
καὶ διάδοχος αὐτοῦ, Ἵωχος ἐπικα-
λούμενος ἀπὸ τοῦ πάππου αὐτοῦ
Δαρεῖου τοῦ Ἵωχος. — Κύρος]

οὗτος διακρίνεται ἀπὸ Κύρου τοῦ
Α'. τοῦ καὶ ἰδρυτοῦ τῆς περσικῆς
δυναστείας, διὰ τοῦ ἐπωνύμου νεώ-
τερος. — ὑπώπτετε τελευτήν τοῦ
βίου] τέλος τῆς ζωῆς εἶναι ὁ
θάνατος. — ἐβούλετό οἱ] ἐγκλιεῖς
τόνου. — συναπέτον τὴν οἰάντων, γ.
πρστ.) τῶν παρεῖναι, παρεῖναι αὐτῶν.

§ 2. παρῶν ἐτύγχανε] κατὰ
τύχην (τυχαίως) ἦν παρῶν, ἐτέθη
τὸ ἐτύγχανε, διότι τότε οἱ βασιλό-
παιδες συνήθως ἀπεδήμουν διὰ δια-
φόρους ὑποθέσεις τοῦ Κράτους, ὡς
εἰσπράκτορες τῶν φόρων, ἐπιθεωρη-
ταὶ τοῦ στρατοῦ κλπ. τὰνάκαλιν τοῦ
σήμερον γινόμενου, ὅτε οἱ βασιλό-
παιδες συνήθως οἰκουροῦσι. — μετα-
πέμπεται] ἱστορικός ἐνεστῶς =
ἔστειλε καὶ ἐκάλεσε. — σημειωτέον
ἅπαξ διὰ παντός, ὅτι οἱ ἐνεστῶτες
οὔτοι, οἱ λίαν συνεχῶς ἀπαντῶντες,
ὠνομάσθησαν ἱστορικοί, διότι οἱ ἱστο-
ρικοὶ συγγραφεῖς ἐπὶ διηγήσεως πα-
ρελθόντων μεταχειρίζονται κανονι-
κῶς τὸν ἐνεστῶτα ἀντὶ τοῦ ἀορί-
στου πρὸς ζωηροτέραν ἔκφρασιν·
καθόσον διὰ τοῦ ἐνεστῶτος παρι-
στάνονται τὰ συμβάντα περιγραφι-
κώτερον, ὡς πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν

ται ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, ἧς αὐτὸν σατρέλην ἐποίησεν. Ἀναβαίνει οὖν ὁ Κῦρος λαβὼν Τισσαφέρην ὡς φίλον, καὶ τῶν Ἑλλήνων δ' ἔχων ὀπλίτας ἀνέβη τριακοσίους, ἄρχοντα δ' αὐτῶν Ξένιον 3 Παρράσιον. Ἐπεὶ δ' ἐτελεύτησε Δαρεῖος καὶ κατέστη εἰς τὴν βασιλείαν Ἀριαξέροξης, Τισσαφέρης διαβάλλει Κῦρον πρὸς τὸν ἀδελφὸν ὡς ἐπιβυλιεύει αὐτῷ. Ὁ δὲ πείθεται τε καὶ συλλαμβάνει

ἡμῶν γινόμενα· ἡ τοιαύτη ἔκφρασις εἶναι συνήθιστάτη καὶ παρ' ἡμῖν ὡς ἐν παραδείγματι, λέγομεν εἰς φίλον: ποῦ ἦσαν χθές; σὲ ζητῶ εἰς τὴν οἰκίαν, σὲ ζητῶ εἰς τὰ καφεῖα, ἐρωτῶ τὸν ἕνα, ἐρωτῶ τὸν ἄλλον, τρέχω ἐδῶ, τρέχω ἐκεῖ, πουνενὰ δέν σε εὐρίσκω· τρέψον τοὺς ἐνεστῶτας τούτους εἰς ἀορίστους καὶ εὐθὺς ἐχάθη ἔλη ἡ δύναμις τοῦ λόγου.—ἀπὸ τῆς ἀρχῆς] ἀπὸ τῆς ἐπαρχίας.—σατρέην] σατράπης, λέξις περσικὴ· οὕτως ἐκαλοῦντο οἱ νῦν Νομαρχαί, πολιτικοὶ διοικηταί, βασιλικοὶ ἀντιπρόσωποι (ᾧθεν καὶ βασιλικὴ Νομαρχία), ἀντιθέτως τοῖς στρατιωτικοῖς, τοῖς στρατηγοῖς, ἢ καράνοις (κατὰ τοὺς Πέρτας).—ἐπιούσῃ] ἐξηγητέον δι' ὑπερσυντελικου=εἶχε ποιήσει, εἶχε διορίσει.—ἀναβαίνει] λέγει ἀναβαίνει, διότι ἡ Περσία γεωγραφικῶς καίεται εἰς πλάτος ἀνώτερον τοῦ τῆς Λυδίας· ἐν γένει δὲ ἡ ἐκ τῶν παραλλίων εἰς τὰ μεσόγεια (εἰς τὰ ἄνω) πορεία ἀναβαίνειν λέγεται, ᾧθεν καὶ Κῦρον ἀνάβασις.—Τισσαφέρην] ὁ Τισσαφέρης ἦτο σατράπης τῆς Ἰωνίας καὶ τῆς Καρίας.—ὡς φίλον] οὐχὶ ὄντα φίλον, ἀλλὰ ὡς φίλον (=τάχα ὡς φίλον). τοῦ ὡς ἐν τοιαύτῃ ἐννοία συνεχῶς γίνεται χρῆσις πρὸς δῆλωσιν τοῦ ψευδοῦς, (ᾧθεν καὶ ἐξηγεῖται διὰ τοῦ ὅτι τάχα καὶ ὄχι· ἀπλῶς ὅτι)·—καὶ τῶν Ἑλλήνων δὲ] ὁ δὲ ἐνταῦθα εἶναι ἐπιδοτικὸς, οὐ μόνον Τισσαφέρην, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν Ἑλλήνων μισθο-

φόρων (οὓς εἶχε παρ' αὐτῷ) ἔλαβε τριακοσίους· ἔλαβε δὲ τούτους πρὸς ἐπίδειξιν.—ὀπλίτας] ὀπλίται ἐλέγοντο οἱ βραχέως ὀπλισμένοι, ἀμυντικῶς μὲν δι' ἀσπίδος, θώρακος, κράνους (περικεφαλαίας) καὶ κνημίδων, ἐπιθετικῶς δὲ διὰ δόρατος καὶ ξίφους.—ἀνέβη] β' ἄδρ. τοῦ ἀναβαίνει. εἶναι δ' ἐπανάληψις τοῦ προηγουμένου ἀναβαίνει.—ἀρχοντα] ἀρχηγόν.—Παρράσιον] τὸν ἐκ τῆς Παρρασίας πόλεως ἐν Ἀρκαδίᾳ.

§ 3. κατέστη] κατεστάθη.—ὡς ἐπιβυλιεύει] ἐξηγητέον κατὰ παραρτυτικόν, καὶ ἐνταῦθα ἡ χρῆσις τοῦ ὡς ἐπὶ ψευδοῦς ἐννοίας, ὅτι τάχα ἐπιτείνει δὲ τὴν ἐννοίαν τοῦ ψευδοῦς καὶ ἡ εὐκτική, δηλοῦσα τὸ ἀθέβαιον (=ὅτι τάχα ἐπεβούλευεν, εἶχε κατ' αὐτοῦ ἐπιθετικούς, ἐχθρικούς σκοπούς).—ὁ δὲ] τὸ ἄβηρον μετὰ τοῦ μὲν καὶ δέ, ἄνευ οὐσιαστικοῦ, ἔχει ἀντωνυμιακὴν χρῆσιν=οὗτος δέ.—πείθεται τε καὶ] τὰ μόρια τε καὶ ἐνούμενα συμπλέκουσι τὸν λόγον σφιγκτότερον=καὶ ἐπίσθη (καὶ ἐπίστευσεν εἰς τοὺς λόγους τοῦ Τισσαφέρους) καὶ διέταξε νὰ συλλάβωσι τὸν Κῦρον, τὸ συλλαμβάνει διάμετρον.—ὡς ἀποκτενῶν] τὸ ὡς μετὰ μέλλοντος συντασσόμενον ἔχει ἐννοίαν τελικὴν = ἵνα. ἴδ. ὁμοῦς καὶ § 11 ὡς πολεμήσων.—ἢ δὲ μύτην] ὁ δὲ εἰς τὴν γλῶσσάν μας ἔχει ἐννοίαν ἀσθενεστέρην ἢ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις· ᾧθεν ἐξηγητέον: ἀλλὰ ἡ μῆτηρ

Κύρον ὡς ἀποκτενῶν ἢ δὲ μήτηρ ἐξαιτησαμένη αὐτὸν ἀποπέμ-
πει πάλιν ἐπὶ τὴν ἀρχήν. Ὁ δ' ὡς ἀπῆλθε κινδυνεύσας καὶ ἀτι- 4
μασθεῖς, βοιλεύεται ὅπως μήποι' εὖ ἔσται ἐπὶ τῶ ἀδελφῷ, ἀλλ'
ἐὰν δύνηται, βασιλεύσει ἀντ' ἐκείνου. Παρούσας μὲν δὴ ἡ μήτηρ
ὑπῆρχε τῷ Κύρῳ, φιλοῦσα αὐτὸν μᾶλλον ἢ τὸν βασιλεύοντα Ἄρτα-
ξέρξην. Ὅστις δ' ἀφικνεῖτο τῶν παρὰ βασιλέως πρὸς αὐτόν, 5
πάντας οὕτω διαιθεῖς ἀπεπέμπετο, ὥστε αὐτῷ μᾶλλον φίλους

των. — ἐξαιτησαμένη] μεσολα-
βήσασα διὰ τῶν παρακλήσεών της.
— αὐτόν] συντακτέον τῷ ἀποπέμ-
πει (τὸν στέλλει ὀπίσω εἰς τὴν
ἐπαρχίαν του). — πάλιν] (= ὀπίσω),
κεῖται κατὰ πλεονασμὸν, ὡς ἐν κεφ. ι'. 8 ἀπάλιν οὐκ ἀνα-
στρέφει. οὕτω καὶ ἐν κεφ. ε. 8 εἰς
— εἰς καὶ ἐν ς. 3 ἐν—ἐν.

§ 4 ὁ δ' ὡς ἀπῆλθε] τὸ ὡς ἐν-
ταῦθα εἶναι σύνδεσμος χρονικός =
εὐθύς ἀφοῦ. — ὅρα τὴν διαφορὸν ση-
μασίαν τοῦ ὡς ἐν τρισὶν ἀλλεπαλ-
λήλοις στίχοις (ὡς ἐπιβουλεύει, — ὡς
ἀποκτενῶν, — ὡς ἀπῆλθεν) ὥστε δι-
κοῦως ὠνόμασαν αὐτὸ μόριον πολυ-
σήμαντον. (ἴδ. καὶ § 6 ὡς μάλιστα
καὶ κεφ. β' 4 ὡς βασιλεύει. — κιν-
δυνεύσας] τὴν ζωὴν. — ἀτιμα-
σθεῖς] ἠτιμάσθη, διότι συνελήφθη
ὡς συναμώτης κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του
καὶ ἐφυλακίσθη. — ὅπως] τὸ ὅπως
συντασσόμενον μετὰ μέλλοντος ὀρι-
στικῆς ἔχει ἔννοιαν ἐπιρρηματικὴν
τοῦ τρόπου = πῶς, τίνι τρόπῳ μεθ'
ὑποτακτικῆς δὲ εἶναι σύνδεσμος τε-
λικός (= εἶνα). — μᾶποτε ἔτι ἔσται
— ἀδελφῷ] = εἰς τὸ ἐξῆς, τοῦ λοι-
ποῦ, νὰ μὴ εἶναι πλέον εἰς τὴν
ἐξουσίαν τοῦ ἀδελφοῦ του. — ὑπῆρ-
χε τῷ Κύρῳ] ἦτο μὲ τὸν Κύρον,
ὑπὲρ τοῦ Κ. — φιλοῦσα] αἰτιολο-
μετοχή, διότι τὸν ἠγάπα.

§ 5. ὅστις δ' ἀφικνεῖτο] πα-
ρατατ. τοῦ ἀφικνεῖσθαι—σῦμαι. —
πῶν παρὰ βασιλέως] κατὰ βρα-

γυλογίαν ἢ πλήρησ φράσις θὰ ἦτο:
ὅστις δὲ τῶν παρὰ βασιλεῖ ὄντων καὶ
παρὰ βασιλέως πεμπομένων ἤρχετο
πρὸς αὐτόν. — ἐπέμπετο δὲ εἰς τοὺς
σατράπας πρὸς εἰσπραξίν φόρων,
πρὸς ἐπιθεώρησιν κλπ. ἀνώτατοι βα-
σιλικοί ἄνδρες ὑπὸ διαφόρους τίτλους,
ὡς ἔφοδοι, πιστοὶ κλπ. — πάντας]
πάντας αὐτοῦ: ἔτρεψε τὸν λόγον
ἐκ τοῦ ἐνικοῦ, (ὅστις ἀφικνεῖτο) εἰς
πληθυντικὸν πρὸς γενικωτέραν ἔκ-
φρασιν. — οὕτω διαιθεῖς] εἰς
τοιαύτην διάθεσιν φέρων αὐτούς.
— ὥστε—εἶναι] ὥστε μετ' ἀπαρεμ-
φάτου δηλοῖ (κατ' Ἀσώπιον) καὶ
τάσιν πρὸς ἐπιτυχίαν τινός· οἱ
τοιούτοι δὲ λόγοι προσεγγίζουσι πρὸς
τοὺς τελικούς, καθὼς ἐνταῦθα = μέ-
σκοπόν, αὐτὸν περισσώτερον ν' ἀγα-
πῶσι, παρὰ τὸν βασιλεύει. — αὐτῷ
μᾶλλον] ἢ σύνταξις: ὥστε εἶναι
φίλους αὐτῷ μᾶλλον, ἢ βασιλεῖ. φίλος
εἰμί τινι = φιλῶ τινα, ἐπομένως τὸ
μᾶλλον συναπτεόν τῇ ἀντωνυμίᾳ
αὐτῷ, ἢς κατὰ παράθεσιν κεῖται τὸ
βασιλεῖ. οὕτω ἀμέτως προηγείται
φιλοῦσα αὐτὸν μᾶλλον, ἢ τὸν
βασιλεύοντα Ἄρταξέρξην. ἀλλὰ καὶ
ἐν § 8 δοθῆναι οἱ μᾶλλον ἢ.
κατὰ ταῦτα οὐκ ὀρθῶς ἔγει ἡ σύν-
ταξις τοῦ μᾶλλον μετὰ τοῦ φίλους,
περιφραστικῶς δῆθεν, ὡς ἔχουσιν
αἱ παρ' ἡμῖν ἐκδόσεις· διότι τότε θὰ
ἔλεγεν ὁ Ξενοφῶν ἄνευ περιφράσεως
φιλότερος, ὡς ἐν κεφ. θ' 29. ὀρθο-
τέρα δ' ἐρμηνεία εἶναι πάντοτε ἢ

εἶναι ἢ βασιλεῖ. Καὶ τῶν παρ' αὐτῶ δὲ βαρβάρων ἐπεμέλετο ὡς
 6 πολεμῆν τε ἱκανοὶ εἶεν καὶ εὐνοϊκῶς ἔχοιεν αὐτῶ. Τὴν δ' Ἑλλη-
 νικὴν δύναμιν ἠθροίζεν ὡς μάλιστα ἐδύνατο ἐπικρυπτόμενος, ὅπως
 οὐκ ἀπαρασκευότατον λάβοι βασιλέα. Ὡς οὖν ἐποιεῖτο τὴν συλλο-
 γήν ὀπίσθας εἶχε φυλακὰς ἐν ταῖς πόλεσι παρήγγειλε τοῖς φρου-
 ράρχοις ἐκάστοις λαμβάνειν ἄνδρας Πελοποννησίους διὰ πλείστους
 καὶ βελτίστους, ὡς ἐπιβουλεύοντος Τισσαφέρους ταῖς πόλεις.
 Καὶ γὰρ ἦσαν αἱ Ἰωνικαὶ πόλεις Τισσαφέρους τὸ ἀρχαῖον ἐκ
 βασιλείως δεδομένα, τότε δ' ἀφέστασαν πρὸς Κῦρον πᾶσαι πλήρ
 7 Μιλήτου ἐν Μιλήτῳ δὲ Τισσαφέρους προαισθόμενός τις ταῦτα
 βουλευομένους, τοὺς μὲν αὐτῶν ἀπέκτεινε, τοὺς δ' ἐξέβαλεν. Ὁ
 δὲ Κῦρος ὑπολαβὼν τοὺς φεύγοντας συλλέξας στρατεύμα ἐπολιόρ-

δι' ἀντιπαράθεσος παραλλήλων χω-
 ρίων τοῦ αὐτοῦ μάλιστα συγγρα-
 φεύς. — καὶ τῶν παρ' αὐτῶ δὲ] ὁ δὲ καὶ εἶναι ἐνταῦθα ἐπιδοτικός, οὐ
 μόνον τῶν παρὰ βασιλείως ἀφικνου-
 μένων, ἀλλὰ καὶ τῶν παρ' αὐτῶ.
 πρβλ. § 2 σημ. — ἐπεμέλετο] ἐφρόντιζεν. — ὡς — εἶεν καὶ —
 ἔχοιεν] εὐκτικαὶ διὰ τὸ ἀδύνατον
 ἂν θὰ ἐπετύγχανον αἱ φροντίδες καὶ
 αἱ προσπάθειαι του. τὸν γὰρ συνα-
 πτόν τῶ εἶεν, ὡς εἶεν τε ἱκανοὶ
 πολεμῆν καὶ ἔχοιεν εὐνοϊκῶς αὐτῶ.

§ 6. τὴν δ' Ἑλλην. δύναμιν] ἐννοεῖ τὸν ξενικὸν στρατόν, τὸν ἐκ
 μισθοφόρων Ἑλλήνων. — ὡς μάλι-
 ὄστα] τὸ ὡς, καθὼς καὶ τὸ ἐπόμε-
 νον οὐκ ἀπαρασκευότατον, ἔχει ἐν-
 νοιαν ἐπιτάξεως καὶ κείται ἐπιρρη-
 ματικῶς ἐν τοιαύτῃ δ' ἐννοίᾳ ἀπαν-
 τῶσι τὰ ὡς καὶ οὐ μόνον μετὰ ὑπερ-
 θετικοῦ συντασσόμενα. οὕτω, ὅτι
 πλείστους καὶ βελτίστους. — ἐπικρυ-
 πτόμενος] κρυπτόν τὸς αὐτοῦ
 σκοπῶς, (διαφόρους προφάσεις εὐρί-
 σκων). — ὅπως λάβοι] τὸ ὅπως ἐν-
 ταῦθα εἶναι σύνδεσμος τελικός (διὰ
 τὰ εὐρη) σημειώσασθαι καὶ τὴν εὐκτι-

κὴν διὰ τὸ ἀδύνατον τῆς ἐπιτυχίας.
 — ὅδε] ὡς ἐξῆς. — φυλακὰς] =
 φρουράς, ὡς δηλοῖ τὸ ἐπόμενον
 φρουράρχους. — ἐν ταῖς πόλεσι]
 ταῖς Ἰωνικαῖς, ταῖς ἀπὸ Τισσαφέ-
 ρους πρὸς αὐτὸν ἀποστάσις. — Πε-
 λοποννησίους] διότι οἱ Πελοπον-
 νήσιοι, ἰδίως δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι,
 ἐφημιζοντο ὡς ἀνδρεῖοι. — ὡς ἐπι-
 βουτῶ εὐόντος] τὸ ὡς καὶ ἐνταῦθα
 ἐπὶ ψευδοῦς προφάσεως, διότι τάχα
 ὁ Τισσαφέρους εἶγεν ἐπιθετικὸς σκοπῶς
 ἐναντίον τῶν πόλεων τούτων. — καὶ
 γὰρ] καὶ διότι = ἡ ἀλήθεια εἶναι
 ὅτι. — τὸ ἀρχαῖον] ἀρχαιότερα, πρό-
 τερον. — ἀφέστασαν] ὑπερσυν-
 τοῦ ἀφίστημι εἶχον ἀποστατήσσει.

§ 7. ἐν Μιλήτῳ] Μιλήτος,
 ἀποικία Ἑλληνική, πόλις τῆς Κα-
 ρίας, κατ' ἄλλους δὲ τῆς Ἰωνίας. —
 προαισθόμενός τις] σχῆμα
 προλήψεως. ἴδε τὴν κατωτέρω ἐν
 κεφ. η' 21 σημ. ἀφοῦ πρόλαβε καὶ
 ἐνόησεν, ὅτι τινὲς τῶν Μιλησίων τὸν
 αὐτὸν εἶχον σκοπόν. — ἐξέβαλε] τῆς
 Μιλήτου, ἐξώρισεν. — ὑπολαβὼν]
 ὑπόδεχθεις. — τοὺς φεύγοντας]
 τοὺς φυγάδας, οὓς ἐννοεῖ καὶ διὰ

καὶ Μίλητον καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, καὶ ἐπειρᾶτο κατὰ-
γειν τοὺς ἐκπεπωκότας. Καὶ αὕτη αὖ ἄλλη πρόφασις ἦν αὐτῶ
τοῦ ἀθροίζειν στρατεύματα. Πρὸς δὲ βασιλέα πέμπων ἤξιον ἀδελ- 8
φὸς ὦν αὐτοῦ δοθῆναι οἱ ταύτας τὰς πόλεις μᾶλλον ἢ Τισσαφέρην
ἄρχειν αὐτῶν, καὶ ἡ μήτηρ συνέπρατιεν αὐτῶ ταῦτα· ὥστε βασιλεὺς
τὴν μὲν πρὸς ἑαυτὸν ἐπιβουλὴν οὐκ ἠσθάνετο, Τισσαφέρει δ' ἐνό-
μιζε πολεμοῦντα αὐτὸν ἀμφὶ τὰ στρατεύματα δαπανᾶν ὥστε οὐδὲν
ἤχθετο αὐτῶν πολεμοῦντων. καὶ γὰρ ὁ Κῦρος ἀπέπεμπε τοὺς
γιγνομένους δασμοὺς βασιλεῖ ἐκ τῶν πόλεων ὦν Τισσαφέρους
εἰτύχανεν ἔχων. Ἄλλο δὲ στρατεύμα αὐτῶ σινελέγειτο ἐν Χερρο- 9
νήσῳ τῆ κατ' ἀντιπέρας Ἀβύδου τόνδε τὸν τρόπον. Κλέαρχος
Λακεδαιμόνιος φηγὰς ἦν τούτῳ συγγενόμενος ὁ Κῦρος ἠγάσθη

τοῦ ἐκπεπωκότας (τοὺς ὑπὸ Τισσα-
φέρους ἐξορισθέντας). — **κατάγειν**]
νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν πατρίδα των.
(γνωστὴ ἐκ τῆς ἱστορίας ἢ φράσις
κάθοδος τῶν Ἑρακλειδῶν). — **τοῖς**
ἐκπεπωκότας] μετοχὴ τοῦ πα-
ρακειμ. τοῦ ῥ ἐκπίπτω. παθητικὸν
τοῦ ἐκβάλλω, (ἐξορίζω). — **καὶ**
αὕτη] καὶ αὕτη ἡ αἰτία, ἡ τῆς πο-
λιορκίας, ἢ καὶ καθ' ἑλξιν. καὶ αὕτη
ἀντὶ καὶ τοῦτο.

§ 8. **ἀδελφὸς ὦν αὐτοῦ**] καθὸ
ἀδελφὸς του. — **οἱ μᾶλλον**] δεσ.
τῆς τριτοπροσώπου ἀντωνομίας, ἀνευ
ἐγκλίσεως τόνου = αὐτῶ μᾶλλον, (καὶ
ἐνταῦθα τὸ μᾶλλον συνάπτεται μετὰ
τῆς ἄντων. ὡς ἐν § 5). — **τὴν μὲν**
πρὸς ἑαυτὸν ἐπιβ.] τοὺς μὲν
καθ' ἑαυτοῦ ἐπιθετικούς σκοπούς
τοῦ Κ. δὲν ἠσθάνετο, ἀλλὰ ἐφρό-
νει κτλ. — **οὐδὲν ἤχθετο**] οὐδὲν
ἐπιρρηματικῶς = οὐδαμῶς δυσχε-
στεῖτο. — **αὐτῶν**] Κύρου καὶ Τισ-
σαφέρους. — **πολεμοῦντων**] γε-
νικὴ ἀπόλυτος αἰτιολογικὴ. — **καὶ**
γὰρ ὁ Κῦρος κτλ.] ἡ σύνταξις :
καὶ ὁ Κῦρος γὰρ ἀπέπεμπε βασιλεῖ
ποὺς εἰσομοῦς, τοὺς γιγνομένους ἐκ

τῶν πόλεων, ὦν (= ἄς) Τισσαφέρους
[οὔσας] εἰτύχανεν ἔχων [αὐτός].
δασμοὶ εἰσὶν οἱ φόροι, οἱ εἰσπρα-
τόμενοι (γιγνόμενοι) ἀπὸ τὰς πόλεις.
— ὦν] καθ' ἑλξιν, ἥτοι ἀφομοίω-
σιν πρὸς τὸ προηγουμένον τῶν πό-
λεων ἀρχαίτεροι ἐκδόσεις ἔχουσιν,
οὐχ ὀρθῶς, κατ' ὀνομαστικὴν Τισ-
σαφέρους.

§ 9. **αὐτῶ**] δοτικὴ ἠθικὴ, ὑπὲρ
αὐτοῦ, χάριν τῶν σκοπῶν αὐτοῦ. —
τῆ κατ' ἀντ. Ἀβύδου] Ἀβυδος,
πόλις τῆς μ. Ἀσίας ἐπὶ τοῦ Ἑλ-
λησπόντου. ἐπειδὴ χερσονήσοι πολ-
λοὶ εἰσὶ, ὡς ἡ Καλκιδικὴ, ἡ Ταυ-
ρικὴ, ἡ Καρικὴ κλπ. ὁ Ξεν. δῆστις
ἐν πάσιν εἶναι ἀκριβῆς, προστίθησι
πρὸς διάκρισιν τὸ κατ' ἀντία. Ἀβύ-
δου, ἐννοεῖ δὲ τὴν Θρακικὴν, τὴν
ἐν Ἑλλησπόντῳ. — **κλέαρχος**]
περὶ Κλεάρχου πολλὰ μανθάνομεν
ἐν τῇ βιογραφίᾳ αὐτοῦ (βιβλ. Β'.
κεφ. σ' 1—15). — **συγγενόμενος**]
μέσας β' ἀρίστος τοῦ συγγίγνομαι
= συναντηθεῖς, γνωρισθεῖς. — **ἠγά-
σθη τε καὶ**] ἄορ. τοῦ ἀποθετικῶ
ρήματος ἄγαμαι. τῆς ἄρετῆς, ἐννοεῖ-
ται. = καὶ τὸν ἐθαύμασε διὰ τὴν

τε αὐτὸν καὶ δίδωσιν αὐτῷ μυρίους δαρεικοὺς. Ὁ δὲ λαβὼν τὸ χρυσίον στρατεύμα συνέλεξεν ἀπὸ τούτων τῶν χρημάτων καὶ ἐπολέμει ἐκ Χερρονήσου δρμάμενος τοῖς Θραξὶ τοῖς ὑπὲρ Ἑλλησπόντου καὶ ὠφέλει τοὺς Ἕλληνας ὥστε καὶ χρήματα συνεβάλλοντο αὐτῷ εἰς τὴν τροφήν τῶν στρατιωτῶν αἱ Ἑλλησποντιακαὶ πόλεις ἐκοῦσαι. Τοῦτο δ' αὖ οὕτω τρεφόμενον ἐλάν-

10 θανεν αὐτῷ τὸ στρατεύμα. Ἀρίστιππος δὲ ὁ Θεϊταλὸς ξένος ὢν ἐτύχαεν αὐτῷ, καὶ πιεζόμενος ὑπὸ τῶν οἴκοι ἀντισιασιωτῶν ἀνδρείαν του. — **μυριοίς**] δεκακισχιλίους. — **δαρεικοὺς**] ἐννοεῖται: στατήρας. — **δαρεικὸς**] ἴσο νόμισμα χρυσοῦν, ἀξίας εἰκοσιν ἀττικῶν δραχμῶν. καὶ ἔφερεν ἐπὶ μὲν τῆς μιᾶς ὄψεως τὸν βασιλέα, πωγωνίαν, κλίνοντα τὸ νότυ, ἵνα τοξεύτῃ (ἐξ οὗ καὶ τοξόται ἐκαλοῦντο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων οἱ δαρεικοί), καὶ κρατοῦντα δ' αὖ τῆς δεξιᾶς βέλος, ἐπὶ δὲ τῆς ἐτέρας ὄψεως εἶχεν ἐκτύπωμα ἐπιμήκου ὀρθογωνίου. — ὁ δὲ] ὁ δὲ Κλέαρχος. — **τὸ χρυσίον**] χρυσὸς καὶ χρυσίον, ὡς ἄργυρος καὶ ἀργύριον, διαφέρει: χρυσὸς μὲν καὶ ἄργυρος εἶναι τὰ μέταλλα, χρυσίον δὲ καὶ ἀργύριον τὰ ἐξ αὐτῶν νομίσματα. οὕτως εἶπεν ὁ Ἀπόστολος Πέτρος πρὸς τὸν ἐπαιτοῦντα χωλὸν ἐκ κοιλάς μητρὸς: «ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐχ ὑπάρχει μοι». προτρέπομεν τοὺς φίλους μαθητάς, ἵνα ἀναγνώσιν **ὀλόκληρον τὸ γ' κεφάλαιον τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων. — ἀπὸ τούτων**] ἢ ἀπὸ ἐνταῦθα τημαίνει ἄφορμὴν, ἢ ποῖα εἰς πᾶσαν ἐπιχείρησιν εἶναι τὸ χρηματικὸν κεφάλαιον. — **ἐκ Χερρονήσου ὀρμώμενος**] ἔχων τὴν Χερρονήσον ὡς ὀρμητήριον, ὡς τόπον ὀχυρόν, ἐξ οὗ νὰ ὀρμάται εἰς τὰς κατὰ τῶν Θρακῶν ἐπιθέσεις αὐτοῦ. — **τοῖς ὑπὲρ Ἑλλησπόντου**] ἢ ὑπὲρ ἐνταῦθα δηλοῖ τὸ ὑπεράνω, ὡς καὶ ἐν κερ. ις' 12 ὑπὲρ τῆς κώμης ἐννοεῖται δὲ ἡ μετοχὴ οἴκοι. — **συνεβάλλοντο**] συνεισέφερον. — **ἐκοῦσαι**] ἐκ προθέσεως, ὑποτίθεται, ὅτι προσέθηκεν ὁ Ξεν. τὸ ἐκοῦσαι, πρὸς ἀντίθεσιν τοῖς ναυάρχοις καὶ στρατηγοῖς τῶν Ἀθηναίων, οἱ ὅποιοι συνεχῶς ἐπέβαλλον, καὶ δι' ὀπλων, φόρους βαρεῖς εἰς τὰς συμμηχικὰς πόλεις. — **τρεφόμενον ἐλάνθανε**] = ἐτρέφετο, συνετηρεῖτο κρύφα. συνήθως τὰ βήματα ἐκφράζουσι τὴν κυρίαν ἔννοιαν, αἱ δὲ μετοχαὶ δευτερεύουσιν, χρησιμεύουσαι ὡς προσδιορισμὸς χρόνου, τρόπου κλπ. εἰς τὰ βήματα ὅμως λανθάνειν, διατελεῖν, φθάνειν, ὄχουσθαι καὶ τινα ἄλλα ἢ μετοχὴ ἐκφράζει τὴν κυρίαν ἔννοιαν, τὸ δὲ βήμα ἐπιρρηματικόν. οὕτω καὶ τὸ ἀμέσως ἐπόμενον ξένος ὢν ἐτύχαεν.

§ 10. **Ἀρίστιππος**] ἐκ τοῦ γένους τῶν Ἀλευσαδῶν, ἐπιστήμου οἴκου τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ Λαρίσσης. — **ξένος**] ξένοι ἐλέγοντο οἱ ἀπὸ ξένης χώρας γνώριμοι, φίλοι γινόμενοι διὰ φιλοξενίας. κέντρον δὲ τοιούτων γνωριμῶν ἦσαν ἰδίως οἱ ἀγῶνες, ὅπου συνέρρεον πανταχόθεν ἀγωνισταὶ καὶ θεαταί, καὶ ἐπὶ ἡμέρας συνδιάγοντες καὶ συζητοῦντες διαφορῶν πόλεων κάτοικοι συνηπτον φιλικὰς εἰλικρινεστέρους καὶ σταθερωτέρας ἢ μετὰ τῶν ἐν τῇ πατρίδι αὐτῶν. — **οἴκοι**] τοπικὸν ἐπίρρημα. τὰ τοιαύτης καταλήξεως ἐπιρρή-

ἔρχεται πρὸς τὸν Κύρον καὶ αἰτεῖ αὐτὸν εἰς δισχιλίους ξένους καὶ τριῶν μηνῶν μισθόν, ὡς οὕτω περιγεγόμενος ἄν. τῶν ἀντιστασιωτῶν. Ὁ δὲ Κύρος δίδωσιν αὐτῷ εἰς τετρακισχιλίους καὶ ἑξ μηνῶν μισθόν καὶ δεῖται αὐτοῦ μὴ πρόσθεν καταλῦσαι πρὸς τοὺς ἀντιστασιώτας, πρὶν ἂν αὐτῷ συμβουλευέσθαι. Οὕτω δ' αὐτὸ ἐν Θειταλίᾳ ἐλάνθανεν αὐτῷ τροφόμενον στρατεύμα. Προξένον δὲ 11 15-11-22 τὸν Βοιώτιον ξένον ὄντα ἐκέλευσε λαβόντια ἄνδρας οὐκ πλείστους παραγενέσθαι, ὡς εἰς Πισίδας βουλόμενος στρατεύεσθαι, ὡς πράγματα παρεχόντων τῶν Πισιδῶν τῇ ἑαυτοῦ χώρᾳ. Σοφαινετον δὲ τὸν Στυμφάλιον καὶ Σωκράτην τὸν Ἀχαιόν, ξένους ὄντας καὶ τούτους, ἐκέλευσεν ἄνδρας λαβόντιας ἐλθεῖν οὐκ πλείστους, ὡς πολεμήσων Τισσαφέρει σὺν τοῖς φυγάσι τοῖς Μιλησίων. Καὶ 21-21-22 ἐποίουν οὕτως οὗτοι.

ματα ἀπαντῶσι καὶ περισπώμενα, ὡς Ἰσθμοῖ, Πυθοῖ, Μεγαροῖ, καὶ ἀναλύονται διὰ δοτικῆς ἐμπροθέτου = ἐν Ἰσθμῷ κλπ. — **ἀντιστασιωτῶν**] ἀντιφασιστῶν, ἀντιπολιτευομένων. — **Ἐπὶ τοσοῦτον** εἶπεν εἰσελάτει ὁ δαίμων τῆς διχροσίας εἰς τὰς Ἑλληνικὰς πόλεις, ὥστε δὲν ὑπῆρχε, πληρὴ τῆς Σπάρτης, πόλις, ἐν ἧ ὁί κάτοικοι νὰ μὴ ὦσι διηρημένοι εἰς ὀλιγαρχικούς (ἀριστοκρατικούς) καὶ δημοκρατικούς. ἵνα δὲ καταστρέψωσιν οἱ τῆς μιᾶς μερίδος τοὺς τῆς ἀντιθέτου, δὲν ἀπεξίσουν καὶ εἰς τὰ αἰχρότερα μετὰ νὰ καταφεύγωσι, μέχρι καὶ προδοτίας εἴ τι τῆς πατρίδος καὶ τῆς αὐτονομίας αὐτῶν. τλήμων Ἑλλάς! — **εἰς δισχιλίους**] ἕως, ἢ ἁπλῶς ὡς. — **ξένους**] ξένους ἐνοεῖ ἐνταῦθα τοὺς ἐκ διαφόρων πόλεων τῆς Ἑλλάδος μισθοφόρους στρατιώτας. — **οὕτω**] δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου, δι' αὐτοῦ τοῦ μέσου. — **ὡς περιγεγόμενος ἄν**] διὰ μὲν τοῦ ὡς δηλοῦται ἡ ἰδέα τοῦ Ἀριστίππου (νομίζοντος), διὰ δὲ τοῦ ἄν τὸ δυνατόν τῆς ἐπιτυχίας τῆς ιδέας του. — **καὶ δεῖ-**

ται]—καὶ δεῖται αὐτοῦ, καὶ τὸν παρακαλεῖ. — **μὴ καταλῦσαι**] ἐνοεῖται τὸν πόλεμον, νὰ μὴ καταλύσῃ τὸν πόλεμον, νὰ μὴ συνδιαλλαγῇ με τοὺς ἀντιφασιστάς. § 11. **παραγενέσθαι**] εἰς Σάρδεις ἐνοεῖται. — **οὐκ πλείστοις**] οὐκ ἐνοεῖται ἐπιτιμίας, ὅταν τὸ δυνατόν πλείστους. πβλ. τὴν ἐν § 6 σημ. — **ὡς εἰς Πισίδας**] τὸ ὡς καὶ ἐνταῦθα ἐπὶ ψευδοῦς προφάσεως, ὅτι τάχα, ἐπίσης καὶ τὸ ἐπόμενον — **ὡς πρᾶγα παρεχόντων**] διότι οἱ Πισίδοι ἠνώχλων, ἔβλαπτον τὴν χώραν αὐτοῦ, πράγματα δὲ σημαίνει καὶ δυσκολίας, ζάλην, θένε καὶ φράσις πολὺ συνήθης: **πράγματα μὴ μοι πάρεχε** = μὴ με ἐνοχλῆς, μὴ με σκοτίζης. — **Στυμφάλιον**] τὸν ἐκ Στυμφάλου, πόλεως τῆς Ἀρχαϊκῆς, εἰς τὰ βυραιοκωντολικὰ αὐτῆς καὶ οὐχὶ εἰς τὰ νοτιοανατολικὰ, ὡς ἔχει τὸ Λεξ. τῆς Ἑλλ. Ἀρχαιολ. Ρ. (Στυμφάλιδες ὄρθες). — **ὡς πολεμύδων**] ὡς ὄχι τελικόν (ὡς ἐν § 3), ἀλλ' ἐπὶ ψευδοῦς ἐνοείας, διότι τάχα ἤθελε πολεμήσει.

κεφ. Β'. Πορεία τοῦ στρατοῦ μέχρι Ταρσῶν.

- 1 Ἐπει δ' αὐτῷ ἐδόκει ἤδη πορεύεσθαι ἄνω, τὴν μὲν πρόφασιν ἐποιοῖτο ὡς Πισίδας βουλόμενος ἐκβαλεῖν παντάπασιν ἐκ τῆς χώρας· καὶ ἀθροίζει ὡς ἐπὶ τούτους τό τε βαρβαρικὸν καὶ τὸ Ἑλληνικὸν στράτευμα. Ἐνταῦθα καὶ παραγγέλλει τῷ τε Κλεάρχῳ λαβόντι ἦκειν ὅσον ἦν αὐτῷ στράτευμα, καὶ τῷ Ἀριστίπῳ συναλλαγέντι πρὸς τοὺς οἴκοι ἀποπέμψαι πρὸς ἑαυτὸν ὃ εἶχε στράτευμα· καὶ Ξενία τῷ Ἀρκάδι, ὃς αὐτῷ προειστίηκει τοῦ ἐν ταῖς πόλεσι ξενικοῦ, ἦκειν παραγγέλλει λαβόντα τοὺς ἀνδράς πλὴν δύο-
- 2 σοι ἱκανοὶ ἦσαν τὰς ἀκροπόλεις φυλάτιν. Ἐκάλεσε δὲ καὶ τοὺς Μίλητον πολιορκουῦντας, καὶ τοὺς φρυγάδας ἐκέλευσε σὺν αὐτῷ στρατεύεσθαι, ὑποσχόμενος αὐτοῖς, εἰ καλῶς καταπράξειεν ἐφ' ἃ ἐστρατεύετο, μὴ πρόσθεν παύσεσθαι, πρὶν αὐτοὺς καταγάγοι οἴκαδε. Οἱ δὲ ἠδέως ἐπειθήοντο· ἐπίστεον γὰρ αὐτῷ· καὶ λαβόντες τὰ ὅπλα

§ 1. ἡδῶν] χρονικόν· τότε πλέον. ἡ ἔννοια· ὅτε δὲ τῷ ἐφάνετο, ὅτι ἦτο πλέον ὥρα κατάλληλος νὰ κινηθῆται πρὸς τὰ ἄνω (εἰς Περσίαν).— τὴν μὲν] ὁ μὲν μένει ἀνανταπόδοτος.— ὡς—βουλόμενος] τὸ ὡς καὶ ἐνταῦθα ἐπὶ ψευδοῦς ἐννοίας ὡς καὶ ἐν τῷ ἐπομένῳ ὡς ἐπὶ τούτους.— καὶ ἀθροίζει] τὸ ὡς ὑπονοεῖται ἀπὸ κοινοῦ καὶ ἐνταῦθα, καὶ ὡς ἀθροίζει· κατ' ἀλλαγὴν συντάξεως ἐκ πλαγίου λόγου (ὡς βουλόμενος) εἰς ὀρθόν.— ἐνταῦθα] χρονικόν= τότε, σχετικῶς τοῖς ἀνωτέρω. καὶ ὄχι τοπικόν, ὡς ἔχουσιν αἱ ἐκδόσεις. ἀφοῦ ἀπεφάσισε νὰ ἐστρατεύσῃ, ἐνταῦθα (τότε).— καὶ παραγγέλλει] ὁ καὶ ἐνταῦθα καίται ἐν τῇ σπανίᾳ αὐτοῦ σημασίᾳ=εὐθύς, τότε· εὐθύς. πρβλ. Δημ. π. τ. στεφ. 60 καὶ διεκωλύθη.— ὅσον ἦν αὐτῷ] δοτ. κτητικὴ = ὅσον εἶχεν, ὡς ἀμέσως ἔπειτα.— τῷ Ἀρκάδι] ὃν ἀνωτέρω Παρράσιον εἶπεν ἐκ τῆς πατρίδος αὐτοῦ, ἐνταῦθα δὲ καλεῖ αὐτὸν ἐκ τῆς ἐπαρχίας, εἰς

ἣν ὑπάγεται ἡ Παρρασία.— αὐτῷ] δοτικὴ ἢ θητικὴ.— προειστίηκει] τοῦ ἦτο προϊστάμενος, ἄρχων ὡς ἐν κεφ. α' 2.— τοῦ-ξενικοῦ] ἐννοεῖται στρατοῦ, τοῦ ἐν ταῖς Ἴωνικαῖς πόλεσι, = τῶν μισθοφόρων Ἑλλήνων.— πλὴν ὀπόσοι] πλὴν ἐκείνων ὅσοι· τὸ πλὴν συντάσσει ὁ Ξεν. μετ' ὀρθῆς προτάσεως. πρβλ. § 24, ἡ' 20 καὶ 25, θ' 29, καὶ Βιβλ. Γ'. α' 26. ἴδε ὁμοίως καὶ θ' 9 καὶ 31 καὶ Βιβλ. Γ'. α' 10.

§ 2. εἰ καταπράξειεν] αἰολικός ἄοριστος· ἂν τυχόν ἤθελε κατορθώσῃ τὸν σκοπὸν, δι' ὃν ἐξεστράτευεν (ἐφ' ἃ ἐστρατεύετο).— μὴ παύσεσθαι] ἀντικείμενον τοῦ πολέμου. ἡ δ' ἔννοια. ὑποσχόμενος, ὅτι δὲν ἤθελε παραιτηθῆναι τοῦ πολέμου.— ἠδέως] ἀπὸ σκοποῦ ἐτίθη τοῦτο· ἀσμένως ἐπειθήοντο, οὐχὶ ἐξ ἀνάγκης, οὔτε ἐκ φόβου. ἐπιφέρει δὲ τὸν λόγον· ἐπίστεον γὰρ αὐτῷ, διότι εἶχον ἐμπιστοσύνην εἰς τοὺς λόγους τοῦ Κύρου, ὡς ἀνδρὸς τιμίου. πρβλ. θ'. 8.— τὰ ὅπλα] τοὺς ὅπλιτας.

παρήσαν εἰς Σάρδεϊς. Ξενίας μὲν δὴ τοὺς ἐκ τῶν πόλεων λαβὼν 3
 παρεγένετο εἰς Σάρδεϊς ὀπλίτας εἰς τετρακισχιλίους, Πρόξενος δὲ
 παρὴν ἔχων ὀπλίτας μὲν εἰς πεντακοσίους καὶ χιλίους, γυμνήτας
 δὲ πεντακοσίους, Σοφαίνετος δ' ὁ Στυμφάλιος ὀπλίτας ἔχων
 χιλίους, Σωκράτης δ' ὁ Ἀχαιὸς ὀπλίτας ἔχων ὡς πεντακοσίους,
 Πασίων δ' ὁ Μεγαρεὺς τριακοσίους μὲν ὀπλίτας τριακοσίους δὲ
 πελταστὰς ἔχων παρεγένετο ἦν δὲ καὶ οὗτος καὶ ὁ Σωκράτης τῶν
 ἀμφὶ Μίλητον στρατευομένων. Οὗτοι μὲν εἰς Σάρδεϊς αὐτῶ ἀφί-
 κοντο. Τισσαφέρης δὲ κατάνοήσας ταῦτα, καὶ μείζονα ἠγησάμενος 4
 εἶναι ἢ ὡς ἐπὶ Πισίδας τὴν παρασκευὴν, πορεύεται ὡς βασιλέα ἢ
 ἐδύνατο τάχιστα ἰππέας ἔχων ὡς πεντακοσίους. Καὶ βασιλεὺς μὲν διή-
 λπει ἠκουσε Τισσαφέρους τὸν Κύρου στόλον ἀντιπαρασκευάζετο.

Κῦρος δ' ἔχων οὖς εἴρηκα ὠρμάτο ἀπὸ Σάρδεων· καὶ ἐξελαύνει 5

§ 3. τοὺς ἐκ τῶν πόλεων] κατά βραχυλογία. τοὺς ἐν ταῖς πόλεσι λαβὼν ἐκ τῶν πόλεων. πρβλ. α' 5. — ὀπλίτας] ἴδ. τὴν ἐν § 2 σημ. — γυμνήτας] ὁ γυμνῆς τοῦ γυμνήτης. γυμνήτες καὶ ψιλοὶ ἐλέγοντο οἱ ἐλαφρῶς ὀπλισμένοι, ἔχοντες ἢ ἀκόντιον (ἀκοντισταί), ἢ τόξον (τοξόται), ἢ σφενδόνην (σφενδονῆται). — ὡς πεντακοσίους] τὸ ὡς ἐνταῦθα εἶναι εἰς τὴν παρ' ἡμῶν σημασίαν. — πελταστὰς] πέλτη ἦν ἐλαφρὰ ἄσπίς, οἱ δὲ φέροντες αὐτὴν ἐλέγοντο πελτασταί, ἔχοντες καὶ ἀκόντιον μακρὸν καὶ ξίφος. ὥστε σταν μεσάζοντες μεταξὺ τῶν ὀπλιτῶν καὶ γυμνήτων. — τῶν ἀμφὶ Μ. στρατευομένων] ἐκ τῶν πολιορκούντων τὴν Μίλητον.

§ 4. αὐτῶ] δοτ. ἠθικῆ = κατ' ἐντολήν του. — κατανοήσας] βελλῶν κατὰ νοῦν τὰ ἔργα ταῦτα τοῦ Κύρου (ἐννοήσας τὸν ὑποκρυπτόμενον σκοπὸν τοῦ Κ.). — καὶ ἠγησάμενος] ἢ σύνταξις· καὶ ἠγησάμενος εἶναι τὴν παρασκευὴν (Κύρου) μείζονα εἶναι, ἢ ὡς [ἔδει· εἶναι] ἐπὶ

Πισίδας. ἢ δ' ἔννοια· καὶ θεωρήσας ὅτι ἡ προετοιμασία τοῦ Κύρου ἦτο μεγαλειτέρα, παρ' ὅση (παρ' ὅποια ἔπρεπε [ἔδει] νὰ ᾖτο ἐναντίον τῶν Πισιδῶν. — ὡς βασιλέα] οὕτω καὶ ἐν Βιβλ. Β'. γ' 29 καὶ ς 1. τὸ ὡς συντασσόμενον μετ' αἰτιατικῆς προσώπου ἔχει ἔννοιαν διάφορον τῶν ἤδη σεσημειωμένων (ἴδε α'. § 4), ἰσοδυναμοῦν μὲ τὴν πρὸς. πρβλ. Δημ. π. τ. στεφ. 133. 169. — ἢ ἐδύνατο] ἢ πλήρης φράσις· ἢ ὁδῶ τάχιστα ἐδύνατο, (ἴσον ἐδύνατο τάχιστα). κατὰ Διόδωρον, τὸν σκοπὸν τῆς ἐκστρατείας τοῦ Κύρου πρῶτος Ἀλκιβιάδης κατανοήσας ἀνήγγειλεν εἰς τὸν Φερνάβαζον.

§ 5. τὸν στόλον] στόλος σημαίνει παρὰ τοῖς ἀρχαίοις πᾶσαν ἀποστολὴν στρατοῦ, εἴτε διὰ ξηρᾶς (ὡς ἐνταῦθα καὶ Β'. β' 11 καὶ Γ'. α' 9), εἴτε διὰ θαλάσσης (ὡς ἐν γ' 16. τὸν στόλον ποιοῦμένου)· ἀλλὰ καὶ ἀπλῶς δρόμον, ὄδον, (ὡς ἐν Β'. β' 10). — ἀντιπαρασκευάζετο] ἢ ἀντὶ σημαίνει τὸ ἀφ' ἐτέρου [ἐναντίον τοῦ Κύρου]. — ἐξελαύνει] πο-

διὰ τῆς Λυδίας σταθμούς τρεῖς παρασάγγας εἴκοσι καὶ δύο ἐπὶ τὸν Μαίανδρον ποταμόν. Τούτου τὸ εὖρος δύο πλέθρα γέφυρα 6 δ' ἐπὴν ἐξευγμένη πλοίοις. Τοῦτον διαβάς ἐξελαύνει διὰ Φρυγίας σταθμὸν ἓνα παρασάγγας ὀκτώ εἰς Κολοσσάς, πόλιν οἰκουμένην, εὐδαίμονα καὶ μεγάλην. Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας ἑπτὰ καὶ ἤκε 7 Μένων ὁ Θειταλὸς δλίτιας ἔχων χιλίους καὶ πελταστὰς πεντακοσίους, Δόλοπας καὶ Αἰνιᾶνας, καὶ Ὀλυνθίους. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμούς τρεῖς παρασάγγας εἴκοσιν εἰς Κελαινάς, τῆς Φρυγίας πόλιν οἰκουμένην, μεγάλην καὶ εὐδαίμονα. Ἐνταῦθα Κύρου βασιλεία ἦν καὶ παράδεισος μέγας ἀγρίων θηρίων πλήρης, ἃ ἐκεῖνος ἐθήρουν ἀφ' ἔλλου, ὁπότε γυμνάσαι βούλοιο ἑαυτὸν τε 8 ρεύεται διερχόμενος διὰ τῆς Λυδίας. — **σταθμοῖς**] σταθμὸς σημαίνει, ὡς καὶ παρ' ἡμῖν, τὸν τόπον, ὅπου ἴσταται τις μετὰ πορείαν ὥρων τινα, ὅπου καταλύει (κοινοῦται). — **παρασάγγας**] παρασάγγης λέξις περσικὴ, ἐξηλληνισμένη τὸρπον τινὰ διὰ πρενοθίσεως φωνηέντων, ὡς **παράδεισος**, **Ἐέρξης** κλπ. σημαίνει δὲ μῆκος ὁδοῦ, εἴτε διάστημα λ' σταδίων. — **ἐπὶ τὸν Μαίανδρον**] ἢ ἐπὶ σημαίνει: διεύθυνσιν εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ. ὁ Ξεν. διὰ μὲν τοὺς ἄλλους σταθμοὺς μεταχειρίζεται τὴν εἰς, περὶ δὲ ποταμῶν τὴν ἐπὶ (τὸ κεφ. δ' 1. 9. 11). διότι φυσικὰ ἡ ὄχθη κεῖται ὑψηλότερον τοῦ ποταμοῦ. γνωστὸν τὸ τοῦ **Δαβὶδ**: «**Ἐπὶ τῶν ποταμῶν Βαβυλώνας, ἐκεῖ ἐκαθήσομεν** κτλ.» — ἀνάγνωθι τὸν ρλζ' ψαλμὸν δλον, ἐμπνέοντα ἔνθου πατριωτισμῶν. — **εὖρος**] ὁ Ξεν. ἀναφέρει τὸ πλάτος τῶν ποταμῶν πρὸς δήλωσιν τοῦ μεγέθους αὐτῶν. ῥήμα ἐννοεῖται τὸ ἦν. ὡς κεῖται ἐν κεφ. δ' 1. — **πλέθρα**] πλέθρον εἶναι τὸ ἕκτον τοῦ σταδίου, ἦτοι μῆκος ρ' ποδῶν. — **ἐπὶ τὴν**] ἦν ἐπ' αὐτοῦ. — **ἐξευγμένη**] κατεσκευασμένη διὰ πλοίων ἐξευγμένων πρὸς ἀλλήλα.

§ 6. **εἰς Κολοσσάς**] Κολοσσαί, πόλις Φρυγίας, πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς ὁποίας ἐπιγράφεται ἡ ζ' τῶν ἰδ' ἐπιστολῶν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου (ἢ πρὸς Κολοσσαίτες), ἀξία μελέτης ἰδίᾳ διὰ τὸς ἐν κεφ. γ' καὶ δ' συμβουλὰς τοῦ Ἀποστόλου πρὸς πάντα τὰ μέλη τῆς κοινωνίας. — **οἰκουμένην**] πολυάνθρωπον (ὡς ἀπαντᾷ ἐν βιβλ. Β' δ'. 13). — **εὐδαίμονα**] πλουσίαν, περιέχουσαν ἄφθονα πάντα τὰ πρὸς εὐζωίαν. — **Μένων**] ἀρχηγὸς τῶν παρ' Ἀριστίππου τοῦ Θειταλοῦ πρὸς Κύρον σταλέντων μισθοφόρων. πρβλ. κεφ. α' 10 καὶ β' 1 καὶ βιβλ. Β. § 28. — **Δόλοπας** — **Ὀλυνθίους**] οἱ μὲν Δόλοπες καὶ Αἰνιᾶνες ἦσαν λαοὶ τῆς Θεσσαλίας, οἱ δὲ Ὀλυνθοὶ κάτοικοι τῆς ἐν Χαλκιδικῇ Χερσονήσῳ πόλεως Ὀλύνθου.

§ 7. **οἰκουμένην**] = πολυάνθρωπον. — **Βασιλεία**] ἐπιθετὸν οὐσιαστικὸν ἐννοεῖται δώματα. — **πανάδεισος**] λέξις περσικὴ κατὰ Φώτιον (Ferdews φέρδεις). πρβλ. § 5. σημαίνει δὲ μέγαν κατὰφυγον κτήπον, περιτετελισμένον. — **ὁπότε βούλοιο**] ὁσάκις ἤθελε. προηγούμενον ῥήματος παρωχημένου χρόνου (ἐθήρουν), αἱ ἐξαρτώμεναι

καὶ τοὺς ἵππους. Διὰ μέσον δὲ τοῦ παραδείσου ᾗεὶ ὁ Μαΐανδρος ποταμός· αἱ δὲ πηγαὶ αὐτοῦ εἰσιν ἐκ τῶν βασιλείων· ᾗεὶ δὲ καὶ διὰ τῆς Κελαινῶν πόλεως. Ἔσσι δὲ καὶ μεγάλου βασιλέως βασι- 8 λεια ἐν Κελαιναῖς ἐρυμνὰ ἐπὶ ταῖς πηγαῖς τοῦ Μαρσούου ποταμοῦ ὑπὸ τῆ ἀκροπόλει· ᾗεὶ δὲ καὶ οὗτος διὰ τῆς πόλεως καὶ ἐμβάλλει εἰς τὸν Μαΐανδρον· τοῦ δὲ Μαρσούου τὸ εὖρος ἐστὶν εἴκοσι καὶ πέντε ποδῶν. Ἐνταῦθα λέγεται Ἀπόλλων ἐκδεῖραι Μαρσούαν νικήσας ἐρίζοντά οἱ περὶ σοφίας, καὶ τὸ δέγμα κρεμάσαι ἐν τῷ ἀντρω, ὅθεν αἱ πηγαὶ διὰ δὲ τοῦτο ὁ ποταμὸς καλεῖται Μαρ- 9 σούας. Ἐνταῦθα Ἐρέξης, ὅτε ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἠιτηθεὶς τῆ μάχη 9 ἀπεχώρει, λέγεται οἰκοδομησάμενος ταῦτά τε τὰ βασίλεια καὶ τὴν Κελαινῶν ἀκρόπολιν. Ἐνταῦθα ἔμεινε Κῦρος ἡμέρας τριάκοντα καὶ ἦκε Κλέαρχος ἔχων ὀλίγας χιλίους καὶ πελιαστὰς Θοῤῃκας ὀκτακοσίους καὶ τοξότας Κρητίας διακοσίους. Ἀμα δὲ καὶ Σῶσις παρῆν ὁ Συρακόσιος ἔχων ὀλίγας τριακοσίους, καὶ Σοφαίνετος ὁ Ἀρκὰς ἔχων ὀλίγας χιλίους. Ἐνταῦθα Κῦρος ἐξέτασιν καὶ ἀριθμὸν τῶν Ἑλλήνων ἐποίησεν ἐν τῷ παραδείσῳ, καὶ ἐγένοντο

προτάσεις τίθενται κατ' εὐκτικήν.

§ 8. **μεγάλου βασιλέως**] μέγαν βασιλέα ἔλεγον καὶ ἐνόουν οἱ Ἕλληνες τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν ὡς τὸν Σουλτάνον ἐκάλεε ἡ Εὐρώπη πᾶσα le grand Seigneur μέχρι τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως. — **ἐρυμνὰ**] ὄχυρά. — **ἐμβάλλει**] χύνεται. — **τοῦ δὲ Μαρσούου τὸ εὖρος**] τὸ πλάτος τοῦ ποτ. Μαρσούου εἶναι μόνον κε' ποδῶν, ἐνῶ τὸ τοῦ Μαΐανδρου ἦν ὀκταπλάσιον (δύο πλῆθρα=σ' ποδῶν). — **ἐνταῦθα λέγεται**] μυθολογικόν. — ὁ Ξεν. διὰ διαφόρων παρεκβάσεων, περιγραφῶν καὶ ἐπεισοδίων ποικίλλει συνεχῶς τὸν λόγον, ἵνα μετριάτῃ τὸ μονότον τῆς ἀφηγήσεως. πρβλ. ε' 1-4 καὶ ἀλλαχεῦ. — **οἱ**] δοτικὴ τῆς τριτοπροσώπου ἀντωνυμ. μετ' ἐγκλίσεως τόνου. — **περὶ σοφίας**] σο-

φίαν ἐννοεῖ ἐνταῦθα τὴν ἐν τῇ Μουσινῇ ἐμπειρίαν· διότι ὁ Ἀπόλλων, τὸν ὁποῖον ὁ Μαρσούας (εὐρέτης τοῦ αὐλοῦ) εἰς διαγωνισμὸν προεκάλεσεν, ἦν θεὸς τῆς Μουσικῆς, καὶ δὴ καὶ Μουσηγέτης. — **ὅθεν**] ἐξ οὗ ἀντρω, πηγάζει ὁ Μαρσούας.

§ 9. **τῆ μάχη**] τῇ ἐν Σαλαμῖνι νυμαχίᾳ, τῷ 480 π. Χ. — **ἀπεχώρει**] ἐπίστρεφεν εἰς τὴν Περσίαν. — **ἦκε**] εἶπεν ἔλθει. ἦκω = ἦλθον. ἐνεστώσως μετὰ σημασίας παρελθόντος, ὡς καὶ τὸ οἴχομαι. — **τοξότας Κρητίας**] ἴδ. βιβλ. Γ' γ' 7. καὶ 15. — **ἄμα δὲ**] ἐννοεῖται τῷ Κλεάρχῳ. — **Σῶσις**] γεν. Σώσιδος. — **ἐξέτασιν**] ἐπιθεώρησιν. — οἱ ἀρχαῖοι διὰ τῆς λέξεως ταύτης ἐδήλου καὶ ἀνάγκησιν καὶ διάγνωσιν (ιατρικῶς), οὐχὶ δὲ ἐξετάσεις, ὡς παρ' ἡμῖν. — **καὶ ἀριθμὸν τῶν Ἑλλ.**]

οὐ σύμπαντες δὴ πάντες μὲν μύριοι καὶ χίλιοι, πελτασταὶ δ' ἄμφι
 10 τοὺς δισχιλίους. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς δύο παρασάγγας
 δέκα εἰς Πέλιας, πόλιν οἰκουμένην. Ἐνταῦθ' ἔμεινεν ἡμέρας τρεῖς
 ἐν αἷς Ξενίας ὁ Ἄρκας τὰ Λύκαια ἔθνησε καὶ ἀγῶνα ἔθηκεν
 τὰ δ' ἄθλα ἦσαν στλεγγίδες χρυσαῖ· ἐθώρει δὲ τὸν ἀγῶνα καὶ
 11 Κῦρος. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς δύο παρασάγγας δώδεκα
 εἰς Κεράμων ἀγοράν, πόλιν οἰκουμένην, ἐσχάτην πρὸς τῇ Πισιδῶν
 χώρα. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας τριάκοντα
 εἰς Καῦσιρου πεδίον, πόλιν οἰκουμένην. Ἐνταῦθ' ἔμεινεν ἡμέρας

καὶ ἀριθμησιν τῶν Ἑλλήν. μι-
 σθοφόρων. — οἱ σύμπαντες] οἱ
 πάντες ὁμοῦ, πάντες συμπεριλαμ-
 βανόμενοι ἐν τῷ ἀριθμῷ. — μύριοι
 καὶ χίλιοι] ἑνδεκακισχίλιοι, κατὰ
 στρογγύλον ἀριθμόν, προσφιλεῖ τοῖς
 ἀρχαίοις, διότι ἡ πρόσθεσις τοῦ
 ἀριθμοῦ τῶν ὀπλιτῶν ἐκάστου ἀρ-
 χηγοῦ διδίδε ἀθροισμα κατὰ τετρα-
 κόσια μικρότερον τῶν ἑνδεκακισχι-
 λίων. ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν πελτα-
 στῶν κατὰ τριάκοντα εἶναι ἐλάσ-
 σων τοῦ πραγματικοῦ αὐτῶν ἀθροί-
 σματος. Τὸ ὄλον δὲ τῶν Ἑλλήνων
 μισθοφόρων, ἄνευ διακρίσεως ὄπλων,
 συνεποσοῦτο εἰς δωδεκακισχιλίους
 ἑννεακισίους.

§ 10. εἰς Πέλιας] πόλιν τῆς
 Φρυγίας. — ἐν αἷς] ἐν αἷς ἡμέραις,
 ἐν διαρκείᾳ τῶν ὁποίων ἡμερῶν. —
 τὰ Λύκ. ἔθνησε] ἐτέλεσε διὰ θυ-
 σιῶν τὴν ἐορτὴν Λύκαια. Λύκαια
 ἦσαν ἐορτὴ τελουμένη ὑπὸ Ἀρκά-
 θων μετὰ γυμνικῶν ἀγῶνων (ἔθεν
 καὶ ἀγῶνα ἔθηκε) εἰς τιμὴν τοῦ
 Λυκαίου Διός, ἐπικαλυμμένου οὕτως
 ἐκ τοῦ ὁμωνύμου ἔθρου, ἔνθα ἀνέ-
 καθεν ὑπῆρχεν ἡ λατρεία τοῦ Διὸς
 ὡς θεοῦ τοῦ φωτὸς (εὐθλία). Λύκαια
 δὲ πληθυντικῶς, (ὡς καὶ τὰ ἡμέ-
 τερα Θεοφάνεια, Φῶτα, Χριστού-
 γεννα), διότι καὶ τότε ἐπὶ ἡμέρας
 διήρκουν αἱ ἐπίσημοι ἐορταί. — τὰ
 δ' ἄθλα] τὰ ἐπαθλα, τὰ βραβεῖα

τῶν νικητῶν. ἄθλοι δὲ ἀρσενικῶς οἱ
 ἀγῶνες (ὡς οἱ ἰβ' ἄθλοι τοῦ Ἑρα-
 κλέους). — στλεγγίδες] ζύστρα
 διότι ἦταν γυμνικοὶ οἱ ἀγῶνες
 (στλεγγίς) τὸ Τουρκιστὶ σλεγκ γρη-
 σιμεῦον ὡς κόσμημα). — τὰ ζύστρα
 ἐχρησίμευον ἰδίως πρὸς κάθαρσιν
 τοῦ σώματος τῶν ἀθλητῶν πρὸ τοῦ
 λουτροῦ ἐπειδὴ οἱ ἀθληταὶ ἐπά-
 λαιον, ἀφοῦ ἐγρίοντο τὸ σῶμα ὄλον
 μὲ ἔλαιον καὶ διὰ κόνεως ἐπεπάσ-
 σοντο πρὸ τῆς πάλης, ἐπάλαιον δὲ
 ἐπὶ ἀμμώδους κονίστρας, τὸ ἔλαιον
 καὶ ὁ ἀπὸ τῆς πάλης ἰδρώς μετὰ
 τῆς κόνεως καὶ τῆς ἄμμου ἀπετέ-
 λουν ἐπὶ τοῦ σώματος αὐτῶν ἀλειμ-
 μα παχύ, τὸ ὅποιον ὄφειλον πρῶ-
 τα διὰ τῆς στλεγγίδος νὰ ζύσουν,
 καὶ ἔπειτα ἐλούοντο πρὸς τελείαν
 κάθαρσιν τοῦ σώματος. ἦσαν δὲ τὰ
 ζύστρα ἀναλόγως τῆς περιουσίας
 τῶν ἀγνοηθετῶν χρυσαῖ, ἀργυραῖ.
 ἢ καὶ δερμάτινα ἀκόμη, κατόπιν
 δὲ κατέστησαν καὶ κόσμημα τῶν
 γυναικῶν τῶν ἀθλητῶν, αἱ ὅποιαι
 ἰβελαιῶς πρὸς καύχησιν ὅτι εἶχον
 ἄνδρας ὀλυμπιονίκας) ἐκόσμουσαν τὰς
 κεφαλὰς τῶν μὲ πλοῦσιτα κοσμη-
 ματα. φέροντα τύπον τῶν ἐν τοῖς
 ἀγῶσι στλεγγίδων.

§ 11. ἐσχάτην] τελευταίαν. —
 πρὸς τῇ Πισ. χώρα] ἢ πρὸς μετὰ
 δοτικῆς σημαίνει τὸ πλησίον. — εἰς
 Κ. πεδίον] ἐκ τῆς πεδιάδος τῆς

πέντε· καὶ τοῖς στρατιώταις ὀφείλειτο μισθὸς πλεον ἢ τριῶν μηνῶν, καὶ πολλὰκις ἰόντες ἐπὶ τὰς θύρας ἀπήτουν. Ὁ δ' ἐλπίδας λέγων διῆγε καὶ δηλὸς ἦν ἀνιῶμενος· οὐ γὰρ ἦν πρὸς τοῦ Κύρου τρόπου ἔχοντα μὴ ἀποδιδοῖναι. Ἐνταῦθα ἀφικνεῖται Ἐλύαξα ἡ Συεννέσιος 12 γυνὴ τοῦ Κιλίκων βασιλέως παρὰ Κῦρον· καὶ ἐλέγετο Κύρῳ δοῦναι χρήματα πολλά. Τῇ δ' οὖν στρατιᾷ τότε ἀπέδωκε Κύρος μισθὸν τετάρτων μηνῶν. Εἶχε δ' ἡ Κίλισσα φύλακας περὶ αὐτὴν Κίλικας καὶ Ἀσπενδίους. Ἐντεῦθεν δ' ἐξελαύνει σταθμοὺς δύο 13 παρασάγγας δέκα εἰς Θύμβριον, πόλιν οἰκουμένην. Ἐνταῦθα ἦν παρὰ τὴν ὁδὸν κρήνη Μίδου καλουμένη τοῦ Φρυγῶν βασιλέως· ἐφ' ἣ λέγεται Μίδας τὸν Σάτυρον θηρεῦσαι οἶνον

Ἐπείτις χώρας ποτιζομένης ὑπὸ Καύστρου ποταμοῦ ἔλαβε καὶ ἡ αὐτῆ· πόλις ὄνομα Καύστρου πεδίον. — ἐπὶ τὰς θύρας] εἰς τὰ πρόθυρα τῆς σκηνῆς τοῦ Κύρου. αἱ βραχίλικαι καὶ στρατηγικαὶ σκηναὶ ἦσαν πολυτελέσταται, ἔχουσαι χωρίσματα ἐνδότερα καὶ ἐξώτερα, καὶ προαύλιον ἔτι, ὡς σήμερον αἱ τοῦ Σουλτάνου σκηναὶ. — ὁ δὲ διῆγε] ὁ δὲ Κύρος διέτριβεν (ἀνεβάλλετο ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν) λέγων (μὲ λόγους διδόντας) ἐλπίδας. λέγων τροπικῆ μετοχή. — καὶ δηλὸς ἦν ἀνιῶμ.] περὶ τοῦ δηλὸς ἦν (φανερὸς ἦν) πρὸς τὴν ἐν κεφ. θ' 11 σημ. καὶ ἔδειχεν ὅτι ἐλυπέτο. — οὐ γὰρ ἦν πρὸς τοῦ Κ. τρόπου) ἢ πρὸς ἐνταῦθα σημαί. εἰ προσόν, ἴδιον. = διότι δὲν ἦτο ἴδιον τοῦ τρόπου (τοῦ χαρακτηρισ) τοῦ Κ. ἐνφ' εἶχε χρήματα νὰ μὴ πληρῶνῃ· ὡς τινες πλούσιοι δούστροποι, ἧ ὡς ὀλίποιοι, οἱ ὅποιοι ἤθονον αἰσθάνονται νὰ βασανίζωσι τοὺς πρὸς οὓς ὀφείλου, ἀναβάλλοντες τὴν πληρωμὴν τῶν ὀφειλομένων ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν.

§ 12. ἐνταῦθα] ἐκεῖ, εἰς Καύστρου πεδίον. — Συεννέσιος] Ἰωνικὴ γενικὴ. — τῇ δ' οὖν] = τὸ

βέβαιον εἶναι ὅτι ἐπιφέρει ὁ Ξεν. τοῦτο μετὰ τὸ ἐλέγετο, ὡς τὸ μόνον ἀληθές. πρὸς. § 22 Κῦρος δ' οὖν. — Ἀσπενδίου] κατοίκους τῆς Ἀσπένδου, πόλεως τῆς Παμφυλίας.

§ 13. Θύμβριον] πόλιν τῆς Φρυγίας. — Μίδου] ὁ Μίδας καταστάς κριτῆς Ἀπόλλωνος καὶ Πανός, ἀγωνιζομένων τοῦ μὲν διὰ κιθάρας, τοῦ δὲ Πανός δι' αὐλοῦ, ὡς ἄπειρος μουσικῆς τέχνης, τὸν θορυβώδη αὐλὸν τοῦ Πανός προέκρινε τῆς ἐντέχνου μουσικῆς τοῦ Ἀπόλλωνος. διὸ ἀγανακτήσας ὁ Ἀπόλλων μετεποίησε τὰ ὄτα αὐτοῦ εἰς ὄτα ὄνου (Μίδας ὄνου ὄτα ἔχει) πρὸς δῆλωσιν ὅτι μόνον ὁ τοιαῦτα ὄτα ἔχων ἐδύνατο νὰ κρίνῃ οὕτω. — αἱ παρ' ἡμῶν ἐκδόσεις, πληρὴ τῆς τοῦ Σ. Δ. Χιωτέλλῃ καὶ τῆς τοῦ Γ. Δ. Ζηκίδου, ἐσφαλμένως σημειοῦσι τὸν ἀγῶνα τοῦτον, ὡς μεταξὺ Μαρσίου καὶ Ἀπόλλωνος γεγόμενον, συγχέουσαι ταῦτα τοῖς ἐν § 8. μετ' ἀπροσεξίας δὲ βεβαίως ὁ Γ. Α. Παπαβασιλείου σημειοῖ, ὅτι ὁ Μίδας ἦν ὁ ἐρίσας πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα περὶ Μουσικῆς. — τὸν Σάτυρον] τὸν Σεληγὸν παιδαγωγὸν τοῦ Διόνυσου. οἱ Σάτυροι, ὄπαδοὶ τοῦ Βάκ-

12-12-21
 14 κεράσας αὐτήν. Ἐπιεῦθεν ἐξελαύνει σταθμούς δύο παρασάγγας δέκα εἰς Τυριάειον, πόλιν οἰκουμένην. Ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας τρεῖς. Καὶ λέγεται δεηθῆναι ἡ Κίλισσα Κύρου ἐπιδειξαι τὸ στρατεύμα αὐτῆς. Βουλόμενος οὖν ἐπιδειξαι ἐξέτασιν ποιεῖται ἐν τῷ πεδίῳ
 15 τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων. Ἐκέλευσε δὲ τοὺς Ἑλλήνας ὡς νόμος αὐτοῖς εἰς μάχην οὕτω ταχθῆναι καὶ στήναι, συντάξαι δ' ἕκαστον τοὺς ἑαυτοῦ. Ἐτάχθησαν οὖν ἐπὶ τετάρων· εἶχε δὲ τὸ μὲν δεξιὸν Μένων, τὸ δ' εὐώνυμον Κλέαρχος, τὸ δὲ μέσον οἱ
 16 ἄλλοι στρατηγοί. Ἐθεώρει οὖν ὁ Κύρος πρῶτον μὲν τοὺς βαρβάρους· οἱ δὲ παρήλαντον τειγαμένοι καὶ ἴλος καὶ κατὰ τάξεις. εἶτα δὲ τοὺς Ἑλλήνας παρελαύνων ἐφ' ἄρματος. καὶ ἡ Κίλισσα ἐφ' ἄρμαμάξης. Εἶχον δὲ πάντες κράνη χαλκᾶ καὶ χιτῶνας φοινικοῦς καὶ κνημίδας καὶ τὰς ἀσπίδας ἐκκεκαλυμμένας.)

14-12-21
 χου, ἐμυθεύετο ὅτι εἶχον σῶμα καὶ κεφαλὴν ἀνθρώπου, πόδας δὲ καὶ οὐρὰν τράγου. — **θηγεῦσαι**] — συλλαβεῖν. — **κεράσας**] τροπικὴ μετοχή. με τὸ νὰ ἐκέρασε τὴν κρήνην οἴνω.

§ 14. **ἐπιδειξαι**] παρατάξει πρὸς ἐπίδειξιν. — **ἐξέτασιν**] ἴδε τὴν ἐν § 9 σημ.

§ 15. **ὡς νόμος αὐτοῖς**] ὡς ἐπίρρημα τρόπου (ὁπως). ἡ συντάξις ἐκέλευσε τοὺς Ἑλλήνας ταχθῆναι εἰς μάχην, καὶ στήναι οὕτω, ὡς νόμος (ἔθος) ἐστὶν αὐτοῖς, ἕκαστον δὲ στρατηγὸν συντάξει τοὺς ἑαυτοῦ. — **δυντάξαι**] εἰς συντάγματα τάξει, ὡς εἰς μάχην παρατάξει. — **ἐτάχθησαν**] οἱ στρατιῶται. — **ἐπὶ τετάρων**] εἰς βάθος τεσσάρων ἀνδρῶν (εἰς τέσσαρας σειράς). — **εἶχε**] κατεῖχε. — **τὸ μὲν δεξιὸν**] ἐννοεῖται κέρασ (τὴν δεξιὰν πτέρυγα). — **τὸ δ' εὐώνυμον**] τὸ ἀριστέρον (κατ' εὐφημισμὸν).

§ 16. **οἱ δὲ**] οὗτοι δὲ· οἱ βάρβαροι. — **παρήλαντον**] ἕκαμον παρελάσιν, διέβαινον ἔμπροσθεν. —

κατ' ἴλος — τάξεις] ἴλη λέγεται ἐπὶ τῶν ἵππέων, συγκεκμημένης ἐκάστης ἴλης ἐξ ἵππέων ζδ', τάξις δὲ ἐπὶ πεζῶν ἐξ ῥ' ἀνδρῶν. — **τοὺς Ἑλλήνας**] ἐθεώρει. — **παρελαύνων**] αὐτὸς παρερχόμενος ἐφ' ἄρματος. — **ἄρμα ἦτο δίτροχον πολεμικὸν ὄχημα ἀσκεπές. ἀρμάμαξ** δὲ τετράτροχον ἐσκεπασμένον καὶ μὲ παρατετάσματα ἐστολισμένον, συρμένον ὑπὸ τεσσάρων ἵππων, συνηθέστερον δὲ ὑπὸ ζεύγους ἢ εὐο ζευγῶν βοῶν (ὡς ἡ σημερινὴ βυδάμαξ τῶν τουρκισσῶν), ὄχημα ἀνακτυτικώτατον καὶ ἀσφαλέστατον πρὸς μεταφορὰν γυναικῶν, παιδῶν καὶ εὐνούχων. — **κράνη**] περιεφαλαίς. — **φοινικοῦς**] ἐρυθροῦς, ὡς οἱ σήμερον Γαριβαλδῖνοί, ἵνα μὴ διακρίνωσι τὸ ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῶν ῥέον αἶμα καὶ δειλιῶσιν. — **κνημίδας**] καλύμματα κνήμης ἐκ μετάλλου πρὸς προφύλαξιν ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν βελῶν. — **ἐκκεκαλυμμένας**] ξεσκεπασμένας, ἄνευ θηκῶν, με τὰς ὅποιαις ἐκάλυπτον αὐτὰς ἐν καιρῷ πορείας, ἵνα προφυ-

Ἐπειδὴ δὲ πάντας παρήλασε, στήσας τὸ ἄρμα πρὸ τῆς φάλαγγος 17
 μέσης, πέμψας Πίγρητα τὸν ἐρμηνέα παρὰ τοὺς στρατηγούς τῶν
 Ἑλλήνων ἐκέλευσε προβαλέσθαι τὰ ὄπλα καὶ ἐπιχωρῆσαι ὄλην τὴν
 φάλαγγα. Οἱ δὲ ταῦτα προεῖπον τοῖς στρατιώταις· καὶ ἐπει ἐξόλι-
 πιξε, προβαλόμενοι τὰ ὄπλα ἐπῆσαν.) Ἐκ δὲ τούτου θάπτον
 προϊόντων σὺν κραυγῇ ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου δρόμος ἐγένετο ἐπι-
 τὰς σκηνάς, τῶν δὲ βαρβάρων φόβος πολὺς, καὶ ἦ τε Κίλισσα 18
 ἔφυγεν ἐπὶ τῆς ἀρμαμάξης καὶ οἱ ἐκ τῆς ἀγορᾶς καταλιπόντες τὰ
 ὄνια· οἱ δ' Ἑλληνες σὺν γέλωτι ἐπὶ τὰς σκηνάς ἦλθον. (Ἡ δὲ
 Κίλισσα ἰδοῦσα τὴν λαμπρότητα καὶ τὴν τάξιν τοῦ στρατεύματος
 ἐθαύμασε. Κῦρος δὲ ἦσθη τὸν ἐκ τῶν Ἑλλήνων εἰς τοὺς βαρβά-
 ρους φόβον ἰδῶν.) Ἐνιεῦθεν ἐξελαύνει σιαθμοὺς τρεῖς παρασάγ- 19

λάττωσιν αὐτὰς ἀπὸ τῆς κόνεως.

§ 17. **πάντας**] τοὺς Ἑλληνας. διότι οἱ βάρβαροι, αὐτοὶ εἶχον παρελάσει πρὸ τοῦ Κύρου, ἐνῶ τοὺς Ἑλληνας παρατεταγμένους εἰς μάχην ὁ Κύρος παρήλασε, καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἄρματος, ἢ δὲ Κίλισσα ἐφ' ἀρμαμάξης. — **πρὸ τῆς φ. μέσης**] πρὸ τοῦ μέσου τῆς φάλαγγος. — **παρὰ τοὺς στρατηγούς**] ἢ παρὰ = πρὸς. ὡς καὶ ἐν § 12. πρβλ. γ' 7. — **προβαλ. καὶ ἐπιχωρῆσαι**] ὑποκείμ. ὄλην τὴν φάλαγγα. ἢ δ' ἔννοια· εἰτάξεν ὥστε ὁλόκληρος ἢ φάλαγξ νὰ προβάλλῃ τὰ ὄπλα, καὶ νὰ προχωρήσῃ ὡς δι' ἐπίθεσιν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ὡς ἔκαμνον ἐπὶ τῆς μάχης. — **προβαλόμενοι—ἐπῆσαν**] οἱ Ἑλληνες στρατιῶται προβαλόμενοι τὰ ὄπλα, ἐχώρουν ὡς πρὸς ἐπίθεσιν. — **ἐπῆσαν** ταῦτο τῷ ἐπεχώρουν. — **ἐκ δὲ τούτου**] ἕνεκα δὲ τούτου, τοῦ ὡς πρὸς ἐπίθεσιν χωρεῖν. — **προϊόντων**] ἐννοεῖται τῶν στρατιωτῶν. γεν. ἀπόλ. αἰτιολ. ἐπειδὴ προυχώρουν ταχύτερον τοῦ δέοντος, τοῦ συνήθου· βήματος, μετὰ κραυγῆς, ὡς ἐπὶ μάχης. — **ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου**] αὐθόρμη-

τως, ἄνευ δηλ. διαταγῆς τῶν στρατηγῶν. τὸ αὐτομάτως κείμενον ἐν μέσῳ τοῦ κραυγῇ καὶ τοῦ δρόμος χρωματίζει ἀμφοτέρω. — **ἐγένετο δρόμος**] προέκυψεν, ἐπῆλθε τρέξιμον τῶν στρατιωτῶν, διευθυνομένων εἰς τὰς σκηνάς των. — **τῶν δὲ βαρ.—πολύς**] ἐννοεῖται ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἐγένετο, εἰς δὲ τοὺς βαρβάρους φόβος πολὺς ἐπῆλθεν.

§ 18. **καὶ ἦ τε Κίλισσα**] ὁ καὶ μεταβατικὸς ἔννοιας = τότε, καὶ ἐπομένως, καὶ ἡ Κίλισσα ἔφυγεν. — **καὶ οἱ ἐκ τῆς ἀγορᾶς**] κατὰ βραχυλογίαν. καὶ οἱ ἐν τῇ ἀγορᾷ ἔφυγον ἐκ τῆς ἀγορᾶς, καταλιπόντες τὰ ὄνια. — ἀγορὰ ἐλέγετο τὸ μέρος τὸ ἐν τῷ στρατοπέδῳ ὠρισμένον πρὸς ἀγορᾶν τῶν ἐν τῷ στοατῷ ἀναγκαιούτων ὀψωνίων. — **σὺν γέλωτι**] = γελῶντες διὰ τὸν φόβον τῶν βαρβάρων. — **ἦσθη**] ἄορ. τοῦ ἀποθετικοῦ ῥ. ἦδομαι ηὐχαριστήθη, ἐγάρη. — **τὸν ἐκ τῶν Ἑλλήνων**] ἰδῶν τὸν φόβον, τὸν (προξενηθέντα) ἐκ τῶν Ἑλλήνων εἰς τοὺς βαρβάρους. — ἐγάρη δὲ, διότι τοῦτο παρεῖχεν αὐτῷ ἐλπίδας περὶ τῆς μελλούσης νίκης του.

20-12 η
 τυη

γας εἴκοσιν εἰς Ἰκόνιον, τῆς Φρυγίας πόλιν ἐσχάτην. Ἐνταῦθα ἔμεινε τρεῖς ἡμέρας. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει διὰ τῆς Λυκαονίας σταθμοὺς πέντε παρασάγγας τριάκοντα. Ταύτην τὴν χώραν ἐπέ-
 20 τρεψε διαρπάσαι τοῖς Ἕλλησιν ὡς πολεμίαν οὔσαν. Ἐντεῦθεν Κῦρος τὴν Κίλισσαν εἰς τὴν Κιλικίαν ἀποπέμπει τὴν ταχίστην ὁδόν· καὶ συνέπεμψεν αὐτῇ τοὺς στρατιώτας οὓς Μένων εἶχε καὶ αὐτόν. Κῦρος δὲ μετὰ τῶν ἄλλων ἐξελαύνει διὰ Καππαδοκίας σταθμοὺς τέτταρας παρασάγγας εἴκοσι καὶ πέντε εἰς Δάνα, πόλιν οἰκουμένην, μεγάλην καὶ εὐδαίμονα. Ἐνταῦθ' ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς· ἐν ᾧ Κῦρος ἀπέκτεινεν ἄνδρα Πέρσῃν Μεγαφέρην, φοι-
 21 κιστὴν βασιλείου, καὶ ἕτερόν τινα τῶν ὑπάρχων, αἰτιασάμενος ἐπιβουλεύειν αὐτῷ. Ἐντεῦθεν ἐπειρῶντο εἰσβάλλειν εἰς τὴν Κιλικίαν· ἡ δ' εἰσβολὴ ἦν ὁδὸς ἀμαξιτὸς ὄρθια ἰσχυρῶς καὶ ἀμήχανος εἰσελθεῖν στρατεύματι, εἴ τις ἐκώλυεν. Ἐλέγετο δὲ καὶ Σύνενσεις εἶναι ἐπὶ τῶν ἄκρων φυλάτιων τὴν εἰσβολήν· δι' ὃ ἔμειναν ἡμέραν ἐν τῷ πεδίῳ. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἦκεν ἄγγελος λέγων ὅτι ἐκλελοιπῶς εἶη Σύνενσεις τὰ ἄκρα, ἐλεῖ ἦσθετο ὅτι τὸ Μένωνος στρατεύμα ἤδη ἐν Κιλικίᾳ ἦν εἴσω τῶν ὄρέων, καὶ ὅτι τριήρεις ἤκουε

19. Ἰκόνιον] καὶ τὰ νῦν τὸ αὐτὸ ὄνομα φέρει. — Διὰ τῆς Λυκαονίας] διερχόμενος διὰ τῆς Λυκαονίας (ἐπαρχίας τῆς μ. Ἀσίας). — ὡς πολεμίαν] πρὸς βλ. Γ'. β. 23.

§ 20. καὶ αὐτόν] καὶ αὐτόν τὸν Μένωνα. — Δάνα] τὴν μετονομασθεῖσαν Τάνα, ὅθεν ἦν Ἀπολλώνιος ὁ Τυκνέυς, ὁ διαδόχτος διὰ τὰς τερατουργίας αὐτοῦ μάγος. — ἐν ᾧ] ἐννοεῖται χρόνος. — φοινκιστὴν] κατὰ τὸν Ζωνογράβ, βαφέα πορφύρων ἐνδυμάτων. κατὰ δὲ τὸν Λάοχερον, σηματοφόρον κρατοῦντα τὸ κόκκινον περσικὸν βασιλικὸν σύμβολον. — ὑπάρχων] ὑπαρχοὶ ἐλέγοντο οἱ μέρος ἐπαρχίας τινὲς διοικοῦντες, διοριζόμενοι ὑπὸ τοῦ βασιλέως, ἢ ὑπὸ σατράπου τινός. — αἰτιασάμενος] εὐρῶν αἰτίαν,

πτόσιμα. ἐπιβουλεύειν] ὅτι εἶχον ἐχθρικήν διάθεσιν πρὸς αὐτόν.

§ 21. ἐπειρῶντο] τὰ ἀμέσως ἐπόμενα ἢ δὲ εἰσβολὴ ἦν κτλ. αἰτιολογεῖ τὸ ἐπειρῶντο (προσεπάθουν).

— ἡ εἰσβολὴ] τὸ μέρος, δι' οὗ ἔμελλον νὰ εἰσβάλλουσιν εἰς τὴν Κιλικίαν. ἐννοεῖ δὲ τὰς Κιλικίας πύλας (τὸ νῦν Γκουβιλέκ-Μπογαζί).

— ἀμαξιτὸς] ὁδός, δι' ἧς δύναται νὰ διέλθῃ ἀμαξί. — ὄρθια ἰσχυρῶς] ἀνηφορικὴ πολὺ. — καὶ ἀμήχανος] κτθ' ἔλξιν. ὥστε ἀμήχανον ἦν στρατεύματι διελθεῖν δι' αὐτῆς, εἰ ἐκώλυε τις. — δὲ καὶ] ἀλλ' ἀκόμη προστίθεται νέα δυσχέρεια εἰς τὴν εἰσόδον, ἢ ὑπὸ τοῦ Σουεννέσιος φρουρήσις τῆς εἰσβολῆς. — τὰ ἄκρα] τὰ ὑψώματα, τὰ ὄρη. — ἤδη] τότε πλέον. — καὶ ὅτι

περιπλεούσας ἀπ' Ἰωνίας εἰς Κιλικίαν. Κῦρος δ' ἀνέβη ἐπὶ τὰ ὄρη οὐδενὸς κωλύοντος, καὶ εἶδε τὰς σκηνὰς οὗ οἱ Κίλικες ἐφύλαττον. Ἐντεῦθεν δὲ κατέβαιναν εἰς πεδίον μέγα καὶ καλόν, ἐπίρρυστον, καὶ δένδρων παντοδαπῶν ξυμλεων καὶ ἀμπέλων πολὺν δὲ καὶ σήσαμον καὶ μελίην καὶ κέγγρον καὶ πυροὺς καὶ κριθὰς φέρει· ὄρος δ' αὐτὸ περιέχει ὄχρῳρον καὶ ὑψηλὸν πάντη ἐκ θαλάττης εἰς θάλατταν. Καταβὰς δὲ διὰ τοῦτο τοῦ πεδίου ἤλασε σταθμοὺς τέταρας παρασύγγας πέντε καὶ εἰκοσιν εἰς Ταρσοὺς, τῆς Κιλικίας πόλιν μεγάλην καὶ εὐδαίμονα. Ἐνταῦθα ἦν τὰ Συεννέσιος βασιλεία τοῦ Κιλικίων βασιλέως. Διὰ μέσον δὲ τῆς πόλεως ᾗει ποταμὸς Κύνδος ὄνομα, εὖρος δύο πλέθρων. Ταύτην τὴν πόλιν ἐξέλιπον οἱ ἐνοικοῦντες μετὰ Συεννέσιος εἰς χωρίον ὄχρῳρον ἐπὶ τὰ ὄρη πλὴν οἱ τὰ καπηλεῖα ἔχοντες· ἔμειναν δὲ καὶ οἱ παρὰ τὴν θάλατταν οἰκοῦντες ἐν Σόλοις καὶ ἐν Ἰσοῖς. Ἐπύαξα δὲ ἡ Συεννέσιος γυνὴ προτέρα Κύρου πέντε ἡμέραις εἰς Ταρσοὺς ἀφίκετο· ἐν δὲ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ὁρέων τῇ εἰς

Κιλικίαν] καὶ διότι ἤκουεν ὅτι τριῆρεις Κύρου περιέπλεον ἀπὸ Ἰωνίας εἰς Κιλικίαν.

§ 22. **Κῦρος δ' οὖν**] = τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι. πρβλ. § 12. — **ἐπὶ τὰ ὄρη**] τῆς Κιλικίας, ἅπερ ἄνωτέρω ἄκρα, εἶπεν. — **οὗ**] τοῦ τόπου οὐ = ὄπου. τὰς σκηνὰς δὲ λέγων ἐννοεῖ τὰς θέσεις τῶν σκηνῶν. διότι οἱ Κίλικες βεβαίως δὲν εἶχον ἀφήσει τὰς σκηνὰς ἐν ἐπὶ τὰ ὄρη. — **κατέβαιναν**] ὑποκειμ. ἐννοεῖται ἡ ὁδός. — **ἐπίρρυστον**] ἐπιρροῦμενον, βρεχόμενον ὑπὸ τῶν ποταμῶν Πυράμου καὶ Κύνδου. — **παντοδαπῶν**] παντὸς ἑδάφους, παντὸς τόπου, κάθε εἶδους. — **ἔμπλεων**] κλισ. β' ἄττικης. — **μελίην**] εἶδος κέγγρου. ἀναφέρεται καὶ ἐν Β. δ' 13. — **πυροὺς**] σίτον. — **φέρει**] ὑποκειμ. ἐννοεῖται τὸ πεδίου. φέρει = φέει (ὡς ἐν κεφ. δ' 10). — **αὐτὸ περιέχει**] περικλείει τὴν πεδιάδα

ὄρος. — ὄρος] ἐννοεῖ τὸν Ταῦρον, ἀρχόμενον μὴν ἀπὸ Μυκάλης, τοῦ κατὰ τικρὸν Σάμου τῆς γήσου ὄρους, ἀποτεμνόμενον δὲ τὴν τε Παμφυλίαν καὶ τὴν Κιλικίαν γῆν (Ἄρρ. Ἀνάβ. Ἄλεξ. Β'. 5). — **ἐκ θαλ. εἰς θάλατταν**] ἀπὸ τῆς Καρικῆς εἰς τὴν Ἰσικὴν (τὸν Ἰσικὸν κόλπον).

§ 23. **διὰ τοῦτο τοῦ πεδίου**] συντακτέον μετὰ τοῦ ἤλασε. ἤλασε, (διέτρεξε) διὰ τῆς πεδιάδος ταύτης.

§ 24. **ἐξέλιπον — εἰς χωρίον**] εἰς θέσιν (ὡς ἐν βιβλ. Β'. ε' 18). ἐννοεῖται **φυγόντες — πλὴν οἱ**] πρβ. § 1 σημ. — **καπηλεῖα**] κἀπηλοὶ ἐλέγοντο οἱ λιανοπωληταί, μεταπράται, καπηλεῖα δὲ τὰ ἐργαστήρια αὐτῶν. — **ἐν Σόλοις — Ἰσοῖς**] οἱ Σόλοι ἄρσενικῶς, Ἰσοὶ δὲ θηλυκῶς. γνωστὴ ἡ ἐν Ἰσσοῦ (πόλει τῆς Κιλικίας) μάχη τοῦ Ἀλεξάνδρου.

§ 25. **ἐν τῇ ὑπερβολῇ**] = ἐν τῇ ὑπερβάσει τῶν ὁρέων τῇ φε-

- τὸ πεδίον δύο λόχοι τοῦ Μένωνος στρατεύματος ἀπόλοντο· οἱ μὲν ἔφασαν ἀρπάξοντάς τι κατακοπῆναι ὑπὸ τῶν Κιλικίων, οἱ δὲ ὑπολειφθέντας καὶ οὐ δυναμένους εὐρεῖν τὸ ἄλλο στράτευμα οὐδὲ τὰς
 26 ὁδοὺς εἶτα πλανωμένους ἀπολέσθαι· οἱ δ' ἄλλοι ἐπεὶ ἤκον, τὴν τε πόλιν διήρπασαν, διὰ τὸν ὄλεθρον τῶν συστρατιωτῶν ὀργιζόμενοι, καὶ τὰ βασίλεια τὰ ἐν αὐτῇ· Κῦρος δ' ἐπεὶ εἰσήλασεν εἰς τὴν πόλιν, μειτεπέμπτο τὸν Σύννεσιν πρὸς ἑαυτόν· ὁ δ' οὔτε πρότερον οὐδενί πω κρείττονι ἑαυτοῦ εἰς χεῖρας ἔλθειν ἔφη οὔτε τότε Κύρω ἰέναι,
 27 πρὶν ἢ γυνῆ αὐτὸν ἔπεισε καὶ πίστεις ἔλαβεν. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπεὶ συνεγένοντο ἀλλήλοις, Σύννεσις μὲν ἔδωκε Κύρω χρήματα πολλὰ εἰς τὴν στρατιάν, Κῦρος δ' ἐκείνῳ δῶρα ἃ νομίζεται παρὰ βασιλεῖ τίμια, ἵππον χρυσοχάλινον καὶ στρεπτὸν χρυσοῦν καὶ ψέλια καὶ ἀκινάκην χρυσοῦν καὶ σιολὴν Περσικὴν, καὶ τὴν χώραν μηκέτι

ρούσῃ εἰς τὸ πεδίον. ἢ δ' ἔννοια· ἐνῶ ὑπερέβαινον τὰ ὅρη τῆς Κιλικίας, διὰ τὰ κατωθῶσιν εἰς τὴν πεδιάδα.—**ἀπόλοντο**] μέσος β' ἄορ. τοῦ ἀπόλλυμαι.—**ἀρπάξοντάς**] χρονικὴ μετοχή.—**κατακοπῆναι**] παθητ. β' ἄορ. τοῦ κατακόπτωμαι.—**ὑπολειφθέντας**] τοῦ ἄλλου στρατεύματος. ἢ ἔννοια· μείναντες ὀπίσω ἀπὸ τοῦ στρατεύματος, καὶ οὐ δυναμένοι νὰ εὐρωσιν αὐτό, οὐδὲ γινώσκοντες τὰς ὁδοὺς καὶ οὕτω (εἶτα) περιπλανώμενοι ἐχάθησαν.

§ 26. **εἰσήλασεν**] ἄορ. τοῦ εἰσελαύνω, ἀφοῦ εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν.—**πρὸς ἑαυτόν**] ἐνώπιόν του.—**πω**] ἕως τότε ἀκόμη.—**εἰς χεῖρας ἔλθειν**] τὸ χωρίον τοῦτο ἄλλοι ἄλλως ἠρμήνευσαν. ὀρθότερα μοί φαίνεται ἢ τοῦ Passow ἐν λ. χεῖρ. ὁ δὲ Σύννεσις εἶπεν, ὅτι οὔτε πρότερον ἕως τότε προσῆλθεν οὐδενὶ ἰσχυροτέρῳ ἑαυτοῦ, ὥστε μετὰ πίστει καὶ φιλίας συναλθεῖν αὐτῷ εἰς λόγους, οὔτε τότε εἰς τὸν Κῦρον θὰ ὑπάγῃ, εἶπεν.—**ἰέναι**] ἐννοεῖται ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἔφη.— **πρὶν ἔ-**

πεισε] [πρὸλ. Β'. ε' 33 π. ἐν ἤκ]. ἕως οὐ τὸν κατέπεισεν ἢ γυνὴ του. ὑποκείμ. δὲ τοῦ ἔλαβεν ἐννοεῖται ὁ Σύννεσις.— **πίστεις**] = πιστά. ὄρκους, διαβεβαιώσεις φιλίας.

§ 27. **ἐπεὶ συνεγένοντο**] ἀφοῦ συνηντήθησαν, συνηλθον εἰς τὸ αὐτό.—**νομίζεται**] διὰ νόμου ὀρίζεται, νομίμως κρίνεται.— **τίμια**] δηλωτικὰ τιμῆς. ὡς ἐπεξήγησις δ' ἐπιφέρεται ἵππον κλπ.— **τὴν σήμερον οἱ βασιλεῖς διὰ παρασῆμων δηλοῦσι τὴν εἰς τι πρόσωπον εἶνοιαν αὐτῶν, παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, παρασῆμων μὴ ὑπαρχόντων, διὰ ποικίλων δώρων, ὡς ἐνταῦθα, ἐδεικνυον τὴν εἰνοιάν των. ἀλλὰ καὶ σήμερον μεθ' ὅλα τὰ ποικίλα εἶδη τῶν διαφόρου βαθμοῦ παρασῆμων καὶ τὰ δῶρα, ὡς ἀραβικοὶ ἵπποι, ἀδαμαντοκόλλητα κοσμήματα κλπ. δὲν ἀποκλείονται παρὰ τοῖς βαθυπλοῦτοις καὶ τοῖς βασιλεῦσιν.— **ἀκινάκην**] λέξις περσικὴ δηλοῦσα ζῆφος μικρόν, ἢ ἐγγχειρίδιον κρεμάμενον ἐκ τῆς ζώνης.— **μηκέτι διαρπ.**] ἀπὸ τότε καὶ ὕστερον νὰ μὴ λεηλατῆται. ῥῆμα ἐννοεῖται τὸ**

διαρπάζεσθαι· τὰ δ' ἤρπασμένα ἀνδράποδα, ἐάν που ἐντυγχάνω-
σιν, ἀπολαμβάνειν.

Κεφ. γ'. Ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς ὑποπιεῖται ἤδη ὅτι ὁ Κύρος ἐστρατεύετο
κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ἀρνεῖται γὰρ τὸν ἀκολουθήσῃ· λιθοβολεῖ Κλέαρ-
χον· ἀλλ' ἐπὶ τέλους πείθεται γὰρ ὑπάγῃ μέχρι τοῦ Εὐφράτου.

Ἐνιαυθα ἔμεινε Κύρος καὶ ἡ στρατιὰ ἡμέρας εἴκοσιν· οἱ γὰρ 1
στρατιῶται οὐκ ἔφασαν ἰέναι τοῦ πρόσω· ὑπόπιενον γὰρ ἤδη ἐπὶ
βασιλέα ἰέναι· μισθωθῆναι δ' οὐκ ἐπὶ τούτῳ ἔφασαν. Πρῶτος δὲ
Κλέαρχος τοὺς αὐτοῦ στρατιώτας ἐβιάζετο ἰέναι· οἱ δ' αὐτὸν τε 2
ἐβαλλον καὶ τὰ ὑποζύγια τὰ ἐκείνου, ἐπεὶ ἤρξατο προίεναι. Κλέαρ-
χος δὲ τότε μὲν μικρὸν ἐξέφυγε μὴ καταπετρωθῆναι, ὕστερον δ' ἐπεὶ
ἔγνω ὅτι οὐ δύνησεται βιάσασθαι, συνήγαγεν ἐκκλησίαν τῶν αὐ-
τοῦ στρατιωτῶν. Καὶ πρῶτον μὲν ἐδάκρυε πολὺν χρόνον ἐσιώσας·
οἱ δ' ὀρῶντες ἐθαύμαζον καὶ ἐσιώπων· εἶτα δ' ἔλεξε τοιάδε.

« Ἄνδρες στρατιῶται, μὴ θαυμάζετε ὅτι χαλεπῶς φέρω τοῖς 3
παροῦσι πράγμασιν· ἐμοὶ γὰρ ξένος Κύρος ἐγένετο καὶ με
φεύγοντα ἐκ τῆς πατρίδος τὰ τε ἄλλα ἐτίμησε καὶ μυρίους
ἔδωκε δαρεικοὺς· οὐς ἐγὼ λαβὼν οὐκ εἰς τὸ ἴδιον κατεθέ-
μην ἐμοὶ οὐδὲ κατηδυσπίαθησα, ἀλλ' εἰς ὑμᾶς ἑδαπάνων. Καὶ 4

ἐκέλευσε. — μηκέτι ἢ μόνη λέξις, ἣτις

λαμβάνει τὸ εὐφρονικὸν κ κατ' ἀνα-
λόγιαν τοῦ οὐκέτι. — ἀπολαμβάνειν
ἐκέλευσε γὰρ τὰ λαμβάνωσιν
ὀπίσω (ὁ Συένεσις καὶ οἱ Κίλικες).
κάπου ἂν τὰ εὐρωσιν.

§ 1. ἐνιαυθα] εἰς Ταρσοῦς. —

οἱ στρατιῶται] οἱ Ἕλληνες. —

οὐκ ἐφίσαν] ὡς ἐν δ' 12. ἤρη-
θησαν. — ἦδη] τότε πλέον. — οὐκ

ἐπὶ τούτῳ] ὄχι ἐπὶ τῷ ὄρω τούτῳ,
ἐπὶ τῇ συμφωνίᾳ ταύτῃ. γινώσκο-
μεν δὲ ὅτι ὁ Κύρος διεκήρυττεν ὅτι

ἐστρατεύετο ἐναντίον τῶν Πισιδῶν
(κεφ. β' 1). — οἱ δὲ] οἱ δὲ πρα-
τιῶται. — ἐβαλλον] λίθοις ἐννοεῖ-
ται, ἐλιθοβολοῦν.

§ 2. μικρὸν ἐξ. μὴ καταπε-
τρωθῆναι] παρ' ἄλιγον ἐγλύτω-

σεν, ὥστε γὰρ μὴ φονευθῆ ὑπὸ τῶν
λίθων. — ἐσιώσας] μετοχὴ τοῦ πα-
ρακ. τοῦ ἴσημι. — οἱ δ'] οὗτοι δέ.

§ 3. μὴ θαυμάζετε] μὴ ὀπο-
ρῆτε, μὴ σὰς φανῆ παράδοξον. —

χαλεπῶς φέρω] φράσις ταυτόση-
μος τῇ βαρέως φέρω = λυποῦμαι

πολύ. — τοῖς π. πράγμασιν] διὰ

τὴν παρούσαν κατάστασιν. — γὰρ]
ἀφηγηματικὸς. — ἐμοὶ ξ. κ. ἐγένε-
ντο] πρὸλ. τὰ ἐν βιβλ. Β'. ε' 11

καὶ τὴν αὐτῆς σημ. — φεύγοντα]
ὄντα ἐξόριστον ἐκ τῆς πατρίδος μου.

— τὰ τε ἄλλα ἐτίμησε] καὶ ἄλ-
λας τιμὰς μ' ἔκαμε. — δαρεικοῖς]
ἰδ. τὴν ἐν κεφ. α' 9 σημ. — εἰς τὸ

ἴδιον ἐμοὶ] εἰς τὸ βαλάντιόν μου,
πρὸς ἴδιαν μου χρῆσιν. — οὐδὲ κα-

τηδυσπίαθησα] οὐδ' ἑδαπάνησα εἰς

πρῶτον μὲν πρὸς τοὺς Θερῶνας ἐπολέμησα, καὶ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἐτιμωρούμην μεθ' ὑμῶν, ἐκ τῆς Χερρονήσου αὐτοὺς ἐξελαύνων βονλομένους ἀφαιρεῖσθαι τοὺς ἐνοικοῦντας Ἑλλήνας τὴν γῆν. Ἐπειδὴ δὲ Κύρος ἐκάλει, λαβὼν ὑμᾶς ἐπορευόμην, ἔνθ' 5 εἴτι δεοίτο ὠφελοῖν αὐτὸν ἀνθ' ὧν εὖ ἔπαθον ὑπ' ἐκείνου. Ἐπεὶ δὲ ὑμεῖς οὐ βούλεσθε συμπορεύεσθαι, ἀνάγκη δὴ μοι ἢ ὑμᾶς προδόντα τῇ Κύρου φιλίᾳ χρῆσθαι ἢ πρὸς ἐκείνον ψευδόμενον μεθ' ὑμῶν ἵεναι. Εἰ μὲν δὴ δίκαια ποιήσω οὐκ οἶδα, αἰρήσομαι δ' οὖν ὑμᾶς καὶ σὺν ὑμῖν ὅ,τι ἂν δέη πείσομαι. Καὶ οὐποτ' ἔρεῖ οὐδεὶς ὡς ἐγὼ Ἑλλήνας ἀγαγὼν εἰς τοὺς βαρβάρους, προδούς

ἡδονὰς καὶ διασκεδάσεις. ὅρα τὴν διαφορὰν τοῦ ἀορ. καὶ τοῦ παρατατ. καθηδυπάθησα- ἰδαπάνων.

§ 4. καὶ πρῶτον μὲν] ὡς ἀπόδοσις τούτου ἐπιφέρεται, ἐπειδὴ δέ.—ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος] ὑπερασπίζων τὴν Ἑλλάδα. — ἐτιμωρούμην] ἀντικείμεν. τοὺς Θερῶνας. — ἐξελαύνων] τροπικὴ μετοχή. — ἀφαιρεῖσθαι τὴν γῆν] ἢ συνταξίς· ἀφαιρεῖσθαι τὴν γῆν τοὺς ἐν αὐτῇ οἰκοῦντας Ἑλλήνας. — ν' ἀφαιρῶν, ν' ἀρπάζουσαν τὰς γαίας των ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ κατοικοῦντας Ἑλλήνας (οἱ ὅποιοι ἦσαν ἄποικοι). — ἐπειδὴ δὲ] χρονικὸν ὅτε δέ.—ἐπορευόμην ἔνθ' ὠφελοῖν] ἢ εὐκτικὴ διὰ τὸ ἄδηλον, τοῦθ' ὅπερ ἐξηγεῖται καὶ διὰ τοῦ προτασμένου εἴτι δεοίτο (ἂν τυχὸν ἤθελε λάβει κατὰ τι ἀνάγκην ἐμοῦ). — ὠφελοῖν ἀττικὴς τύπος τῆς εὐκτικῆς τοῦ ἐνεστώτος. — ἀνθ' ὧν] ἀντὶ ἐκείνων. εἰς ἀμοιβὴν ἐκείνων, ἄ.— εὖ ἔπαθον] εὖ πάσχω (εὐεργετούμαι) παθητικὸν τοῦ εὖ παῖω. οἱ παλαιοὶ τὰς πρὸς αὐτοὺς γινόμενας χάριτας ἢ εὐεργεσίας ἐθεώρουν ὡς ὑποχρώσεις, ὡς καὶ ἔπασχον κατὰ τὸ ὅποιον νὰ τοὺς ὑποδουλοῖ εἰς τοὺς ποιήσαντας τὴν χάριν. διὸ παντὶ

σθένει προσεπάθουν ν' ἀποδώσι τὴν χάριν, καὶ εὖτω τρόπον τινὰ ν' ἀπαλλαγῶσι τῆς ὑποχρέσεως πῶσφ ἤλλαξαν οἱ χρόνοι. τὴν σήμερον οἱ εὐεργετημένοι εἶναι ὡς ἐπιτολιεστον οἱ χεῖρονες, ἂν ὄχι ἐχθροί, τοῦλάχιστον κατήγοροι τῶν εὐεργετησάντων αὐτούς.

§ 5. συμπορεύεσθαι] σὺν ἐμοσ πορεύεσθαι.—ἀνάγκη-ἵεναι] τότε μοι εἶναι ἀνάγκη ἢ ἐσᾶς προδοῦς νὰ διατηρῶ τὴν Κύρου φιλίαν, ἢ πρὸς ἐκείνον φανεῖς ψεύστης, ἀπατεῶν, νὰ ὑπάγω μ' ἐσᾶς. προδόντα, ψευδόμενον τροπικὰ μετοχή. — δὴ] συλλογιστικὸς=λοιπόν.—οὐκ οἶδα] ὡς καὶ ἐν βιβλ. Β'. δ' ὅ. φράσις, εἴτε τρόπος τοῦ λέγειν. ὄχι πῶς δὲν ἤξευρε, ἀλλ' ὅτι λέν τὸ ἐξετάζει, δὲν λαμβάνει ὑπ' ὄψιν.—αἰρήσομαι] μέλλ. τοῦ μέσου ῥ. αἰρούμαι.—δ' οὖν] μ' ὅλα ταῦτα.—ὅ,τι ἂν δέη] ἐννοεῖται πάσχειν. δέη τριτοπρόσωπον.—πείσομαι] μέλλ. τοῦ πάσχω.—ἔρεῖ] μέλλ. τοῦ λέγω.—ἀγαγὼν] ὀδηγήσας β' ἀόριστος. μετοχῆς τοῦ ἄγω. καὶ ἄγω μὲν λέγειται ἐπιφύγων, φέρω δὲ ἐπὶ ἀφύγων καὶ φράσις, ἄγειν καὶ σέρειν (βιβλ. Β. Γ' 5).—εἰλόμην] μέσος β' ἀόριστος τοῦ αἰρούμαι.—

τοὺς Ἕλληνας, τὴν τῶν βαρβάρων φίλιαν εἰλόμην, ἀλλ' ἐπεὶ ὑμεῖς ἐμοὶ οὐκ ἐθέετε πείθεσθαι, ἐγὼ σὺν ὑμῖν ἔρομαι καὶ ὅ,τι ἂν δέη πείσομαι. Νομίζω γὰρ ὑμᾶς ἐμοὶ εἶναι καὶ πατρίδα καὶ φίλους 6 καὶ συμμάχους, καὶ σὺν ὑμῖν μὲν ἂν οἶμαι εἶναι τίμιος ὅπου ἂν ὦ, ὑμῶν δ' ἔρημος ὢν οὐκ ἂν ἱκανὸς εἶναι οὐτ' ἂν φίλον ὠφελῆσαι οὐτ' ἂν ἐχθρὸν ἀλέξασθαι. Ὡς ἐμοῦ οὖν ἰόντος ὅπου ἂν καὶ ὑμεῖς οὕτω τὴν γνώμην ἔχετε». Ταῦτα εἶπεν· οἱ δὲ στρατιῶται οἱ τε 7 αὐτοῦ ἐκείνου καὶ οἱ ἄλλοι ταῦτ' ἀκούσαντες ἐπήνεσαν. Παρὰ δὲ Ξενίου καὶ Πασίωνος πλείους ἢ δισχίλιοι λαβόντες τὰ ὄπλα καὶ τὰ σκενοφόρα ἐστρατοπεδεύσαντο παρὰ Κλέαρχον. Κῦρος δὲ τού- 8 τοις ἀπορῶν τε καὶ λυπούμενος μετεπέμπετο τὸν Κλέαρχον· ὁ δ' ἵέναι μὲν οὐκ ἤθελε, λάθρα δὲ τῶν στρατιωτῶν πέμπων αὐτῷ ἄγγελον ἔλεγε θαρρεῖν ὡς καταστησομένων τούτων εἰς τὸ δέον·

— ἔρομαι] μελλῶν τοῦ ἔρομαι.

§ 6. καὶ σὺν ὑμῖν μὲν] ἐννοεῖται ἡ μετοχὴ ὢν. καὶ ἐνόσω εἶμαι μ' ἐσᾶς. — ἂν] συντάσσεται μετὰ τοῦ εἶναι. νομίζω ὅτι δύναμαι νὰ ὦ. —

τίμιος] ἕξις τιμῆς. — ἔρημος ὢν] ὑποθετ. μετοχὴ. ἂν ὁμως στερηθῶ, χωρισθῶ ἀπ' ἐσᾶς. — οὐκ ἂν ἱκανὸς εἶναι] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ οἶμαι. — οὐκ ἂν-οὐτ' ἂν-οὐτ' ἂν] ὄρα τὴν ἐπανάληψιν τοῦ δυνατικού ἂν πρὸς ἔμφασιν λόγου. τὰ δ' ἀπαρτίμως ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ εἶναι ἱκανός. — ἀλέξασθαι] ἀποκροῦσαι. ἀλέξομαι ῥῆμα σπανίως ἀπαντῶν παρὰ τοῖς Ἀστικοῖς. —

ὡς ἐμοῦ κλ.] ἡ σύνταξις ἔχετε οὕτω τὴν γνώμην (περὶ) ἐμοῦ, ὡς ἰόντος ὅπου ἂν καὶ ὑμεῖς (ἔητε). ἡ δ' ἐννοία· λοιπὸν τοιαύτην ἰδέαν νὰ ἔχητε δι' ἐμῆ, ὅτι μέλλω νὰ ὑπάγω ὅπου ἂν καὶ εἰσεῖ ὑπάγητε. — ἡ δυτήρεια τοῦ Ἕλληνας λόγου κείται οὐχὶ εἰς τὰς λέξεις, ἀλλ' ἐν τῇ συντάξει, ἐν τῷ τρόπῳ τοῦ σκέπτεσθαι. ἐσκέπτοντο δὲ καὶ ἔ-

γραφον οἱ ἀρχαῖοι συνεπτυγμένως, ἔθεν καὶ τὰ ποικίλα εἶδη τῆς μετοχῆς, αἱ παραλείψεις, οἱ ἔλξεις, τὰ διάφορα σχήματα κλπ. δι' ὧν καὶ οἱ πλέον σαφεῖς λόγοι καθίστανται κάπως δύσληπτοι πρὸς ἡμᾶς ἠμιλοῦντας γλώσσαν ἀναλελυμένην, ὅπως ὄλα τὰ νεώτερα ἔφη.

§ 7. οἱ τε-καὶ] καὶ οἱ ἐκείνου τοῦ ἴδιου καὶ οἱ ἄλλοι. — ἀκούσαντες] γροικῆ μετοχὴ. — ἐπήνεσαν] ἀορ. τοῦ ἐπαινώ· ἐπευφημητάν, ἐπεδοκίμασον. — παρὰ Ξενίου] ἡ παρὰ δηλοῖ ἐντοῦθα τὸ ἐκ μέρους (ἐκ τῶν στρατιωτῶν) τοῦ Ξενίου. τὸ δὲ παρὰ Κλέαρχον=πρὸς Κλέαρχον, ὡς ἐν κερ. β' 42 καὶ 17 καὶ ἐν βιβλ. Β' β' 7, δ' 47, ε' 27.

§ 8. τούτοις] τοῖς πράγμασι, τοῖς συμβαίνουσι. — τε-καὶ] πρὸς στενοτέραν συμπλοκὴν τοῦ λόγου. — ὡς καταστησομένων] τὸ ὡς τελικόν. διότι ταῦτα (τὰ συμβαίνοντα) ἔμελλον νὰ καταταθῶσιν ὅπως ἔπρεπεν (εἰς τὸ δέον)· τὸ καταστησομένων ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἔλεγον,

- 9 μεταπέμπεσθαι δ' ἐκέλευεν αὐτόν· αὐτὸς δ' οὐκ ἔφη ἴεναι. Μετὰ δὲ ταῦτα συναγαγὼν τοὺς θ' ἑαυτοῦ στρατιώτας καὶ τοὺς προσελθόντας αὐτῷ καὶ τῶν ἄλλων τὸν βουλόμενον, ἔλεξε τοιάδε· « Ἄνδρες στρατιῶται, τὰ μὲν δὴ Κύρου δῆλον ὅτι οὕτως ἔχει πρὸς ἡμᾶς ὥσπερ τὰ ἡμέτερα πρὸς ἐκείνον· οὔτε γὰρ ἡμεῖς ἐκείνου ἐπι-στρατιῶται, ἐπεὶ γε οὐ συνελόμεθα αὐτῷ, οὐτ' ἐκείνος ἐπι-
10 μοσθοδότης. Ὅτι μέντοι ἀδικεῖσθαι νομίζει ὑφ' ἡμῶν οἶδα· ὥστε καὶ μεταπεμπομένου αὐτοῦ οὐκ ἐθέλω ἰλθεῖν, τὸ μὲν μέγιστον αἰσχυνόμενος ὅτι σύνοιδα ἔμνησθαι πάντα ἐψησμένους αὐτόν, ἔπειτα καὶ δεδιὼς μὴ λαβῶν με δίκην ἐπιθῆ ὧν νομίζει ὑπ' ἐμοῦ ἡδικῆ-
11 σθαι. Ἐμοὶ οὖν δοκεῖ οὐχ ὥρα εἶναι ἡμῖν καθεῦδειν οὐδ' ἀμελεῖν ἡμῶν αὐτῶν, ἀλλὰ βουλευέσθαι ὅ,τι χρὴ ποιεῖν ἐκ τούτων. Καὶ

ἐπομένους ἐξηγητέον ὑποθετικῶς καὶ οὐχ ἔριστικῶς ὡς τινες ἐρμηνεύουσιν.—δὲ] ἄλλὰ.—ἐκέλευε]—τῷ ἔλεγε, τῷ πρότερον, ὡς καὶ ἐν κερ. ς' 3.—οὐκ ἔφη] θὰ ἤρνεῖτο. ἢ ἔνοια· ἔλεγε τῷ Κύρῳ νὰ στείλῃ καὶ νὰ τὸν καλῆ, ἀλλὰ νὰ ἤξεύρῃ ὅτι αὐτὸς δὲν θὰ ἐπήγαινε.

§ 9 τοὺς προσελθόντας] ἐκ τῶν τοῦ Ξενίου καὶ Πασίανος.—τῶν ἄλλων] τῶν στρατιωτῶν τῶν ἄλλων στρατηγῶν, Προξένου, Σωκράτους κλπ.—τοιάδε] τοιαῦτα· τινὰ διάφορον τοῦ ἰσθαι, ὅπερ σημαίνει αὐτολεξεί. ὡς τὰδε λέγει Κύριος.—τὰ μὲν Κύρου] ἐννοεῖται πράγματα· ἐξηγεῖται δὲ ἡ φράσις ὅλη δια τῶν ἀμέσως ἐπομένων· οὔτε γὰρ ἡμεῖς ἐκείνου ἐπι-στρατιῶται κλπ. ἢ δ' ἔνοια· ἢ πρὸς ἡμᾶς σχέσις τοῦ Κύρου εἶναι τοιαύτη, ὅποια εἶναι ἡ ἰδική μας πρὸς αὐτόν, δηλαδὴ (γὰρ) κτλ.—ἔτι] πλέον· στρατιῶται] ἐσμέν.—ἐπεὶ γε] ὁ γὰρ βεβαιωτικὸς·

§ 10. καὶ μεταπεμπομένου] γεν. ἀπόλυτος ἐναντιωματικὴ μ' ὄλον ὅτι στέλλει καὶ μὲ καλεῖ.—ἐλθεῖν]—ἀπελθεῖν· οἱ παλαιοὶ τὸ

ἰλθεῖν μεταχειρίζονται· ἐπίσης καὶ ἐπὶ τῶν πλησίον καὶ ἐπὶ τῶν μακρῶν, ὡς ἐν § 14. 18. 20. πρὸβλ. Βιβλ. Β'. γ'. 8 δ'. 4 καὶ Γ'. α'. 5.—τὸ μὲν μέγιστον] ἐννοεῖται αἴτιον, δι' ὃ δὲν θέλει νὰ ὑπάγῃ.—αἰσχυνόμενος] μετοχὴ αἰτιολογικῆ.—ὅτι σύνοιδα ἔμνησθαι] ὁ λόγος, δι' ὃν αἰσχύνεται, διότι συνισθάνουσι.—πάντα ἐψησμένους αὐτόν] ὅτι καθ' ὅλα τὸν ἔγω ἀπατήσει.—ἔπειτα] ἀπόδοσις τοῦ τὸ μὲν μέγιστον.—καὶ δεδιὼς] μετοχὴ τοῦ παρακειμένου μὲ σημασίαν ἐνεστώτους· εἶναι δὲ αἰτιολογικῆ· καὶ διότι φοβοῦμαι.—μη] μὴπως· συναπτὸν τῷ ἐπιθῆ.—λαβῶν με] συλλαβῶναι.—ἐπιθῆ] ἐννοεῖται ἡ δοτ. μοι· ὡς ἐν § 20 ἐπιθεῖναι αὐτῷ.—δίκην] τιμωρίαν.—ὧν ἡδικῆσθαι] ἔνεκα ἐκείνων, ἃ (καθ' ἃ) φρονεῖ ὅτι εἶναι ἡρική-μένος ὑπ' ἐμοῦ.

§ 11. δοκεῖ] προσωπικόν, καὶ ἔχει ὑποκειμ. ὦρα, δ' ὃ καὶ κατ' ὄνομαστικὴν ἐπέθεθ.—καθεῦδειν-ἀμελεῖν] ταυτόσημα.—ἐκ τούτων] κατόπιν τῶν γεγονότων τούτων.—καὶ] μεταβατικὸς ἐννοίας=ἐπομέ-

ἕως τε μένομεν αὐτοῦ σκεπτόμενοι δοκεῖ εἶναι ὅπως ὡς ἀσφαλέ-
 στατα μενοῦμεν, εἴτε ἤδη δοκεῖ ἀπιέναι, ὅπως ὡς ἀσφαλέστατα
 ἀπιμεν, καὶ ὅπως τάπιτῆδεα ἔξομεν· ἄνευ γὰρ τούτων οὔτε στρα-
 τηγοῦ οὔτ' ἰδιώτου ὄφελος οὐδέν. Ὁ δ' ἄνθρωπος πολλοῦ μὲν ἄξιος ᾧ 12
 ἂν φίλος ἦ, χαλεπώτατος δ' ἐχθρὸς ᾧ ἂν πολέμιος ἦ, ἔχει δὲ δύνα-
 μιν καὶ πεζὴν καὶ ἰπικὴν καὶ ναυτικὴν ἣν πάντες ὁμοίως ὀρωμέν-
 τε καὶ ἐπιστάμεθα· καὶ γὰρ οὐδὲ πόρρω δοκοῦμέν μοι αὐτοῦ κα-
 θῆσθαι. Ὡστε ὥρα λέγειν ὅτι τις γινώσκει ἄριστον». Ταῦτ' εἰπὼν
 ἐπαύσατο. Ἐκ δὲ τούτου ἀνίσταντο οἱ μὲν ἐκ τοῦ αὐτομάτου, λέ- 13
 ξοντες ἃ ἐγίνωσκον, οἱ δὲ καὶ ἐπ' ἐκείνου ἐγκέλευστοι, ἐπιδεικνύ-
 ντες οἷα εἴη ἡ ἀπορία ἄνευ τῆς Κύρου γνώμης καὶ μένειν καὶ ἀπιέ-
 ναι. Εἰς δὲ δὴ εἶπε προσποιούμενος πλεῦδειν ὡς τάχιστα εἰς τὴν 14
 Ἑλλάδα στρατηγὸς μὲν ἐλθεῖν ἄλλους ὡς τάχιστα, εἰ μὴ βούλε-

ως.—ἕως τε] καὶ ἐνόσω.—αὐ-
 τοῦ] ἐπίρρ. τοπικόν.—σκεπτόμενοι
 εἶναι] δοκεῖ μοι, ὅτι δεῖ σκέπτε-
 σθαι· τὰ εἰς τὸν ῥηματικὸν οἱ ἀτ-
 τικοί ἰδίως ἐκφέρουσι μετὰ τοῦ εἶ-
 ναι.—ὅπως] τὰ ἀλλεπάλληλα
 ταῦτα ὅπως εἶναι ἐπιρρήμ. τροπι-
 κά· τίνι τρόπῳ, ἰδ. α'. 4.—ἤδη]
 τώρα πλέον.—ὡς ἀσφαλέστατα]
 τὸ ὡς ἐπιτατικόν ἰδ. α'. 6).—
 ἀπιμεν] μέλλων τοῦ ἀτέρχομαι.—
 τάπιτῆδεα] κατὰ κράσιν· τὰ
 πρὸς τὸ ζῆν· τοιαῦτα δὲ εἶναι ἰδίως
 τὰ τρόφιμα. πρὸβλ. Β. γ'. 7.—
 ἰδιώτου] ἀπλοῦ στρατιώτου, ἐν
 ἀντιθέσει πρὸς τὸν στρατηγόν. πρὸβλ.
 βιβλ. Γ'. 6'. 32.

§ 12. ὁ δ' ἄνθρωπος] ὁ Κύρος.—
 ἄξιος] ἐννοεῖται φίλος ἐστίν.—
 ᾧ ἂν πολέμιος ἦ] κατ' ἐκείνου
 μὲ ὅποιον ἂν εὐρίσκειται εἰς πόλε-
 μον.—πάντες ὁμοίως] ὅλοι ἐπί-
 σης.—ὀρωμέν τε καὶ] τὲ καὶ
 πρὸς στενοτέραν σύνδεσιν. (κεφ. α'
 3).—δοκοῦμέν μοι] τὸ ἀπρόσω-
 πον δοκεῖ μοι ἔτρεψεν εἰς προσω-

πικόν· ἢ ἐξήγητις ἢ αὐτή· (μὴ
 φαίνεται).—καθίσθαι] ὅτι εἴμεθα
 ἐστρατοπεδευμένοι (πόρρω αὐτοῦ),
 μακρὸν ἀπὸ αὐτόν.

§ 13. ἐκ δὲ τούτου] κατόπιν
 τούτου.—ἐκ τοῦ αὐτομάτου]
 αὐθουρήτως, μόνου των. πρὸβλ. 6'.
 17.—λέξοντες ἃ ἐγίνωσκον]
 διὰ τὰ εἰπῶσι τὴν γνώμην των.—
 ἐγκέλευστοι] κεκελευσμένοι ὑπὸ
 τοῦ Κλεάρχου· ὅποιοι οἱ παρ' ἡμῶν
 ἐγκάθετοι.—ἐπιδεικνύντες] τρο-
 πικῇ μετοχῇ.—οἷα] ἄντι τοῦ ἡλικῆ.
 πῶσω μεγάλη θὰ ἦτο ἡ ἀμυχανία.
 —ἄνευ τῆς γνώμης] ἄνευ τῆς
 συγκαταθέσεως.

§ 14. εἰς δὲ δὴ] ἕνας δὲ τέλος
 πάντων (δὴ = τῷ λατ. tandem).
 ἦτο δὲ οὗτος ἐκ τῶν ἐγκαθέτων καὶ
 οὐχὶ ἐκ τῶν αὐτομάτων, ὡς σημειοῖ
 ὁ Ι. Π.—προσποιούμενος] τρο-
 πικῇ μετοχῇ.—πλεῦδειν] ὅτι
 ἔσπενδεν (ἐβιάζετο).—εἰς τὴν
 Ἑλλάδα] ἐννοεῖται τὸ ἀπιέναι.—
 ἐλθεῖν] ἀντικειμ. τοῦ εἶπε, ὅπερ
 ἐνταῦθα = πρότερον (τὰ ἐκλέξου).

ται Κλέαρχος ἄπαγειν τὰ δ' ἐπιτήδεια ἀγοράζεσθαι (ἢ δ' ἀγορὰ ἦν ἐν τῷ βαρβαρικῷ στρατεύματι) καὶ συσκευάζεσθαι ἐλθόντας δὲ Κῦρον αἰτεῖν πλοῖα, ὡς ἀποπλέοιεν· ἐὰν δὲ μὴ διδῶ ταῦτα, ἡγεμόνα αἰτεῖν ὅσους διὰ φιλίας τῆς χώρας ἀπάξει· ἐὰν δὲ μηδὲ ἡγεμόνα διδῶ, συντάττεσθαι τὴν ταχίστην, πέμψαι δὲ καὶ προκαταληφτομένους τὰ ἄκρα, ὅπως μὴ φθάσωσι μήτε Κῦρος μήτε οἱ Κίλικες καταλαβόντες, ὧν πολλοὺς καὶ πολλὰ χρήματα ἔχομεν ἡρπακίους. Οὗτος μὲν τοιαῦτα εἶπεν· μετὰ δὲ τοῦτον Κλέαρχος εἶπε

15 τοσοῦτον· ἄΩς μὲν στρατηγήσονται ἐμὲ ταύτην τὴν στρατηγίαν μη-

— ἀπάγειν] νὰ τοὺς ὀδηγῇ, νὰ τοὺς πάρῃ ὀπίσω, ὡς στρατηγός.
 — ἢ δ' ἀγορὰ-στρατεύματι] ταῦτα εἶναι σημεῖωσις, εἴτε σχολιον τοῦ Ξενοφώντος, καὶ ὁμως, λέγει ὁ Ξεν., ἢ ἀγορὰ ἦτο μέσα εἰς τὸ βαρβαρικὸν στρατεύμα τοῦ Κύρου, καὶ οὕτω δηλοῖ τὸ ἀνόητον τῆς προτάσεως τοῦ ν' ἀγοράσωσι τρόφιμα· διότι, ὅταν οἱ βάρβαροι δὲν εἶδον ἀγοράν, πῶθεν ἄλλοθεν ἤθελον προμηθεύεσθαι τρόφιμα; — τοιαῦτα σημεῖωσις τοῦ συγγραφέως, παρεπιθέμενοι ἐν τῷ κειμένῳ καὶ διακόπτουσαι τὴν συνέχισιν τοῦ λόγου, ἀπαντῶσι παρὰ τοῖς ἀρχαίοις συγγραφεῖς διότι τοῖς παλαιοῖς ἄγνωστος ἦτο ἡ σημερινὴ συνήθεια τοῦ κάτωθεν τοῦ κειμένου προστιθέναι σημεῖωσις ἐξηγητικὰς. πρβλ. κεφ. η'. 22—23 καὶ βιβλ. Β'. α' 18. ὡς συνέχεια δὲ τοῦ ἀγοράζεσθαι ἔπεται τὸ καὶ συσκευάζεσθαι.—συσκευάζεσθαι] ἐτοιμάζεσθαι πρὸς ἀναχώρησιν (τὸ χυδ. νὰ συγορίζωνται).—ὡς ἀποπλέοιεν] τὸ ὡς τελικόν. διὰ νὰ πλεύσουν ὀπίσω εἰς τὴν Ἑλλάδα. ἢ εὐκτική διὰ τὸ ἀβέβαιον, καὶ διότι ἐξοκᾶται ἐκ τοῦ εἶπεν.—ἡγεμόνα] τῆς ὁδοῦ, ὀδηγόν.—διὰ φιλίας τῆς χώρας] φιλία ἐνταῦθα εἶναι ἐπίθετον. πρβλ. β.βλ. Β'. γ' 27 καὶ κατηγορούμενον τοῦ

χώρας. διὰ τῆς χώρας τῆς αὐτῆς φιλικῆς, ἦτοι διὰ τῶν χωρῶν, αἱ ὁποῖαι εἶναι φιλικαὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας.—ἀπάξει] διὰ νὰ ὀδηγήσῃ αὐτοὺς ἐπιστρέφοντας. — συντάττεσθαι] πρβλ. β' 15 συντάξαι δ' ἕκαστον, νὰ βαλῶσιν εἰς τάξεις.—τὴν ταχίστην] ἢ πλήρης φράσις τὴν ταχίστην ὁδόν. ὡς ἐν κεφ. β' 20 κεῖται=ὅσον τάχιστα. — πέμψαι δὲ καὶ] ἀλλ' ἀκόμη καὶ ἀνθρώπους νὰ στείλουν.—προκαταληφτομένους] τελικὴ μετοχή. διὰ νὰ προλάβουν νὰ πιάσουν τὰ ὄρη τῆς Κιλικίας. — ὅπως μὴ φθάσωσι καταλαβόντες] διὰ νὰ μὴ τὰ πιάσουν πρῶτοι (φθάνω μετὰ μετοχῆς ἴδ. κεφ. α' 9 σημ. ἐλάνθανε). — ὧν] Κιλικίων. ἢ πρότασις, καίτοι ἀναφορικῶς ἐκφερομένη, ἔχει μᾶλλον ἔννοιαν αἰτιολογικὴν, ἐξηγητικὴν τοῦ λόγου, δι' ὃν θὰ προλάβουν οἱ Κίλικες νὰ πιάσουν τὰς κορυφάς. διότι, λέγει, αὐτῶν τῶν Κιλικίων (ὧν) πολλοὺς [ἀνδρας] (ἀνδράποδα κεφ. β' 27) καὶ πολλὰ πράγματα ἔχομεν ἤδη ἀρπάσει, ὥστε εἶναι ἐγθροί μας καὶ πρέπει νὰ τοὺς προλάβωμεν.—οὗτος μὲν τ. εἶπε] ἐκ προθέσεως εἶπεν ὅλα ὅσα ἀνάητα ἐδύνατο.—τοσοῦτον] τόσον μόνον.

δεις ὑμῶν λεγέτω· πολλὰ γὰρ ἐνογῶ δι' ἃ ἔμοι τοῦτο οὐ ποιητέον·
ὡς δὲ τῷ ἀνδρὶ ὃν ἂν ἔλησθε πείσομαι ἢ δυνατὸν μάλιστα, ἵν' εἰδῆτε
δι καὶ ἄρχεσθαι ἐπίσταμαι ὡς τις καὶ ἄλλος»· Μετὰ τοῦτον ἄλλος 16
ἀνέστη, ἐπιδεικνὺς μὲν τὴν εὐήθειαν τοῦ τὰ πλοῖα αἰτεῖν κελεύον-
τος, ὥσπερ πάλιν τὸν στόλον Κύρου ποιούμενον, ἐπιδεικνὺς δὲ ὡς
εὐήθης εἶη ἡγεμόνα αἰτεῖν παρὰ τοῦτον ᾧ λυμαινόμεθα τὴν πρᾶ-
ξιν. Εἰ δὲ καὶ τῷ ἡγεμόνι πιστεύσομεν ὃν ἂν Κύρος δῶ, τί κωλύει
καὶ τὰ ἄκρα ἡμῶν κελύειν Κύρον προκαταλαμβάνειν; Ἐγὼ γὰρ 17

§ 15. ὡς μὲν λεγέτω] ἡ σύν-
ταξις· μηδεὶς ὑμῶν λεγέτω ἐμέ. ὡς
στρατηγήσοντα τὴν στρατηγίαν
ταύτην. ἢ δ' ἔννοια· κίνεῖς ἐξ ὑμῶν
νὰ μὴ φαντάζηται, ὅτι ἐγὼ θέλω
ἀναλάβει τὴν στρατηγίαν ταύτην
(νὰ σὰς ὁδηγῶ ὀπίσω εἰς τὴν Ἑλ-
λάδα). — ὡς δὲ τῷ ἀνδρὶ μ-
άλιστα] ἡ σύνταξις· ἄλλ' ἕκαστος
λεγέτω, ὡς πείσομαι, ἢ μάλιστα
δυνατὸν, τῷ ἀνδρὶ, ὃν ἂν ἔλησθε.
ἀλλὰ νὰ ἡξεύρω καθέως ἀπ' ἐσᾶ,
ὅτι εἰς τὸν ἄνδρα, τὸν ὁποῖον ἠθέ-
λετε ἐχλέξει στρατηγὸν ἀντὶ ἐμοῦ,
θέλω ὑπακούσει ὅσον περισσότερον
εἶναι δυνατὸν. — καὶ ἄρχεσθαι
ἐπίσταμαι] ἔ καὶ ἐκιδιοτικός· οὐ
μόνον νὰ ἄρχω, ἀλλὰ καὶ νὰ ἄρχω-
μαι ἡξεύρω. — δυνατῶς τὴν σήμε-
ρον πολλοὶ τῶν ἐν τοῖς πράγμασι μό-
νον ἄρχειν ἐπίστανται, καὶ ἐπὶ κινδύ-
νῳ τῆς πατρίδος. — ἀλλὰ καὶ περὶ
Κλεάρχου (ἂν τῶντι καὶ ἄρχεσθαι
ἐπίστατο) ἀμφιβάλλει ὁ Ξεν. πρὸ βλ.
βιβλ. Β'. § 15. — ὡς τις καὶ
ἄλλος] φράσις συνήθης. πρὸ βλ. δ'
15 καὶ Β'. § 8.

§ 16. ἐπιδεικνὺς μὲν ἐπιδ.
δὲ) σχῆμα ἐπιαναφορᾶς καθ' ὃ ἡ
αὐτὴ λέξις ἐπιαναλαμβάνεται μετὰ
τοῦ μὲν-δὲ ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀντ' ἐπι-
σεως, τούναντιον μάλιστα προση-
τικῶς = καὶ-καὶ. καὶ τοῦτο καὶ
ἐκεῖνο. πρὸ βλ. θ' 8. βιβλ. Β'. ε'

20. § 6 καὶ 21. — τὴν εὐήθειαν]
τὴν μωρίαν (χρὺδ. κουτομάραν). —
τοῦ κελεύοντος] τοῦ προτεινον-
τος. — τὰ πλοῖα] ἐνάρθως, τὰ
πρὸς ἀπόπλουν ἀπαιτούμενα πλοῖα.
ἀνωτέρω § 14 κεῖται ἀνάκθωρος
πλοῖα, ἀορίστως. — ὥσπερ-ποιου-
μένοι] γεν. ἀπόλ. τροπική. ἢ δ'
ἔννοια· ὡς νὰ ἔκαμμεν ὀπίσω τὴν
πορείαν ὁ Κύρος, ὡς νὰ ἐπέστρε-
ψεν ὀπίσω εἰς τὴν ἐπαρχίαν του.
περὶ τοῦ στόλου ἴδ. ἀνωτ. κεφ. β'
5 σημ. — ὡς εὐήθης] πόσω μωρόν,
ἀνόητον ἦτο. — ᾧ] δοτ. ἡθική. —
λυμαινόμεθα] ἐκ τοῦ λύμη =
καταστρέφομεν, βλάπτομεν. — τὴν
πρᾶξιν] τὴν ἐπιχείρησιν. — εἰ δὲ
καὶ-πιστεύσομεν] ἀφέθη τὸ εἴ-
πεν, ὡς ἐννοοῦμενον ἐκ τοῦ ἀνωτέ-
ρω ἀνέστη (λέξων). — τί κωλύει-
καὶ τὰ ἄκρα] τὸν καὶ (περὶ οὗ
ἐν ταῖς ἐκδοσεσιν οὐδεὶς λόγος γί-
νεται) συναπτέον τῷ κελύειν. τί
κωλύει καὶ (=προσέτι) κελύειν
Κύρον προκαταλαμβάνειν τὰ ἄκρα.
τί ἐμποδίζει τὸν Κύρον (τί ἐμπό-
διον ὑπάρχει, ὥστε ὁ Κύρος, καὶ
ἀφοῦ μᾶς ἔδωκεν ὁδηγόν, συγχρόνως
(καὶ) νὰ διατάξῃ ὥστε οἱ Κίλικες,
οἱ νῦν φίλοι του, προλαβόντες νὰ
μᾶς πιάσωσι τὰ ὑψώματα. τοῦτ'
αὐτὸ ἐξάγεται καὶ ἐκ τοῦ ἐπομέ-
νου· μὴ ἡμᾶς ἀγάγη, ὅθεν οὐκ ἔσται
ἐξελεθεῖν. — ἡμῶν] δοτική ἡθική ἀν-

δκνοίην μὲν ἂν εἰς τὰ πλοῖα ἐμβαίνειν ἃ ἡμῖν δοίη, μὴ ἡμᾶς αὐταῖς
 ταῖς τριήρεσι καταδύσῃ, φοβοίμην δ' ἂν τῷ ἡγεμόνι ᾧ δοίη ἔλεσθαι
 μὴ ἡμᾶς ἀγάγῃ ὅθεν οὐκ ἔσται ἐξελεθῆν' βουλοίμην δ' ἂν ἄκοντος
 18 ἀπιῶν Κύρου λαθεῖν αὐτὸν ἀπελθῶν· ὅ οὐ δυνατόν ἐστιν. Ἐλλ'
 ἐγὼ φημι ταῦτα μὲν φλυαρίαν εἶναι, δοκεῖ δέ μοι ἄνδρας ἐλθόντας
 πρὸς Κύρον οἵτινες ἐπιτήδειοι σὺν Κλεάρχῳ ἐρωτᾶν ἐκείνον τί
 βούλεται ἡμῖν χρῆσθαι· καὶ ἐὰν μὲν ἢ πράξις ἢ παραπλησία οἷα
 περ καὶ πρόσθεν ἐχρήτι τοῖς ξένοις, ἔλεσθαι καὶ ἡμᾶς καὶ μὴ
 19 κακίους εἶναι τῶν πρόσθεν τούτῳ συναναβάντων· ἐὰν δὲ μείζων ἢ
 πράξις τῆς πρόσθεν φαίνεται καὶ ἐπιπονωτέρα καὶ ἐπικινδυνότερα,
 ἀξιούῃ ἢ πείσαντα ἡμᾶς ἄγειν ἢ πεισθέντα πρὸς φίλιαν ἀφιέναι·
 οὕτω γὰρ καὶ ἐπόμενοι ἂν φίλοι αὐτῷ καὶ πρόθυμοι ἐποίμεθα καὶ
 ἀπιόντες ἀσφαλῶς ἂν ἀπίοιμεν· οὐ δ' ἂν πρὸς ταῦτα λέγῃ ἀπαγ-

τιπεριποιητική. = ἐναντίον ἡμῶν.

§ 17 **δκνοίην μὲν-φοβοίμην**
 δέ] ταυτόσημα (θὰ ἐφοβοίμην). ἢ
 δ' ἔννοια προσθετική (καὶ εἰς τὰ
 πλοῖα νὰ ἐμβαίνομεν-καὶ εἰς τὸν ὁδη-
 γὸν ν' ἀκολουθῶ). ἴδ. τὴν ἐν § 16
 σημ.—**ἃ δοίη**] κατ' εὐκτικὴν τὰ
 ὅποια τυγχόν μᾶς ἔδιδεν.—**ᾧ δοίη**
 καθ' ἑλξιν, ἀντὶ ὄν.—**ὅθεν**] κατὰ
 βραχυλογία, μὴ ἀγάγῃ ἐκεῖσε, ὅθεν.
 — **βουλοίμην δ' ἂν**] θὰ ἐπεθύ-
 μουν δέ.—**λαθεῖν-ἀπελθῶν**] διὰ
 τὴν σύνταξιν ἴδ. κεφ. α' 9 σημ.
 ἢ ἔννοια· ἀφ' οὗ ἀναχωρῶ ἄκουσίως
 τοῦ Κύρου, νὰ φύγω κρύφα ἀπὸ
 αὐτόν. λαθεῖν β' ἄορ. τοῦ λανθάνω.

§ 18. **ἐπιτήδειοι**] ἀρμόδιοι, εὐχλ
 βιβαιώς οἱ τυχόντες.—**τί**] εἰς τί.—
ἢ πράξις] ἢ ἐπιχείρησις τοῦ Κύ-
 ρου.—**οἷα**] ἔννοεῖται ἐκείνη οἷα
 (=μὲ ὅποῖαν. ὅπως) καὶ πρότερον
 (πρόσθεν). — **τοῖς ξένοις**] ἔννοεῖ
 τοὺς εἰς Περσίαν συναναβάντας τῷ
 Κύρῳ τριακασίους μισθοφόρους τοῦ
 Ξενίου(α' 2).—**κακίους**] συγκρι-
 τικὸν τοῦ κακός, ὅπερ παρὰ τοῖς ἄρ-
 χαίοις σημαίνει δειλός, τανάπαλιν

τοῦ ἀγαθός (ἀνδρείος). ἀλλ' ἐνταῦ-
 θα τὸ κακίους δὲν ἔχει τὴν σημα-
 σίαν, ἣν ἐν βιβλ. Γ'. β' 17.=
 πλέον δειλοὶ (ῥηλ. δειλοὶ ἐκείνοι,
 οἱ τῷ Κύρῳ συναναβάντες, δειλό-
 τεροὶ ἡμεῖς). ἀλλὰ κεῖται ἐν τῇ
 ἔννοια ὑποδεέστεροι τῇ ἀρετῇ (νὰ μὴ
 ὦμεν τῇ ἀνδρείᾳ κατώτεροι· ἐκεί-
 νων) οὕτω καὶ τὸ παρὰ Θουκυδίδῃ
 (Β'. 62) **μὴ χείρους**· αὐτῶν τε
 πατέρων μὴ χείρους κατ' ἀμφοτέρα
 φανήναι· ὅπως γελοῖον θὰ ἦτο νὰ
 φαντασθῆ τις ὅτι ὁ Περικλῆς τοὺς
 Μαραθωνομάχους θὰ ἔλεγεν ἀνά-
 δρους, τοὺς Μαραθωνομάχους εἰς
 ὧν τὰ ὀνόματα ὦμωνον· μὰ τοὺς ἐν
 Μαραθῶν.

§ 19. **φαίνεται**] ἔννοεῖται ἡ με-
 τοχὴ οὕσα=εἶναι ὀλοφάνερρον, δη-
 λον. ἴδε κεφ. θ 11 σημ.—**ἀξιούῃ**
 ὑποκει. τὸ ἐν § 18 ἄνδρας. ἐξαρ-
 τᾶται δὲ ἐκ τοῦ αὐτοῦ δοκεῖ μοι.
 — **πρὸς φίλιαν**]=φιλικῶς.— **καὶ**
ἐπόμ-καὶ ἀπιόντες] ὑποθ. με-
 τοχαί. τὸν δὲ ἂν συναπτόεν ταῖς
 εὐκτικαῖς· διότι οὕτω καὶ ἂν τὸν
 ἠκολουθοῦμεν, ἢ θέλομεν ἀκολου-

γεῖλαι δεῦρο· ἡμᾶς δ' ἀκούσαντας πρὸς ταῦτα βουλευέσθαι. Ἔδοξε 20
ταῦτα καὶ ἄνδρας ἐλόμενοι σὺν Κλεάρχῳ πέμπουσιν οἱ ἠρώτων
Κῦρον τὰ δόξαντα τῇ στρατιᾷ. Ὁ δ' ἀπεκρίνατο οὕτως ἀκούσι Ἀβρο-
κόμαν ἐχθρὸν ἄνδρα ἐπὶ τῷ Εὐφράτῃ ποταμῷ εἶναι, ἀλέχοντα δώ-
δεκα σιαθμούς· πρὸς τοῦτον οὖν ἔφη βούλεσθαι ἐλθεῖν· κἂν μὲν
μένῃ ἐκεῖ, τὴν δίκην ἔφη χρήζειν ἐπιθεῖναι αὐτῷ, ἐὰν δὲ φύγῃ, ἡμεῖς
ἐκεῖ πρὸς ταῦτα βουλευσόμεθα. Ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ αἰρετοὶ 21
ἀπαγγέλλουσι τοῖς στρατιώταις· τοῖς δ' ὑποψία μὲν ἦν οὕτως ἄγοι
πρὸς βασιλέα, ὅμως δ' ἐδόκει ἔπεσθαι. Προσαίτουσι δὲ μισθὸν ὁ
Κῦρος ἐπισχεῖται ἡμιόλιον πᾶσι δώσειν οὐ πρότερον ἔφερον ἀντὶ
δαρειακοῦ τρία ἡμιδαρειακά τοῦ μηνὸς τῷ στρατιώτῃ· οἱ δ' ἐπὶ
βασιλέα ἄγοι οὐδ' ἐνταῦθα ἤκουσεν οὐδεὶς ἔν γε τῷ φανερωῖ.

θήσει ὡς φίλοι καὶ πρόθυμοι, καὶ
ἂν ἀνεχωροῦμεν, ἢ θέλομεν ἀναχω-
ρήσει ἀσφαλῶς (ἀκινδύνως). —
ἀπαγγεῖλαι] ὑποκείμε. τοὺς ἄν-
δρας, τὰ δ' ἰσχυρήματα ἀπαγγεῖ-
λαι, βουλευέσθαι ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ
δοκεῖ μοι.

§ 20. οἱ ἠρώτων-τῇ στρατιᾷ] ἀντικείμε. πραγματικὸν οὐχὶ τὰ δό-
ξαντα, ἀλλὰ τὸ τί βούλεται αὐτοῖς
χρησθῆναι, ἐκ τῶν ἀνωτέρω (ἐν § 18)
ὑπονοούμενον. τὸ δὲ τὰ δόξαντα =
κατὰ τὰ δόξαντα = καθ' ἃ ἔδοξεν. —
ἀκούσι] κατ' εὐκτικὴν διὰ τὸ
προηγούμενον ἀπεκρίνατο, ὅτι δῆθεν
ἤκουε. — δώδεκα σταθμούς] οἱ
ἐντεῦθεν (ἐκ Ταρσῶν) μέχρι τοῦ
Εὐφράτου σταθμοί, καθὰ ὑπὸ Ξε-
νοφῶντος μνημονεύονται ἐν κεφ. δ'
ἀπὸ § 1—11, προστιθέμενοι ἀπο-
τελοῦσιν ἄθροισμα ἑνεακαίδεκα καὶ
οὐχὶ δώδεκα· ὥστε ὁ Κῦρος κρύ-
πτει ἀπὸ τοῦ στρατιώτου τὴν
ἀληθῆ ἀπόστασιν, ἵνα πείσῃ αὐτοὺς
νὰ τὸν ἀκολουθῶσι μέχρι τοῦ Εὐ-
φράτου. — πρὸς τοῦτον] ἐναντίον
τούτου. — βούλεσθαι] ὅτι ἤθελεν.
— ἐλθεῖν] ἀπελθεῖν ἴδ. ἀνωτ. §
10. σημ.) — χρήζειν] ὅτι ἤτο ἀνάγ-

κη. — τὴν δίκην] ἐνάρθρως, τὴν
δέουσαν τιμωρίαν. — ἐὰν δὲ φύγῃ
βουλευσόμεθα] διὰ τῶν ἀορίστων
τούτων φράσεων θέλει ὁ Κῦρος νὰ
τοὺς πάρῃ ὅσον τὸ δυνατόν πλη-
σιέστερον εἰς Βαβυλῶνα.

§ 21. οἱ αἰρετοὶ] οἱ μετὰ τοῦ
Κλεάρχου ἐκλεχθέντες καὶ πρὸς
Κῦρον ἀποσταλέντες. — τοῖς δ' ἦν]
δοτικὴ κτητικὴ· οὗτοι δὲ εἶχον μὲν.
— ἄγοι] ὅτι τοὺς ὠδήγει. — ὅμως
δὲ] μ' ὅλα ταῦτα θυμῶς, πρὸς Β'.
δ'. 13. — προσαίτουσι] δοτ. πληθ.
αἰτούσι δ' αὐτοῖς προσθήκην μι-
σθοῦ, ὑπισχεῖται δώσειν πᾶσιν. —
ἡμιόλιον] τὸ ἡμισυ τοῦ ὅλου μι-
σθοῦ, ὃν ἐλάμβανον πρότερον. —
ἀντὶ δαρειακοῦ] ἐπεξηγησις τοῦ
ἡμιόλιον. — τοῦ μηνός] κατὰ μῆνα
εἰς ἕκαστον στρατιώτην. — οὐδ' ἐν-
ταῦθα] οὐδ' ἐν τῇ περιπτώσει ταύ-
τῃ. — ἔν γε τῷ φανερωῖ] τοῦλά-
χιστον εἰς τὸ φανερόν· ἀλλὰ μήπως
ἐν τῷ κρυπτῷ τὸ ἤκουσαν; οὕτε-
τοῦτο σαφῶς μᾶς λέγει ὁ Ξεν. (Βιβλ.
Γ'. α' 10), ὅτι πλὴν τοῦ Κλεάρ-
χου οὐδεὶς τῶν Ἑλλήνων ἐγίνωσκεν,
ὅτι ὁ Κῦρος ἐστρατεύετο ἐναντίον
τοῦ ἀδελφοῦ του εἰς Βαβυλῶνα.

Κεφ. Δ'. Ὁ Κύρος μετὰ τὴν ἔλευσιν τῶν ἐκ Πελοποννήσου νεῶν φθάνει ἐξ Ἰσοῦ εἰς Θάγακον, ὅπου ἀναγγέλλει εἰς τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἑλλήνων, ὅτι ἡ ἕδρα ἐστὶ το πρὸς βασιλέα, καὶ διὰ τῆς Συρίας φθάνει εἰς τὸν Ἀράξην ποταμόν.

(Ἐπεισόδιον Ξενίου καὶ Πασίωνος. Μένωνος φιλοκερδία).

- 1 Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς δύο παρασάγγας δέκα ἐπὶ τὸν Ψάρον ποταμόν, οὗ ἦν τὸ εὖρος τρία πλῆθρα. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμὸν ἓνα παρασάγγας πέντε ἐπὶ τὸν Πύραμον ποταμόν, οὗ τὸ εὖρος στάδιον. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς δύο παρασάγγας πεντεκαίδεκα εἰς Ἰσοῦς, τῆς Κιλικίας ἐσχάτην πόλιν ἐπὶ τῇ θαλάττῃ οἰκουμένην, μεγάλην καὶ εὐδαίμονα.
- 2 Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς· καὶ Κύρω παρήσαν αἱ ἐκ Πελοποννήσου νῆες τριάκοντα καὶ πέντε καὶ ἐπ' αὐταῖς ναύαρχος Πυθαγόρας Λακεδαιμόνιος· ἠγεῖτο δ' αὐταῖς Ταμῶς Αἰγύπτιος ἐξ Ἐφέσου, ἔχων ταῦς ἐτέρας
- 3 Κύρον πέντε, καὶ εἴκοσιν, αἷς ἐπολιόρκει Μίλητον. Παρῆν δὲ καὶ Χειρίσοφος Λακεδαιμόνιος ἐπὶ τῶν νεῶν, μετὰ πεμπτος ὑπὸ Κύρου, ἐπιτακοσίους ἔχων ὀλίγας, ὧν ἐστρατήγει παρὰ Κύρω αἱ δὲ νῆες ὤρμον παρὰ τὴν Κύρον οκηρῆν. Ἐνταῦθα καὶ οἱ παρ' Ἀβροκόμα μισθοφόροι Ἕλληνες ἀποστάντες παρὰ Κύρον τετρακόσιοι ὀλίγοι συνεστρατεύοντο ἐπὶ βασιλέα.
- 4 Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμὸν ἓνα παρασάγγας πέντε ἐπὶ Πύλας Κιλικίας καὶ τῆς Συρίας. Ἦσαν δὲ ταῦτα δύο τείχη, καὶ τὸ μὲν ἔσωθεν τὸ πρὸ τῆς Κιλικίας Σύννεσις εἶχε καὶ Κιλικίων φυλακή, τὸ δὲ ἔξω τὸ

§ 1. ἐντεῦθεν] ἐκ Ταρσῶν. — ἐπὶ τὸν Ψάρον] τὴν μετέπειτα Σάρον. περὶ τῆς ἐπὶ πρὸ βλ. ἀ. 5. — στάδιον] διάστημα ἐξακοσίων ποδῶν.

§ 2. αἱ ἐκ Πελ. νῆες] σταλεῖσθαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων πρὸς βοήθειαν Κύρου. — ἐπ' αὐταῖς] ἢ ἐπὶ σημαίνει ἐπιστάσιαν. — ἠγεῖτο] μετὰ δοτικῆς· οὕτω καὶ ἐν Βιβλ. Β. 6' 7. καὶ ἄλλα γοῦ. = ὠδήγει.

§ 3. Χειρίσοφος] περὶ οὗ ἐν τῷ Γ'. βιβλίῳ καὶ ἐξῆς πολὺς λόγος

γίνεται. — μετὰ πεμπτος] προσκεκλημένος. — ὤρμον] ὄρμησιν, ἢ ἐκ τοῦ ὄρμος (μικρὸς λιμῆν) ὅπου ἀράζουσι τὰ πλοῖα. — οἱ παρ' Ἀβροκόμα] ὁμοιωτικὸς τύπος γενικῆς· καὶ ἐνταῦθα βραχυλογία οἱ παρὰ τῷ Ἀβροκόμα ἀποστάντες παρ' Ἀβροκόμα πρὸς Κύρον.

§ 4. ἐπὶ Πύλας] τὰς στενάς παρόδους. ἰδ. 6', 21 σνμ. — ταῦτα] καθ' ἑλξιν πρὸς τὰ τείχη, ἀντὶ αὐταῖς αἱ Πύλαι. — Σύννεσις εἶχε] κατεῖχεν, ἐφύλαττεν, ὡς ἡμεῖς

πρὸ τῆς Συρίας βασιλέως ἐλέγετο φυλακὴ φυλάτιον. Διὰ μέσου δὲ
 δεῖ τούτων ποιητὸς Κάροσος ὄνομα, εἶδος πλέθρον. Ἄπαν δὲ τὸ
 μέσον τῶν τειχῶν ἦσαν σιόδιοι τρεῖς· καὶ παρελθεῖν οὐκ ἦν βία,
 ἦν γὰρ ἡ πάροδος στενὴ καὶ τὰ τεῖχη εἰς τὴν θάλατταν καθή-
 κοντα, ὑπερθεν δ' ἦσαν πέτραι ἠλίβατοι· ἐπὶ δὲ τοῖς τείχεσιν ἀμ-
 φοτέροις ἐφέστασαν πύλαι. Ταύτης ἕνεκα τῆς παρόδου Κῦρος τὰς
 ναῦς μετεπέμψατο, ὅπως ὀπίστας ἀποβιβάσειεν εἰςω καὶ ἔξω τῶν
 πύλων βιασόμενος τοὺς πολεμίους εἰ φυλάτιον ἐπὶ ταῖς Συρίας
 πύλαις, ὅπερ ᾤετο ποιήσειεν τὸν Ἀβροκόμαν, ἔχοντα πολὺ στρα-
 τευμα. Ἀβροκόμας δ' οὐ τοῦτ' ἐποίησεν, ἀλλ' ἐπεὶ ἤκουσε Κῦρον
 ἐν Κιλικίᾳ ὄντα, ἀναστρέψας ἐκ Φοινίκης παρὰ βασιλέα ἀπήλυν-
 νεν, ἔχων, ὡς ἐλέγετο, τριάκοντα μυριάδας στρατιᾶς. Ἐπιεῦθεν
 ἐξελαύνει διὰ Συρίας σταθμὸν ἕνα παραοίγγας πέντε εἰς Μυριάν-
 δον πόλιν οἰκουμένην ὑπὸ Φοινίκων ἐπὶ τῇ θαλάττῃ· ἐμπόριον
 δ' ἦν τὸ χωρίον, καὶ ὄρμον αὐτόθι ὀκτάδες πολλαί. Ἐνιαυθ' ἔ-
 μειναν ἡμέρας ἐπτά· καὶ Ξενίας ὁ Ἀρκὰς καὶ Πασίων ὁ Μεγα-

ἔπεται. — τὸ πρὸ τῆς Συρίας] μεταξὺ τοῦ Ἰσσηκοῦ κελπου καὶ τοῦ ἔρουσ Ἀμηνού. — βασιλ. φυλακὴ] βασιλικὴ φρουρά. — τούτων] τῶν Πυλῶν. — παρελθεῖν βία] δὲν ἦτο δυνατόν νὰ περάσῃ τις διὰ τῆς βίας. — τὰ τεῖχη καθύκοντα] ἐννοεῖται ἦν=κατέβαινον ἕως εἰς τὴν θάλασσαν. — ὑπερθεν] ὑπεράνωθεν δ' αὐτῶν ἦσαν. — ἠλίβατοι] λέξις ποιητικὴ ἀποκρημνοί, ἀπρόσβατοι. — ἐφέστασαν] ὑπερσυντέλ. τοῦ ἐφίστημι. ἦσαν ἐστημένα. κατεσκευασμένοι πύλαι· διὸ καὶ Πύλαι τῆς Κιλικίας καὶ τῆς Συρίας ὀνομάσθησαν αἱ στεναὶ αὐτὰ πάροδοι.

§ 5. ἀποβιβάσειεν] αἰολικός ἀόριστος. — εἰςω καὶ ἔξω] εἰςω τὸ πρὸς τὴν Κιλικίαν, ἔξω δὲ τὸ πρὸς τὴν Συρίαν μέρος, ἧτοι ἡ ἔξωδος τῶν στενῶν. — βιασόμενος]

τελικὴ μετοχή, ἵνα βιάσῃτο. — εἰ φυλάττοιεν] κατ' εὐκτικὴν ἂν τυχὸν ἐφύλαττον. — ὅπερ] τὸ φυλάττειν. — ᾤετο] παρατ. τοῦ οἶμαι. — ποιήσειεν] ὅτι ᾔθελε κάμει. [ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ᾤετο]. — ἔχοντα] αἰτιολ. μετοχὴ· διότι εἶχε. — οὐ τοῦτ' ἐποίησε] δὲν ἔβαλε φρουρὰν εἰς τὰς Συρίας Πύλας. — ὄντα] ὅτι ἦτο. — ἀναστρέψας] ἡ ἀνά σημναίνει τὸ ὀπίσω. πρὸλ. κεφ. ι' 12. — ὡς ἐλέγετο] ὁ Ξεν. συνεχῶς μεταχειρίζεται τὸ λέγεται, εἰεγετο, ὅταν δὲν ἔχῃ θετικὰς γνώσεις καὶ ἀμφιβάλλῃ περὶ τῆς ἀληθείας τῶν λεγομένων. — μυριάδας] μυριάς=δέκα χιλιάδες.

§ 6. ἐμπόριον] ἐμπορικὸς λιμὴν (σκάλα). — τὸ χωρίον] ὁ τόπος. — ὀκτάδες] πλοῖα φορτηγὰ ἐλκόμενα ὑπὸ ἄλλων.

ρεὺς ἐμβάντες εἰς πλοῖον καὶ τὰ πλείστον ἄξια ἐνθήμενοι ἀπέπλευσαν, ὡς μὲν τοῖς πλείστοις ἐδόκουν, φιλοτιμηθέντες ὅτι τοὺς στρατιώτας αὐτῶν τοὺς παρὰ Κλέαρχον ἀπελθόντας εἶα Κῦρος τὸν Κλέαρχον ἔχειν. Ἐπεὶ δ' ἦσαν ἀφανεῖς, διήλθε λόγος ὅτι διώκοι αὐτοὺς Κῦρος τριήρεσ'· καὶ οἱ μὲν ἠῤῥοντο ὡς δειλοὺς ὄντας αὐτοὺς ληφθῆναι, οἱ δ' κειρον φῖει ἀλώουσιντο. Κῦρος δὲ συγκαλέσας τοὺς στρατηγούς εἶπεν· «Ἀπολελοίπασιν ἡμᾶς Ξένιας καὶ Πασίων. Ἄλλ' εὖ γε μέντοι ἐπιστάσθων ὅτι οὔτε ἀποδεδράκασιν οἶδα γὰρ ὅποι οἴχονται· οὔτε ἀποπεφεύγασιν· ἔχω γὰρ τριήρεις ὥστε ἐλεῖν τὸ ἐκείνων πλοῖον· ἀλλὰ μὴ τοὺς θεοὺς ἐκ ἔργου

§ 7. τὰ πλείστοι] πλείστου λόγου.—ἐνθήμενοι] χρον.μετοχή· ἀπὸ ἔβαλαν μέσα εἰς τὸ πλοῖον.—ἐδόκουν] τὸ ἀπρόσ. ἔτροψεν εἰς προσωπικόν = ὡς μὲν ἐδόκει τοῖς πλείστοις.—φιλοτιμηθέντες] αἰτιολ. μετοχή· δυσαρεστήθεις.—ὅτι ἔχειν] ἡ σύνταξις· ὅτι ὁ Κῦρος εἶα ἔχειν τὸν Κλέαρχον τοὺς παρὰ Κλέαρχον ἀπελθόντας αὐτῶν στρατιώτας. ἡ δ' ἔννοια· διότι ὁ Κῦρος ἐπέτρεπεν (ἄφηγε) νὰ ἔχη ὁ Κλέαρχος τοὺς στρατιώτας αὐτῶν, οἱ ὅποιοι εἰς Ταρσοὺς εἶχον προσέλθει εἰς Κλέαρχον, μαθόντες ὅτι ὁ Κλέαρχος δὲν ἤθελε νὰ ὑπάγῃ ἐναντίον τοῦ βασιλέως, ἀλλ' εἰς τὴν Ἑλλάδα νὰ ἐπιστρέψῃ (ἴδε κεφ. γ. 7)· τώρα δέ, ὅτε ὅλοι ἐπήγαινον ἐναντίον τοῦ βασιλέως, ὤφειλεν ὁ Κῦρος νὰ διατρέξῃ τὸν Κλέαρχον ν' ἀποπέμψῃ τοὺς στρατιώτας αὐτοὺς εἰς τοὺς στρατηγούς των· ἀλλὰ τῷ Κύρῳ ὀλίγον ἔμελε περὶ τῶν ἄλλων στρατηγῶν, καὶ χάριν αὐτῶν δὲν ἤθελε νὰ δυταρεστήσῃ τὸν Κλέαρχον.—διήλθε λόγος] διεδόθη φήμη.—διώκοι] θὰ τοὺς ἐδίωκεν.—τριήρεσι] διὰ τῶν τριήρων αὐτοῦ.—καὶ οἱ μὲν ἠῤῥοντο οἱ δ' φηκτιον] κατὰ τὰς συμπαθείας καὶ ἀντιπαθείας αὐτῶν.

—εἰ ἀλώουσιντο] εὐκτική τοῦ μέλλοντος τοῦ β.ἀλίσκομαι. ἂν τυχὸν ἤθελον συλληφθῆναι ὑπὸ τοῦ Κύρου.

§ 8. ἀπολελοίπασιν] παρακειμ. τοῦ ἀπολείπω. μὰς ἔχουσι ἀφήσει.—ἐπιστάσθων] προστακτική τοῦ ἐπίσταμαι.—ἀποδεδράκασι] παρακειμ. τοῦ ἀποδιδράσκω ἔχουν ὀρπετεύσει.—ὅποι] ἐπιρρημα τοπικόν.—οἴχονται] ἐνεστώσως ἀντὶ παρακειμένου ἔχουν ὑπάγει. ἴδ. κεφ. β' 9 σημ.—οὔτε ἀποπεφεύγασιν] οὔτε ἔχουν φύγει καὶ γλυτώσει.—ἀποδράναι μὲν γὰρ τὸ ἀναχωρησάντα τινα ἄδηλον εἶναι ὅπου ἔστιν, ἀποφεύγειν δὲ τὸ μὴ δύνασθαι ἐπιληφθῆναι. Ἀμώνιος.—τριήρεις] ναὺς ταχυπλοῦσας, ναὺς πολεμικάς. πλοῖον δὲ εἶναι τὸ ἐμπορικόν, τὸ φορηγόν. διάφορος δὲ ἦν καὶ ἡ κατασκευὴ των·—μὰ τοὺς θεοὺς] οἱ ἀρχαῖοι ἔχουσι ὁμοτικὸν μόριον διπλοῦν, νῆ καὶ μά· ἢ ἐπὶ καταβάσεως (ἐκ τοῦ ναι). ὡς, νῆ Δία (=ναὶ βέβαια)· καὶ μὰ (ἐκ τοῦ μῆ) ἐπὶ ἀρνήσεως, ὡς, μὰ Δία (=ὄχι βέβαια). ἐνίοτε ὁμως πρὸς μείζονα ἔμφασιν χρῆσιν ποιοῦνται καὶ τῶν δύο βεβαιωτικῶς· Νῆ μὰ Δία, ἡμεῖς ἔχομεν μόνον τὸ μὰ καὶ ναταφατικῶς καὶ ἀποφατικῶς.—ἔγωγε] ἐγὼ βέβαια.

αὐτοὺς διώξομαι, οὐδ' ἔρεϊ οὐδείς ὡς ἐγὼ ἕως μὲν ἂν παρῆ τις χρῶμαι, ἐπειδὴν δ' ἀπιέναι βούληται, συλλαβὼν καὶ αὐτοὺς κακῶς ποιῶ καὶ τὰ χρήματα ἀποσυλῶ. Ἄλλ' ἰόντων, εἰδότες ὅτι κακίους εἰσὶ περὶ ἡμᾶς ἢ ἡμεῖς περὶ ἐκείνους. Καίτοι ἔχω γε αὐτῶν καὶ τέκνα καὶ γυναῖκας ἐν Τράλλεσι φρουρούμενα· ἀλλ' οὐδὲ τούτων στερήσονται, ἀλλ' ἀπολήφονται τῆς πρόσθεν ἕνεκα περὶ ἐμὲ ἀρετῆς». Καὶ ὁ μὲν ταῦτα εἶπεν· οἱ δὲ Ἕλληνες, εἴ τις καὶ 9 ἀθυμότερος ἦν πρὸς τὴν ἀνάβασιν, ἀκούοντες τὴν Κύρου ἀρετὴν ἥδιον καὶ προθυμότερον συνεπορεύοντο.

Μετὰ ταῦτα Κύρος ἐξελαύνει σταθμοὺς τέταρας παρασάγγας εἴκοσιν ἐπὶ τὸν Χάλον ποταμόν, ὄντα τὸ εὖρος πλῆθρον, πλήρη δ' ἰχθύων μεγάλων καὶ πρᾶεων, οὓς οἱ Σύροι θεοὺς ἐνόμιζον καὶ ἀδικεῖν οὐκ εἴων ὥσπερ οὐδὲ τὰς περιστεράς. Αἱ δὲ κῶμαι ἐν αἷς ἐσκήρουν Παρυσάιδος ἦσαν εἰς ζώνην δεδομέναι. Ἐντεῦθεν ἔξε- 10

— **χρῶμαι**] ἡ πλήρης φράσις· «**χρῶμαι** αὐτῷ φίλῳ» τὸν ἐγὼ φίλον· — **τὰ χρήμ. ἀποσυλῶ**] καὶ τὰ πράγματα τῶν ἀφαιρῶ, τρὺς ἀποστερῶ. — **ἰόντων**] προστακτικὴ τοῦ **εἶμι**, ἃς ὑπάγουσιν (ὦρα τοὺς καλῆς.) ὑποκείμεν. ἔννοεῖται **Ξετίας** καὶ **Πασίων**. — **κακίους**] ὀνομαστικὴ· πλὴν ἀνάνδροι, ἀνθρωποὶ κακῆς συμπεριφορᾶς. — **καίτοι**] — πρόσθεσ καὶ τοῦτο. οὐχὶ δὲ καὶ ὁμῶς, ὡς σημειοῖ ὁ Ζ. τοιαύτην ἔννοιαν ἔχει ὁ **καίτοι** συντασσόμενος μετ' ἐναντιωματικῆς μετοχῆς, πρὸς ἐπίτασιν τῆς ἐννοίας, ὡς καὶ ὁ **καίπερ**. πρὸλ. κεφ. σ' 11. — **γε**] τοῦλάχιστον. δηλ. καὶ ἂν αὐτοὺς δὲν συλλάβω, τὰ τέκνα τῶν τοῦλάχιστον καὶ τὰς γυναῖκας τῶν ἐγὼ ἐν τῷ φρουρίῳ τῶν Τράλλεων. — **Τράλλεσι**] Τράλλεις, πόλις τῆς Λυδίας. — **ἀπολήφονται**] θὰ λάβωσιν ὀπίσω. — **τῆς πρόσθεν ἕνεκα**] ἕνεκα τῆς προτέρας πρὸς ἐμὲ ἀνδρείας διαγωγῆς τῶν. — **ἀρετῆ** σημαίνει κυρίως ἀνδρείαν, οὐσιαστικῶς. ἐνταῦθα ὁμῶς κεῖται

ὡς ἐπίθετον. ἕνεκα τῶν ἀνδρείων ὑπηρεσιῶν τῶν.

§ 9. **εἴ τις**] μερικώτερον τοῦτο· οἱ δ' Ἕλληνες, καὶ ἄλλοι μὲν, ἀλλὰ καὶ ὁποῖος ἐξ αὐτῶν δὲν ἦτο πολὺ πρόθυμος διὰ τὴν ἀνάβασιν, καὶ οὗτος ἀκόμη. — **ἀρετὴν**] ἀνδρείαν συμπεριφορᾶν, ἀντίθετον τῷ μικροπρεπῆ, μνησίκακον. — **ἡδίων**] μετὰ μείζονος ἢ πρότερον εὐχαρ' στήσεως καὶ προθυμίας. — **ἐνόμιζον**] ἐλάτρευον νόμῳ, ὡς θεοὺς. — **εἴων**] παρατακτικὸς τοῦ **εἶω-ῶ** οὐδένα ἀφηνον. — **ἐσκήρουν**] σκηνώ-ω ἐκ τοῦ **σκήρος**. ὑποκείμεν. οἱ Σύροι. — **εἰς ζώνην**] περσικὸν τοῦτο ἔθιμον = εἰς προῖκα. καὶ σήμερον ἐτι παρὰ τοῖς Ρούρκοις αἱ βασιλομήτορες ἰδίως ἔχουσι κώμας καὶ χώρας ὀλοκλήρους, ὧν τὰς προσόδους ἀπολαμβάνουσι (χαρποῦνται) αὐταί. Γνωστὸν δ' ἐκ τοῦ Θουκυδίδου τὰ περὶ Θεμιστοκλέους, ὅτι ὁ βασιλεὺς ἐδώρησατο αὐτῷ τριῶν πόλεων τὰς προσόδους, Μαγνησίας μὲν δι' ἄρτον (ὡς νὰ ἤθελε τρώγει γιλιᾶδων

λαύνει σταθμούς πέντε παρασάγγας τριάκοντα ἐπὶ τὰς πηγὰς τοῦ Δάρδατος ποταμοῦ, οὗ τὸ εὖρος πλέθρον. Ἐνταῦθα ἦν τὰ Βελέσους βασίλεια τοῦ Συρίας ἄρξαντος, καὶ παρὰδεῖσος πάνυ μέγας καὶ καλός, ἔχων πάντα ὅσα ὄραι φύουσιν. Κῦρος δ' αὐτὸν ἀπέ-
 11 κοψε καὶ τὰ βασίλεια κατέκτανεν. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμούς τρεῖς παρασάγγας πεντεκαίδεκα ἐπὶ τὸν Εὐφράτην ποταμόν, ὅσα τὸ εὖρος τεττάρων σταδίων· καὶ πόλις αὐτόθι ᾤκειτο μεγάλη καὶ εὐδαίμων Θάρακος ὄνομα. Ἐνταῦθ' ἔμειναν ἡμέρας πέντε· καὶ Κῦρος μεταλεμνιάμενος τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἑλλήνων ἔλεγεν οὕτως ἢ ὁδὸς ἔσοιτο πρὸς βασιλέα μέγαν εἰς Βαβυλῶνα· καὶ κελεύει
 12 αὐτοὺς λέγειν ταῦτα τοῖς στρατιώταις καὶ ἀναπέθειν ἐπισθαι. Οἱ δὲ ποιήσαντες ἐκκλησίαν ἀπήγγελλον ταῦτα· οἱ δὲ στρατιῶται ἐχαλέπαινον τοῖς στρατηγοῖς καὶ ἔφασαν αὐτοὺς πάλα ταῦτ' εἰδότηας κρύπτειν, καὶ οὐκ ἔφασαν ἰεναί, ἔαν μὴ τις αὐτοῖς χρήματα διδῶ, ὅσα περ καὶ τοῖς πρότερον μετὰ Κύρου ἀναβάσει καὶ ταῦτα οὐκ ἐπὶ πολέμῳ ἰόντος, ἀλλὰ καλοῦντος τοῦ πατρός.
 13 Ταῦτα οἱ στρατηγοὶ Κύρῳ ἀπήγγελλον· ὃ δ' ὑπέσχετο ἀνδρὶ ἑκάστῳ

λιτρῶν ἄρτον), Λαμψίκου δὲ δι' ὄψον, διὰ προσφάγει του).

§ 10. καλός] ὡραίος, εὐφορός. — ὄραι] αἱ τέσσαρες ἐποχαὶ τοῦ ἔτους. — φύουσιν] παράγουσιν. ἄρα προϊόντα ὅλου τοῦ ἔτους κατὰ τὰς ἐποχάς. — ἐξέκοψεν] ἢ ἐκ σημαίνει τὸ ἐκ ὄψεως, ἐξερίζωσε, τὸ δὲ κατέκτανεν τὰ ἔκκυσεν ἐξ ὀλοκλήρου ἐντελῶς.

§ 11. τεττάρων σταδίων] σήμερον ἔχει πλάτος μόνον τεσσάρων πλέθρων, τὸ ἕκτημόριον τοῦ ἀρχαίου πλάτους. — ἢ ὁδὸς] ἢ ἐντεῦθεν καὶ πέραν ὁδός. — ἔδοιτο] ἔμελλε νὰ γείνη. — εἰς Βαβυλῶνα] Βαβυλῶν περιφέρμας ἐν τῇ ἀρχαιότητι. σήμερον εἰσὶν μόνον αὐτῆς σώζοντα. — ἀναπέθειν] ἀντικεῖμ. αὐτοὺς. ὥστε ἐπισθαι αὐτῶ.

§ 12. οἱ δὲ] οἱ δὲ στρατηγοί. — ποιήσαντες] χρονικὴ μετοχή. — πάλα] ἔκπαλαι, πρὸ πολλοῦ. — εἰδότης] ἐναντιωματικὴ μετοχή, καίτοι γινώσκοντες. — κρύπτειν] τοῦ; τὰ ἔκρυπτον. — οὐκ ἔφασαν] ἠρηθήθησαν. πρὸβ. γ' 1. — διδῶ] ὑποτακτικὴ τοῦ ἐνεστώτος. — ὅσα περ] ὅ. ἐννοεῖται: ἔδοσαν. — καὶ ταῦτα] φράσις ἀπαντώσα καθ' ὅλας τὰς πτώσεις — καὶ μάλιστα. πρὸβ. κεφ. θ' 29 καὶ οὗτοι καὶ βίβλ. Β' δ' 15, ε' 21 καὶ τῶντων πονηρῶν. — ἰόντος] τοῦ Κύρου. γεν. ἀπόλ. ἐναντιωματικὴ. — οὐκ ἐπὶ πολέμῳ] ὄχι ἐπὶ σκοπῷ πολέμου. — ἀλλὰ καλ. τοῦ πατρός] γεν. ἀπόλυτος; ἀιτιολογικὴ. — ἀλλὰ διότι τὸν ἐκλείει ὁ πῆγος του.

§ 13. ὑπέσχετο] μέτρος β' ἀόρ.

δώσειν πέντε ἀργυρίου μνᾶς, ἐπειδὴν εἰς Βαβυλῶνα ἦκωσι, καὶ τὸν μισθὸν ἐντελεῖν μέχρι ἂν καταστήσῃ τοὺς Ἑλληνας εἰς Ἰωνίαν πάλιν. Τὸ μὲν δὴ πολὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ οὕτως ἐπέισθη. Μένων δὲ πρὶν δῆλον εἶναι τί ποιήσουσιν οἱ ἄλλοι στρατιῶται, συνέλεξε τὸ αὐτοῦ στρατεῖμα χωρὶς τῶν ἄλλων καὶ ἔλεξε τάδε· « Ἄνδρες, ἐὰν **14** μοι πειθήσθε, οὔτε κινδυνεύσαντες οὔτε πονήσαντες τῶν ἄλλων προτιμήσεσθε στρατιωτῶν ὑπὸ Κύρου. Τί οὖν κελείω ποιῆσαι; **N**ῦν δεῖται Κῦρος ἔπεσθαι τοὺς Ἑλληνας ἐπὶ βασιλέα· ἐγὼ οὖν φημι ὑμᾶς χρῆναι διαβῆναι τὸν Εὐφράτην ποταμὸν πρὶν δῆλον εἶναι ὅ,τι οἱ ἄλλοι Ἑλληνες ἀποκρινοῦνται· Ἐὰν μὲν γὰρ ψηφίσω- **15** ται ἔπεσθαι, ὑμεῖς δόξετε αἴτιοι εἶναι ἄρξαντες τοῦ διαβαίνειν, καὶ ὡς προθυμοτάτοις οὔσιν ὑμῖν χάριν εἴσεται Κῦρος καὶ ἀποδώσει· ἐπίσταται δ' εἶ τις καὶ ἄλλος· ἐὰν δ' ἀποψηφίσωται οἱ ἄλλοι, ἄπιμεν

τοῦ ἀποθετικοῦ ῥ. ὑπισχοῦμαι. — **δώσειν**] ὅτι ἤθελε δώσειν. — **μνᾶς**] μνᾶ ἐλέγετο βάρος ῥ' δραχμῶν. — **τὸν μισθὸν**] ὠρισμένως. τὸν μισθόν, ὃν ἐλάμβανον. — **χωρὶς**] χωριστά. κεχωρισμένως τῶν στρατιωτῶν τῶν ἄλλων στρατηγῶν.

§ 14. **οὔτε κινδυν. οὔτε πονήσ.**] μετοχαί τροπικαί, χωρὶς οὔτε νὰ κινδυνεύσητε, οὔτε νὰ κοπιᾶσητε (= ἄνευ οὐδενὸς κινδύνου καὶ κόπου). — **τῶν ἄλλων-Κύρου]** ἡ σύνταξις· τιμῆσεσθε ὑπὸ Κύρου πρὸ τῶν ἄλλων στρατιωτῶν. θὰ προτιμηθῆτε ἀπὸ τὸν Κύρον περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους στρατιώτας. δηλ. θὰ σᾶς τιμῆσῃ ὁ Κ. ὑπὲρ τοὺς ἄλλους στρατιώτας. — **τιμῆσεσθε]** μέσος μέλλων μετὰ παθητ. σημασίας. — **δεῖται]** ἔχει ἀνάγκην ὁ Κῦρος. — **φημι]** προτείνω, φρονῶ. — **χρηναί]** ἀπαρέμφ. τοῦ τριτοπροσώπου ῥ. χρή. ὅτι πρέπει. — **διαβῆναι]** ἀπαρέμφ. β' ἁορίστου τοῦ ῥ. διαβαίνω.

§ 15. **ἐὰν μὲν ψηφίσωνται]**
ΞΕΝΟΦ. ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ

ἀπόδοσις τοῦ μὲν ἔπεται ἐὰν δ' ἀποψηφίσωται. — **αἴτιοι** τοῦ ἔπεσθαι. — **ἄρξαντες]** τροπικὴ μετοχή, μὲ τὸ νὰ ἐκίμετε ἀρχὴν νὰ διαβῆτε, μὲ τὸ νὰ διέβητε τὸν ποταμὸν πρῶτοι ἐσεῖς. — **καὶ ὡς-Κῦρος]** ἡ σύνταξις· καὶ Κῦρος εἴσεται χάριν ὑμῶν, ὡς οὔσι προθυμοτάτοις, καὶ ἀποδώσει ὑμῖν χάριν. — **εἴσεται]** μέλλων τοῦ εἶδεν. — **ἐπίσταται δὲ]** ὁ δὲ μεταβατικὸς ἐννοίας, συμπληρωτέον τὴν ἐννοίαν διὰ τοῦ ἀποδοῦναι χάριν. — **εἶ τις καὶ ἄλλος]** ἐννοεῖται ἐπίσταται = ὑπὲρ πάντα ἄλλον. — **ἐὰν δ' ἀποψηφίσωνται]** ἡ ἀπὸ δηλοῦ ἀποδοκιμασίαν = ἂν ἀπορρίψωσι τὴν πρότασιν τοῦ Κύρου, ὥστε νὰ διαβαίνωσι τὸν ποταμὸν. — **ψηφίζομαι καὶ ἀποψηφίζομαι]** ἦσαν φράσεις συνηθέσταται τοῖς Ἑλλησιν ἕνεκα τοῦ δημοκρατικοῦ αὐτῶν πολιτεύματος. πρὸβλ. Δημ. π. τ. στεφ. ἔνθα ἐν τῇ αὐτῇ § 250 εὐρηται **δι' ἀπεψηφίσθη μου-τόι' ἐψηφίσθησε.** — **ἄπιμεν]** ὡς καὶ ἐν Β' α' 11. μέλλων· θέλωμεν

- μὲν ἅπαντες εἰς τοῦμπαλιν, ὑμῖν δὲ ὡς μόνοις πειθομένοις πιστοτάτοις χρήσεται καὶ εἰς φρούρια καὶ εἰς λοχαγίας, καὶ ἄλλον οὐδὲν ἂν δέησθε οἶδα ὅτι ὡς φίλου τεύξεσθε Κύρου».
- 16 Ἀκούσαντες ταῦτα ἐλείθοντο καὶ διέβησαν πρὶν τοὺς ἄλλους ἀποκρίνασθαι. Κύρος δ' ἐλεῖ ἥσθητο διαβεβηκότας, ἥσθη τε καὶ τῷ στρατεύματι πέμψας Γλοῦν εἶπεν. «Ἐγὼ μὲν, ὦ ἄνδρες, ἥδη ὑμᾶς ἐπαινῶ ὅπως δὲ καὶ ὑμεῖς ἐμὲ ἐπαινέσετε ἐμοὶ μελήσει, ἢ
- 17 μηκέτι με Κύρου νομίζετε»· Οἱ μὲν δὴ στρατιῶται ἐν ἐλλείσει μεγαλῆως ὄντες ἤρχοντο αὐτὸν εὐτιχῆσαι. Μένωνι δὲ καὶ δῶρα ἐλέγετο πέμψαι μεγαλοπρεπῶς. Ταῦτα δὲ ποιήσας διέβηεν· συνείπειο δὲ καὶ τὸ ἄλλο στρατεύμα αὐτῷ ἄπαν, καὶ τῶν διοβαινότων τὸν πο-
- 18 ταμὸν οὐδὲς ἐβρέχθη ἀνωτέρω τῶν μαστῶν. Οἱ δὲ Θαρακηροὶ ἔλεγον οὐδ' ὀπλοῦ· ὁ ποταμὸς διαβαίως γένοιτο περὶ εἰ μὴ

ἐπιστρέψει. — ἅπαντες] διαφέρει τοῦ πάντες ἐνεκα τοῦ ἀθεοσεβικοῦ α ὄλοι ἐπίσης, ὄλοι ὁμοῦ.— οὗτο καὶ κατωτέρω (§ 17) τὸ στρατ. ἅπαν. καὶ ε' 1.—εἰς τοῦμπαλιν] κατὰ κρᾶσιν· εἰς τὸ ἔμπαλιν (εἰς τὰ ὀπίσω).—δὲ] ἀλλὰ. ἀλλὰ καὶ τότε.— ὑμῖν-λοχαγίας] χρήσεται Κύρος ὑμῖν πιστοτάτοις (ὡς τὰ μάλα πιστοῖς) καὶ εἰς φρούρια καὶ εἰς λοχαγίας ὡς μόνοις πειθομένοις (διότι μόνοι ἐσεῖς τῷ πείθεσθε πάντοτε). —ἐνταῦθα ὁ Ξεν. διακρίνει τὸ πειθομένοις τοῦ πιστοτάτοις· δυνατόις τὰ νὰ ὑπακούῃ (πείθηται) εἰς τινα, ἀλλὰ νὰ μὴ τῷ εἶναι πιστὸς· τὰ δὲ φρούρια καὶ αἱ λοχαγίαι ἀπαιτοῦσιν ἄνδρας ὄχι ἀπλῶς πειθηνίους, ἀλλὰ καὶ πιστοὺς ἄνδρας τῆς ἐμπιστοσύνης.—ἂν δένουθε] ἂν λάβητε ἀνάγκην.—ὡς φίλου Κύρου] ἡ σύνταξις τεύξεσθε τούτου, οὐ ἂν δέησθε παρὰ Κυροῦ, ὡς ὄντος φίλου.

§ 16. ἥσθητο] μέσος ε' ἄθρ. τοῦ αἰσθάνομαι, ἀφού δ' ἔμαθεν ὁ Κύρος ὅτι εἶχον διαβῆ τὸν ποταμὸν. — ἥσθη τε] πάλιν τὲ—καί,

καὶ ἐχάρη καὶ εἶπε.—τῷ στρατεύματι] τοῦ Μένωνος.—ἐπαινῶ] ἐπιδοκιμάζω (εὐχαριστῶ).—ὅπως] τίνι τρόπῳ.—ἐπαινέσετε] θὰ με ἐπευφημήσετε, θὰ με εὐγνωμονήσετε καὶ ἐσεῖς.—μελήσει] πρὸς ἡ'. 13 μέλλων τοῦ ἀπροσώπου μέλει. θὰ εἶναι ἰδική μου φρονία. ἢ πλήρης φράσις, μέλει μοί τινος.—ἢ] εἰδὲ μὴ, ἄλλως.—μηκέτι νομίζετε] προστακτικὴ νὰ μὴ με λέγητε πλέον Κύρον· ἡ φράσις εἶναι μᾶλλον ὁμοτικὴ, εἶναι δὲ συνηθεστάτη καὶ παρ' ἡμῖν καὶ οὐ σπανίως ἀκούομεν καὶ παρ' ἀπλοϊκῶν ἀνθρώπων, ἂν δὲν τὸ κάμω νὰ μὴ με λένε Γιάννη ἢ Κώστα (κατὰ τὸ ὄνομα πού ἔχει). ἄλλοι δὲ προβαίνουνσιν ἐπὶ χειρότερον· νὰ με λένε Ἀχμέτη, Μεχμέτη (τουρκικὰ ὀνόματα), ὡς νὰ ἔλεγον τοῦσκόσ νὰ γείνω. κακὸν βεβαίως· ἀλλὰ συνειθίζου.

§ 17. ἐλέγετο] διὰ τὸ ἀθέβαιον· ἰδ. κεφ. δ'. 5 σημ.

§ 18. γένοιτο] εὐκτικὴ διὰ τὸ ἀμφίβολον· ὡς νὰ ἔλεγον καθέσων

τότε, ἀλλὰ πλοίοις, ἃ τότε Ἀβροκόμας προῖον κατέκαυσεν, ἵνα μὴ Κῦρος διοβῆ. Ἐδόκει δὴ θεῖον εἶναι καὶ σαφῶς ὑποχωρῆσαι τὸν ποταμὸν Κύρω βασιλεύσοντι. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει διὰ τῆς Συ- 19 ρίας σταθμοὺς ἐντέα παρασάγγας πενήκοντα· καὶ ἀφικνοῦνται πρὸς τὸν Ἀράξην ποταμὸν. Ἐνταῦθα ἦσαν κῶμαι πολλαὶ μεστὰι οἴτου. Ἐνταῦθ' ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς καὶ ἐπεσιτίσαντο.

κεφ. ε'. Ἡ ἀπὸ τοῦ Εὐφράτου μέχρι Πυλῶν (τῆς Βαβυλωνίας) πορεία.

(Ἐπεσιτόδια. Περσικὴ πειθαρχία. — Ἐρις μεταξὺ Κλεάρχου καὶ Μένωνος).

Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει διὰ τῆς Ἀραβίας τὸν Εὐφράτην ποταμὸν 1 ἐν δεξιᾷ ἔχων σταθμοὺς ἐρήμους πέντε παρασάγγας τριάκοντα καὶ πέντε. Ἐν τούτῳ δὲ τῷ τόπῳ ἦν μὲν ἡ γῆ πεδίον ἅπαν ὄμαλές ὥσπερ θάλασσα, ἀμνηθίου δὲ πλήρες· εἰ δέ τι καὶ ἄλλο ἐνῆν ὕλης ἢ καλάμου, ἅπαντα ἦν εὐώδη ὥσπερ ἀρώματα· δένδρον δ' οὐδὲν ἐνῆν, θηρία δὲ παντοῖα, πλείστοι οἶνοι ἄγριοι, πολλὰ δὲ στρουθοί. Ἐνῆσαν δὲ καὶ οἰτίδες καὶ δορκάδες, ταῦτα δὲ τὰ θηρία οἱ ἱππεῖς 2 ἐνίοτε ἐδίωκον. Καὶ οἱ μὲν ὄνοι, ἐπεὶ τις διώκοι, προδραμόντες ἄν

ἐνεθυμοῦντο, ποτὲ δὲν εἶχε γεῖνει οὕτω περὶ διαβατός· — ἀλλὰ πλοίοις] ἦν διαβατός· — ἵνα μὴ Κῦρος διαβῆ] ὀρθῶς κεῖται ἡ ὑποτακτικὴ, δηλοῦσα τὸ προσδοκώμενον ἀπὸ τῶν πλοίων κατέκαυσεν ὁ Ἀβροκόμας, προσδοκώμενον ἦν νὰ μὴ δύναται νὰ διαβῆ ὁ Κῦρος· ἂν δὲ ἄνευ πλοίων διέβη ὁ Κῦρος, τοῦτο ἐξηγγήθη ὡς θεόθεν, ὡς θαῦμα, ὥστε οὐδεὶς λόγος ὑπάρχει διὰ νὰ τεθῆ εὐκτικῆ ἵνα μὴ διαβῆ), ὡς σημειοῖ ὁ Γ. Ζ. — θεῖον εἶναι] ὅτι ἦτο ἐκ θεοῦ. — καὶ εὐώδεις] καὶ ὅτι ὀσφάνερα εἶχεν ὑποχωρῆσαι ὁ ποταμὸς πρὸς τὸν Κῦρον ὡς μέλλοντα νὰ γείνη βασιλεύς. — τοιαύτας ἰδέας περὶ βασιλείου, ὡς ὄντων ὑπὲρ τοὺς κοινοὺς τῶν ἀνθρώπων, εἶχον οὐχὶ αἱ βάρβαροι μόνον ἀλλὰ καὶ πεπολιτισμένοι λαοί, πιστεύοντες, ὅτι καὶ

στοιχεῖα καὶ ὕδατα καὶ ἄνεμοι ὑποχωροῦσι πρὸς τοὺς βασιλεῖς καὶ τοὺς Καίσαρας. γνωστὸν τὸ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος «Καίσαρα γέρεῖς καὶ τὴν τοῦ Καίσαρος τύχην συμπλέουσας».

§ 19. ἐπεσιτίσαντο] ἔλαβον τροφὰς διὰ τὴν περαιτέρω πορείαν.

§ 1. ἐν τούτῳ δὲ τῷ τόπῳ] περιγραφή τοῦ τόπου καὶ τῶν ἐν αὐτῷ πρὸς ποικιλίαν τῆς ἀφηγήσεως (ἰδ. β' 8). — ὄμαλές] ὄμαλόν. — ὕλης] ζύλου. — ἅπαντα] ὅλα ἀνεξιμώτως. — παντοῖα] παντὸς εἴδους. — θηρία δὲ, ζῶα πρὸς θήραν, ζῶα τοῦ κυνηγετοῦ· ἀντιθέτως τοῦ ἐν κεφ. β' 7 ἀγρίων θηρίων.

§ 2. οἰτίδες] ἀγριόγαλλοι. — ἐπεὶ τις διώκοι] ὁσάκις τοὺς ἐδίωκέ τις, οὕτω καὶ ἐπεὶ πλησιάζοιεν, ὁσάκις τοὺς ἐπλησιάζον. — προδραμόντες] τροπικὴ μετοχή.

ἔσασαν· πολλὸν γὰρ τῶν ἵππων ἔτρεχον θᾶπτον· καὶ πάλιν ἐπεὶ
 πλησιάζουσι οἱ ἵπποι, ταυτὸν ἐποίουν, καὶ οὐκ ἦν λαβεῖν, εἰ μὴ
 διαστάντες οἱ ἵππεῖς θηρῶεν διαδεχόμενοι. Τὰ δὲ κρέα τῶν ἀλι-
 3 σκομένων ἦν παραπλήσια τοῖς ἐλαφείοις, ἀπαλώτερα δέ. Στρουθὸν
 δ' οὐδεὶς ἔλαβεν· οἱ δὲ διώξαντες τῶν ἱππέων ταχὺ ἐπαύοντο·
 πολλὸν γὰρ ἀπεσπᾶτο φεύγουσα, τοῖς μὲν ποσὶ δρόμῳ, ταῖς δὲ πτε-
 ρυξίν ἄρασα ὥσπερ ἰστίῳ χρωμένη. Τὰς δ' ὠτίδας ἐάν τις ταχὺ
 ἀνοισῆ, ἔστι λαμβάνειν· πέτονται γὰρ βραχὺ ὥσπερ πέρδικες καὶ
 4 ταχὺ ἀπαγορεύουσιν. Τὰ δὲ κρέα αὐτῶν ἥδιστα ἦν. Πορευόμενοι
 δὲ διὰ ταύτης τῆς χώρας ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸν Μάσκαν ποταμὸν,
 τὸ εὖρος πλεθριαῖον. Ἐνταῦθα ἦν πόλις ἐρήμη, μεγάλη, ὄνομα
 δ' αὐτῇ Κορσωτή· περιεργεῖτο δ' αὕτη ὑπὸ τοῦ Μάσκα κύκλῳ.
 Ἐνταῦθ' ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς καὶ ἐπεσιτίσαντο. Ἐπεῦθεν ἐξε-
 λαύνει σταθμοὺς ἐρήμους τρεῖςκαίδεκα παρασάγγας ἐνενήκοντα
 τὸν Εὐφράτην ποταμὸν ἐν δεξιᾷ ἔχων, καὶ ἀφικνεῖται ἐπὶ Πύλας.
 5 Ἐν ταύτοις τοῖς σταθμοῖς πολλὰ τῶν ὑποζυγίων ἀπόλειτο ὑπὸ
 λιμοῦ· οὐ γὰρ ἦν χόρτος οὐδὲ ἄλλο οὐδὲν δένδρον, ἀλλὰ ψιλή ἦν
 ἅπανα ἡ χώρα, οἱ δ' ἐνοικοῦντες ὄνους ἀλείας παρὰ τὸν ποταμὸν
 δρύιτοντες καὶ ποιοῦντες εἰς Βοβυλῶνα ἦγον καὶ ἐπώλουν καὶ

—**ἄν' ἔδασσαν**] εἶχον σταθῆ (θα ἔσπεκοντο). — **πολλὸν**] συναπτεόν τῶ θᾶπτον. — **πάλιν**] εἰς τὴν παρ' ἡμῶν σημασίαν τῆς ἐπαναλήψεως (ὄχι τοῦ ὀπίσω). — **διαστάντες**] χωρισθέντες κατὰ διαστήματα. — **θηρῶεν διαδεχόμενοι**] τοὺς ἐκυνήγον διαδογικῶς, διαδεχόμενοι (ἐπὶ τοῦ διώκειν) ὁ εἰς τὸν ἄλλον. — **ἀπαλώτερα δὲ**] ἄλλα πλέον τρυφερά ἀπὸ τῶ κρέας τῶν ἐλάφων.

§ 3. **οἱ δὲ — τῶν ἱππέων**] ὅσοι δ' ἐκ τῶν ἱππέων. — **ἀπεσπᾶτο**] ἀπεμακρύνετο. ὑποκείμε. ἢ στρουθός. — **τοῖς μὲν ποσὶ δρόμῳ**] ἐννοεῖται χρωμένη = τρέχουσα. — **ταῖς δὲ πτερυξίν — χρωμένην**] ἢ σύνταξις. ταῖς δὲ πτερυξίν χρωμένη ὡς ἰστίῳ ἢ δὲ μετοχῇ ἄρασα εἶναι τροπικῇ,

μὲ τὸ νὰ ἐσῆκωνεν αὐτάς. — **βοσκῶν**] εἰς μικρὰ διαστήματα. — **ἀπαγορεύονσιν**] ἀποκάνουσι, κουράζονται.

§ 4. **πλεθριαῖον** ἐνὸς πλεθροῦ. — **ἐρήμη**] ἐν τῇ ἐρήμῳ ὡς ἐξήγεταί καὶ ἐκ τοῦ ἀμέσως ἐπομένου σταθμοῦ ἐρήμους. πρβλ. καὶ κατωτέρω (§ 10) κατὰ τοὺς ἐρήμους σταθμοὺς ἦν πόλις εὐδαίμων καὶ μεγάλη.

§ 5. **Ἐπὶ Πύλας**] οὕτω ἐκλείπειτο στενὴ τις ὁδὸς φέρουσα εἰς τὴν Βαβυλωνίαν. — **ἐν ταύτοις**] ἐν διαστήματι τούτων τῶν σταθμῶν. — **δένδρον**] φυτὸν, θάμνος. — **ψιλή**] γυμνή, ἄδενδρος. — **ἅπανα ἡ χώρα**] ὅλη ἀνεξικριέτως ἡ χώρα. — **ὄνους ἀλείας**] μυλοπέτρας. — **δρύιτοντες**] τροπικῇ μετοχῇ σκᾶπτοντες

ἀνταγοράζοντες σίτον ἔζων. Τὸ δὲ στρατεύμα ὁ σίτος ἐπέλιπε. καὶ πρίασθαι οὐκ ἦν εἰ μὴ ἐν τῇ Αὐδία ἀγορᾷ ἐν τῷ Κύρου βαρβαρικῷ, τὴν καπίθην ἀλεύρων ἢ ἀλφίτων τετάρων σίγλων. Ὁ δὲ σίγλος δύναται ἐπὶ ὀβολοὺς καὶ ἡμιωβόλιον Ἀττικοὺς, ἡ δὲ καπίθη δύο χοίνικας Ἀττικὰς ἐχώρει. Κρέα οὖν ἐσθίοντες οἱ στρατιῶται διεγίνοντο. Ἦν δὲ τούτων τῶν σταθμῶν οὓς πάνυ μακροὺς ἤλαυνεν, ὁπότε ἢ πρὸς ὕδωρ βούλοιο διατελέσαι ἢ πρὸς χιλόν. Καὶ δὴ ποιε στενοχωρίας καὶ πηλοῦ φανέντος ταῖς ἀμάξαις δυσπορευτὸν ἐπέστη ὁ Κύρος σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν ἀρίστοις καὶ εὐδαιμονεστάτοις καὶ ἔιαξε Γλοῦν καὶ Πίγρητα λαβόντας τοῦ βαρβαρικοῦ στρατοῦ συνεκβιβάξιν τὰς ἀμάξας. Ἐπεὶ δὲ ἐδόκουν αὐτῷ σχολαίως ποιεῖν, ὥσπερ ὄρη, ἐκέλευσε τοὺς περὶ αὐτὸν

τοὺς λίθους καὶ ἐξ αὐτῶν κατασκευάζοντες ὄρους ἀλέτας. ἡ μυλόπετρα, ὡς γνωστὸν, σύγκειται ἀπὸ δύο λίθους, ὧν ὁ ἄνω λέγεται ὄνος, φέρων ζύλον ἐσφηνωμένον πρὸς στροφὴν διὰ τῆς χειρός, ὁ δὲ κάτω λέγεται μύλη ἢ τράπεζα.

§ 6. ἐπέλιπεν] ἐσώθη, ἔλειπεν, ὁ σίτος εἰς τὸ στρατεύμα. — πρίασθαι] ἀρ. τοῦ ἀνέομαι-οἶμαι. καὶ δὲν ὑπῆρχε διὰ ν' ἀγοράσῃ τις. — εἰμὴ ἐν τῇ Αὐδία ἀγορᾷ] διότι οἱ Αὐδοὶ ἰδίως μετήρχοντο τὸ ἔργον τοῦ καπήλου (μεταπράτου). — ἀλεύρων καὶ ἀλφίτων] κατὰ Πλάτωνα, ἄλευρα τὰ ἐκ σίτου, ἄλφιτα δὲ τὰ ἐκ κριθῆς. — τετάρων σίγλων] γεν. τοῦ τιμήματος. ἀντὶ δ' σίγλων. — δύναται] ἔχει δύναμιν, πέρασιν, εἶναι ἰσῆς ἀξίας. — ἡμιωβόλιον] ἡμισὺν ὀβολόν· ἡμιωβόλιον μὲν ὡ, διότι εἰς τὰς συνθέτους λέξεις τοῦ β' συνθετικοῦ μέρους τὸ ἀκτικὸν βραχὺ φωνῆν ἐκτείνεται. ἐπὶ τὰ δὲ καὶ ἡμίσεις ὀβολοὶ ἰσοδυναμοῦν μὲν ὄρη. 111. — διεγίνοντο] ἐπερνοῦσαν. ἰδ. καὶ ε' 19.

§ 7. ἦν δὲ οὓς] ὡς ἔχομεν εἶσιν οἱ = ἔνοι, οὕτω καὶ κατὰ παρατα-

τικὸν ἦν οὓς = τινάς, ἐνίοις· ἡ δ' ἔννοια· τινάς δὲ τῶν σταθμῶν τούτων ἤλαυνεν ὁ Κύρος πάνυ μακροὺς, ὡσάκις (ὁπότε) ἤθελε (βούλοιο) νὰ φθάσῃ (διατελέσαι) πρὸς μέρος ἔχον ὕδωρ ἢ γόρτον (πρὸς ὕδωρ ἢ πρὸς χιλόν). — στενοχωρίας] στενοῦ χώρου. — ταῖς ἀμ. δυσπορευτῶν] δυσδιαβάτου ὑπὸ τῶν ἀμάξων. — οὖν τοῖς ἀρίστοις] οὗτοι ἦσαν ἐπὶ τὰ, ὡς ἐν κεφ. Γ' 4. — λαβόντας] ἀντικείμεν. ἐννοεῖται ἄνδρας. — συνεκβιβάξιν] σὺν αὐτοῖς, τῇ βοήθειᾳ αὐτῶν ἐκβιβάξιν τὰς ἀμάξας ἐκ τοῦ πηλοῦ. αἱ ἀμάξαι αὐταὶ ἂν καὶ ἦσαν τοῦ Ἑλλήν. στρατοῦ ὁ Κύρος χαριζόμενος εἰς τοὺς Ἑλλήνας διέταξε νὰ λάβουν ἄνδρας ἀπὸ τὸν βαρβαρικὸν στρατόν.

§ 8. ἐδόκουν] προσωπικόν, ὑποκειμ. οἱ ἐκ τοῦ βαρβαρικοῦ ληφθέντες ἄνδρες. — σχολαίως] βραδέως. — ποιεῖν] ὅτι ἐποίησαν τὸ ἔργον. — ὥσπερ ὄρη] τοῦτο αἰ ἐδόσεις πᾶσι· ἀποδιδούσι τῷ Κύρῳ ἐξηγοῦσι ὡσαύτῃ ὡρισμένοι. ἀλλὰ δὲν εἶναι συνεπέστερον τῷ ἐδόκουν σχολαίως ποιεῖν νὰ ἀποδοθῇ τοῦτο

Πέρσας τοὺς κρατίστους συνεπισπεῦσαι τὰς ἀμάξας. Ἐνθα δὴ μέρος τι τῆς εὐδαίμονος ἦν θεάσασθαι ὄψαντες γὰρ τοὺς πορφυροῦς κἀνδύς ὅπου ἔνυχεν ἕκαστος εἰσηκῶς, ἴεντο ὡσπερ ἂν δρόμοι τις περὶ νίκης καὶ μάλα κατὰ προνοῦς γηλόφου, ἔχοντες τοὺς τε πολυτελεῖς χιτῶνας καὶ τὰς ποικίλας ἀναξυρίδας, ἔνιοι δὲ καὶ σιρπητοὺς περὶ τοῖς τραχήλοις καὶ ψέλια περὶ ταῖς χερσίν· εὐθὺς δὲ σὺν τούτοις εἰσπηδήσαντες εἰς τὸν πηλὸν θάϊτον ἢ ὡς τις ἂν

9 ᾤετο μειώρους ἐξεκόμισαν τὰς ἀμάξας. Τὸ δὲ σύμπαν δῆλος ἦν Κύρος σπείδων πᾶσαν τὴν ὁδὸν καὶ οὐ διατρέβων ὅπου μὴ ἐπισιτισμοῦ ἕνεκα ἢ τινος ἄλλον ἀναγκαίου, νομίζων, ὅσῳ μὲν θάϊτον ἔλθοι, τοσοῦτῳ ἀπαρασκευοτέρῳ βασιλεῖ μαχεῖσθαι, ὅσῳ δὲ σχολαιότερον, τοσοῦτῳ πλέον συναγείρεσθαι βασιλεῖ σιράτενμα. Καὶ

εἰς τοὺς ἀπὸ τοῦ βαρβαρικοῦ στρατοῦ ληφθέντας ἄνδρας· καὶ ἀμάξαι ἦσαν τοῦ Ἑλλ. στρατοῦ, ὡφειλον ἄρα οἱ Ἕλληνας νὰ ἐκθιβάσωσι τὰς ἀμάξας τῶν ἀπὸ τὸν πηλόν. τί τοὺς ἔμαλε τοὺς βαρβάρους διὰ τὰς Ἑλλ. ἀμάξας. ἀλλ' ἀφοῦ διέταξεν οὕτω ὁ Κύρος οἱ βαρβαροὶ μὴ δυνάμενοι οὔτε νὰ ἀντιέξουν, οὔτε νὰ τὸ ἀρνηθοῦν, εἰργάζοντο μὲν ἐξ ἀνάγκης, ἀλλὰ βραδέως, ὡς νὰ ἦσαν ὡφισμένοι. τοῦτο παρατήρησας ὁ Κύρος διέταξε τοὺς περὶ αὐτὸν κλπ. τὴν ἐρμηνεῖαν ταύτην καθυποβάλλομεν τῇ κρίσει τῶν ἐπιόντων. **ὄννεπισπεῦσαι**] σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ αὐτοὺς ἐπισπεῦσαι. — **ἐνθα δὴ**] τότε δά. — **ἂν θεάσασθαι**] πρὸς. § 9 ἦν συνιδεῖν. ἦτο νὰ ἴδῃ τις. — **γάθ**] ἀφηγηματικός. — **τοῖς πορφ. κἀνδύς**] ὁ κἀνδύς (τοῦ κἀνδύος) ἦτο πλατὺ ἐπάνωφόριον μετὰ χειρῶν πλατειῶν, ὡς τὰ ἔξασα τῶν ἱερέων. — **ἴεντο**] ὤρμησαν. — **περὶ νίκης**] προκειμένου περὶ νίκης. — **μάλα**] συναπτέον τῷ προνοῖς, κατὰ γηλόφου πολὺ κατηφορικοῦ. — **ἔχοντες**] φοροῦντες τὰς ποικ. ἀναξυρίδας, τὰ ποικιλόχροα αὐτάρια (τα-

χσύρια). — **ἐνιοι δὲ**] ἐννοεῖται ἔχοντες. — **εἰσπηδήσαντες εἰς**] πηδήσαντες μέσα μέσα εἰς τὸν πηλόν καὶ ἐνταῦθα ἐπανάληψις τῆς προβέσεως. (ἰδ. κεφ. α' 3 σημ.). — **θάϊτον**] συναπτέον τῷ ἐξεκόμισαν. — **ἢ ὡς τις**] παραθετικὸν τοῦ θάϊτον· ταχύτερον, παρ' ὅπως ἐνομιζέ τις. — **ᾤετο**] ἀντικείμεν. ἐννοεῖται ἐκκομίσαι, μεθ' οὗ συντάσσεται καὶ ὁ ἂν (ἐκκομίσαι ἂν = ὅτι ἤθελον τὰς ἐκκομίσει). τὸ δὲ μειώρους εἶναι κατηγορ. τοῦ ἀμάξας. σηκωτάς, ἐπάνω εἰς τὰ χεῖρα.

§ 9. **τὸ δὲ σύμπαν**] ἐν γένει δέ. — **δῆλος ἦν σπείδων**] προσωπικόν. ἦτο δῆλον (ὀλοφάνερον) ὅτι ὁ Κύρος ἔσπευδεν, ἐβιάζετο καθ' ὅλην τὴν πορείαν. — **ὅπου μὴ**] εἰμὴ ἐκεῖ, ὅπου ἦτο ἀνάγκη νὰ διατρέβῃ ἕνεκα ἐπισιτισμοῦ κτλ. — **νομίζων**] μετοχὴ αἰτιολογική. — **ὅσῳ θάϊτον ἔλθοι**] ὅσῳ ταχύτερον ἤθελε φθάσει. — **μαχεῖσθαι**] ἤθελε μάχεται μετ' ὅσῳ πλέον ἀπροετοίμαστον τὸν βασιλέα. — **ὅσῳ δὲ σχολ.**] ὅσῳ δὲ βραδύτερον (ἂν ἤθελεν ἔλθει). — **συναγείρεσθαι**] ἐκ τοῦ μέλλοντος (μαχεῖσθαι) ἔτρεψε

συνιδεῖν δ' ἦν τῷ προσέχοντι τὸν νοῦν ἢ βασιλέως ἀρχὴ πλήθει μὲν χώρας καὶ ἀνθρώπων ἰσχυρὰ οὖσα, τοῖς δὲ μήκει τῶν ὁδῶν καὶ τῷ διεσπάρθαι τὰς δυνάμεις ἀσθενής· εἴ τις διὰ ταχέων τὸν πόλεμον ποιοῖτο. Πέραν δὲ τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ κατὰ τοὺς 10 ἐρήμους σταθμοὺς ἦν πόλις εὐδαίμων καὶ μεγάλη, ὄνομα δὲ Χαρμάνδη· ἐκ ταύτης οἱ στρατιῶται ἠγόραζον τὰ ἐπιτήδεια, σχεδίας διαβαίνοντες ὧδε. Διφθέρας ἄς εἶχον στεγασματα ἐλίμπλασαν χόρτου κούφου, εἶτα συνῆγον καὶ συνέσπων, ὡς μὴ ἀπτεσθαι τῆς κάρφης τὸ ὕδωρ· ἐπὶ τούτων διέβαινον καὶ ἐλάμβανον τάλιπ-
 δεια, οἶνόν τε ἐκ τῆς βαλάνου πεποιημένον τῆς ἀπὸ τοῦ φοίνικος καὶ σῖτον μελίης· τοῦτο γὰρ ἦν ἐν τῇ χώρᾳ πλεῖστον. Ἀμφιλε- 11
 ξάντων δὲ τι ἐνταῦθα τῶν τε Μένωνός του στρατιωτῶν καὶ τῶν

τὸν λόγον εἰς ἐνεστῶτα μ' ἔννοιναν παρατακτικῶς· τόσῳ περισσώτερον στρατεύμα θὰ συναθροίζετο ὑπὸ τοῦ βασιλέως.—καὶ συνιδεῖν δ' ἦν] ὁ δὲ ἐπίδοτικός, τὸν δὲ καὶ συναπτόσον τῆ προσέχοντι τὸν νοῦν. Τὸ ἀπρόσωπον ἦν συνιδεῖν, ὡς τὸ ἀνωτέρω ἦν θεάσασθαι, ἔτρεψεν ὁ Ξενοφῶν, ὡς αὐτῷ συνήθης, εἰς πρόσωπικὸν καὶ οὕτω ἢ τοῦ ἀπρόσωπου σύνταξις· ἦν δὲ τῷ προσέχοντι τὸν νοῦν συνιδεῖν τὴν βασιλέως ἀρχὴν πλήθει μὲν χώρας καὶ ἀνθρώπων ἰσχυρὰν οὖσαν, τοῖς δὲ μήκει τῶν ὁδῶν καὶ τῷ διεσπάρθαι τὰς δυνάμεις ἀσθενή, ἐστράπη προσωπικῶς εἰς τὴν ἢ βασιλέως ἀρχὴν ἦν τῷ προσέχοντι τὸν νοῦν συνιδεῖν, οὕσα ἰσχυρὰ μὲν πλήθει μὲν χώρας, . . . ἀσθενής δὲ τοῖς μήκει . . . ἢ δ' ἔννοια ἀπλουστάτη· οὐ μόνον ὁ Κύρος οὕτω ἐφρόνει, ἀλλὰ καὶ πᾶς ὁ ἔχων νοῦν ἠδύνατο νὰ παρατηρήσῃ ὅτι ἢ ἐπικράτεια τοῦ βασιλέως (ἢτοι ἢ βασιλικὴ ἀρχὴ) κατὰ μὲν τὸ πλῆθος χωρῶν καὶ ἀνθρώπων ἦτο ἰσχυρὰ, ἀλλὰ κατὰ τὰ διαστήματα καὶ τὸ ὅτι αἱ δυνάμεις (αἱ στρατιωτικαὶ) ἦσαν ἐσκορπισμέναι, ἦτο ἀσθενής,

ἂν τις ταχέως ἔκκαμνε τὸν πόλεμον· ὥστε οὐδεμίαν ἀνάγκη μεταβολῆς κεκίμενου, ὡς τινες ἐπεχείρησαν, ὅπερ θεωροῦμεν λίαν τομηρὸν.

§ 10. **σχεδίας**] σχεδία ἐλέγματο λέμβους κατεσκευασμένη ἐκ τοῦ προχείρου.—**διφθέρας**] διφθέρα ἐλέγοντο δέρματα κατεργασμένα, τὰ ὅποια μετεχειρίζοντο ὡς σκεπάσματα.—**ἐλίμπλασαν**] παρατάτ. τοῦ πῖμπλημι.—**κούφου**] ξηροῦ (διὸ καὶ ἐλαφροῦ).—**οὐνήγον καὶ οὐνέσπων**] συμπεριέστριγγον καὶ συνέσπων.—**ὡς μὴ ἀπτεσθαι**] ὥστε μὴ ἀπτεσθαι.—**τῆς κάρφης**] τοῦ χόρτου.—**ἐκ τῆς βαλάνου**] ἐκ τοῦ καρποῦ τοῦ φοίνικος. φοινῆς τὸ δένδρον, βάλανοι δὲ οἱ γουρμάδες, ὀνομασθέντες οὕτω, διότι ἔχουσι σχῆμα βαλάνου, καρποῦ τῆς δρύος. (Ἀρχάδες βαλανηφάγοι).—**οἶνον**] = ἄρτον.—**τούτο**] τοῦτο τὸ εἶδος τῶν δημητριακῶν καρπῶν ἦτο πλεῖστον.

§ 11. **ἀμφιλεξάντων δὲ τι**] γεν. ἀπόλυτος χρονική, ἥς ὑποκειμ. του καὶ του, ὅτε ἤλθον εἰς ἀντιλογίαν τις τῶν τοῦ Μένωνος καὶ τις τῶν τοῦ Κλεάρχου.—**τι**] διὰ τι.—

- Κλεάρχου ὁ Κλέαρχος κρίνας ἀδικεῖν τὸν τοῦ Μένωνος πληγὰς ἐνέβαλεν· ὁ δ' ἐλθὼν πρὸς τὸ ἑαυτοῦ στρατεύμα ἔλεγεν· ἀκούσαντες δὲ οἱ στρατιῶται ἐχαλέπαινον καὶ ὠργίζοντο ἰσχυρῶς τῷ
- 12 Κλεάρχῳ. Τῇ δ' αὐτῇ ἡμέρᾳ Κλέαρχος ἐλθὼν ἐπὶ τὴν διάβασιν τοῦ ποταμοῦ καὶ ἐκεῖ κατασκευάμενος τὴν ἀγορὰν ἀφιππεύει ἐπὶ τὴν ἑαυτοῦ σκηνὴν διὰ τοῦ Μένωνος στρατεύματος σὺν ὀλίγοις τοῖς περὶ αὐτόν· Κῦρος δ' οὐπω ἦκεν, ἀλλ' ἔτι προσήλανε· τῶν δὲ Μένωνος στρατιωτῶν ξύλα σχίζων τις ὡς εἶδε Κλέαρχον διελάνθοντα, ἴησι τῇ ἀξίνῃ, καὶ οὗτος μὲν αὐτοῦ ἤμαρτεν· ἄλλος δὲ
- 13 λίθῳ καὶ ἄλλος, εἶτα πολλοί, κραυγῆς γενομένης. Ὁ δὲ καταφεύγει εἰς τὸ ἑαυτοῦ στρατεύμα, καὶ εὐθὺς παραγγέλλει εἰς τὰ ὅπλα· καὶ τοὺς μὲν ὀπλίτας αὐτοῦ ἐκέλευσε μείναι τὰς ἀσπίδας πρὸς τὰ γόνατα θέντας, αὐτὸς δὲ λαβὼν τοὺς Θοῤᾳκας καὶ τοὺς ἰππέας οἱ ἦσαν αὐτῷ ἐν τῷ στρατεύματι πλείους ἢ τετταράκοντα, τούτων δὲ οἱ πλείστοι Θοῤᾳκες, ἤλανε ἐπὶ τοὺς Μένωνος, ὥστ' ἐκείνους ἐκπεπληγῆαι καὶ αὐτὸν Μένωνα, καὶ τρέχειν ἐπὶ τὰ ὅπλα·
- 14 οἱ δὲ καὶ ἔστασαν ἀποροῦντες τῷ πράγματι. Ὁ δὲ Πιρόξενος, — ἔτυχε

πληγὰς ἐνέβαλεν] ἔδειρεν. — ὁ δ'· οὗτος δέ. — ἐλθὼν] χρονικὴ μετοχή.

§ 12. κατασκευάμενος] χρονικὴ μετοχή· ἀφοῦ παρετήρησεν. εἶναι δὲ μέσος ἀόρ. τοῦ κατασκοπῶ· οὐχὶ τοῦ κατασκοποῦμαι. — ἀφιππεύει] ἐπέστρεφεν ἔφιππος. — διὰ τοῦ στρατεύματος] διὰ μέσου τοῦ στρατεύματος τοῦ Μένωνος διερχόμενος. — οὐπω ἦκεν] δὲν εἶχεν ἔλθει· ἀκόμη. εἰς τὸν σταθμὸν· ὡς συμπλήρωσις δὲ τῆς ἐννοίας ἐπιφέρεται· ἀλλ' ἔτι προσήλανε, ἥτοι ἀκόμη καθ' ὁδόν. ὅρα τὴν διαφοράν τοῦ οὐπω καὶ τοῦ ἔτι μετὰ τοῦ οὐ· (οὐκέτι, οὐπω καιρὸς-οὐκέτι καιρὸς). — ὡς εἶδε] τὸ ὡς χρονικόν· ἅμα, ὅτε εἶδεν. — ἴησι τῇ ἀξίνῃ] τῷ ἐπέτεθη διὰ τῆς ἀξίνης, ἔρριψε κατ'

αὐτοῦ] τὴν ἀξίνην. — ἤμαρτεν] ἀπέτυχε. — ἀξίνῃ-λίθῳ] δοτικαὶ ὀργανικαί.

§ 13. παραγγέλλει ὅπλα] διδοὶ παράγγελμα. — εἰς τὰ ὅπλα] ἐννοεῖται ἴνα = ἐξοπλίσεσθαι. — τὰς ἀσπίδας-θέντας] ὄντας ἐτοιμοὺς νὰ ἐπιτεθῶσιν ἅμα τῷ προστάγματι. — τοὺς Θοῤᾳκας] οἱ Θοῤᾳκες στρατιῶται ἐνθυμίζοντες τοὺς ποτε παρὰ τοῖς Τούρκοις Γενιτζάρους χαρακτηρίζονται παρὰ τοῖς παλαιοῖς ὡς οἱ πλέον ἄγριοι καὶ αἰμοχαρεῖς. — ὥστ' ἐκείνους] ὥστε ἐκεῖνοι (οἱ στρατιῶται τοῦ Μένωνος) νὰ μείνωσιν ἐκπληκτοί. — καὶ αὐτὸν Μένωνα] καὶ ὁ ἴδιος ὁ Μένων νὰ μείνῃ ἐκπληκτος, καθὸ μὴ ἔχων γνῶσιν τῶν συμβάντων. — οἱ δὲ] τινὲς δέ. — ἀποροῦντες] αἰτίο-

γὰρ ὕστερος προσῶν καὶ τάξις αὐτῶ ἐπομένῃ τῶν ὀπλιτῶν, — εὐθύς οὖν εἰς τὸ μέσον ἀμφοτέρων ἄγων ἔθετο τὰ ἔπλα καὶ ἐδεῖτο τοῦ Κλεάρχου μὴ ποιεῖν ταῦτα. Ὁ δ' ἐχαλέπαιεν δι' αὐτοῦ ὀλίγου δεήσαντος καταλευσθῆναι πρῶως λέγει τὸ αὐτοῦ πάθος, ἐκέλευέ τε αὐτὸν ἐκ τοῦ μέσου ἐξίστασθαι. Ἐν τούτῳ δὲ ἐπῆει 15 καὶ Κῦρος καὶ ἐπύθειο τὸ πρᾶγμα· εὐθύς δ' ἔλαβε τὰ παλιὰ εἰς τὰς χεῖρας καὶ οὖν τοῖς παροῦσι τῶν πιστῶν ἤκει ἐλαύνων εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει τάδε· «Κλέαρχε καὶ Προξένη καὶ οἱ ἄλλοι οἱ 16 παρόντες Ἕλληνες, οὐκ ἴστε ὅ, τι ποιεῖτε. Εἰ γὰρ τινα ἀλλήλοις μάχην συνάψετε, νομίζετε ἐν τῆδε τῇ ἡμέρᾳ ἐμέ τε κατακεκόψεσθαι καὶ ὑμᾶς οὐ πολὺ ἔμοῦ ὕστερον· κακῶς γὰρ τῶν ἡμετέρων ἐχόντων πάντες οὗτοι οὐς ὁρᾶτε βάρβαροι πολεμιώτεροι ἡμῖν ἔσονται

λογίᾳ τοῦ ἔστασαν· ὡς μὴ γινώσκοντες τί γίνεται.

§ 14. **τάξις**] κατὰ τὰ ἐν βιβλ. Σ'. ε', 11. ἡ τάξις περιελάμβανεν ἀνά διακοσίους ἄνδρας. — **ἐπομένῃ**] ἐννοεῖται ἦν (ἐπομένην ἦν = εἶπετο). — **ἄγων**] ὁδηγῶν. — **τὰ ὄπλα**] τοὺς ὀπλίτας. — **ἄμφοτέρων**] Κλεάρχου καὶ Μένωνος. — **ἐδεῖτο τοῦ Κλεάρχου**] διότι αὐτὸς ἦτο ὁ ἐπιτιθέμενος. — **μὴ ποιεῖν ταῦτα**] ἃ ἐποίει. — **αὐτοῦ ὀλίγου δεήσαντος**] αὐτοῦ δεήσαντος γενικῆ ἀπόλ. τὸ δὲ ὀλίγου συντακτικῆ τοῦ δεήσαντος. ἐνῶ ὀλίγον ἔλειψεν αὐτός. — **καταλευσθῆναι**] = καταπειρωθῆναι, ὡς ἐν κεφ. γ' 2. καταλευσθῆναι, τὸ ῥῆμα καταλείνομαι. — **πρῶως λέγει**] ἐλαφρῶς θεώρει. — **ἐκέλευέ τε**] ὁ τὴ μάλλον προσθετικῶς.

§ 15. **ἐν τούτῳ**] ἐν τῷ μεταξύ. — **ἐπῆει**] παρατατ τοῦ εἶμι = ἐπῆλθεν, ἔφθασεν. — **καὶ ἐπύθειο**] μέσος β' ἀόρ. τοῦ πυθάνομαι, ἐπληροφόρηθη, ἔμαθε τὸ συμβάν. — **τὰ παλιὰ**] τὰ δόρατα, ἅπερ ἦσαν δύο. τὸ ἐν διὰ νὰ ρίπῃσαι, τὸ δ' ἕτερον διὰ νὰ μεταχειρίζωνται. — **ἐλαύνων**] τὸν ἵππον. — **τάδε**] τὰ ἐξῆς· αὐτολεξεῖ.

§ 16. **Προξένη**] λέγει Προξένη καὶ οὐχὶ Μένων, διότι ἡ ἔρις ἦν ἤδη μεταξύ Κλεάρχου καὶ Προξένου μεσολαβήσαντος· ὁ δὲ Μένων δὲν μετεῖχεν αὐτῆς. — **νομίζετε**] προστακτικῆ εἶναι δ' ἔκφρασις λεπτότητος, ἀντὶ τοῦ ἴστε, νὰ γινώσκειτε, νὰ ἦσθε βέβαιοι. — **τῆδε τῇ ἡμέρᾳ**] αὐτὴν ταύτην τὴν ἡμέραν, σήμερον εὐθύς. — **ἐμέ τε κατακεκόψεσθαι**] τετελεσμένος μέλλον τοῦ κατακόπτομαι, ἐξαρκᾶται ἐκ τοῦ νομίζετε, καὶ ἐγὼ θὰ εἶμαι κατακομματισμένος. — **πάντες οὐς ὁρᾶτε**] ὅλοι οὗτοι ὅσους βλέπετε βάρβαροι· λέγει καὶ δείχνει τοὺς ἰδίους ἑαυτοῦ βαρβάρους στοασιώτας. — τούτο δὲ, διότι ὁ βαρβαρικὸς στρατὸς τοῦ Κύρου θεώρει ἑαυτὸν ἐξευτελιζόμενον διὰ τῆς προσλήψεως τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ, πρὸς ὃν τσαυτάς ἐπεδαφίλευε τιμὰς ὁ Κῦρος, θεωρῶν αὐτὸν ἀνώτερον (ὡς πράγματι ἦτο) τοῦ βαρβαρικοῦ στρατοῦ, τοῦθ' ὅπερ καὶ ῥητικῶς ἐξεφράσθη ὁ Κῦρος ἐν κεφ. ζ' 3.

17 τῶν παρὰ βασιλεῖ ὄντων». Ἀκούσας ταῦτα ὁ Κλέαρχος ἐν ἑαυτῷ ἐγένετο· καὶ παυσάμενοι ἀμφότεροι κατὰ χώραν ἔθεντο τὰ ὄπλα.

κεφ. ζ. Ἐπεισόδιον Ὁρόντια.

- 1 Ἐντεῦθεν προϊόντων ἐφαίνεται ἵχνη ἰπλῶν καὶ κόπρος· ἠκάζετο δ' εἶναι ὁ σίβος ὡς δισχίλιων ἰππέων. Οὔτιοι προϊόντες ἕκαον καὶ χιλὸν καὶ εἴ τι ἄλλο χρήσιμον ἦν. Ὁρόντιας δὲ Πέρσης ἀνήρ γενεὶ τε προσήκων βασιλεῖ καὶ τὰ πολέμια λεγόμενος ἐν τοῖς ἀρίστοις Περσῶν ἐπιβονλεύει Κύρῳ καὶ πρόσθεν πολεμίας, καιαλαγείς δέ. Οὔτιος Κύρῳ εἶπεν, εἰ αὐτῷ δοίη ἰππέας χιλίους ὅτι τοὺς προκατακόντας ἢ κατακάνοι ἂν ἐνεδρεύσας ἢ ζῶντας πολ-
2 λούς αὐτῶν ἔλοι καὶ κωλύσει τοῦ κείν ἐπιόντας, καὶ ποιήσειεν ὥστε μήποτε δύνασθαι αὐτοὺς ἰδόντας τὸ Κύρῳ στρατήριμα βασιλεῖ διαγγεῖλαι. Τῷ δὲ Κύρῳ ἀκούσαντι ταῦτα ἐδόκει ὠφέλιμα εἶναι, καὶ ἐκέλευσεν αὐτὸν λαμβάνειν μέρος παρ' ἐκάστου τῶν
3 ἡγεμόνων. Ὁ δ' Ὁρόντιας νομίσας εἰοίμοις εἶναι αὐτῷ τοὺς ἰππέας γράφει ἐπιστολὴν παρὰ βασιλέα οὕτως ἦξει ἔχων ἰππέας ὡς

§ 17. ἐν ἑαυτῷ ἐγέν. | συνῆλθεν εἰς ἑαυτόν. — ἰμύότεροι | Κλέαρχος καὶ Πρόξενος — κατὰ χώραν — τὰ ὄπλα | = ἡσύχασαν.

§ 1. Προϊόντων | αὐτῶν. γενική ἀπόλυτος χρονική. ἐνῶ προσέβαινον καθ' ἑδὸν. — ἐφαίνετο ἵχνη | ἀπτική σύνταξις. — ἠκάζετο | ἐκ τῶν ἀπὸ διεθόγγου εἰ ἀρχομένων ῥήμα. τὸ εἰκάζω τρέπει τὸ εἰ εἰς ἦ. καθώς καὶ τὸ εἶμι (ἦμι), καὶ εἶδει (ἦδει). — ὁ σίβος | ἡ πατησιὰ. ἐνοεῖται δὲ καὶ μετὰ τὸ ὡς τὸ σίβος. — ἕκαον | παρατακτικὸν κλίω καὶ κῶ ὡς καὶ παρ' ἡμῶν κῆχηκα. — χιλὸν | χόρτον χλωρόν. — χρήσιμον | τῷ στρατῷ ἐνοεῖται. — γενεὶ τε | καὶ ὡς πρὸς τὸ γένος, τὴν καταγωγὴν. — προσήκων | συγγενής. — τὰ πολέμια | τὰ τοῦ πολέμου, τὰ πολεμικά. — λεγόμενος | φημιζόμενος. — ἐν τοῖς ἀρίστοις |

μεταξὺ τῶν ἀρίστων. — πολεμίας — καταλλαγείς | κατ' ἔννοιαν ὑπερσυντελείου· τὸν ὅποιον Κύρῳ εἶχε πολεμήσει καὶ πρῶτον (ἰδ. § 6), ἀλλ' εἶχε συνδιελλαγή (φιλιωθῆ μετ' αὐτοῦ).

§ 2. εἰ δοίη | ἂν τῷ εἶδῃ. — κατακάνοι ἂν | β' ἀόρ. τοῦ κατακάνω. ἤθελε τοὺς φονεῦσαι δι' ἐνέδρας (ἐνεδρεύσας τροπικὴ μεταγωγή). — ἔλοι ἂν [ζῶντας] | ἤθελε ζωορρήσει πολλοὺς ἐξ αὐτῶν. — καὶ κωλ. ἐπιόντας | καὶ ἤθελε τοὺς ἐμποδίσει ἀπὸ τοῦ νὰ ἐπιτίθενται καὶ νὰ κλινοῦν. — ἐπιόντας | τροπικὴ μεταγωγή. — μέρος παρ' ἐκάστου | τοὺς χιλίους ἰππεὶς νὰ λάβῃ κατ' ἀσπαράγματα παρ' ἐκάστου ἀρχηγῶ κατ' ἀναλογίαν τοῦ παρ' ἐκάστῳ ἀριθμοῦ τῶν ἰππέων.

§ 3. εἰοίμοις εἶναι | ὅτι τῷ ἦσαν εἰοίμοι. — ἦξει ὅτι ἤθελεν

ἂν δύνηται πλείστον· ἀλλὰ φρόσαι τοῖς ἑαυτοῦ ἰππεῦσιν ἐκέλευεν ὡς φίλον αὐτὸν ὑποδέχεσθαι. Ἐνῆν δ' ἐν τῇ ἐπιστολῇ καὶ τῆς πρόσθεν φιλίας ὑπομνήματα καὶ πίστεως. Ταύτην τὴν ἐπιστολὴν δίδωσι πιστῶ ἀνδρὶ, ὡς ᾤειο· ὁ δὲ λαβὼν Κύρω δίδωσιν. Ἀναγνούς δ' αὐτὴν ὁ Κύρος συλλαμβάνει Ὀρόνταν, καὶ συγκαλεῖ εἰς τὴν ἑαυτοῦ σκηνὴν Πέρσας τοὺς ἀρίστους τῶν περὶ αὐτὸν ἐπιτά, καὶ τοὺς τῶν Ἑλλήνων στρατηγούς ἐκέλευσεν ὀπλίτας ἀγαγεῖν, τοῦτοις δὲ θέσθαι τὰ ὄπλα περὶ τὴν ἑαυτοῦ σκηνὴν. Οἱ δὲ ταῦτα ἐποίησαν ἀγαρόντες ὡς τρισχιλίους ὀπλίτας. Κλέαρχον δὲ καὶ εἶσω παρεκάλεσε σύμβουλον ὅς γε καὶ αὐτῶ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐδόκει προτιμηθῆναι μάλιστα τῶν Ἑλλήνων. Ἐπεὶ δ' ἐξῆλθεν ἐξηγήγειλε τοῖς φίλοις τὴν κρίσιν τοῦ Ὀρόντα ὡς ἐγένετο· οὐ γὰρ ἀπόρητον ἦν. Ἐφη δὲ Κύρος ἄρχειν τοῦ λόγου ᾧδε, «Παρεκάλεσα ὑμῖν, ἄνδρες φίλοι, ὅπως σὺν ὑμῖν βουλευόμενος ὁ, τι δίκαιόν

ἔλθει.—ὡς-πλείστον] ὡς πλείστον ἂν δύνηται ἔχειν· τὸ ὡς ἐπιτακτικόν.—ἐκέλευε] ἀλλὰ τῷ προέτεινε, τῷ ἔγραψεν. ὅχι τὸν διέταπεν. πρβλ. γ' 8.—ὡς ὀπίλιον] ὡς οἰκείον, ὡς ἐξ ἑαυτῶν. πρβλ. κεφ. τ' 14 φίλους (τοὺς ἑαυτοῦ).—ἐνῆν δ' ἐν τῇ] ἐπανάληψις τῆς προσέσεως. πρβλ. ε' 8.—ὡς ᾤειο] εἶναι αὐτὸν πιστόν. πρβλ. τὰ ἐν θ'. 29.

§ 4. συλλαμβάνει] διάμεσον. διέταξε νὰ συλλάβωσι τὸν Ὀρόνταν.—τούτους δὲ] τοὺς ὀπλίτας.—προφυλακτικὰ μέτρα (χάριν ἀσφαλείας) λαμβάνει ὁ Κύρος, διότι δὲν εἶχεν ἐμπιστοσύνην πρὸς τοὺς βασιλέαυς, ὥστε οὐδ' ὄλως ἀπίθανον ἦτο ὁ βασιλικὸς στρατὸς τοῦ Κύρου ἀκούσας τὴν εἰς θάνατον καταδίκην τοῦ Ὀρόντα, ἀνδρὸς καὶ ἐκ βασιλικοῦ αἵματος καὶ ἀνδρείου πολέμιστοῦ, νὰ προέβαινεν εἰς ἐπαναστατικὸν τι κίνημα.

§ 5. καὶ εἶδω] τῆς ἑαυτοῦ σκηνῆς προσεκάλεσεν, ὡς σύμβουλον.—

καὶ αὐτῶ] τῷ Κύρῳ.—καὶ τοῖς ἄλλοις] τοῖς ἀρίστοις τῶν περὶ αὐτὸν ἐπιτά.—ἐδόκει] προσωπικόν, οὐ ὑποκειμ. ὅς γε (Κλέαρχος) καταγγερόμενον δὲ νοητέον ἄξιος. ὅς καὶ αὐτῶ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐδόκει εἶναι ἄξιος.—προτιμηθῆναι] ὥστε νὰ προτιμηθῆ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων στρατηγῶν.—ἐξῆλθε] τῆς σκηνῆς· ὑποκειμ. ὁ Κλέαρχος.—τὴν κρίσιν] κατὰ σχῆμα προλήψεως (πρβλ. κεφ. τ' 21 καὶ σημ.) ἐξηγήγειλε τοῖς φίλοις, ὡς ἐγένετο ἡ κρίσις τοῦ Ὀρόντα.—οὐ γὰρ ἀπόρητον ἦν] προσετέθη τοῦτο κατὰ τὴν συνήθη τῷ Ξενοφῶντι ἀκρίβειαν· διότι, ἂν ἡ συνεδρία ἦτο μυστική, δὲν ἐπετρέπετο τῷ Κλέαρχῳ νὰ ἐξαγγεῖλῃ τοῖς φίλοις αὐτοῦ τὰ ἐν αὐτῇ λαθόντα γώρων. εἶχε λοιπὸν τὴν συγκατάθεσιν τοῦ Κύρου νὰ δηλώσῃ καὶ εἰς τοὺς ἄλλους τὴν κρίσιν τοῦ Ὀρόντα.

§ 6. ἄρχειν] ὅτι ἤρξατο τοῦ λόγου ὁ Κύρος ὡς ἐξῆς.—παρακάλεσα] προσεκάλεσα.—βουλευόμενος

ἔστι καὶ πρὸς θεῶν καὶ πρὸς ἀνθρώπων, τοῦτο πράξω περὶ Ὀρόντα τουτουί. Τοῦτον γὰρ πρῶτον μὲν ὁ ἐμὸς πατὴρ ἔδωκεν ὑπήκοον εἶναι ἐμοί· ἐπεὶ δὲ ταχθεὶς, ὡς ἔφη αὐτός, ὑπὸ τοῦ ἐμοῦ ἀδελφοῦ οὗτος ἐπολέμησεν ἐμοί ἔχων τὴν ἐν Σάρδεσιν ἀκρόπολιν καὶ ἐγὼ αὐτὸν προπολεμῶν ἐποίησα ὥστε δόξαι τούτῳ τοῦ πρὸς ἐμὲ πολέμου παύσασθαι, καὶ δεξιὰν ἔλαβον καὶ ἔδωκα, μετὰ ταῦτα ἔφη, «ὦ Ὀρόντα, εἰσιν ὅ,τι σὲ ἠδίκησα»; Ἀπεκρίνατο ὅτι οὐ. Πάλιν δὲ Κῦρος ἠρώτα· «Οὐκοῦν ὕστερον, ὡς αὐτὸς σὺ ὁμολογεῖς, οὐδὲν ὑπ' ἐμοῦ ἀδικούμενος ἀποσιτὰς εἰς Μυσοὺς κακῶς ἐποίησας τὴν ἐμὴν χώραν ὅ,τι ἐδύνω»; Ἐφη ὁ Ὀρόντας. «Οὐκοῦν», ἔφη ὁ Κῦρος, «ὀπλὸν αὐτὸ ἔγνωσ τὴν σεαυτοῦ δύναμιν, ἐλθὼν ἐπὶ τὸν τῆς Ἀρτέμιδος βωμὸν μεταμέλειν τέ σοι ἔφησθα

μενος] τροπικῆ μετοχή. — ὅπως-πράξω] τὸ ὅπως σύνδ. τελικός. — καὶ πρὸς-ἀνθρώπων] καὶ ἐνώπιον τῶν θεῶν καὶ ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων. — τουτουί] ὁ προσχηματισμός ἰ πρὸς μείζονα ἐμφασιν ἐπὶ τῆς δεξιῶς. = τούτου ἐδώ. — γὰρ] ἀφηρηματικός. — ὡς ἔφη αὐτός] παρενετέθη τοῦτο, διότι ὁ Κῦρος ἀμφιβάλλει, ἂν ὁ Ὀρόντας τῶντι διαταχθεὶς ἢ οἰκοθεν ἔπραξε τὴν ἐπιβουλήν. — ἔχων - προπολεμῶν] τροπικῆ μετοχή. ἔχων = κατέχων, ἢ μᾶλλον κατασχών, γινώσκωμεν δ' ἐκ τῆς ἰστορίας τί δήλου κατοχῆ ἀκροπόλεως, ὡς ἡ τῆς Ἀθηνῶν ὑπὸ Πεισιστράτου. — καὶ δεξιὰν-ἔδωκα] τὸ δίδοναι καὶ λαμβάνειν δεξιὰν ἦν ἀσφαλὲς τεκμήριον συνδιαλλαγῆς.

§ 7. ὦ Ὀρόντα] μέχρι τοῦδε πρὸς τοὺς συγκροτοῦντας τὴν συνεδρίαν ἀπετίνατο ὁ Κῦρος, ἥδη στρέφει τὸν λόγον πρὸς τὸν δικαζόμενον. — ἐδύνω ὅ,τι] ἔστι τι, ὃ (καθ' ὃ) σὲ ἠδίκησα; (ὃ ἄδικον ἔπραξα πρὸς σέ); — οὐδὲν-ἀδικούμενος] ἐν τῇ ἔρμηνειά χάριν σαφηνεῖται προτακτέον τοῦτο τοῦ ὡς αὐτὸς σὺ ὁμο-

λογεῖς. λοιπὸν ὕστερον, χωρὶς νὰ ἠδικήσῃσ ἀπ' ἐμὲ οὐδόπως, καθὼς σὺ ὁ ἴδιος ὁμολογεῖς. — ἀποσιτὰς] μετοχῆ τροπικῆ δι' αὐτοῦ τοῦ μέσου, ἐκακοποιεῖς τὴν χώραν. — κακῶς ἐποίησας] τὸ οὐ (τοῦ προηγούμενου οὐδὲν) χρωματίζει καὶ τὸ ῥῆμα (οὐ κακῶς ἐποίησας); ἀλλὰ καὶ ἀνευ τοῦ οὐ εὐοδοῦται ἢ ἔννοια, θεωρουμένης τῆς προτάσεως ὡς ἐρωτηματικῆς καταφατικῆς, ὅποια εἶναι ἢ ἀμέσως ἐπομένῃ, ὅπου αὐτὸ ἔγνωσ κλπ. ὅ,τι ἐδύνω] εἰς ὅ,τι, ὅπως ἐδύνασσο; — δύναμιν] ἡ δύναμις ἐνταῦθα (ἡ τοῦ Ὀρόντα), παραβαλλομένη πρὸς τὴν ὑπεοτέραν δύναμιν τοῦ Κῦρου, ἀδυναμίαν μᾶλλον δηλοῖ. — ἐπὶ τὸν τῆς Ἀρτέμιδος βωμὸν] τῆς Ἀρτέμιδος ἡ λατρεία ἢ το παγκόσμιος, διαδεδομένη πανταχοῦ καὶ Ἐλλάδος καὶ Ἀσίας μέχρις Ἐκβατάνων. κατὰ δὲ Πτολεμ. καὶ ἐν Ἀραβίᾳ ὑπήρχε μνητεῖον Ἀρτέμιδος. εἰς δὲ τοὺς βωμοὺς αὐτῆς κατέφευγον ἰδίᾳ οἱ ἀπὸ ἰσχυροτέρων διωκόμενοι ἢ πολεμούμενοι, καὶ ἰκεσίαν μᾶλλον ἐδήλου ἢ εἰς τὸν βωμὸν αὐτῆς καταφυγῆ· διὸ καὶ πανταχοῦ ὑπήρχον καὶ καὶ βωμοί.

καὶ πείσας ἐμὲ πιστὰ πάλιν ἔδωκάς μοι καὶ ἔλαβες παρ' ἐμοῦ»;
 Καὶ ταῦθ' ὠμολόγει ὁ Ὁρόντις. «Τί οὖν», ἔφη ὁ Κῦρος, «ἀδι- 8
 κηθεὶς ὑλ' ἐμοῦ νῦν τὸ τρίτον ἐπιβουλεύων μοι φανερός γέγονας»;
 Εἰπόντος δὲ τοῦ Ὁρόντι ὅτι οὐδέν, ἠρώτησεν ὁ Κῦρος αὐτόν.
 Ὅμολογεῖς οὖν περὶ ἐμὲ ἄδικος γεγενῆσθαι; «Ἡ γὰρ ἀνάγκη»,
 ἔφη ὁ Ὁρόντις. Ἐκ τούτου πάλιν ἠρώτηεν ὁ Κῦρος· «Ἐτι οὖν
 ἂν γένοιο τῷ ἐμῷ ἀδελφῷ πολέμιος, ἐμοὶ δὲ φίλος καὶ πιστός»;
 Ὁ δ' ἀπεκρίνατο ὅτι «οὐδ' εἰ γενοίμην, ὦ Κῦρε, σοί γ' ἂν ποί'
 ἔτι δόξαιμι». Πρὸς ταῦτα Κῦρος εἶπε τοῖς παροῦσιν. «Ὁ μὲν 9
 ἀνὴρ τοιαῦτα μὲν πεποίηκε, τοιαῦτα δὲ λέγει ὑμῶν δὲ σὺ πρῶ-
 τος, ὦ Κλέαρχε, ἀτόφηναι γνώμην ὅ,τι σοι δοκεῖ». Κλέαρχος
 δ' εἶπε τάδε· «Συμβουλευῶ ἐγὼ τὸν ἄνδρα τοῦτον ἐκποδὼν ποιῆ-
 σθαι ὡς τάχιστα, ὡς μηκέτι δέη τοῦτον φιλάττεσθαι, ἀλλὰ

τῆς Ἀρτέμιδος, ὡς ἐν Μουνοχίᾳ, ἐν Σπάρτῃ (βωμὸς Ὁρθίας ἢ Ὀρθωσίας), παρὰ τὰς Πάτρας (τῆς Τρικληρίας Ἀρτ.) καὶ ἐν Ἐκβατάνοις (Ἄρτεμις Ἀναΐτις Πλούτ.). ὥστε δὲν ἦτο ἀνάγκη νὰ ὑπάγῃ ὁ Ὁρόντις μέχρις Ἐφέσου, διὰ νὰ καταφύγῃ εἰς τὸν ἐν αὐτῇ βωμὸν τῆς Ἀρτέμιδος (ὡς ἔχουσιν αἱ ἐκδόσεις). — **πιστὰ**] πίστεως διαβεβαιώσεις, ὄρκους. βελήμως συνδιαλλαγῆς ἀνώτερος τοῦ δεξιᾶς λαμβάνειν καὶ δίδοναι, καθὼς καὶ σήμερον ἐν τοῖς εἰρηνοδικείοις ἢ δι' επαφῆς τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου κατάθεσις μαρτυρίας θεωρεῖται ἀνωτέρα τῆς διὰ χειρὸς φιλίας.

§ 8. **οὐδὲν**] ἀδικηθεὶς ἐννοεῖται, ὅπερ ἐν σημείῳ προσθήκης ἔχουσι τινας ἐκδόσεις. — **φανερός γέγονας**] ἐφωράθη. — **ἢ γὰρ ἀνάγκη**] τὸ ἢ εἶναι βεβαιωτικόν = βεβαίως ἐξ ἀνάγκης. μετὰ δὲ τοῦ μὴν εἶναι ὁμοτικόν ὡς ἐν βιβλ. Β'. γ'. 26. — **ἐκ τούτου**] κατόπιν τούτου, ἀκολούθως. — **καὶ πιστός** καὶ μάλιστα φίλος πιστός; — **οὐδ' εἰ**

γενοίμην] φράσις ἑλλειπτική. ὁ Ὁρόντις δὲν ἀποφαινεῖται οὔτε καταφατικῶς, οὔτ' ἀποφατικῶς· ἀλλὰ λέγει· οὔτ' ἂν ἐγινόμην (τοιούτος), εἰς σὲ τοῦλάχιστον ποτὲ πλέον δὲν ἤθελον φανῆ. — **δόξαιμι ἂν**] ἐννοεῖται, εἶναι τῷ μὲν ἀδελφῷ πολέμιος σοὶ δὲ φίλος καὶ πιστός.

§ 9. **ὁ μὲν ἀνὴρ**] ὁ Ὁρόντις. **πρῶτος**, **ὦ Κλ.**] εἰς τὸν Κλέαρχον ἀποτείνεται πρῶτον, διότι ἦτο βέλτιος, ὅτι καταδικαστικὴν γνώμην ἤθελεν ἐκφέρει, μὲ τὴν ὁποίαν καὶ οἱ ἄλλοι (Πέρσαι) καὶ ἄκοντες ἤθελον συμφωνῆσαι, τὸ ὅποιον καὶ ἔγειναν. — **ἐκποδὼν**] **πρῶτος**, βιβλ. Β'. ε'. 29. τὰνᾶπαλιν τοῦ ἐμποδῶν, (ὅ,τι εἶναι πρόσκομμα τοῖς ποσὶ), τὸ δ' ἐκποδῶν ποιοῖμαι εἶναι φράσις κυρίως σημαίνουσα ἀφαίρω (τὸ πρόσκομμα (ἐκ τῶν ποδῶν) ἐπομένως ἐξαφανίζω, καταστρέφω. ἐπαῦθα ἠδύνατό τις νὰ τὸ ἐξηγήσῃ μὲ τὸ χυδαῖστί νὰ τὸν ξελαστρένωμεν. — **ὡς τάχιστα-ὡς μὴ δέη**] τὸ πρῶτον ὡς εἶναι ἐπίτρο. ἐπιτάσεως

- σχολή] ἡμῶν τὸ κατὰ τοῦτον εἶναι τοὺς ἐθελοντὰς φίλους εὖ ποιεῖν».
- 10 Ταῦτη δὲ ἡ γνώμη ἔφη καὶ τοὺς ἄλλους προσθέσθαι. Μετὰ ταῦτα κελεύοντος Κύρου ἔλαβον τῆς ζωῆς τὸν Ὀρόντιαν ἐπὶ θανάτῳ ἅπαντες ἀνασιάνιες καὶ οἱ συγγενεῖς· εἶτα δ' ἐξῆγον αὐτὸν
- 11 οἷς προσειάχθη. Ἐπεὶ δ' εἶδον αὐτὸν ὅπερ πρόσθεν προσεκίρουν καὶ τότε προσεκύνθησαν, καίπερ εἰδότες ὅτι ἐπὶ θάνατον ἄγοιτο. Ἐπεὶ δ' εἰς τὴν Ἀσιασίαν σκηρὴν εἰσῆλθον τοῦ πισοκιάτου τῶν Κύρου σκηλιούχων, μετὰ ταῦτα οὕτως ζῶντα Ὀρόντιαν εἶτε τε-

(ὡς πολλάκις εἶδομεν), τὸ δ' ἐπόμενον εἶναι συνδ. τελικός=ἵνα ἵνα μὴ δέη, γείνη ἀνάγκη.—**ὄχολῶ ἢ ἡμῶν**] ἡμῶν δοτική κτητική=ἵνα ἔχωμεν σχολήν (ἡσυχίαν, εὐκαιρίαν).—**τὸ κατὰ τοῦτον εἶναι**] κατ' ἰδίωμα ἀπτικόν=τὸ ἀπορῶν κατὰ τοῦτον, ὅσον ἐκ μέρους τούτου.

§ 10. **ἔφην**] ὁ Κλέαρχος διηγούμενος εἰς τοὺς φίλους του τὴν κρίσιν τοῦ Ὀρόντιαν.—**προσθέσθαι**] ὅτι προσετέθησαν, συνεφώνησαν καὶ οἱ ἄλλοι οἱ τὴν συνεδρίαν ἀποτελοῦντες· τοῦθ' ὅπερ πρόσελεπεν ὁ Κύρος ἀπειρημένος πρὸς τὸν Κλέαρχον πῶτον.—**κελεύοντος Κύρου**] κατὰ διαταγὴν τοῦ Κύρου.
ἔλαβον] συνέλαβον.—**ἐπὶ θανάτῳ**] ἐπὶ σκοπῇ τοῦ θανατῶσαι αὐτόν.
ἅπαντες] ὅλοι ἡμοῦ. πεβλ. κεφ. δ' 15 καὶ βιβλ. Β'. γ' 7. —**καὶ οἱ συγγενεῖς**] ὁ καὶ προσθετικός· καὶ οἱ συγγενεῖς του ἀκόμη. ἅρα μετὰ τῶν ἐν τῇ συνεδρίᾳ Περσῶν ἦσαν καὶ τινες συγγενεῖς τοῦ Ὀρόντιαν, οἱ ὅποιοι πρῶτοι ἐρωτώμενοι ἴσως μετριώτερον θά ἀπεφάνοντο.—**ἐξῆγον**] τῆς σκηρῆς τοῦ Κύρου.—**οἷς προσειάχθη**] ἐκείνοι, πρὸς οὓς προσετάχθη τοῦτο ὑπὸ Κύρου.

§ 11. **καίπερ εἰδότες**] ὁ καίπερ, ὡς καὶ ὁ καίτοι, συντάσσονται μετὰ μετοχῆς ἐναντιωματικῆς πρὸς

ἐπίτασιν τῆς ἐννείας, καθὼς τὸ αἴτιον μετὰ μετοχῆς αἰτιολογητικῆς.—**ἄγοιτο**] ὅτι ὠδήγετο, ἐφέρετο διὰ θάνατον.—**διὰ τούτων ὁ Ξεν.** δηλοῖ τὴν τοῦ Περσικοῦ στρατοῦ πεθαργίαν, μολοντί ἐθλεπον τὸν Ὀρόντιαν εἰς θάνατον ἀπαγόμενον οἱ ὑποδεέστεροι ἀξιωματικοί, καὶ ὅμως τὸν προσεκύνθησαν (κλίνοντες τὰ γόνατα), ὡς καὶ πρότερον (τῶν παρουσάσων ὅπλα, θὰ ἐλέγομεν ἡμεῖς), εἰς ἐνδείξιν τιμῆς.—**ἠθικόν** δὲ συμπέρασμα τούτου εἶναι, **ὅτι ἐν ἐλαδί ποτε παρεκτροπῇ τῶν ἀνωτέρων ἡμῶν, εἶτε γόντων, εἶτε ἀρχόντων, καὶ μάλιστα πνευματικῶν ἀρχηγῶν, ἡμεῖς ἀφείκομεν τὰ τοῖς πρόσθεν ἡμῶν τὸ ἀνῆκον σέβας, ὡς εἶσαν πάντῃ ἀμεμπτοι καὶ πάσης κατακρίσεως ἀσπίτεροι, ἄλλοι εἶναι (καὶ ἰδίως ὁ Θεός, ὁ εἰπὼν· εἰμοὶ ἐκδικήσεις, ἐγὼ ἀνταποδώσω)** ὅτι ὅποιοι ὡς ὄντες περιωπῆς ἀνωτέρας τῶν παρεκτροπῶν ἔχουσι καθήκον νὰ ἐπιβάλλωσι εἰς αὐτοὺς τὴν δέουσαν ποινήν· ἡμεῖς πάντοτε τοῖς ἀφείκομεν πλείους σέβας· ἐπὶ τούτῳ οὐνισιόμεν εἰς ἀπομνημόνευσιν τὴν ἀπάντησιν Πιτακόῦ τοῦ Μυτιληναίου πρὸς τὸν υἱὸν παρακαλοῦντα αὐτὸν νὰ γείνη διαίτητις μετὰ αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς του.—**ὁ διδάσκων παρακαλεῖται** νὰ δώσῃ τοῖς μαθηταῖς τὸ ἐνέκδοτον τοῦτο ὡς θεῖμα παραφράσεως ἐκ τοῦ ἀλλοῦ εἰς τὸ ἀρχαῖον ἰδίωμα.—**ὀκνητούχων**] κυ-

θνηκότα οὐδείς εἶδε πώποτε, οὐδ' ὅπως ἀπέθανεν οὐδείς εἰδώς ἔλεγεν· ἦκαζον δ' ἄλλος ἄλλως· ἰάφος δ' οὐδείς πώποτε ἐφάνη.
κεφ. Ζ'. Ἐπιθεώρησις τοῦ σύμμαχου στρατοῦ ἐν Βαβυλωνίᾳ καὶ ὑποσχέ-
σεις Κύρου τοῖς τῶν Ἑλλήνων στρατηγοῖς καὶ λοχαγοῖς.

Ἐπιτεῦθεν ἐξελοῦναι διὰ τῆς Βαβυλωνίας σταθμοὺς τρεῖς πα- 1
ρασάγγας δώδεκα. Ἐν δὲ τῷ τρίτῳ σταθμῷ Κῦρος ἐξέτασιν ποι-
εῖται τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων ἐν τῷ πεδίῳ περὶ μέσας
νύκτας· ἐδόκει γὰρ εἰς τὴν ἐπιούσαν ἕω ἦξειν βασιλέα σὺν τῷ
στρατεύματι μαχομένον· καὶ ἐκέλευσε Κλεορχον μὲν τοῦ δεξιῷ
κέρατος ἡγεῖσθαι, Μένωνα δὲ τοῦ εὐωνύμου, αὐτὸς δὲ τοὺς ἑαυ-
τοῦ διείταξεν. Μετὰ δὲ τὴν ἐξέτασιν ἅμα τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ 2
ἦκοντες αὐτόμολοι παρὰ τοῦ μεγάλου βασιλέως ἀπὸ γέγγυλλον Κύρω
περὶ τῆς βασιλέως στρατιᾶς. Κῦρος δὲ συγκαλέσας τοὺς στρατη-
γούς καὶ λοχαγούς τῶν Ἑλλήνων συνεβουλεύετό τε πῶς ἂν
τὴν μάχην ποιούτο καὶ αὐτὸς παρήγει θασεῖων τοιῶδε· α^Ω 3

ρίως εἶναι σκηπτιούχων (σκηπτρον
ἐχόντων), ἀλλ' ἕνεκα συγκρούσεως
πολλῶν συμφώνων ἀπεβλήθη τὸ ρ
πρὸς εὐφώνιον. σκηπτιούχοι δ' ἦσαν
οἱ σωματοφύλακες, οἱ νῦν ὑπασπι-
σταί. — οὐδὲ ἔλεγεν] οὐδὲ οὐδείς
εἰδώς (γινώσκων ἀκριβῶς) ἔλεγε πῶς
ἀπέθανεν. εἰκάζουσι δὲ ὅτι κατὰ τὸν
περσικὸν τρόπον ἀπέθανεν, ἥτοι
ἐτάπη ζῶν. — ὅπως] τροπικόν. —
ἦκαζον]. ἰδ. τὴν ἀνωτ. ἐν § 1. σμ.
— τάφος] ἰάφος καὶ μνήμα δια-
φέρουν. τάφος ὁ λάκκος ἀπλῶς, μνή-
μα δὲ ἢ ἐπὶ τοῦ λάκκου ἀνεγειρο-
μένη στήλη (ἢ ἢ ἐπιτιθεμένη πλάξ,
μετ' ἐπιγραφῆς ἢ καὶ ἄλλων κο-
σμημάτων (ἀνδριάντος, προτομῆς
κλπ.) πρὸς μνήμην τοῦ ἐν τῷ τά-
φῳ τὸν αἰώνιον ὑπνόν κοιμωμένου.

§ 1. ἐξέτασιν] = ἐπιθεώρησιν. ἰδ.
κεφ. β' 14. περὶ μέσας νύκτας]
περὶ τὰ μεσάνυχτα. — ἐδόκει γὰρ]
αὐτῷ. ἀιτιολογία διατί εἰς τοιαύτην
μεσάνυχτιον ὥραν ἔκαμε τὴν ἐπι-

θεώρησιν. ἐννοεῖται δ' ὅτι ἦν παν-
σέληνος, ἢ ὁπωσδήποτε ὑπῆρχε σε-
λήνη, διότι ἐν ἀσελήνῃ νυκτὶ δὲν
ἦτο δυνατόν νὰ γείνη ἐπιθεώρησις
στρατοῦ. — εἰς τὴν ἐπιούσαν ἕω]
ταῦτό τῷ ἀμέσως ἐπομένῃ τῇ ἐπι-
ούσῃ ἡμέρᾳ. πρβλ. βιβλ. Β'. δ'. 24.
ἦξειν] ὅτι ἤθελεν ἔλθει. — μα-
χομένον] μετοχή τοῦ μέλλοντος
τοῦ ρ. μάχομαι, ἵνα συνάψῃ μάχην.
— τοῦ δεξιῷ-τοῦ εὐωνύμου].
τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ ἐννοεῖται
— τοῖς ἑαυτοῦ] τὸ βαρβαρικὸν
στράτευμα.

§ 2. αὐτόμολοι] αὐτόμολος,
αὐτὸς (μόνος του) μολῶν (ἐλθὼν)
ἐκ τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοπέδου (ἔχ.
ἀιγμάλωτος). ὅτι ἐκ τοῦ βασιλικοῦ
στρατοῦ πολλοὶ ἡτόμολοι πρὸς Κῦ-
ρον, τὸ λέγει ῥητῶς ὁ Ξεν. καὶ οὐ-
τοι μῆντοι, λέγει, οἱ μάλιστα ὑπ'
αὐτοῦ (τοῦ βασιλέως) τιμώμενοι
(κεφ. θ' 29). — ἀν-ποιοῖτα] ἤθελε
κάμει. — καὶ αὐτὸς-τοιῶδε] καὶ αὐ-
τὸς θασεῖων αὐτοῦ παρήγει τοιῶδε.

ἄνδρες Ἕλληνες, οὐκ ἀνθρώπων ἀπορῶν βαρβάρων συμμάχους ὑμᾶς ἄγω, ἀλλὰ νομίζων ἀμείνους καὶ κρείττους πολλῶν βαρβάρων ὑμᾶς εἶναι διὰ τοῦτο προσέλαβον. Ὅπως οὖν ἔσεσθε ἄνδρες ἄξιοι τῆς ἐλευθερίας ἧς κέκινησθε καὶ ἧς ὑμᾶς ἐγὼ εὐδαιμονίζω. Εὖ γὰρ ἴστε ὅτι τὴν ἐλευθερίαν ἐλοίμην ἂν ἀνθ' ὧν ἔχω πάντων καὶ ἄλλων πολλαπλασίων. Ὅπως δὲ καὶ εἰδήτε εἰς οἷον ἔρχεσθε ἀγῶνα ἐγὼ ὑμᾶς εἰδῶς διδάξω. Τὸ μὲν γὰρ πλῆθος πολὺ, καὶ κραυγὴ πολλὴ ἐπίασιν· ἐὰν ταῦτα ἀνάσχησθε, τᾶλλα καὶ αἰσχυρεῖσθαι μοι δοκῶ οἷους ἡμῖν γινώσθε τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ ὄντας

§ 3. ὦ ἄνδρες-ἀνθρώπων] ὄρα τὴν διαφορὰν τοῦ ἀνδρες ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπων. γνωστὸν τὸ τοῦ Δημοσθένους ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖται, ἐνῶ ὁ Αἰσχίνης ἐπιφωνεῖ αὐτοὺς ἀπλῶς, ὦ Ἀθηναῖοι. [διότι εἰς τοὺς προσδοτικὸς αὐτοῦ σκοποὺς ἀντίκρουεν ἢ ἐπιφωνήσας ἄνδρες]. ἀπορῶν-γομίζω] αἰτιολογικὴ μετοχή. ὅτι διότι ἔγω ἔλλειψιν, διότι στεροῦμαι, ἀλλὰ διότι νομίζω ὅτι ἐσεῖς εἴσθε. — ἀμείνους] τῆ ψυχῆ. — κρείττους] τῆ σωματικῆ ῥώμῃ. — ὅπως οὖν] ἢ πλήρης φράσις. ὄρατε οὖν, ὅπως ἔσεσθε. προπικόν τὸ ὄιος. — ἧς κέκινησθε] καθ' ἑλξιν ἢ κέκτησθε]. καὶ ἧς] καὶ ἔνεκα ἧς. — εὐδαιμονίζω] μακκαρίζω. ἴστε] προστακτικὴ τοῦ ἴδω. ἐλοίμην ἂν] μέσος β'. ἀρ. τοῦ αἰροῦμαι — ἦθελον προτιμήσει. — ἀνθ' ὧν πολλαπλασίων] ἀνθ' ὧν ἔχω· δίδωμι ἀντάλλαγμα (τῆς ἐλευθερίας) πάντα ἃ ἔγω ἀγαθὰ καὶ ἄλλα πολλαπλάσια. — ὁ Κύρος, καίτοι ὧν βαρβαρος, ὁμιλεῖ καὶ σκεπτικαί ἑλληνοφρεπέστερον πολλῶν σημερινῶν Ἑλλήνων, πωλοῦντων καὶ ἐθνικότητα καὶ ἐλευθερίαν τοῖς κρατοῖσι (καὶ ἄλλοθεντοὶ μάλιστα) ἀντι ἀξιομάτων καὶ ὑλικῶν ἀπαιτήσεων. δυνατῶς τοιοῦτος οὐκ ὄλλους γινώσκει ἐκ τοῦ στέργου ὁ γράφων ταῦτα, καὶ

αὐτῶν τὴν βαρβάρων βαρβαριότερους ὡς πρὸς τὰ ἐθνικὰ καὶ πατριωτικὰ φρονήματα. ἐνός δέ, ἐξ Ἡλείου μάλιστα, ἐκ τῆς ἐσάνδρου Ἡλείου, καὶ ἡ μνήμη τῶν λόγων αὐτοῦ φρίκην αὐτῷ ἐμποεῖ.

§ 4. εἰς οἷον ἔρχ. ἀγῶνα] καθ' ἑλξιν καὶ σύμπτυξιν, = οἷός ἐστιν ὁ ἀγών, εἰς ὃν ἔρχεσθε, εἰς ὅποιον εἶδος ἀγῶνα ἔρχεσθε. οὕτω καὶ τὸ ἐπόμενον οἷους γινώσθε-ἀνθρώπους. ἀγῶνα δ' ἔννοεσι τὴν ὅσον οὐπω συναφθησομένην μάχην. — ἐγὼ-διδάξω] θά σᾶς τὸ παραστήσω ἐγὼ. — εἰδῶς] (γινώσκων χαλῶς). τὸ μὲν γὰρ πλῆθος] τοῦ ἔχθρικοῦ στρατοῦ ἐστὶ πολὺ. ὁ γὰρ ἀφηγηματικὸς. — καὶ κραυγὴ πολλὴ] ἐν κερ. ὅμως ἡ, (11) μᾶς πληροφροεῖ ὁ Ξεν. ὅτι κατὰ τοῦτο ἐγελάσθη (ἢ πατήθη) ὁ Κύρος, διότι οὐ κραυγῆ, ἀλλὰ σιγῆ προσῆσαν. — ἐπιάσιν ἐπέρχονται, ἐπιτίθενται. — ταῦτα] τὸ πολὺ πλῆθος, καὶ τὴν κραυγὴ πολλὴ ἔφοδον. — ἀνάσχησθε] υποτακτικὴ μέσος β'. ἀορίστον τοῦ ἀνέχομαι. δοκῶ] τὸ ἀπρόσ. δοκεῖ μοι ἔτρεψεν, ὡς αὐτῷ σύνθητες, εἰς προσωπικόν ἢ ἔννοια ἢ αὐτῇ (μοὶ φαίνεται ὅτι). — αἰσχυρεῖσθαι] ὅτι ἦθελον ἐντραπέει (ἔννοεῖται λέγων). — οἷους γινώσθε] καθ' ἑλξιν ὅποιους θέλετε γνωρίσει: ὅτι εἰσὶν οἱ

ἀνθρώπους. Καὶ εὖ τῶν ἐμῶν γενομένων, ἐγὼ ὑμῶν τὸν μὲν οὐκαδε βουλόμενον ἀπιέναι τοῖς οἴκοι ζηλωτὸν ποιήσω ἀπελθεῖν, πολλοὺς δ' οἶμαι ποιήσειν τὰ παρ' ἐμοὶ ἐλέσθαι ἀντὶ τῶν οἴκοι». Ἐνταῦθα Γαυλίτης παρῶν φυχὰς Σάμιος, πιστὸς δὲ Κύρω. εἶπε ⁵ «Καὶ μὴν, ὦ Κῦρε, λέγουσί τινες ὅτι πολλὰ ὑπισχνεῖ νῦν διὰ τὸ ἐν τοιοῦτῳ εἶναι. Ἐὰν δ' εὖ γένηται τι, οὐ μεμνήσεσθαι σέ φασιν ἔτι οἱ δ' οὐδ' εἰ μεμνήῳ τε καὶ βούλοιο δύνασθαι ἂν ἀποδοῦναι ὅσα ὑπισχνεῖ». Ἀκούσας ταῦτα ἔλεξεν ὁ Κῦρος. «Ἄλλ' ἔστι μὲν ⁶ ἡμῶν, ὦ ἄνδρες, ἡ ἀρχὴ ἢ πατροφία πρὸς μὲν μεσημβρίαν μέχρι οὐ διὰ καῦμα οὐ δύναται οἰκεῖν ἄνθρωποι, πρὸς δ' ἄρκτον μέ-

ἐν τῇ χώρᾳ (ἐν Περσίᾳ) ὄντες ἄνθρωποι, ἄνευ ἔλξεως θὰ ἔλεγειν—θὰ ἐντροπέμην λέγων ὁποῖοί εἰσιν οἱ ἐν τῇ χώρᾳ ἄνθρωποι, τοὺς ὁποῖους θέλετε γνωρίσει: ἐκ τοῦ σύνεγγυς (εἰς τὴν προσεγγίη μάχην).—**ἡμῶν**] δοτ. ἡλικίᾳ (ἀντιπεριποιητικῇ).—**καὶ**] μεταβατικὸς ἐννοίας.—**εὖ τῶν ἐμῶν γενομ.**] γεν. ἀπόλ. ὑποθετικῇ τὸ εὖ συναπτέον τῷ γενομένων=ἐπιτυχόντων τῶν ἐμῶν πραγμάτων (τῶν ἀπορώντων ἐμέ): ἂν ἐπιτύχουν τὰ σχέδιά μου.—**ποιήσω**] ποιήσω ἀπελθεῖν ζηλωτὸν τοῖς οἴκοι (τοῖς ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ).—**πολλοὺς ποιήσειν**] πολλοὺς δὲ νομίζω ὅτι θὰ τοὺς κάμω διὰ τῶν παροχῶν μου (θὰ τοὺς πείσω) νὰ προσημῶναι νὰ μένωσι πλησίον μου (τὰ παρ' ἐμοὶ ἀγαθὰ) ἀντὶ τῶν ἐν τῇ πατρίδι αὐτῶν.—**περὶ τούτου ἐπιτραλήτω μοι** ν' ἀμφιβάλλω. οἱ τότε Ἕλληνες τόσῳ φιλοπάτριδες ἦσαν. ὥστε τὸν ἐν τῇ πατρίδι περιχρὸν βίον προσημῶναι ἐπὶ ξένης ἀγαθῶν παραδείγματα πλεῖστα ἀναφέρει ἡ ἱστορία, γνωστὰ δὲ τὰ περὶ τοῦ πατρὸς Ἰπποκράτους, Δημοκίδου τοῦ Κροτωνιάτου κ. ἄ. μνημονευόμενα.

§ 5. **ἐνταῦθα**] χρονικόν, ἐπὶ τῇ ἐκκίρᾳ ταύτῃ.—**ὑπισχνεῖ**] ὑπόσχεσαι (τόρᾳ).—**διὰ τὸ -εἶναι**]

διότι εἶσαι εἰς τοιαύτην κρίσιμον θέσιν.—**εὖ δ' εὖ γένηται τι**] εὖ-τι = εὐτυχίμᾳ τι. λιτότης ἐκφράσεως. τὰνάχαλιν τῆς ὑπερβολῆς. ἴδ. ἐν § 6. διότι δὲν πρόκειται ἀπλῶς περὶ εὐτυχίματος τινος, ἀλλὰ περὶ τῶν μεγίστων, περὶ θρόνου βασιλικοῦ, δόξης κλπ. ὡς ἐν § 7 ῥητῶς λέγεται.—**ἔτι οἱ δ'**] ἐννοεῖται ἀπὸ κοινοῦ λέγονται.—ταῦτα ἦσαν μᾶλλον σκέψεις αὐτοῦ τούτου τοῦ Γαυλίτου, ἀλλ' ἐπὶ τὸ εὐσχημότερον, καὶ ἵνα μὴ δυσχεραστήσῃ τὸν Κῦρον, ἐκφράζει τὰς ἰδίαις αὐτοῦ σκέψεις ὡς λόγους καὶ ἰδέας ἄλλων.—**μεμνήσεσθαι**] τελεσμένους μέλλων τοῦ μεμνημαί.—**εἰ μεμνήῳ**] εὐκτική τοῦ μεμνημαί παρακειμένου ἀντὶ ἐνεστώτος. καὶ ἂν τυχὸν ἐνεθυμῶσθε, καὶ θέλησιν ἂν εἶχες (καὶ βούλοιο).—**δύνασθαι ἂν**] εἶδ. ἀπαρέμψ. ἐξαρωτώμενον ἐκ τοῦ φασίν=δὲν θὰ εἰδύνασθε.

§ 6. **ἀλλ' ἔστι**] ὁ ἀλλὰ. ἐν ἀρχῇ λόγου κεῖται ἀντιθετικῶς πρὸς φράσιν μὴ ὑπάρχουσαν μὲν, ἀλλ' εὐκόλως ἐννοουμένην, οἷον ἐνταῦθα, ὡς νὰ ἔλεγε, ναι! πολλὰ ὑπόσχεμαί' ἀλλά.—**ἡ ἀρχὴ ἢ πατροφία**] ἡ πατρικὴ ἐξουσία, δυναστεία, ὅ ἐστι τὸ περσικὸν Κράτος.—**πρὸς μὲν μεσημβ.**—**πρὸς ἄρκτον**] διὰ τοῦ-

χρι οὐ διὰ χειμῶνα· τὰ δ' ἐν μέσῳ τούτων πάντα σαιτραπεύουσιν
 7 οἱ τοῦ ἐμοῦ ἀδελφοῦ φίλοι. Ἐὰν δ' ἡμεῖς νικήσωμεν, ἡμᾶς δεῖ
 τοὺς ἡμετέρους φίλους τούτων ἐγκρατεῖς ποιῆσαι. "Ὡς τ' οὐ τοῦτο
 δέδοικα μὴ οὐκ ἔχω ὄ,υι δῶ ἐκάστῳ τῶν φίλων, ἐὰν εὖ γένηται,
 8 στέφανον ἐκάστῳ χρυσοῦν δώσω». Οἱ δὲ ταῦτα ἀκούσαστες αὐτο
 τ' ἦσαν πολὺ προθυμότεροι καὶ τοῖς ἄλλοις ἐξήγγελλον. Εἰσῆσαν
 δὲ παρ' αὐτὸν οἱ τε στρατηγοὶ καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τινὲς
 ἀξιούντες εἰδέναι τί σφίσι ἐστὶ, ἐὰν κρατήσωσιν. Ὁ δ' ἐμπι-
 9 πλὰς ἀπάντων τὴν γνώμην ἀπέπεμπεν. Παρεκελεύοντο δ' αὐτῶ
 πάντες ὅσοι περ διελέγοντο μὴ μάχεσθαι, ἀλλ' ὀπισθεν ἑαυτῶν τά-
 τεσθαι. Ἐν δὲ τῷ καιρῷ τούτῳ Κλέαρχος ᾧδὲ πως ἤρτετο τὸν
 Κῦρον· «Οἶε γὰρ σύ, ᾧ Κῦρε, μαχεῖσθαι τὸν ἀδελφόν»; «Νῆ
 Δί'», ἔφη ὁ Κῦρος, «εἴπερ γε Δαρειὸν καὶ Παρυσάτιδος ἔστι παῖς,

των ὁ Κύρος τὴν ἕκτασιν τοῦ Κρά-
 τους διήλοι, ἂν καὶ ἐπὶ τὸ ὑπερβο-
 λικώτερον [καθ' ὑπερβολὴν ἐκφρά-
 σεως]· διότι οὔτε πρὸς μεσημβρίαν
 μέχρι τῆς διακεκαυμένης ζώνης,
 οὔτε πρὸς βορρᾶν μέχρι τοῦ παγω-
 μένου Ὠκεανοῦ ἐξετείνετο. — τὰ
 δ' ἐν μέσῳ πάντα] πάσας δὲ τὰς
 χώρας τὰς ἐν μέσῳ τῶν δύο τούτων
 ἁκρῶν κειμένας διοικοῦσιν ὡς σα-
 τραπαί [σαιτραπεύουσιν] κλπ.

§ 7. ἐγκρατεῖς] δεσπότας, κυ-
 ρίους τούτων τῶν χωρῶν. — **μη**
οὐκ ἔχω] μέλλοντα προσεδόκα τις
 κατὰ τὸ ἐὰν εὖ γένηται, διὰ τοῦ
 ὑποσίου βεβαίως τὸ μέλλον δηλοῦται.

§ 8. οἱ δὲ] οἱ δὲ στρατηγοὶ καὶ
 λοχαγοὶ τῶν Ἑλλήνων. — εἰδῆσαν]
 εἰσῆρχοντο. — **παρ' αὐτόν** εἰς τὴν
 σκηνὴν του. — **καὶ τῶν ἄλλων τι-**
νὲς] ἄπλοι στρατιῶται ἐκ τῆς τά-
 ξεως τῶν περιέρχων, ἢ τῶν προθυ-
 μουμένων ἐκδουλεύσεις νὰ πωλώσιν,
 ὅποιοι εἰς οὐδεμίαν περίστασιν δὲν
 λείπουσιν. — **ἀξιούντες]** ἀπαιτοῦν-
 τες. — **τί σφίσι ἐστὶ]** σφίσι ὅτι.

κτητικῆ (πρόβλ. Βιβλ. Β' 10). τί
 καλὸν ἔα ἔχουν. — ὁ δὲ] ὁ δὲ Κύρος.
 — **ἐμπιπλὰς]** μεταγῆ τοῦ ἐπιπί-
 πλημι. ἀντικείμε. ἐννοεῖται ἐπιπίδων.
 ἢ φράσις συνήθης καὶ παρ' ἡμῖν.
 «μοῦ γέμισε τὸ κεφάλι με ὑπο-
 σγέσεις». κλπ.

§ 9. **παρεκελεύοντο]** προέτρο-
 πον] λόγοι ἐκδουλεύσεων. τῶ ἐλε-
 γον ὥστε νὰ μὴ ἔλθῃ εἰς μάχην
 μετὰ τοῦ ἐχθροῦ ἀπ' εὐθείας (μὴ
 μάχεσθαι), ἀλλὰ ὀπισθεν αὐτῶν νὰ
 ταχθῆ, ὡς εἶ ἤτο ὁ Κύρος παιδά-
 ριον δειλὸν καὶ ὑπὸ τὴν σκέπην
 ἄλλων ἑαυτὸν φυλάττον καὶ οὐχί
 ἀνὴρ ὀπλων καὶ πολέμου τοῦθ'
 ὅπερ εἶπεν ὁ Κύρος πρὸς Κλέαρχον,
 εἴπερ Δαρειὸν παῖς, ἐμὸς δ' ἐστὶν
 ἀδελφός. — **ἐν δὲ τῷ καιρῷ τού-**
τῳ] καιρὸς διαφέρει τοῦ χρόνου,
 δηλῶν περίστασιν, εὐκαιρίαν (ὡς
 ἐνταῦθα). πρόβλ. γ' 14, Β' γ' 9, Γ'
 α' 36 κ. ἀ. — **οἶε γὰρ]** ὁ γὰρ ἐπὶ
 ἐρωτήσεως οὐδεμίαν ἀτιολογίαν ἐκ-
 φράζει, ἰσχυρομαγεῖ δὲ ἄλλον με-
 τὸν καί, (καὶ νομίζει;). γνωστῆ ἢ

ἐμὸς δὲ ἀδελφός, οὐκ ἀμαχεὶ ταῦτ' ἐγὼ λήφωμαι». Ἐνταῦθα δὴ 10
 ἐν τῇ ἐξοπλισίᾳ ἀριθμὸς ἐγένετο τῶν μὲν Ἑλλήνων ἄσπις μυρία
 καὶ τετρακοσία, πελτασταὶ δὲ δισχίλιοι καὶ πεντακόσιοι, τῶν δὲ
 μετὰ Κύρου βαρβάρων δέκα μυριάδες καὶ ἄρματα δρεπανηφόρα
 ἀμφὶ τὰ εἴκοσιν. Τῶν δὲ πολεμίων ἐλέγοντο ἑκατὸν καὶ εἴκοσι μυ- 11
 ριάδες καὶ ἄρματα δρεπανηφόρα διακόσια. Ἄλλοι δ' ἦσαν ἑξα-
 κισχίλιοι ἰππεῖς, ὧν Ἀρταγέρσης ἤρχεν· οὗτοι δὲ πρὸ αὐτοῦ βα- 12
 χοντες τέτταρες, τριάκοντα μυριάδων ἕκαστος, Ἀβροκόμας, Τι-
 σαφέρνης, Γωβρύας, Ἀρβάκης. Τούτων δὲ παρεγένοντο ἐν τῇ
 μάχῃ ἐνενήκοντα μυριάδες καὶ ἄρματα δρεπανηφόρα ἑκατὸν πενή-
 κοντα· Ἀβροκόμας γὰρ ὑστέρησε τῆς μάχης ἡμέρας πέντε, ἐκ
 Φοινίκης ἐλαύνων. Ταῦτα δ' ἠγγελλον πρὸς Κύρον οἱ αὐτομολή- 13

φράσεις· οὐ γὰρ εἶπόν σοι· ταῦτα ἃ ἐπιδιδόκω ἀγαθὰ (τὴν βασιλείαν).
 § 10. ἐνταῦθα δὴ ἐν τῇ ἐξοπλ.] ἐν τῇ ἐξοπλισίᾳ (ἐν τῇ ἐπιθεωρήσει) κεῖται ὡς ἐπεξηγήσεις τοῦ ἐνιαυτοῦ δὴ διὰ τούτων ἐπανεργεῖται ὁ συγγραφεὺς εἰς ἣν ἀνωτέρω (§ 1) ἐξέθηκεν ἐπιθεωρήσιν (ἐξέτασιν), μεθ' ἣν ὁ Κύρος συγκαλέσας τοὺς στρατηγούς καὶ λοχαγούς τῶν Ἑλλήνων καὶ τοὺς συνεβουλεύετο καὶ τοὺς ἐνέπνευε θάρρος ὥστε εἶναι συνέγεια τῶν ἐν τῇ συνεδρίᾳ ἐκείνῃ λεγθέντων. — ἀριθμὸς ἐγένετο] συνεποσώθη ὁ ἀριθμὸς τῶν μὲν Ἑλλήνων. — ἄσπις] ἐκ τοῦ φερομένου ἐννοεῖται τὸ φέρον = ἀσπίδοφοροὶ ὄρα καὶ τὴν γοῆσιν τοῦ ἐνικοῦ τετρακοσία (συμφώνως τῷ ἄσπις), ὅπερ βεβαίως εἶναι παρὰ τοὺς γραμματικούς κανόνας· ἀλλ' οἱ μακρότεροι ἐκεῖνοι ἄνδρες, ὡς καὶ ὅλοι οἱ ἔξοχοι νόες, Πλάτων κλπ., δὲν ὑπέκειντο εἰς τὴν τύραννον Γραμματικὴν, ὅπως οἱ δεῖλαιοι ἡμεῖς, οἱ καὶ ἐν τῇ ἀπλουστάτῃ ὀμιλίᾳ καὶ φράσει ἠναγκασμένοι νὰ σκεφθῶμεν, ἂν τὰ λεγόμενα ἢ γραφόμενα ἡμῶν συμφωνῶσι

πρὸς τοὺς γραμματικούς κανόνας. — πελτασταὶ δὲ πεντακόσιοι] ἐν κεφ. β' 9 οἱ πελτασταὶ λέγονται ἀμφὶ τοὺς δισχιλίους, καίτοι περισσότεροι ὄντες· ἐνταῦθα δὲ λέγονται δισχίλιοι καὶ πεντακόσιοι, ἥτοι πλείονες τοῦ ὀλικοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὡς ἄνωθι ἀναφερομένων. ἀλλ' ἴσως θὰ ἦτο λίαν σχολαστικὸν ν' ἀκριβολογῆ τις περὶ ἀριθμῶν στρατοῦ, ἐν ᾧ ἄλλοι ἀποθνήσκουσιν, ἄλλοι πρὸς ἄλλους αὐτομολοῦσι, καὶ πλείστα ἄλλα ἐπέρχονται μεταβολαί. ὁ Ξεν. φυσικῶ τῷ λόγῳ ἐνταῦθα ἀναφέρει τὸν ἀριθμὸν, ὅστις προέκυψεν ἐκ τῆς τελευταίας ταύτης ἐπιθεωρήσεως, ἀδιαφορῶν διὰ τὰ προηγουμένως εἰρημνευα.

§ 11. ἐλέγετο] διὰ τὸ ἀθεσίον. ἑκατὸν εἴκοσι μυρ.] ἐν ἑκατομριον καὶ διακόσια χιλιάδες.

§ 12. Ἀβροκόμας] ὃν εἶδομεν ἐν κεφ. γ' 20 καὶ δ' 3.5. ὑστέρησεν] ἔμεινεν ὀπίσω. ὑστέρῳ, τούναντίον τοῦ προτερῶ.

§ 13. ἠγγελλον] διὰ τούτων ὁ Ξεν. ἀναφέρει πόθεν ἔλαβε τὰς περὶ τοῦ βασιλικοῦ στρατοῦ εἰδήσεις. —

σαντες παρὰ μεγάλου βασιλέως πρὸ τῆς μάχης καὶ οἱ ὕστερον ἐλή-
 14 φθησαν τῶν πολεμίων ταυτὰ ἔλεγον. Ἐντεῦθεν δὲ Κῦρος ἐξελαύ-
 νει σταθμὸν ἕνα παρασάγγας τρεῖς συντεταγμένῳ τῶ στρατεύματι
 παντὶ καὶ τῷ Ἑλληνικῷ καὶ τῷ βαρβαρικῷ. ὤφειτο γὰρ ταύτῃ τῇ
 ἡμέρᾳ μαχεῖσθαι βασιλέα· κατὰ γὰρ μέσον τὸν σταθμὸν τοῦτον
 τάφρος ἦν ὀρυκτὴ βαθεῖα, τὸ μὲν εὖρος ὀργυιαὶ πέντε, τὸ δὲ βιά-
 15 θος ὀργυιαὶ τρεῖς. Παρετίετο δ' ἡ τάφρος ἄνω διὰ τοῦ πεδίου
 16 ἐπὶ δώδεκα παρασάγγας μέχρι τοῦ Μηδίας τείχους. Ἦν δὲ παρὰ
 τὸν Εὐφράτην πάροδος στενὴ μειαξὺν τοῦ ποταμοῦ καὶ τῆς τά-
 φρου ὡς εἴκοσι ποδῶν τὸ εὖρος· ταύτην δὲ τὴν τάφρον βασιλεὺς
 ποιεῖ ἄντ' ἐρύματος, ἐπειδὴ πυνθάνεται Κῦρον προσελαύνοντα.
 Ταύτην δὴ τὴν πάροδον Κῦρός τε καὶ ἡ στρατιὰ παρῆλθον καὶ
 17 ἐγένοντο εἴσω τῆς τάφρου. Ταύτῃ μὲν οὖν τῇ ἡμέρᾳ οὐκ ἐμαχέ-
 σαιτο βασιλεὺς, ἀλλ' ὑποχωρούντων φανερὰ ἦν καὶ ἕλπων καὶ ἄν-
 18 θρώπων ἴχνη πολλά. Ἐνταῦθα Κῦρος Σιλανὸν καλέσας τὸν Ἀμ-
 πρακιώτην μάντιν ἔδωκεν αὐτῷ δαρεικοὺς τρισχιλίους, ὅτι τῇ
 ἑνδεκάτῃ ἂν' ἐκείνης ἡμέρας θνύμενος εἶπεν ὅτι βασιλεὺς οὐ μα-

καὶ οἱ τῶν πολεμίων] καὶ ὅσοι ἐκ τῶν ἐχθρῶν μετὰ τὴν μάχην συνελήφθησαν.

§ 14. συντεταγμ.-βαρβαρικῷ] ἔχων πᾶν τὸ στράτευμα εἰς συντάξεις παρατεταγμένον, ὡς εἰς μάχην ἔπεται δὲ ἡ αἰτιολογία. — μαχεῖσθαι] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ὤφειτο, ὅτι ἤθελε συνάψει μάχην. — κατὰ μέσον τὸν] κατὰ τὸ μέσον τοῦ σταθμοῦ τούτου. πρὸβλ. κεφ. β' 17.

§ 15. ἐπὶ δώδεκα] ἢ ἐπὶ ἐνταῦθα σημαίνει ἕκτασιν. — μέχρι-τείχους] μέχρι τοῦ μέρους τοῦ καλουμένου Μηδίας τείχους.

§ 16. ἀντὶ ἐρύματος] ἀντὶ ὀχυρώματος (ἵνα χρησιμεύσῃ ὡς ὀχύρωμα). — ἐπειδὴ-προσελαύνοντα] ὅτε ἐπληροφόρηθη ὅτι ὁ Κῦρος ἐπλησίαζεν.

§ 17. ταύτῃ μὲν οὖν τῇ ἡμέ-

ρα] καθ' ἣν ὁ Κῦρος ἐνόμιζεν, ὅτι ὁ βασιλεὺς ἤθελε συνάψει μάχην (διὸ καὶ νυκτὸς ἔκαμε τὴν ἐπιθεώρησιν). ἢ ἀπόδοσις τοῦ μὲν καίτιαι ἐν § 20. τῇ δὲ τρίτῃ.

§ 18. Ἀμπρακιώτην] τὸν ἐξ Ἀμπρακίας ἦν δ' αὐτῆ πρωτεύουσα ποτὲ τῆς ἐν Ἠπείρῳ Θεσπρωτίας. τὰ νῦν Ἄρτα. — μάντιν] οἱ μάντιες παρηκολούθουν τὸ στράτευμα διὰ τὰς ἐκ θυσῶν μαντείας. — μάντιων θεῶν κατέχουσι παρὰ τοῖς πελοποννησίοις λαοῖς οἱ ἱερεῖς τοῦ στρατοῦ. ἡμεῖς, οἱ ἐν πᾶσιν ἴδιον τηροῦντες ὀνθύμιον, καὶ τοιούτους κατηργήσαμεν, διὸ καὶ ὑπέστη ὁ στρατὸς ἐσχάτως ἢ ὑπέστη. — δαρεικοῖς] ἰδ. κεφ. α' 9 σημ. — τῇ ἑνδεκάτῃ] ἀριθμὸς ὀπισθοδρομικῶς = πρὸ δέκα ἡμερῶν. — θνύμενος] κάμνων θυσίας προοικονομικῶς ὡς ὁ Κλέαρχος ἐν βίβλ. Β'. α' 10 καὶ β'

ζείται δέκα ἡμερῶν· Κύρος δ' εἶπεν «Οὐτ' ἄρα ἐπιμαχεῖται εἰ ἐν ταύταις οὐ μαχεῖται ταῖς ἡμέραις· ἐὰν δ' ἀληθείης, ὑπισχοῦμαι σοι δέκα τάλαντα». Τοῦτο τὸ χρυσίον τότε ἀπέδωκεν, ἐπεὶ παρελήθον αἱ δέκα ἡμέραι. Ἐπεὶ δ' ἐπὶ τῇ τάφρῳ οὐκ ἐκόλυε βασιλεὺς τὸ Κύρου στρατεύμα διαβαίνειν, ἔδοξε καὶ Κύρῳ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀπεργνωκέναι τὸ μάχεσθαι· ὥστε τῇ ὑστεραία Κύρος ἐπορεύετο ἡμελημένως μᾶλλον. Τῇ δὲ τρίτῃ ἐπὶ τε τοῦ ἄρματος καθήμενος τὴν πορείαν ἐποιεῖτο καὶ δλίγους ἐν τάξει ἔχων πρὸ αὐτοῦ, τὸ δὲ πολὺ αὐτῷ ἀνατεταραγμένον ἐπορεύετο καὶ τῶν ὄπλων τοῖς στρατιώταις πολλὰ ἐπὶ ἀμαξῶν ἤγετο καὶ ὑποζυγίων.

Κεφὸς Η'. Ἡ παρὰ τὰ Κούραζα μάχη -- Θάνατος Κύρου.

Καὶ ἦδη τε ἦν ἀμφὶ ἀγορὰν πλήθουσαν καὶ πλησίον ἦν ὁ στα-

3. — **δέκα ἡμερῶν**] ἐντὸς δέκα ἡμερῶν. — **οὐτ' ἄρα ἐπιμαχεῖται**] ὁ ἄρα συμπερασματικῶς· ἐὰν ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις δὲν θὰ μάχεται, ἄρα οὕτε θὰ μάχεται πλέον. — **δέκα τάλαντα**] ὥστε τρισχίλιοι δαρεικοὶ ἰσοδυναμοῦσι δέκα τάλαντοις.

§ 19. **ἀπεργνωκέναι**] παρακείμε. τοῦ ἀπογινώσκω. ὅτι εἶχεν ἀπελπισθῆναι, εἶχε παραιτήσασθαι τὸν σκοπὸν τοῦ συνάψαι μάχην. — **τῇ ὑστεραία**] τῇ ἐπαύριον, τὴν ἐπιοῦσαν τῆς ἡμέρας ταύτης.

§ 20. **τῇ δὲ τρίτῃ**] τρίτῃ ἀπὸ τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ἐνόμιζεν ὅτι ὁ βασιλεὺς ἤθελε συνάψαι μάχην, καὶ καθ' ἣν ἐπλήρωσε τοὺς τρισχιλίους δαρεικοὺς. διότι κατὰ τὸ ἀνέκαθεν παραθεσθέν ἔθος, εἴτε θερησκευτικῶς, εἴτε κοινωνικῶς, ἀριθμοῦνται καὶ ἡ πρώτη καὶ ἡ τελευταία ἡμέρα· οὕτω ἔχομεν τριήμερον ἕγενσιν τοῦ Ἰησοῦ, διότι ἀριθμεῖται καὶ ἡ Παρασκευὴ καὶ ἡ Κυριακὴ (ἐνῶν ἀπὸ τῆς ἐπὶ τοῦ σταυροῦ παραδόσεως τοῦ πνεύματος αὐτοῦ μέχρι τῆς ἀναστάσεως μόλις ἅ' ὧραι εἶχον παρέλθει)· οὕτω τριταῖος ἦλθε.

τριταῖος πυρετός κλπ. — τὸ δὲ πολὺ] πρὸς. δ' 13. ἐνοεῖται τοῦ στρατοῦ=τὸ περισσώτερον μέρος τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ. — **αὐτῷ**] ὁ αὐτὸς ἀντιγενετικῶς, καθὼς καὶ τὸ ἐπόμενον τοῖς στρατιώταις.

§ 1. **καὶ ἦδη τε ἦν**] καὶ τότε πλέον ἦτο. — **ἀμφὶ ἀγορὰν πλούθ.**] οἱ ἀρχαῖοι δὲν εἶχον τὸ ἡμερονύκτιον διηρημένον (ὡς ἡμεῖς) εἰς ἴσα χρονικὰ διαστήματα μέχρι δευτερολέπτων, ἀλλὰ πρὸς δῆλων τῶν χρόνου μετεχειρίζοντο διαφόρους ὅρους· οὕτω ἀρχίζοντες ὀλίγον μετὰ τὸ μεσονύκτιον ἔλεγον ὀρθρος βαθύς (Πλάτ. Πρωτ.), ἀργότερον ὀρθρος, τὰ χαράγματα, ἥως (ἡμέρα). μετὰ μίαν τὸ πολὺ σημερινὴν ὥραν ἔλεγον ἥλιον ἀνατολαί (ἄμ' ἡλίῳ ἀνατέλλοντι), μετὰ χρονικὸν διάστημα δύο ἕως τριῶν ὥρων σημερινῶν ἔλεγον περὶ τῆς ἀμφὶ ἀγορὰν πλήθουσαν, καὶ διήρκει μέχρι μεσημβρίας. τὴν μεσημβρίαν ἔλεγον μέσον ἡμέρας, μετὰ χρονικὸν δὲ διάστημα 2-3 ὥρων σημερινῶν ἔλεγον περὶ δαίλην ἢ ἀπλῶς δαίλην (δαίλην ὀψίαν), κατόπιν (ἵνα παραλείψωμεν τὸ βουλευτὸν μίαν

θμός ἐνθα ἔμελλε καταλύσειν, ἤνίκα Παιτηγύας ἀνήρ Πέροης τῶν ἀμφὶ Κῦρον πιστῶν προφαίνεται ἐλαύνων ἀνὰ κράτος ἰδρῶντι τῷ ἔπιπῳ, καὶ εὐθύς πᾶσιν οἷς ἐνεύγχανεν ἐβόα καὶ βαρβαριστὶ καὶ ἑλληνιστὶ ὅτι βασιλεὺς σὸν στρατεύματι πολλῶ προσέρχεται ὡς εἰς μάχην παρεσκευασμένος. Ἐνθα δὴ πολλὸς ταραχος ἐγένετο· αὐτίκα γὰρ ἐδόκουν οἱ Ἕλληνες καὶ πάντες δὲ ἀτάκτους σφίσιον ἐπιπε-

2
21-122

ῶσαν πρὸ τῆς δόσεως τοῦ ἡλίου) ἔλεγον ἡλίον δυομαί (ἢ ἡλίον δύνοντος), μετὰ ἡμίσειαν δὲ ἢ καὶ πλείονα ὥραν (πρὶν νὰ νυκτώσῃ, καλὰ) ἔλεγον περὶ λύχνων ἀφάς, ὕστερον νῦξ, καὶ μετὰ 2-3 σημερινῶς ὥρας (περίπου 10 μ.μ.) ἔλεγον πόρω τῶν νυκτῶν (Πλάτ. Πρωτ.), τέλος ἔλεγον μέσας νύκτας, ὅπερ ἔμεινε καὶ εἰς ἡμᾶς (μεσάνυχτα πληθυντικῶς).—καὶ σήμερον ἀκόμη ἐν πλείεσταις πόλεσιν (ἀσιατικαῖς ἰδίως), ὡς ἐν Κωνσταντινουπόλει, Σμύρῃ κλπ. ἐν αἷς ὑπάρχει ὠρισμένη ἀγορά, ἐκτάσεως ὥρας καὶ ἐπέκεινα (οἷα ἡ μεγάλη ἀγορὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως), γῶρος δηλ. περιτετειγμένους, με πύλας κατὰ παντοίας διευθύνσεις, μὲ πλῆθος φυλάκων εἰς προφυλαξίν ἀπὸ πυρκαϊᾶς, ληστειᾶς κλπ. ἐνθα ὅλα τὰ εἶδη τῶν ἐμπορευμάτων κατὰ μέρος, τόπους καὶ συντεχνίας ἐκτίθενται εἰς πώλησιν, καὶ τὴν νύκτα πλὴν τῶν φυλάκων (καὶ τῶν ἐν τοῖς γανίοις διαμενόντων ξένων) εἰς οὐδὲνα ἄλλον ἐπιτρέπεται οὔτε νὰ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν, καὶ σήμερον, λέγω, ἢ ἀγορὰ εἶναι, κατὰ τὰς ἐργασίμους ἡμέρας, πλήθουσα μέχρι ἀσφυξίας κατὰ τὰς αὐτὰς ὥρας, ἀπὸ τῆς 9 πρωίνης μέχρι τῆς δωδεκάτης (μεσημβρίας) τί δὲ γίνεται ἐν διαστήματι τῶν ὀλίγων τούτων ὥρῶν, ὅτε συνωθῶνται ἐν αὐτῇ λαοὶ, φυλαὶ καὶ γλώσσαι, δὲν περιγράφεται. — κατὰ λύσειν] νὰ κινεύσῃ, πρβλ. κεφ. β' 5 σμ. — προφαίνεται] φαίνεται

πόρωθεν.— **βαρβαριστὶ**] περσιιστῶν. — **ὡς εἰς μάχην** παρεσκευασμένος οὕτω, ὡς παρασκευάζεται τις εἰς μάχην.

§2. ἐνθα δὴ] τότε δά.— **πολλὸς ταραχος**] ταραχος σημαίνει κατὰ πλεον παρὰ τὴν συνήθη λέξιν ταραχή· ὡς πέτρα καὶ πέτρος (πέτρον χειροπληθῆ) τὴν μετεχειρίσθη δὲ ὁ ἔεν. διὰ νὰ δηλώσῃ ὅποια μεγάλη ταραχὴ ἐγένετο. ἀλλὰ μόνον ζωηρὰ φαντασία δύναται νὰ παραστήσῃ τὸ μέγεθος τῆς τότε ταραχῆς ἐπὶ τῇ κεινιδίᾳ καὶ ἀπροόπτῳ ἀγγελίᾳ τῆς προσεγγίσεως τοῦ βασιλέως. εἶναι δὲ ἢ λέξις ταραχος ἐν γρήσει· καὶ παρ' ἡμῶν εἰς τὴν φράσιν τοῦψαλε τῶν παθῶν τοῦ ταραχον.—σήμεριῶτον ἐν παρόδῳ, ὅτι λέξεις καὶ φράσεις ἀρχαῖαι, σφρζόμεναι εἰς τὰ στόματα τοῦ λαοῦ, ὡς καὶ ἦθη καὶ ἔθιμα ἀρχαῖα, ὑπάρχοντα καὶ παρ' ἡμῶν, σκοπίμως συλλεγόμενα καὶ δημοσιούμενα τρανὸν τεκμήριον θὰ ἦσαν τῆς ἐλληνικῆς ἡμῶν καταγωγῆς, μεθ' ὅλας τὰς μετὰ διαφόρων ἐπιδρομῶν ἀναμίξεις ἡμῶν, καὶ ἰσχυρὸν ὅλον κατὰ τῶν μουσικῶν.—**αὐτίκα γὰρ**] διότι· τότε· εὐθύς· τὸ αὐτίκα ἀποδοτέον εἰς τὸ ἐπιπεσεῖσθαι.—**καὶ πάντες δὲ**] ὁ δὲ ἐπιδοτικὸς· οὐ μόνον οἱ Ἕλληνες, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ συγκροτούντες τὸ τοῦ Κύρου στρατεύμα.—**ἀτάκτους**] ὅσων ἐνοσεῖται, κατηγορούμενον τοῦ σφίσιον. — **ἐπιπεσεῖσθαι**] ἐνόμιζον ὅτι ὁ βασιλεὺς ἤθελεν ἐπιπέσει ἐπ' αὐτοὺς ὄντας ἀτάκτους (ἐνῶ ἦσαν εἰς ἀταξίαν),

σεῖσθαι· Κύρος τε καταπηδήσας ἀπὸ τοῦ ἄρματος τὸν θώρακα ἐνέδν καὶ ἀναβάς ἐπὶ τὸν ἵππον τὰ παλὰ εἰς τὰς χεῖρας ἔλαβε, τοῖς τε ἄλλοις πᾶσι παρήγγελλεν ἐξοπλίζεσθαι καὶ καθίστασθαι εἰς τὴν ἑαυτοῦ τάξιν ἕκαστον. Ἐνθα δὲ σὺν πολλῇ σπουδῇ καθίσταντο, Κλέαρχος μὲν τὰ δεξιὰ τοῦ κέρατος ἔχων πρὸς τῷ Εὐφράτῃ ποταμῷ, Πρόξενος δ' ἐχόμενος, οἱ δ' ἄλλοι μετὰ τοῦτον, Μένων δὲ τὸ εὐώνυμον κέρας εἶχε τοῦ Ἑλληνικοῦ. Τοῦ δὲ βαρβαρικοῦ ἱππῆς μὲν Παφλαγόνες εἰς χιλίους παρὰ Κλέαρχον ἔστησαν καὶ τὸ Ἑλληνικὸν πελτασικόν, ἐν δὲ τῷ εὐώνυμῳ Ἀριαῖός τε ὁ Κύρου ἵππαρχος καὶ τὸ ἄλλο βαρβαρικόν. Κύρος δὲ καὶ οἱ ἱππῆς τοῦτου ὄσον ἑξακόσιοι κατὰ τὸ μέσον ὠπλισμένοι θώραξι μὲν αὐτοὶ καὶ παραμηριδίοις καὶ κράνεσι πάντες πλὴν Κύρου. Κύρος δὲ ψιλὴν ἔχων τὴν κεφαλὴν εἰς τὴν μάχην καθίστατο. Οἱ δ' ἵπποι πάντες οἱ μετὰ Κύρου εἶχον καὶ προμετωπίδια καὶ προστερονίδια· εἶχον δὲ καὶ μαχαίρας οἱ ἱππῆς Ἑλληνικὰς. Καὶ ἤδη τε ἦν μέσον ἡμέρας καὶ οὐλο καταφανεῖς ἦσαν οἱ πολέμοι· ἦν δὲ δέιλη

ἀφου καὶ τὰ ὄπλα τῶν εἶχον ἐπὶ τῶν ἀμαξῶν καὶ ὑποζυγίων.

§ 3. καταπηδήσας] πηδήσας κάτω τοῦ ὀχήματος· διότι, ὡς ἐν ζ' 20 εἶδομεν, ἐπορεύετο ἐπὶ τοῦ ἄρματος καθήμενος.

§ 4. ἐνθα δὲ] τότε δά. — καθίσταντο] ἕκαστος κατετάσσετο εἰς τὴν ἑαυτοῦ τάξιν. — σὺν πολλῇ σπουδῇ] πολὺ ἐσπευσμένως. καὶ ὁμως ἢ κατὰ τάξιν διήκοησεν ἐπὶ ὄρας. πρβλ. τὸ ἐν § 14 τὸ δ' Ἑλληνικὸν ἐν ταυτῷ μένον συνειστέτιο ἐκ τῶν ἐπιπροσόντων. — πρὸς τῷ Εὐφράτῃ] πρὸς τὸ μέρος τοῦ Εὐφράτου. — ἐχόμενος ἐννοεῖται τοῦτου (ὡς ἐν § 9 ἐχόμενοι δὲ τοῦτων) = κατόπιν τοῦ Κλέαρχου. — οἱ δ' ἄλλοι] στρατηγοί, πλὴν τοῦ Μένωνος, ἔχοντες τὸ ἀριστερὸν κέρας.

§ 5. βαρβαρικοῦ] στρατοῦ τοῦ Κύρου. — καὶ τὸ Ἑλληνικὸν πελτασικόν] καὶ πλεῖστον τῶν Ἑλλ.

πελταστῶν. — Ἀριαῖος] ἐννοεῖται τὸ ἔσθη. — ἵππαρχος] ὁρθῶς κεῖται τὸ ἵππαρχος. πρβλ. κεφ. θ' 31. «τοῦ ἱππικοῦ ἄρχων» καὶ οὐχὶ ἵππαρχος. ὡς γράφει ὁ I. Π. — τὸ ἄλλο βαρβαρικόν] τὸ ἐπίλοιπον τοῦ βαρβαρικοῦ στρατοῦ.

§ 6. ὄσον ἑξακόσιοι] = ὡς ἑξακόσιοι. ῥῆμα ἐννοεῖται ἔστησαν. — αὐτοῖ] ἐτέθη πρὸς ἀντιδιαστολὴν ἀπὸ τοῦ ἐπομένου οἱ δ' ἵπποι πάντες. — παραμηριδίοις] καλύμματα προφυλακτικῶς τῶν μηρῶν. — ψιλὴν] γυμνή· ἐννοεῖ ἀνευ περιεμφαλαίης, φέρων μόνον τὴν τιάνην.

§ 7. προμετωπίδια-προστερονίδια] καλύμματα χαλκᾶ, προφυλακτικὰ τοῦ μετώπου καὶ τοῦ στήθους. — Ἑλληνικὰς] μακρὰς.

§ 8. καὶ ἦν τε ἦν] καὶ τότε πλεον ἦτο μεσημβρία, καὶ ὁμως (οὐλο κτλ.) δὲν ἐφαίνοντο ἀκόμη εὐ-

- ἐγίγνετο, ἐφάνη κοινοιστὸς ὥσπερ νεφέλη λευκή, χρόνῳ δὲ συχνῶ ὕστερον ὥσπερ μελανία τις ἐν τῷ πεδίῳ ἐπὶ πολὺ. "Οἱ δ' ἐγγύτερον ἐγίγνοντο, τάχα δὴ καὶ χαλκός τις ἤστραπτε καὶ αἱ λόγχοι καὶ αἱ
- 9 τάξεις καταφανεῖς ἐγίγνοντο. Καὶ ἦσαν ἱππῆς μὲν λευκοθώρακες ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου τῶν πολεμίων· Τισσαφέρνης ἐλέγετο τούτων ἄρχειν· ἐχόμενοι δὲ τούτων γερροφόροι, ἐχόμενοι δ' ὀπλιταὶ σὺν ποδήρεσι ξυλίταις ἀσπίσιν· Αἰγύπτιοι δ' οὗτοι ἐλέγοντο εἶναι·
- 10 ἄλλοι δ' ἱππῆς, ἄλλοι τοξόται. Πάντες δ' οὗτοι κατ' ἔθνη ἐν πλαισίῳ πλήρει ἀνθρώπων ἕκαστον τὸ ἔθνος ἐπορεύετο. Πρὸ δ' αὐτῶν ἄρματα διαλείποντα συχνῶ ἀπ' ἀλλήλων τὰ δὴ δρεπανηφόρα καλούμενα. Εἶχον δὲ τὰ δρέπανα ἐκ τῶν ἀξόνων εἰς πλάγιον ἀποτειταμένα καὶ ὑπὸ τοῖς δίφροις εἰς γῆν βλέποντα, ὡς διακόπτειν ὄψιν ἐντυγχάνοιεν. Ἡ δὲ γνώμη ἦν ὡς εἰς τὰς τάξεις
- 11 τῶν Ἑλλήνων ἐλόντων καὶ διακοπόντων. "Ο μέντοι Κῦρος εἶπεν, ὅτι καλέσας παρεκελεύετο τοῖς Ἑλλήσι τὴν κραυγὴν τῶν βαρβάρων ἀνέχεσθαι, ἐπεύσθη τοῦτο· οὐ γὰρ κραυγῇ ἀλλὰ οἰγῇ

κοινῶς οἱ ἔχθροί. — ἐγίγνετο] προσήγγιζεν, ἐπληθύνετο νὰ γείνη δειλινόν. — συχνῶ] πολλῶ. — ὥσπερ μελανία τις] ἄν ἀπποία μαυρίλα ἐφάνη εἰς τὴν πεδιάδα. — ἐπὶ πολὺ] διάστημα ἐφάνη ἐννοεῖται. — ἐγίγνοντο] ὑποκειμ. ἐννοεῖται ἐκ τῶν προηγούμενων οἱ πολέμοι. ὅτε δὲ πλησιέστερον ἔφθανον. — τάχα δὴ] ταχέως δά. — χαλκός τις] χαλκῶ ὄπλα, τὰ ὅποια ἀπέναντι τοῦ ἡλίου ἔλαμπον. — καὶ αἱ τάξεις] τοῦ ἔθνηκου στρατεύματος ἐφάνοντο ευκρινῶς.

§ 9. ἐχόμενοι τούτων] κατόπιν τούτων. — γερροφόροι] φέροντες γέρον, ἀσπίδας μικρὰς πλεκτὰς ἀπὸ λυγαριά. ^{ἄσπε}

§ 10. ἐν πλαισίῳ] ἐν τετραγώνῳ ἐπιμήκους σχήματος. — ἕκαστον] κεχωρισμένον. — ἄρματα]

ἦσαν. — διαλείποντα συχνῶν] σχηματίζοντα πολὺ διάλειμμα, = ἐκ πολλοῦ διαλείμματος· τὰνάπαιον τοῦ συνεχῆ (ἐχόμενα ἀλλήλων). — τὰ δὴ] αὐτὰ δά τὰ λεγόμενα δρεπανηφόρα. — εἰς πλάγιον] = πλαγίως. — τοῖς δίφροις] δίφρος, πολεμικὴ ἄμαξ, φέρουσα μόνον τὸν πολεμιστὴν καὶ τὸν ἡνίοχον. — βλέποντα] ἐστραμμένα εἰς τὴν γῆν. — ὡς διακόπτειν] ὥστε διακόπτειν· ἀντικεῖμ. πάντα. — ὄψιν ἐντυγχάνοιεν] εἰς ὅποιον ἂν ἐνετύγγανον (ἤθελον ἀπαντήσαι). — ἡ δὲ γνώμη] ἡ περὶ αὐτῶν (ὁ σκοπὸς) ἦν. — ὡς ἐλόντων] ὡς μελλόντων νὰ ἐλαύνωσιν εἰς τὰς τάξεις τῶν Ἑλλήνων καὶ διακόπτωσιν. ἐλόντων μετοχὴ τοῦ μέλλοντος τοῦ ὀ. ἐλαύνω.

§ 11. ὁ μέντοι] ἐκεῖνο ὅμως, τὸ ὅποιον εἶπεν ὁ Κῦρος (ἀνωτ. κεφ. ζ' 4, (ιδ. καὶ σχμ.) — ἐπεύσθη]

ὡς ἀνυστὸν καὶ ἡσυχῇ ἐν ἴσῳ καὶ βραδέως προσῆσαν. Καὶ ἐν 12
 τούτῳ Κῦρος παρελαύνων αὐτὸς σὺν Πίγρητι τῷ ἑομνηεῖ καὶ
 ἄλλοις τρισὶν ἢ τέσσασι τῷ Κλέαρχῳ ἔβόα ἄγειν τὸ στράτευμα
 κατὰ μέσον τὸ τῶν πολεμίων, οὗ ἐκεῖ βασιλεὺς εἶη· κἄν τοῦτ', ἔφη,
 νικῶμεν, πάνθ' ἡμῖν πεποιήται. Ὁρῶν δ' ὁ Κλέαρχος τὸ μέσον 13
 στήφος καὶ ἀκούων Κύρου ἔξω ὄντα τοῦ εὐωνύμου βασιλέα, — το-
 σοῦτον γὰρ πλήθει περιῆν βασιλεὺς ὥστε μέσον τὸ ἑαυτοῦ ἔχων
 τοῦ Κύρου εὐωνύμου ἔξω ἦν, — ἀλλ' ὁμοῦς ὁ Κλέαρχος οὐκ ἤθελεν
 ἀποσπᾶσαι ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τὸ δεξιὸν κέρασ, φοβούμενος μὴ κυ-
 κλωθεῖν ἐκατέρωθεν, τῷ δὲ Κύρῳ ἀπεκρίναιτο· οὗ αὐτῷ μελήσοι
 ὅπως καλῶς ἔχοι. Καὶ ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ τὸ μὲν βαρβαρικὸν 14
 στράτευμα ὁμολῶς προΐει, τὸ δ' Ἑλληνικὸν ἐν ταύτῳ μένον

κατὰ τοῦτο ἠπατήθη. — ἀνυστὸν] ὅσῳ ἦν ἀνυστὸν· ἐκ τοῦ ἀνύω, κα-
 τερθάνω· ὅσῳ ἦτο κατερθωτὸν τὸ
 σιγᾶν, διότι ἀπόλυτος σιγῇ ἐν το-
 σοῦτῳ πλήθει ἀνθρώπων ἦτο ἀδύ-
 νατος. — ἡσυχῇ] ὁστικοφανές ἐπίρ-
 ρημα, ἡσυχώς. — ἐν ἴσῳ καὶ βρα-
 δέως] ἐν ἴσῳ (κανονικῶ) καὶ βραδεῖ
 βίμῃ (θὰ τοὺς ἐγύμνασεν ἴσως ὁ
 Φαλίνας, πρβλ. βιβλ. Β'. α' 7). —
 προσῆσαν] παρατατ. τοῦ προσεμῖ
 (προσερχομαι) = ἐπλησιάζον.

§ 12. καὶ ἐν τούτῳ] χρονικόν·
 ἐν τῷ μεταξύ χρόνῳ. — αὐτὸς] αὐ-
 τὸς ὁ ἴδιος. — τὸ στράτευμα] τὸ
 ὑπ' ἑαυτὸν στράτευμα, τὸ δεξιὸν
 κέρασ. — οὗ βασιλεὺς εἶη] κατ'
 εὐκτικὴν διὰ τὸ κέρτον ῥῆμα ἔβόα.
 οὗ ἐκεῖ πιθανῶς ἦτο ὁ βασιλεὺς.

§ 13. ὁρῶν-ἀκούων] ἐναντιω-
 ματικῆ μετοχή· μολοῦσι δ' ἔβλε-
 πον ὁ Κλέαρχος τὸ πρὸ τοῦ βασι-
 λέως στήφος καὶ παρὰ τοῦ Κύρου
 ἤκουεν ὅτι ὁ βασιλεὺς ἦτο κελ. —
 τοσοῦτον-ἔξω ἦν] ταῦτα κεῖνται
 ἐν παρενθέσει· αἰτιολογούντα διὰ τὸ
 βασιλεὺς ἦν ἔξω τοῦ εὐωνύμου τοῦ
 Κύρου. — τὸ μένον ὁπίσθῳ] τὸ ἐν
 μέσῳ τοῦ βασιλικῆ στρατεύματος

στήφος (οὗτοι δὲ ἦσαν οἱ πρὸ τοῦ
 βασιλέως τεταγμένοι ἑξακισχίλιοι
 ἵππεῖς. (ιδ. κεφ. ζ' 21). — πλῆθει
 περιῆν] πλήθει προσδιορισμός τοῦ
 κατὰ τὴν πρβλ. κεφ. θ' 24 τῆ ἐπιμε-
 λεία περιεῖναι· ἢ δ' ἔννοιαι· ὁ βασι-
 λεὺς κατὰ τὸ πλῆθος τοῦ στρατεύ-
 ματος τοσοῦτον ὑπερεῖχε τοῦ στρα-
 τεύματος τοῦ Κύρου, ὥστε καίτοι
 κατέχων (μ' ὅλον ὅτι εἶχε) τὸ μέ-
 σον τοῦ ἑαυτοῦ στρατοῦ, ἐξήρχετο
 ἔξω τῆς γραμμῆς τοῦ ἀριστεροῦ κέ-
 ρατος τοῦ στρατεύματος τοῦ Κυ-
 ρου. — ἀλλ' ὁμοῦς] ἀπόδοσις τῶν
 ἐναντιωματικῶν μετοχῶν ὁρῶν-ἀ-
 κούων. μ' ὅλα ταῦτα. **φοβούμ.**
μὴ κυκλωθεῖν] μὴ τυχόν περι-
 κυκλωθῆ· ἐξ ἑκατέρου τῶν μερῶν,
 δεξιόθεν δηλαδὴ καὶ ἀριστερόθεν·
 διότι τότε δεξιόθεν εἶχε τὸν ποτα-
 μόν. εἰς δὲ τὸν Κύρον ἀπεκρίθη, ὅτι
 ἰδική του φροντίς θὰ ἦτο ἀπὸ με-
 λήσοι πῶς νὰ εἶναι τὰ πράγματα
 (τὰ τοῦ πολέμου) καλά.

§ 14. καὶ ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ]
 καὶ κατὰ ταύτην τὴν περίστασιν.
προΐει προσεχώρει. — **μένον]**
 τροπ. μετοχή. — **ἐν ταύτῳ]** ἐν τῷ
 αὐτῷ χρόνῳ, ἐν τῇ αὐτῇ θέσει. —

συνεταίπειο ἐκ τῶν ἔτι προσιόντων. Καὶ ὁ Κύρος παρελαύνων οὐ
 πάνυ πρὸς αὐτῷ τῷ στρατεύματι κατεθεῖτο ἐκατέρωσε ἀποβλέπων
 15 εἰς τε τοὺς πολεμίους καὶ τοὺς φίλους. Ἴδὼν δὲ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ
 Ἑλληνικοῦ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος, ὑπελάσας ὡς συναντήσαι ἤρετο
 εἴ τι παραγγέλλοι· ὁ δ' ἐπιστὰς εἶπε καὶ λέγειν ἐκέλευσε πᾶσιν οὐ
 καὶ τὰ ἱερά καλὰ καὶ τὰ σφάγια καλὰ. Ταῦτα δὲ λέγων θροῦ
 16 ἤκουσε διὰ τῶν τάξεων ἰόντος, καὶ ἤρετο τίς ὁ θροῦς εἴη. Ὁ δὲ

συνεταίπειο-προσιόντων] ὄλον-
 ἐν εἰς συντάξεις παρετάσσετο ἐκ
 τῶν ἀκόμη (ἔτι) προσερχομένων.—
 οὐ πάνυ πρὸς] ὄχι πολὺ πλη-
 σίον τοῦ ἑαυτοῦ στρατεύματος.—
 κατεθεῖτο (βλέπων)] = παρετήρει
 βλέπων μετὰ προσοχῆς.— εἰς τε
 τοὺς πολεμίους καὶ τοὺς φί-
 λους] ἐπεξηγήσας τοῦ ἐκατέρωσε.
 —τοὺς φίλους] τοὺς ἑαυτοῦ.

§ 15. Ξενοφῶν] πρῶτον ἤδη
 ἐνταῦθα ἀναφέρει ἑαυτὸν ὁ Ξενοφῶν.
 — ἐκ τοῦ Γ'. Βιβλίου μηχανάομεν
 πῶς εὐρέθη ἐν τῷ τοῦ Κύρου στρα-
 τῷ.— ὑπελάσας] κεντήσας τὸν
 ἵππον του.— ὡς] = ὥστε· ὥστε
 συναντήσαι (διὰ τὴν συναντήσῃ).
 — ἤρετο τὸν ἠρώτησεν.— εἴ τι
 παραγγέλλοι] ἂν τυχόν εἶχε πα-
 ράγγελμά τι.— ὁ δ'] ὁ δὲ Κύρος.—
 ἐπιστὰς] σταματήσας.— εἶπε κτλ.]
 τῷ εἶπε, καὶ συγχρόνως διέταξε νὰ
 λέγη εἰς ὅλους, ὅτι καὶ τὰ ἱερά καὶ
 τὰ σφάγια ἦσαν καλὰ.— ἱερά καὶ
 σφάγια μικρὸν διαφέρει. ἱερά μὲν
 λέγονται τὰ ἐκ τῶν σπλάγγων τῶν
 θυμάτων σημεῖα, σφάγια δὲ τὰ ἐκ
 τῶν κινήσεων τῶν θυσιάζομένων
 ζῴων· διότι ὅλα αὐτὰ ἐν κρίσιμοις
 στιγμαῖς λεπτεπιλέπτως ἐξητάζοντο
 καὶ ἡρμηνεύοντο οὕτως ἢ ἄλλως.

§ 16. λέγων] χρονικὴ μετοχή,
 ἐνώ ἔλεγε.— θροῦ] θροῦς λέγεται
 ψιθυρισμὸς πολλῶν ὁμοῦ ἀνθρώπων,
 θόρυβος ἐλαφρὸς.— ἰόντος] ὅστις

διήρχετο (διὰ μέσου τῶν τάξεων τοῦ
 στρατεύματος). — τις-εἶν'] τί νὰ
 ἦτο.— τὸ δύνθημα] οἱ παλαιοὶ
 στρατιῶται οὐδὲν τῶν σήμερον δια-
 κριτικῶν σημεῖων τάγματος ἀπὸ
 τάγματος, ἢ ὅπλου ἀπὸ ὅπλου εἶ-
 χον, ὡς οὐδὲ σημαίαν εἶχον (διὰ
 τοῦτο ὅτε ἡ Ἀρτεμισία ἐβουκόμηνη
 ὑπὸ ἑλληνικοῦ πλοίου ἐβύθισε βαρ-
 βαρικὸν πλοῖον πρὸς σιοπηρίαν τῆς,
 εἶπον εἰς τὸν Ξέρξην ἰδόντα τοῦτο,
 ὅτι ἑλληνικὸν πλοῖον ἐβύθισε. τοῦτο
 βεβαίως δὲν θὰ ἐτόλμων νὰ εἰπωσιν,
 ἂν ὑπῆρχον σημαίαι διακριτικαὶ
 ἔθνους, ὡς αἰ σήμερον). ἀφοῦ λοιπὸν
 οὐδεμία διάκρισις ὑπῆρχεν οὔτε με-
 ταξὺ τῶν ἀντιμαχομένων, πρὸς ἀπο-
 φυγὴν πολλῶν ἀτόπων, κατέφευγον
 εἰς σύνθημα. σύνθημα δὲ ἦν μία
 λέξις, ἢ φράσις, τὴν ὅποιαν ὠρίζεν
 ἐκάστοτε ὁ ἀρχηγὸς τοῦ στρατεύ-
 ματος, οἱ δὲ στρατιῶται ὄφειλον νὰ
 τὸ γινώσκωσι καὶ ἐρωτώμενοι τί
 ἐστὶ τὸ σύνθημα ν' ἀπκινήσωσι.
 διεδίδετο δὲ τὸ σύνθημα ἀπὸ στό-
 ματος εἰς στόμα ἀπὸ τοῦ πρώτου
 μέχρι τοῦ τελευταίου στρατιώτου
 (τοῦτο ἐλέγετο *διόρχεσθαι* τὸ σύν-
 θημα πρῶτον = πρώτην φοράν), καὶ
 πάλιν ἀπὸ τοῦ τελευταίου στρατιώ-
 του μέχρι τοῦ πρώτου (τοῦτο ἦτο
 τὸ νὰ διέλθῃ τὸ σύνθημα δευτέραν
 φοράν, ὡς εἶπεν ὁ Ξεν. τῷ Κύρῳ).
 τὸ σύνθημα καὶ σήμερον εἶναι ἐν
 ἰσχύϊ διὰ τὰς προφυλακὰς, μεθ' ὅλα
 τὰ διακριτικὰ σημεῖα ὅπλου καὶ

εἶπεν οὗτο τὸ σύνθημα παρέρχεται δεύτερον ἤδη. Καὶ ὡς ἐθαύμασε
 αἱ παραγγέλλει καὶ ἤρετο ὅ,τι εἶη τὸ σύνθημα. Ὁ δ' ἀπεκρί-
 νατο Ζεὺς σωτὴρ καὶ νίκη. Ὁ δὲ Κῦρος ἀκούσας « Ἀλλὰ δέχο-
 μαί τε » ἔφη « καὶ τοῦτο ἔστω ». Ταῦτα δ' εἰπὼν εἰς τὴν ἑαυτοῦ
 χώραν ἀπήλυνεν καὶ οὐκέτι τρία ἢ τέταρα στάδια διειχέτην τὴν
 φάλαγγα ἀπ' ἀλλήλων, ἠνίκα ἐπαιάνιζόν τε οἱ Ἕλληνες καὶ ἤρ-
 χοντο ἀντίοι ἵνα τοῖς πολεμίοις. Ὡς δὲ πορευομένων ἐξεκύμαινε
 τῆς φάλαγγος, τὸ ὑπολειπόμενον ἤρξατο δρόμῳ θεῖν καὶ ἅμα
 ἐφθέγγαντο πάντες οἷον περὶ τῷ Ἐνναλίῳ ἐλελίξουσι, καὶ πάντες
 δ' ἔθρον. Πρὶν δὲ τόξευμα ἐξικνεῖσθαι ἐγκλίνουσιν οἱ βάρβαροι καὶ
 φεύγουσιν. Καὶ ἐνταῦθα δὴ ἐδίωκον μὲν ἀνὰ κράτος οἱ Ἕλληνες,
 ἐβίων δ' ἀλλήλοις μὴ θεῖν δρόμῳ, ἀλλ' ἐν τάξει ἔπεισθαι. Τὰ δ' ἄρ-
 ματα ἐφέρειτο τὰ μὲν δι' αὐτῶν τῶν πολεμίων, τὰ δὲ καὶ διὰ

τάγματος. — καὶ ὡς καὶ αὐτός (ὁ Κῦρος) ἐθαύμασε, διότι αὐτός ὡς ἀρχηγός δὲν εἶχε δώσει τὸ σύνθημα, διὸ καὶ ἠρώτησε τίς τὸ ἔδωκε, (τίς παραγγέλλει). — καὶ ὅ,τι εἶη καὶ τί νὰ ἦτο τὸ σύνθημα. — ὁ Ξεν. δὲν εἶπε τίς τὸ παρήγγειλε (φαίνεται, ὅτι ὁ Κλέαρχος τὸ εἶχε παραγγείλει), ἀλλὰ τί ἦτο τὸ σύνθημα. ὁ δὲ Κῦρος ἀκούσας τὸ ἐδέχθη καὶ τὸ ἐνέκρινεν, εἰπὼν καὶ τοῦτο ἔστω.

§ 17. εἰς τὴν ἑαυτοῦ χώραν] εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἐπέστρεψεν (ἀπήλυνεν). — οὐκέτι διειχέτην] δὲν ἀπέτῃον πλέον. — τὴν φάλαγγα] αἱ δύο φάλαγγες, ἡ τοῦ βασιλέως καὶ ἡ τοῦ Κύρου. — ἐπαιάνιζόν τε] καὶ ἐψαλλον τὸν παῖνα (τὸ πολεμικὸν ἄσμα). — καὶ ἤρχοντο] καὶ ἤρχιζον.

§ 18. ὡς δὲ] ὅτε δέ. — πορευομένων] αὐτῶν. γεν. ἀπόλ. χρονική, ἐνῶ ἐπορεύοντο. — τῆς φάλαγγος] μέρος τι τῆς φάλαγγος. — ἐξεκύμαινε] μεταφορικῶς, ἐξήρχετο τῆς γραμμῆς, ὡς κύμα. — τὸ ὑπολειπόμενον] τοῦ στρατεύματος. — δρόμῳ] δρομικῶς. — θεῖν] νὰ τρέ-

χη. — καὶ ἅμα] καὶ συγχρόνως. — ἐφθέγγαντο] ἐφώνησαν. — οἷον] ὅπως. — ἐλελίξουσι] φωνάζουσι τὸ ἐλελεῖ. ἐλελεῖ, κατὰ Σουΐδαν τὸν λεξικογράφον, ἦν ἐπίφθεγμα πολεμικόν. — τῷ Ἐνναλίῳ] Ἐνναλίος ἦν ἐκ τῶν ἐπιθέτων τοῦ Ἄρεως, τοῦ θεοῦ τοῦ πολέμου. — καὶ πάντες δ'] ὁ δὲ ἐπιδοτικός. οὐ μόνον τὸ ὑπολειπόμενον τοῦ στρατεύματος, ἀλλὰ καὶ πάντες.

§ 19. ἐξικνεῖσθαι] ὑποκειμ. τὸ στρατεύμα] = πρὸ τοῦ νὰ φθάσῃ τὸ στρατεύμα εἰς ἀπόστασιν τοξεύματος. — ἐγκλίνουσιν] ὑποχωροῦσιν οἱ βάρβαροι. — καὶ ἐνταῦθα δὴ] καὶ τότε δά. — ἀνὰ κράτος] = ὅλκις δυνάμειν. — μὴ θεῖν δρόμῳ] ὡς καὶ ἐν § 18. — δρόμῳ] (κατὰ πλεονασμὸν) πρὸς ἔμφασιν. ἐφώνησον οὕτω, καὶ ὅμως ἔτρεχον πάντες.

§ 20. τὰ δ' ἄρματα] τὰ δροπανηφόρα — ἐφέρειτο] ἀπτικὴ σύνταξις. — τὰ μὲν-τὰ δὲ] σχῆμα καθ' ὅλον καὶ μέρος, ἀντὶ νὰ ἐκφέρηται τὸ ὅλον κατὰ γενικὴν τῶν δ' ἀρμάτων τὰ μὲν-τὰ δέ. — δι' αὐτῶν]

τῶν Ἑλλήνων κενὰ ἡμιόχων. Οἱ δ' ἐπεὶ προΐδοιεν, δίσταντο· ἔσει δ' ὅστις καὶ κατελήφθη ὡσπερ ἐν ἱπποδρόμῳ ἐκπλαγεῖς· οὐδὲν μέντοι οὐδὲ τοῦτον παθεῖν ἔφασαν, οὐδ' ἄλλος δὲ τῶν Ἑλλήνων ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ ἔπαθεν οὐδεὶς οὐδέν, πλὴν ἐπὶ τῷ εἰδωτόμῳ τοῦ ξενθῆναι τις ἐλέγιο. Κῦρος δ' ὄρων τοὺς Ἑλληνας ρικῶντας τὸ καθ' αὐτοὺς καὶ διώκοιτας, ἠδόμενος καὶ προσκυνούμενος ἤδη ὑπὸ τῶν ἀμφ' αὐτόν, οὐδ' ὡς ἐξήχθη διώκειν, ἀλλὰ συνεσπειραμένην ἔχων τὴν τῶν σὺν ἑαυτῷ ἑξακοσίων ἱππέων τάξιν ἐπεμέλειο ὅ, τι ποιήσει βασιλεὺς. Καὶ γὰρ ἦδεν αὐτόν ὅτι μέσον ἔχοι τοῦ περσι-
 22 κοῦ στρατεύματος. Καὶ πάντες δ' οἱ τῶν βαρβάρων ἄρχοιτες μέσον ἔχοντες τὸ αὐτῶν ἠγροῦνται, νομίζοντες οὕτω καὶ ἐν ἀσφαλεσίῳ εἶναι, ἐὰν ἢ ἡ ἰσχύς αὐτῶν ἐκατέρωθεν, καὶ εἴ τι παραγγεῖλαι χρήζοιεν, ἐν ἡμίσει ἂν χρόνῳ οἰσθάνεσθαι τὸ στρατεύμα. Καὶ

διὰ τῶν τάξεων τῶν ἰδίων, τῶν ἐχθρῶν. διότι δὲν εἶχον ἡμιόχους νὰ τὰ διευθύνωσιν (κενὰ ἡμιόχων). — οἱ δ' οἱ δὲ στρατιῶται. — ἐπεὶ προΐδοιεν] ὁσάκις προέβλεπον. — δίσταντο] ἠραιούντο, παρεμέριζον, ἵνα μὴ διακοπῶσιν. — ἔδοτι δ' ὅστις] ἐνικός τοῦ ἔσιν οἱ (ἐνιοί) (ἔστι δὲ τις ὅς = κῆπποιος δὲ). — καὶ κατελήφθη] καὶ ἐπιάσθη ὑπὸ τοῦ ἄρματος, ἐξίππασθεις, ἐκπλαγεῖς. (ἐκπλήττωμαι), ὡς συμβαίνει ἐν ἱπποδρόμῳ. — μέντοι ὅμως. — οὐδὲ τοῦτον] ἔφασαν οὐδὲ τοῦτον οὐδὲν παθεῖν. ἐπὶ ἀνάληψις τὸ οὐ πρὸς ἔμφρασιν. ὡς καὶ τὸ ἐπόμενον «οἰδεὶς οὐδέν».

§ 21. ὄρων] μετοχὴ τροπικὴ, ὡς δηλοῦται ἐκ τοῦ ἐπομένου οὐδ' ὡς. — τὸ καθ' ἑαυτοῖς] τὸ τάγμα τῶν βασιλικῶν τὸ ἀπέναντι αὐτῶν. — ἠδόμενος καὶ προσκυνούμενος] ἐναντιομ. μετοχί, μολονότι ἔγχιρε καὶ προσεκυνεῖτο πλέον (ἤδη). — οὐδ' ὡς] οὐδ' οὕτω. — ἐξήχθη] ἐξήγαγεν ἑαυτόν, ἐξήληθεν ἐκ τῆς θέσεώς του. — διώκειν]

ὥστε διώκειν τοὺς πολεμίους. — δυνεσπειραμένῳ] συσσεσπωμένῳ. — ἐπεμέλειο] ἐνοιοῖζέτο, προσεῖχε. — ὅ, τι ποιήσει] τί ἔμελλε νὰ πράξῃ ὁ βασιλεὺς. — ἦδεν] γ'. ἐν. πρόσωπον μετ' εὐφωνικῶν ν. πρὸβλ. κεφ. ε'. 10. συνῆεν). ἢ δὲ σύνταξις: ἦδει γὰρ ὅτι αὐτός (ὁ βασιλεὺς) εἶχε τὸ μέσον τοῦ περσικοῦ στρατεύματος. τὸ δὲ ἦδει αὐτόν παρὰ τοῖς ῥητοροδιδασκάλοις λέγεται σχῆμα προλήψεως. ἰδ. καὶ κεφ. ς'. 5.

§ 22. καὶ πάντες δ'] ὁ δὲ ἐπιδοτικός, οὐ μόνον ὁ βασιλεὺς ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἀρχηγοὶ τῶν βαρβάρων κλπ. — ἠγοῦνται] ὀδηγοῦσι τὸ στρατεύμα αὐτῶν. — οὕτω] τοῦτῳ τῷ τῶσπῳ, (κατέχοντες δηλ. τὸ μέσον τοῦ στρατεύματος) καὶ ἐν μεγαλειτέρῃ ἀσφαλείᾳ εἰσί. — εἴ τι χρῆζοιεν] ἂν τυχὸν ἐλάβανον ἀνάγκην νὰ δώσωσι παράγγελμά τι. — οἰσθάνεσθαι ἂν] θὰ εἶδονα τὸ στρατεύμα νὰ μάθῃ τὸ παράγγελμα ἐντὸς ἡμίσεος χρόνου (ἐντὸς χρόνου ἡμίσεος τοῦ απαιτουμένου

βασιλεύς δὴ τότε μέσον ἔχων τῆς αὐτοῦ στρατιᾶς ὄμως ἔξω ἐγένετο τοῦ Κύρου εὐωνύμου κέρατος. Ἐπεὶ δ' οὐδεὶς αὐτῷ ἐμάχετο ἐκ τοῦ ἀντίου, ἐπέκαμπεν ὡς εἰς κύκλωσιν. Ἐνθα δὲ Κύρος 24 δείσας μὴ ὀπισθεν γενόμενος κατακόπη τὸ Ἑλληνικὸν ἐλαύνει ἀντίος· καὶ ἐμβάλων σὺν τοῖς ἑξακοσίοις ρικᾶ τοὺς πρὸ τοῦ βασιλέως καταγεμένους καὶ εἰς φυγὴν ἔτρεψε, καὶ ἀποκτεῖναι λέγεται αὐτὸς τῇ ἑαυτοῦ χειρὶ Ἀρταγέρσην τὸν ἄρχοντα αὐτῶν. Ὡς δ' ἡ 25 τροπὴ ἐγένετο, διασπείρονται καὶ οἱ Κύρου ἑξακόσιοι εἰς τὸ διώκειν ὀρμήσαντες. πλὴν πάνυ ὀλίγοι ἀμφ' αὐτὸν κατελείφθησαν, σχεδὸν οἱ ἑμοιράεζοι καλούμενοι. Σὺν τοῖσι δ' ὦν καθορᾶ 26 βασιλέα καὶ τὸ ἀμφ' ἐκείνον σῆφος· καὶ εὐθὺς οὐκ ἠνέσχετο, ἀλλ' εἰπὼν «Τὸν ἄνδρα ὄρω» ἔτετο ἐπ' αὐτὸν καὶ παῖει κατὰ τὸ στέρον καὶ τιτρώσκει διὰ τοῦ θώρακος, ὡς φησι Κτησίας ὁ ἰατρός, ὃς καὶ ἰάσασθαι αὐτὸς τὸ τραῦμα φησι. Παίοντα δ' αὐτὸν ἀκοντίζει τὶς 27

ἂν τὸ παράγγελμα εἶδεδετο ἐκ τῶν πρώτων τάξεων τοῦ στρατοῦ).

§ 23. καὶ βασιλεύς δὴ] κατὰ ταῦτα λοιπὸν (τὰ εἰρημμένα) καὶ ὁ βασιλεύς, μολονότι κατεῖχε τὸ μέσον κλ. ταῦτα ἀπὸ τοῦ καὶ πάντες δ' οἱ τῶν βαρβάρων ἄρχοντες μέχρι τοῦ ἐπεὶ δ' οὐδεὶς αὐτῷ ἐμάχετο. (22-23) εἶναι σημειώσεις εἴτε σχολίων τοῦ Ξενοφώντος. ἰδ. τὴν ἐν κεφ. γ'. 14 σημ. πρὸβλ. Βιβλ. Β' α' 18. — ἐκ τοῦ ἀντίου, δὲν ἐμάχετο, διότι ἔως ἀπέναντι αὐτοῦ δὲν ἐφθάνεν ὄχι τὸ μέσον, ἀλλ' οὔτε τὸ ἀριστερὸν κέρασ τοῦ στρατεύματος τοῦ Κύρου, ὡς ἤδη ἐπανειλημμένως ἐλέχθη. — ἐπέκαμπεν] ἔκαμνε καμπήν. — ὡς εἰς κύκλωσιν] ὅπως θά ἔκαμνε διὰ κύκλωσιν, = ἵνα περικυλώσῃ τὸ στρατεύμα τοῦ Κύρου.

§ 24. ἔνθα δὴ] τότε δέ. — δείσας] αἰτιολογικὴ μετοχή. ἐκ φόβου μήπως, — δείσας ἀόρ. τοῦ δέδοικα. — ἐμβάλων] εἰσβαλὼν εἰς τὸ μέ-

σον σῆφος τῶν βαρβάρων, τὸ πρὸ τοῦ βασιλέως. — τῇ ἑαυτοῦ χειρὶ]. τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ χειρὶ, ἰδιοχειρῶς.

§ 25. ὡς χρονικόν. — ἡ τροπὴ] εἰς φυγὴν. πλὴν, ἰδ. τὴν ἐν κεφ. β' § 1 σημ.

§ 26. ὦν] χρονικὴ μετοχή, ἐνώ η̄το. — καθορᾶ] εἶδεν εὐκρινῶς.

οὐκ ἠνέσχετο μέσος β'. ἀόρ. τοῦ ἀνέχουμαι, δὲν ἔδειξεν ἀνοχήν, δὲν ἐκράτηθη. — ἔτετο] ὄρωσεν. — καὶ παῖει] καὶ τὸν ἐκτύπησε κατὰ τὸ στήθος (στέρον). — διὰ τοῦ θώρακος] διαπεράσας τὸν θώρακα. αὐτὸς] ὁ ἴδιος. — ἰάσασθαι-τὸ τραῦμα] πολὺ ἀσθενῆς, ἀμυγῆ ἴσως θά ἦτο ἡ πληγὴ. διότι μετ' ὀλίγον βλέπομεν τὸν βασιλέα μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ διώκοντα μέχρι τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοπέδου καὶ τὰ ἐν αὐτῷ διαπραξόντα. (ἰδ. κεφ. ε' § 2 καὶ ἐξῆς).

§ 27. παίοντα] χρονικὴ μετοχή ἐνώ ἐκτύπα τὸν βασιλέα. — ἀκοντίζει] πληγώνει διὰ τοῦ ἀκοντίου.

παλιῶ ὑπὸ τὸν ὀφθαλμὸν βιαίως· καὶ ἐνταῦθα μαχόμενοι βασι-
 λεύς καὶ Κῦρος καὶ οἱ ἀμφ' αὐτοὺς ὑπὲρ ἑκατέρου, ὁπόσοι μὲν
 τῶν ἀμφὶ βασιλέα ἀπέθανον Κτησίας λέγεται· παρ' ἐκείνῳ γὰρ ἦν.
 Κῦρος δὲ αὐτὸς τε ἀπέθανε καὶ ὀκτὼ οἱ ἄριστοι τῶν περὶ αὐτὸν
 28 ἔκειντο παρ' αὐτῶ. Ἀρταλάνης δ' ὁ πιστότατος αὐτῶ τῶν σκη-
 πτούχων λέγεται, ἐλειδῆ πεπιωκότα εἶδε, καταληδήσας ἀπὸ τοῦ
 29 ἵππου περιπεσεῖν αὐτῶ. Καὶ οἱ μὲν φασὶ βασιλέα κελεῦσαι τινα ἐπι-
 σφάζει αὐτὸν Κύρῳ, οἱ δ' ἐαυτὸν ἀποσφάζει σπασάμενον τὸν ἀκι-
 νάκην· εἶχε γὰρ χρυσοῦν· καὶ στρεπιδὸν δ' ἐφόρει καὶ φέλα καὶ
 τᾶλλα ὡσπερ οἱ ἄριστοι τῶν Περσῶν· ἐτετίμητο γὰρ ὑπὸ Κύρου
 δι' εὐνοίαν τε καὶ πιστότητα.

κεφ. θ'. Βιογραφία τοῦ Κύρου.

- 1 Κῦρος μὲν οὖν οὕτως ἐτελεύτησεν, ἀνὴρ ὢν Περσῶν τῶν μετὰ
 Κῦρον τὸν ἀρχαῖον γενομένων βασιλικιώτατος τε καὶ ἄρχειν ἀξιώ-
 ταιος, ὡς παρὰ πάντων ὁμολογεῖται τῶν Κύρου δοκούντων ἐν
 2 πείρᾳ γενέσθαι. Πρῶτον μὲν γὰρ ἔτι παῖς ὢν, ὅτι' ἐπαιδεύετο σὺν
 τῷ ἀδελφῷ καὶ τοῖς ἄλλοις παισὶ, πάντων πάντα κράτιστος ἐνο-

— καὶ ἐνταῦθα] καὶ τότε.— ὑπὲρ
 ἑκατέρου] ὑπερασπίζοντας ἑκά-
 τερον (βασιλέα καὶ Κῦρον). — λε-
 γέτω] ὡς τὸ ἐξιστορήσῃ ἡ Κτησίας.
 ὁ Κτησίας ἱατρός ἐκ Κνίδου τῆς
 Καρίας συνέγραψεν ἱστορίαν Περ-
 σίας καὶ Ἀσσυρίας, ἀλλὰ μόνον
 ἀποσπάσματα αὐτῆς σφύζονται παρὰ
 Φωτίῳ.— Κῦρος δὲ αὐτός τε] ὁ
 δὲ Κῦρος καὶ αὐτὸς ἀπέθανε, καὶ
 ὀκτὼ οἱ ἄριστοι κλπ. — ἔκειντο
 ἐπ' αὐτῶ] νεκροὶ ἐνοσεῖται.

§ 28. περιπεσεῖν αὐτῶ] ὅτι
 τὸν ἐνηγκαλίσθη.

§ 29. ἐπισφάζει Κύρῳ] νὰ
 τὸν σφάζωσιν ἐπὶ τοῦ πώματός τοῦ
 Κύρου. — ἐαυτὸν] αὐτὸς ἑαυτὸν
 ἐσφάζεν. — χρυσοῦν] ἀκινάκην.—
 καὶ τᾶλλα] κοσμήματα (ἰδ. κεφ. β'
 27). — δι' εὐν. καὶ πιστότητα]
 διότι ἦτο αὐτῶ εὐνοῦς καίπιστός.

§ 1 Περσῶν] γενικὴ παραθετικὴ
 τοῦ βασιλικιώτατος καὶ ἀξιώτατος.—
 Κῦρον τὸν ἀρχαῖον] τὸν προσβύ-
 τερον, τὸν ἰδρυτὴν τῆς περσικῆς
 δυναστείας, περὶ οὗ πραγματεύεται
 ἡ Κύρου Παιδεία. — γενομένων]
 ἀκμασάντων, ζησάντων. — βασιλι-
 κιώτατος τε] καὶ ἰκανώτατος νὰ
 βασιλεύῃ.— καὶ ἀξιώτατος] τε-καὶ
 πρὸς στενοτέρων σύνδεσιν τῶν ἐπι-
 θέτων.— Κῦρον μὲν πείρᾳ γενέ-
 σθαι, ἐν πείρᾳ γίγνομαι τινος, ἢ
 ἐμπειρὸς ἔχω υἱός (ὡς ἐν Β'. Σ' 1),
 φράσις· εἶμαι ἐμπειρὸς τινος (ἐκ πεί-
 ρας, ἐκ τοῦ πλησίον γενώσκω τινά).

§ 2. πρῶτον μὲν] ὡς ἀπόδοσις
 τοῦ μὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὁ ἐν
 § 6 δὲ (ἐπεὶ δέ). — γὰρ ἀφηρημα-
 τικός. τοῖς ἄλλοις παισὶ] τοῖς
 τῶν ἀρίστων Περσῶν, ὡς ἀμέσως
 ἐπιφέρεται — πάντα] κατὰ πάντα. —

μίζετο. Πάντες γὰρ οἱ τῶν ἀρίστων Περσῶν παῖδες ἐπὶ ταῖς βασι-³
λέως θύραις παιδεύονται· ἔνθα πολλὴν μὲν σωφροσύνην καταμάθοι
ἄν τις, αἰσχρὸν δ' οὐδὲν οὐτ' ἀκοῦσαι οὐτ' ἰδεῖν ἔστιν. Θεῶνται δ' οἱ⁴
παῖδες καὶ τοὺς τιμωμένους ὑπὸ βασιλέως καὶ ἄλλους ἀτιμαζομέ-
νους· ὥστε εὐθύς παῖδες ὄντες μανθάνουσι ἄρχειν τε καὶ ἄρχεσθαι.
Ἐνθα Κύρος πρῶτον μὲν αἰδημονέστατος τῶν ἡλικιωτῶν ἐδόκει⁵
εἶναι, τοῖς τε πρεσβυτέροις καὶ τῶν ἑαυτοῦ ὑποδεεστέρων μᾶλλον
πεῖθεσθαι, ἔπειτα δὲ φιλιπτότατος καὶ τοῖς ἴσους ἄριστα χρῆ-
σθαι· ἔκρινον δ' αὐτὸν καὶ τῶν εἰς τὸν πόλεμον ἔργων, τοξικῆς⁶
τε καὶ ἀκοντίσεως, φιλομαθέστατον εἶναι καὶ μελειηρότατον. Ἐπεὶ⁶
δὲ τῇ ἡλικίᾳ ἔπρεπε, καὶ φιλοθηρότατος ἦν καὶ πρὸς τὰ θηρία
μέντοι φιλοκινδυνότατος. Καὶ ἄρκιον ποτὲ ἐπιφερομένην οὐκ

ἐνομίζετο] ἐννοεῖται εἶναι· ἐθεω-
ρεῖτο ὅτι ἦτο.

§ 3. ἐπὶ ταῖς βασιλ. θύραις] ἐν
τῇ αὐλῇ τοῦ βασιλέως. — ἔνθα] το-
πικόν· ὅπου. — αἰσχρὸν δ' οὐδὲν-
ἔστιν, ἀτιμον δέ, ἐπονεϊδίστον δὲ
τίποτε δὲν εἶναι δυνατόν οὔτε ν' ἀ-
κούσῃ, οὔτε νὰ ἰδῇ τις.

§ 4. καὶ ἄλλους] διὰ ποικι-
λίαν φράσεως, ἀντὶ καὶ τοῦς. — εὐ-
θύς παιδ. ὄντες] χρονικὴ μετοχὴ
= εὐθύς ἐκ παιδικῆς ἡλικίας. ἄρ-
χειν τε καὶ ἄρχεσθαι] οἱ παλαιοὶ
πολλῶν σημασιῶν ἔδιδον (καὶ δι-
καίως) εἰς τὸ νὰ μανθάνῃ τις οὐ
μόνον ἄρχειν, ὅπερ εἰς πάντας εἶναι
εὐκόλον, ἀλλὰ καὶ ἄρχεσθαι· πρά-
γμα, εἰ οὐγὶ ἀδύνατον, ἀλλὰ τούτῳ
χριστὸν δυσκατόρθωτον διὰ τοὺς ἐξ
ἐπισήμου οἴκου καὶ τοὺς ἐν ἀξιώ-
ματι, καὶ οἷς τὸ ἄρχεσθαι θεωρεῖ-
ται ταῦτο τῷ ἐκπίπτειν τῆς ἀξίας
αὐτῶν. πρβλ. κεφ. γ' 15, ὅπου ὁ
Κλέαρχος δισχυρίζεται ὅτι καὶ ἄρ-
χεσθαι ἐπίσταται· ἀλλ' ὁ Ξενοφῶν
διαφιλονεκεῖ αὐτῷ τοῦτο λέγων ἐν
τῇ βιογραφίᾳ αὐτοῦ· «ἄρχεσθαι δὲ
ὑπ' ἄλλων οὐ μάλα ἐθέλειν ἐλέγετο.»
(Βιβλ. Β'. Σ' 15).

§ 5. ἔνθα] χρονικόν· τότε. — αἰ-
δημονέστατος τῶν ἡλικιωτῶν]
ὡς πρῶτον χαρακτηριστικόν τοῦ Κύ-
ρου αναφέρει τοῦτο ὁ Ξενοφῶν, διότι
ἡ αἰδημοσύνη θεωρεῖται ὡς ἡ κυριώ-
τερα ἀρετὴ τῶν νέων, ὅθεν καὶ φρά-
σις ἐρύθημα αἰδοῦς· καὶ τὸ γνωστόν
ἐκεῖνο τοῦ Σωκράτους· «τῶν νέων
χαίρειν τοῖς ἐρυθριῶσι μᾶλλον ἢ τοῖς
ἄχρηῶσι». — πεῖθεσθαι] ἐξαρτᾶται
ἐκ τοῦ ἐδόκει, ὅτι εἰς τοὺς μεγαλη-
τέρους τοῦ ὑπῆκουε περισσότερον
ἀπὸ τοὺς ὑποδεεστέρους ἑαυτοῦ, τοὺς
παῖδας, τοὺς ὄντας τάξεως ὑποδεε-
στέρας τῆς ἑαυτοῦ, ὄντος βασιλόπαι-
δος. — τοῖς ἴσ. χρῆσθαι] = ἰσ-
πευεῖν. — τοξικῆς ἀκοντίσεως] ἐπεξή-
γησις τοῦ τῶν εἰς τὸν πόλεμον ἔρ-
γων. μελειηρότατον] ἐπιμελέ-
στατον.

§ 6. ἔπρεπε] ἤρμοζε. — τῇ
ἡλικίᾳ] τῇ ἐφηβικῇ. μέντοι]
ὅμως· ἐτέθη πρὸς ἀντίθεσιν τῷ φι-
λοθηρότατος = ἀλλὰ καὶ λίαν φιλο-
κινδυνος ἀπέναντι τῶν ζώων, ἃ
ἐθήρευε. — καὶ ἄρκιον] τοῦτο ἐπι-
φέρεται ὡς παράδειγμα, ὅτι ἦτο
φιλοκινδυνότατος. — ἐπιφερομέ-
νην] φερομένην, ὁρμῶσαν ἐπ' αὐ-

ἔτρεσεν, ἀλλὰ συμπεσὼν κατεσπάσθη ἀπὸ τοῦ ἵππου, καὶ τὰ μὲν ἔπαθεν, ὧν καὶ τὰς ὤτειλάς εἶχε, τέλος δὲ κατέκτανε, καὶ τὸν πρῶτον μέντοι βοηθῆσαντα πολλοῖς μακαριστὸν ἐποίησεν. Ἐπει δὲ κατελέμφθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς σατράπης Λυδίας τε καὶ Φρυγίας τῆς μεγάλης καὶ Καππαδοκίας, καὶ στρατηγὸς δὲ πάντων ἀπεδείχθη οἷς καθήκει εἰς Καστωλοῦ πεδίον ἀθροίζεσθαι, πρῶτον μὲν ἐπέδειξεν αὐτὸν ὅτι περὶ πλείστου ποιοῖτο, εἴ τῳ σπείσασαιτο καὶ εἴ τῳ σύνθοιτο καὶ εἴ τῳ ὑπόσχοιτό τι, μηδὲν ψεύδεσθαι. Καὶ γὰρ οὖν

τόν.—οὐκ ἔτρεσεν] τρέω, ἐξ οὗ τρέμων, (τρέμος) εὐχρηστον μόνον κατ' ἀρίστον = δὲν ἐφοβήθη. —**ὄνυ-πεσῶν**] τροπικὴ μεταβολή] συμπλακεῖς αὐτῆ. —**κατεσπάσθη**] ἐτραβήθη ἀπ' αὐτὴν κάτω ἀπὸ τοῦ ἵππου. —**καὶ τὰ μὲν**] καὶ ἐν μέρει μὲν. —**ἔπαθεν**] ἐπληγήθη ὑπὸ τῆς ἄρκτου. —**ὧν**] ὧν ἔπαθε. —**καὶ τὰς ὤτειλάς** καὶ τὰς οὐλάς. οὐλή λέγεται σημεῖον πληγῆς ἰατροθεΐσης. —**τέλος δὲ** ἀπόδοσις τοῦ τὰ μὲν ἔπαθεν' ἀλλ' ἐπὶ τέλους. —**κατέκτανε**] β' ἀρκ. τοῦ κατακκάνω. τὴν ἐφόνευσε. —**καὶ τὸν πρῶτον μέντοι**] ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνοι, ὅστις πρῶτος ἔτρεξεν εἰς βοήθειάν του. —**μακαριστόν**] ταῦτο τῷ ἐν κεφ. ζ'. 4 ἠλωτόν, ἕνεκα τῶν δώρων, τὰ ὅποια τῷ ἔδωκεν.

§ 7. **ἐπεὶ δὲ κατελέμφθη** ὁ δὲ μεταβατικὸς ἔννοιας, ὅτε δὲ ἐπέμφθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς πρὸς τὰ κάτω (πρὸς τὴν παραλίαν), ἀντιθέτως τῷ ἐν κεφ. β' 1 ἄνω. — **καὶ στρατηγὸς δὲ** ὁ δὲ ἐπίδοτικός, οὐ μόνον σατράπης (ιδ. α' 2). ἀλλὰ καὶ στρατηγός. —**οἷς καθήκει**] οἷς καθήκον, ὡρισμένον ἐστὶ. — **Καστωλοῦ**] Καστωλός, Λυδίας πόλις, ἐξ ἧς ὄνομαζέτο καὶ ἡ πρὸ αὐτῆς πεδιάς, ὅπου ὄφειλον ν' ἀθροίζωνται πρὸς ἐπιθεώρησιν οἱ ἐκ τῶν νομῶν Λυδίας καὶ Φρυγίας τῆς μεγάλης

καὶ Καππαδοκίας στρατιῶται, ὧν στρατηγός εἶχεν ὄρισθῆ. ὁ Κύβρος ὡς βασιλόπαις εἶχε καὶ πολιτικὴν ἀρχὴν (σατραπεύειν) καὶ στρατιωτικὴν (στρατηγείαν). — **πρῶτον μὲν**] ὁ μὲν δὲν ἔχει ἀπόδοσιν. — **ἐπέδειξεν**] ἐξηγητέον ἀπλῶς ἔδειξεν' κατὰ τὸ ἀρχὴ ἄνδρα δείκνυσαι. — ἄλλην ἔννοια ἔχει τὸ ἐπιδείκνυμι (ἔθεν καὶ ἐπιδείξει). πρῶτ. κεφ. β' 14. — **ὅτι περὶ πλ. ποιοῖτο**] περὶ πολλοῦ ποιοῦμι, περὶ πλείστου ποιοῦμι, περὶ παντός ποιοῦμι (§ 16 καὶ βιβλ. Β'. δ' 3), εἰσι φράσεις συνήθεις τοῖς Ἕλλησι, σημαίνουσαι πολλοῦ ἢ πλείστου λόγου ἄξιον θεωρῶ, ὑπὲρ πᾶν ἄλλο προτιμῶ. — **εἴ τῳ**] ὅρα τὴν ἐπανάληψιν τῆς ἀρίστου ἄντων. τῳ (τίνι) καὶ τῆς εὐκτικῆς. ἡ δ' ἔννοια ἂν τοῦτον μὲ τινα (ἐχθρὸν ἔννοεῖται) ἔκαμνε σπονδάς, καὶ ἂν μὲ τινα (ἰδιωτικῶς) ἐσυνθηκολόγει, καὶ ἂν εἰς τινα ὑπέσχετό τι, μηδ' αὖτως νὰ ψεύδεται, νὰ μὴ γῶν ἀπατήσῃ. — **περὶ τῶν ἀρετῶν ἀρχόντων, μηδαμῶς νὰ ψεύδωνται ἢς δυστυχῶς ὀλίγοι τῶν καθ' ἡμᾶς ἀρχόντων** εὐμοιροῦσιν, διπλωματίαν θεωροῦντες μὲ ποικίλας φράσεις καὶ προφάσεις νὰ διαβουκολοῦν ἐπὶ μῆρας τοὺς χρεῖαν αὐτῶν ἔχοντας.

§ 8. **καὶ γὰρ οὖν** καὶ διὰ τοῦτο λοιπόν, διότι τοιοῦτον χρεα-

ἐπίστευον μὲν αὐτῶν αἱ πόλεις ἐπιτροπόμεναι, ἐπίστευον δ' οἱ ἄνδρες· καὶ εἴ τις πολέμιος ἐγένετο, σπείσασθαι μὴδὲν ἂν παρὰ τὰς σπονδὰς παθεῖν. Τοιγαροῦν ἐπεὶ Τισσαφέρους ἐπολέμησε, 9 πᾶσαι αἱ πόλεις ἐκούσαι Κῦρον εἴλοντο ἀπὸ Τισσαφέρους πλὴν Μιλησίων· οὗτοι δὲ οὐκ ἤθελε τοὺς φεύγοντας προέσθαι ἐφοβοῦντο αὐτόν. Καὶ γὰρ ἔργῳ ἐπεδείκνυτο καὶ ἔλεγε οὐκ ἂν 10 ποτε πρόοιτο, ἐπεὶ ἅπαξ φίλος αὐτοῖς ἐγένετο, οὐδ' εἴ τι μὲν μείους γένοιτο, εἴ τι δὲ κάκιον πράξειαν. Φανερός δ' ἦν καὶ εἴ τις τι ἀγαθὸν 11 ἢ κακὸν ποιήσειεν αὐτόν νικᾶν πειρώμενος· καὶ εὐχὴν δὲ τινεσ ἀυτοῦ ἐξέφερον ὡς εὐχοίτο τοσοῦτον χρόνον ζῆν ἕστε νικᾶν καὶ τοὺς

κτῆρα εἶχεν.—**ἐπίστευον μὲν-ἐπίστευον δὲ**] ἰδ. τὴν ἐν κεφ. γ' 16 σημ. ἐπίστευον=τῶ εἶχον ἐμπιστοσύνην.—**ἐπιτροπόμεναι**] τιθέμεναι ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτοῦ.—**σπείσασθαι μὴδὲν ἂν παθεῖν**] γενεὴ ἀπόλ. χρονική. ἀφοῦ ἔκαμιν ὁ Κ. σπονδὰς.—**ἐπίστευον-παθεῖν**] ἦτο πεπεισμένος ὅτι τίποτε δὲν ἤθελε πάθει κατὰ παράβασιν τῶν σπονδῶν, (τῶν συνθηκῶν ἅς μετὰ Κύρου εἶχε κάμει).

§ 9. **τοιγαροῦν**] διὰ τοῦτο λοιπόν.—**πᾶσαι αἱ πόλεις**] αἱ Ἰωνικαί. αἱ ὅποσαι ὑπήγοντο πρότερον ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ Τισσαφέρους (κεφ. α' β. 7).—**ἐκούσαι-εἴλοντο**] ἐκούσως προετίμησαν τὴν ἐξουσίαν τοῦ Κύρου (Κῦρον).—**πλὴν Μιλησίων**] ἐνταῦθα τὸ πλὴν ἔχει τὴν συνήθη σύνταξιν, ὡς καὶ ἐν γ' β. (πρόβλ. κεφ. β' 1 καὶ σημ.).—**οὗτοι δὲ ἐφοβοῦντο αὐτόν**] προτάσσεται ἡ αἰτία τοῦ φόβου.—**ὅτι οὐκ ἠθέλε προέσθαι**] ὅτι δὲν ἤθελε ν' ἀφήσῃ τοὺς φυγάδας.—ἐν κεφ. α' ὅμως (§ 7) ἄλλον λόγον ἐκφέρει τῆς ἐξαιρέσεως τῶν Μιλησίων (ὅτι ὑπὸ Τισσαφέρους ἐκαλύθησαν).

§ 40. **καὶ γὰρ**] τὸν καὶ συναπτεῖον τῶ ἔργῳ· τοῦτο ἐπιφέρειται ὡς ἀνάπτυξις τοῦ ὅτι οὐκ ἠθέλε προέ-

σθαι τοὺς φεύγοντας. διότι, λέγει, ὁ Κύρος καὶ μὲ ἔργῳ (μὲ ὅσα ἐποιήτεν) ἐπεδείκνυε, καὶ ἔλεγε (καὶ διὰ λόγου ἐκήρυττεν), ὅτι ποτὲ δὲν ἤθελεν ἀφήσει τοὺς φυγάδας (οὐκ ἂν ποτε πρόοιτο), ἀφοῦ ἅπαξ φίλος μὲ αὐτοὺς ἔγεινεν (ἐπεὶ ἅπαξ φίλος αὐτοῖς ἐγένετο), οὔτε εἰάν τι γόν εἴ μὲν ὀλιγώτεροι τὸν ἀριθμὸν ἐγένοντο (οὐδ' εἴ τι μείους γένοιτο), εἴ τι δὲ μᾶλλον ἐδυστύχουν (εἴ τι δὲ κάκιον πράξειαν).—**μείους**] συγκριτικὸν τοῦ ὀλίγοι. ἐννοεῖται ἢ πρόσθεν.—**κάκιον πράξειαν**] κακῶς πράττω=δυστυχῶ. εἴ τι κάκιον πράττω=εἰμὶ εἴ τι δυστυχέστερος.

§ 11. **φανερὸς δ' ἦν-πειρώμενος**] φανερός ἦν=ἐφαίνετο. τὸ φαίνεσθαι μετὰ μετοχῆς ἐκφράζει ἐννοίαν θετικὴν, φανεράν τοῖς πᾶσι=δηλὸν εἶναι. ἢ δ' ἐννοεῖται ἦτο δ' ὀλοφανερον. ὅτι ὁ Κύρος, καὶ ἂν τις τῶ ἔκαμιν ἀγαθὸν τι ἢ κακὸν τι, προσεπάθει· νὰ τὸν ὑπερβῆ (νικᾶν) ἀποδοῦς μείζον ἀγαθὸν ἢ μείζον κακόν.—**καὶ εὐχὴν δὲ**] ἀλλ' ἀκόμη καὶ εὐχὴν του.—**ὡς εὐχοίτο**] ὅτι τάχα ἠύχετο.—**ἕσπε**] ἐφ' ὅσον χρόνον.—**νικᾶν**] ἤθελεν ὑπερισχύσει, ἤθελεν ὑπερτερήσει καὶ τοὺς εὐποιούντας (ἐννοητέον εὐποιῶν αὐ-

- 12 εὐ καὶ τοὺς κακῶς ποιῶντας ἀλεξόμενος. Καὶ γὰρ οὖν πλείστοι
 δὴ αὐτῶ ἐνὶ γε ἀνδρῶ τῶν ἐφ' ἡμῶν ἐπεθέμεσαν καὶ χροήματα καὶ
 13 πόλεις καὶ τὰ ἑαυτῶν σώματα προέσθαι. Οὐ μὲν δὴ οὐδὲ τοῦτ' ἄν
 τις εἴποι ὡς τοὺς κακούργους καὶ ἀδίκους εἶα καταγελαῖν, ἀλλ'
 ἀφειδέστατα πάντων ἐτιμωρεῖτο. Πολλάκις δ' ἦν ἰδεῖν παρὰ τὰς
 στειβομένας ὁδοὺς καὶ ποδῶν καὶ χειρῶν καὶ ὀφθαλμῶν στερουμέ-
 νους ἀνθρώπους, ὥστ' ἐν τῇ Κύρον ἀρχῇ ἐγένετο καὶ Ἑλλημι καὶ
 βαρβάρῳ μηδὲν ἀδικοῦντι ἀδεῶς πορεύεσθαι ὅποι τις ἠθέλειν, ἔχοντι
 14 ὅ,τι προχωροῖη. Τοὺς γε μέντοι ἀγαθοὺς εἰς πόλεμον ὁμολόγητο

τοὺς), καὶ τοὺς κακῶς ποιῶντας.—**ἀλεξόμενος**] ἀποκρούων. περὶ τοῦ
 αἰέξομαι. ἰδ. γ' 6 σήμ.

§ 12. **καὶ γὰρ οὖν**] καὶ διὰ
 τοῦτο λοιπόν.—**ἐνὶ γε ἀνδρῶ**] εἰς
 ἓνα μόνον ἄνθρωπον. = εἰς αὐτὸν μόνον.
 —**τῶν ἐφ' ἡμῶν**] τῶν γενομένων
 ἐφ' ἡμῶν (τῶν συγγενῶν ἡμῶν ἀν-
 δρῶν).—**προέσθαι**] ν' ἀφήσουν, ἤ-
 γουον νὰ ἐμπιστευθῶνται αὐτῶ καὶ
 τὰ ἑαυτῶν σώματα (καὶ τὴν ζωὴν
 των), διότι οὐδεὶς εἰς οὐδένα ἀφήνε·
 τὰ ἑαυτοῦ, μὴ ἔχων αὐτῶ ἐμπι-
 στοσύνην.

§ 13. **οὐ μὲν δὴ οὐδὲ τοῦτ'**]
 βεβαίως ὁμως οὐδὲ τοῦτο ἡδύνατό
 τις νὰ εἴπῃ.—**ὡς**] ὅτι τάχα.—**κα-
 ταγελαῖν**] αὐτοῦ ἐνοεῖται. οἱ κα-
 κούργοι καταγελαῖσι τοὺς μὴ ἰκανοὺς
 νὰ τοὺς ἀνακαλύπτωσιν, ἀλλ' ἀντ'
 αὐτῶν τιμωροῦντας ἄλλους ἀθώους·
 ἧ καὶ ὅταν ἀνακαλυπτόμενοι κατορ-
 θώσωσιν δι' ἀπατηλῶν μέσων νὰ
 ὑπεκφεύγωσι τὴν τιμωρίαν· δι' αὐ-
 τὸ ἐπιφέρειται ἀμέσως, ἀλλ' ἀφειδ.
 ἐτιμωρεῖτο. — **πολλάκις δ' ἦν**]
 εἶναι ὡ ἐπεξήγηται τοῦ ἀφειδέστατα
 (ἀπηνέσστατα) ἐτιμωρεῖτο. — **ἦν ἰ-
 δεῖν**] πρὸ βλ. ε' 8. 9 καὶ β' γ' η' ἦν
 καταμαθεῖν.—**στειβόμενας**] (στοῖ-
 βος), στειβόμενα λέγονται αἱ ὑπὸ
 πολλῶν πατούμενα, αἱ δι' ὧν πο-

λὸς λάος διέρχεται. — **στερουμέ-
 νους**] συνεπεία βασάνων ὑπὸ τῶν
 Ἀρχῶν. ἐξέθετον δὲ τοὺς τοιοῦτους
 εἰς ὁρόμους περαστικούς πρὸς παρα-
 δειγματισμὸν τῶν ἄλλων.—**τοιαῦ-
 ται ὁμότητες βεβαίως οὐδόλως συν-
 τελοῦσι πρὸς ἕπαινον τοῦ Κύρου,
 ἀλλ' ὅταν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν, ὅτι
 παρὰ τοῖς Πέρσαις συνηθέσταται
 ἦσαν τοιαῦται ποιναί, ὡς καὶ ἐκ-
 κοπαὶ ὧτων καὶ ρινῶν (ὡς ἐλαφρό-
 τεραὶ δῆθεν) καὶ ἄλλοι ἀκρωτηρια-
 σμοί, καὶ ὅτι ὁ Κύρος παιδιόθεν
 συνηθισμένος ἦν τοιαύτας ποινὰς νὰ
 βλέπῃ, νόμῳ ἐπιβαλλομένας, φυσι-
 κώτατον ἦτο καὶ αὐτὸς ταῖς αὐταῖς
 ποιναῖς νὰ τιμωρῇ τοὺς κακούργους
 νόμῳ τῆς πολιτείας ἐπόμενος.—**ἐ-
 γένετο**] συνέβη, κατορθώθη. —
ἔχοντι ὅ,τι προχωροῖη] ἔχων
 μεθ' ἑαυτοῦ ὅ,τι τῶ ἦτο χρῆσιμον.
 οὕτω ἐρμηνεύει ὁ Heineken τὸ προ-
 χωροῖη, ἐπιπροστίθησι· δέ· διὰ τού-
 του ὁ Xen. ἐνοεῖ ὅτι πᾶς μὴ ἀδι-
 κῶν τινα, εἴτε Ἑλλημι ἦτο εἴτε
 βάρβαρος, ἡδύνατο μετὰ τῶν ἀπο-
 σκευῶν αὐτοῦ νὰ ὑπάγῃ ἀφόβως (ἐν
 πάσῃ ἀσφαλείᾳ) ὅπου ἠθέλειν.**

§ 14. **τοῖς ἀγαθοῖς**] τοὺς ἀν-
 δρείους εἰς τὰ πολυμικά.—**ὁμολό-
 γητο**] ἀπρόσωπον, ἦτο πανθομο-

διαφερόντως τιμᾶν. Καὶ πρῶτον μὲν ἦν αὐτῷ πόλεμος πρὸς Πισίδας καὶ Μυσούς· στρατευόμενος οὖν καὶ αὐτὸς εἰς ταύτας τὰς χώρας οὓς ἐώρα ἐθέλοντας κινδυνεύειν, τούτους καὶ ἄρχοντας ἐποίησε ἢς κατεστρέφετο χώρας, ἔπειτα δὲ καὶ ἄλλοις δόρυς ἐτίμα· ὥστε φαίνεσθαι τοὺς μὲν ἀγαθοὺς εὐδαιμονεστάτους, τοὺς δὲ κακοὺς δούλους τούτων ἀξιῶν εἶναι. Τοιγαροῦν πολλὴ ἦν ἀφθονία τῶν ἐθέλοντων κινδυνεύειν, ὅπου τις οἴοιτο Κῦρον αἰσθήσεσθαι. Εἷς γε μὴν δικαιοσύνην εἰ τις αὐτῷ φανερὸς γένοιτο ἐπιδείκνυσθαι βουλόμενος, περὶ παντός ἐποιεῖτο τούτους πλουσιωτέρους ποιεῖν τῶν ἐκ τοῦ ἀδίκου φιλοκερδούτων. Καὶ γὰρ οὖν ἄλλα τε πολλὰ δικαίως αὐτῷ διεχειρίζετο καὶ στρατεύματι ἀληθινῶν ἐχρήσατο. Καὶ γὰρ στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ οὐ χρημάτων ἕνεκα πρὸς ἐκείνον ἐπλευσαν, ἀλλ' ἐπεὶ ἔγνωσαν κερδαλεώτερον εἶναι Κύρου

λογοῦμενον. — **διαφ. τιμᾶν**] ὅτι τοὺς ἐτίμα ἐξόχως, καθ' ὑπερβολήν. — **ἦν αὐτῷ**] = εἶχε (πόλεμον). — **ἐθέλοντας**] ὅτι ἦσαν πρόθυμοι νὰ κινδυνεύωσιν. — **ἢς**] καθ' ἑλξιν = τῆς χώρας, ἣν κατεστρέφετο (ὑπεδούλωνεν).

§ 15. **ὥστε φαίνεσθαι ἀξιῶν**] ὥστε ἦτο ὀλοφάνηρον, ὅτι ἤξιου, ἔκρινε δίκαιον (ιδ. § 11 σημ.). — **τοὺς δὲ κακοὺς**] οἱ δὲ δειλοί. — **ιδ.** τὴν ἐν κεφ. γ'. 18 περὶ τοῦ κακίους σημ. — **τοιγαροῦν**] διὰ τοῦτο λοιπόν. — **ἦν**] ἐννοεῖται ὁστ. κτητ. αὐτῷ = εἶχε. — **αἰσθήσεσθαι**] μέσος μέλλων τοῦ αἰσθάνομαι· ὅτι ἤθελε μάθει ὁ Κύρος (ὅτι ἐκινδύνευσεν).

§ 16. **εἷς γε μὴν δικαιοσύνην**] προσετίμα ὡς πρὸς τὴν δικαιοσύνην. — **φανερός γένοιτο**] κτλ. τῷ ἐγένετο γνωστός ὅτι ἤθελε (βουλόμενος). — **ἐπιδείκνυσθαι**] νὰ κάμῃ ἐπιδείξειν, νὰ δεῖξῃ δι' ἔργων ὅτι ἐστὶ δίκαιος. — **περὶ παντός ἐποιεῖτο**] προετίμα ὑπὲρ πάν ἄλλο (ιδ. τὴν ἀνωτέρω § 7 σημ.). —

τούτους] ἔτρεψε τὸν λόγον ἐκ τοῦ ἐνίκου (εἶ τις) εἰς πληθυντικὸν ἐπὶ τὸ γενικώτερον. (πρόβλ. α' 5 ὅς τις ἀφικνεῖτο, πάντας. — **ἐκ τοῦ ἀδίκου**] = δι' ἀδικίας. — περὶ δικαιοσύνης πολλὰ ἐγράφησαν ἐσχάτως, ἀλλ' οὐδαμῶς εἶδομεν νὰ γένη μνεία οὔτε τοῦ χρόνου ἐκείνου ἀποφθέματος, ἐν δὲ δικαιοσύνην **δύλλυβδον ἐστὶ πάσα ἀρετή** ἀποφθέματος ἐκφραστικώτατον, οὔτε διὰ πρὸ τοῦ γραπτῷ νόμου παρ' ἡμᾶς μία μόνη ἐξοικεῖτο ἀρετὴ, ἡ δικαιοσύνη, δι' ἧς ἐκυβερνῶντο ἔθνη καὶ λαοί· ἐν δὲ τῇ Γραφῇ πάντες ἀνεξαιρέτως οἱ Θεοφ. εὐαρεστήσαντες, ἀπὸ Ἀδάμ μέχρι Μωϋσέως, ἐν κοινῷ ὀνόματι **δίκαιοι** καλοῦνται.

§ 17. **διεχειρίζετο**] παθητικόν. ἐξετελεῖτο, οὐ ποιητικόν αἴτιον εἶναι αὐτῷ (= ὑπ' αὐτοῦ). — **ἀληθινῶν**] = πραγματικῶν, οὐχὶ ὀνόματι μόνον. — **κερδαλεώτερον**] πλέον ἐπικερδές, κέρδος μεγαλύτερον τῆς κατὰ μῆνα ἀμοιβῆς (ἢ τὸ κατὰ μῆνα κέρδος). — **πειθαρχεῖν**] ὑπέκειν, ὑπακούειν τῇ ἀρχῇ τοῦ Κύρου.

- 18 καλῶς πειθαρχεῖν ἢ τὸ κατὰ μῆνα κέρδος. Ἐπὶ μὲν εἰ τις γέ τι αὐτῷ προστάξαντι καλῶς ὑπηρετήσῃεν, οὐδενὶ πώποτε ἀχάριστον εἶασε τὴν προθυμίαν. Τοιγαροῦν κράτιστοι δὴ ὑπηρεταὶ παντὸς ἔργου Κύρω ἐλέχθησαν γενέσθαι. Εἰ δέ τινα ὁρῶντι δεινὸν ὄντα οἰκονόμον ἐκ τῶν δικαίων καὶ κατασκευάζοντά τε ἧς ἄροχοι χώρας καὶ προσόδους ποιοῦντα, οὐδένα πώποτε ἀφείλετο, ἀλλ' αἰεὶ πλείω προσεδίδον ὥστε καὶ ἡδέως ἐπόνουν καὶ θαρραλέως ἐπιώντο καὶ ἅ ἐπέπατό τις ἥμισυ Κύρον ἔκρουπεν· οὐ γὰρ φθονῶν τοῖς φανεροῦς πλουτοῦσιν ἐφαίνετο, ἀλλὰ πειρώμενος χρῆσθαι τοῖς τῶν ἀποκρουπτομένων χρήμασιν. Φίλους γε μὴν ὄσους ποιήσασαι καὶ εὖνους γνοιῆ ὄντας καὶ ἱκανοὺς κρίνειε συνεργοὺς εἶναι ὅτι τυγχάνοι βουλόμενος κατεργάζεσθαι, ὁμολογεῖται πρὸς πάντων κράτιστος δὴ γενέσθαι θεραπεύειν. Καὶ γὰρ αὐτὸ τοῦτο οὐλερ αὐτὸς ἕνεκα φίλων ἄετο δεῖσθαι, ὡς συνεργοὺς ἔχει, καὶ αὐτὸς ἐλειοῦτο συνεργὸς τοῖς φίλοις κράτιστος εἶναι τούτου ὅτιν ἕκαστον αἰσθάνοιτο

§ 18. καλῶς ὑπηρετήσῃεν] εἰς τὴν παρ' ἡμῶν σημασίαν ἤθελεν ὑπηρετήσῃ καλῶς.—οὐδενὶ] ἀντὶ οὐδενός.—ἀχάριστον] ἄνευ ἀμοιβῆς. ἀχάριστος δ' ἐνεργητικῶς ὁ μὴ γινώσκων χάριν, ὁ ἀγνώμων.—ἐλέχθησαν γενέσθαι] ἀντὶ τοῦ ἀπροσώπου ἐλέχθη (ὅτι ὑπῆρχαν).

§ 19. κατασκευάζοντα] κατασκευάζω σημαίνει ἰδίως ἀνεγείρω κτίρια, οἰκοδομάς. πρβλ. Θουκυδ. Α'. 40 κατασκευαῖς πολυτελεῖσι καὶ Β'. 38. ὅποιον ἔβλεπεν, ὅτι εἰς τὴν χώραν, ἣν ἐξουσίαζεν, ἀνήγειρεν οἰκοδομάς καὶ ἐκ τούτων ἔκαμινεν εἰσοδήματα (προσόδους). — ἀφείλετο] ἀντικείμεν. ἐννοεῖται τὰς προσόδους ἀφαιροῦμαι τινά τι. πρβλ. γ' 4.—προσεδίδον] πλείονας προσόδους παρεῖχεν αὐτῷ.—ἐπόνουν] ἐπρόσυν] ἔτρεψεν τὸν λόγον ἐκ τοῦ ἐνίκου (εἰ τινα) εἰς πληθυντικόν. πρβλ. α'. 5.—ἐπέπατο] ποιητικόν=ἐκέκχητο. πρβλ. Γ'. γ'. 18. Σ'. α'. 12. Ζ'. Σ'. 41.—οὐ ὄθο-

νῶν ἐφαίνετο] φανεσθαί μετὰ μετοχῆς (ἴδ. § 11)=δὲν ἐφθόνηι ὀλοφάνερα.—τοῖς φανεροῦς πλουτοῦσιν] τοὺς ἔχοντας φανερὰ τὰ μέσα, δι' ὧν ἐπλούτουν.—κρηθῆσθαι] νὰ λάβῃ πρὸς χρῆσιν αὐτοῦ.—τῶν ἀποκρουπτομένων] ἀντιθέτως τῶ τοῖς φανεροῦς πλουτοῦσιν =τῶν ἀπὸ κρυφίων, ἀδήλων μέσων πλουτούντων.

§ 20. ποιήσασαι-γνοιῆ-κρίνειε-τυγχάνοι] εὐκτικαὶ πρὸς δῆλωσιν τοῦ ἐκάστοτε, εἰς πᾶσαν δεδομένην περίστασιν γινόμενου.—κρίνειε δινεργοῦς] καὶ ἔκρινεν ὅτι ἦσαν ἄξιοι συμπράκτορες, βοηθοί.—ὄ.τι] εἰς τοῦτο, ὃ αὐτὸς τυγχάνοι βουλόμενος κατεργάζεσθαι. ὅ,τι αὐτὸς τυχὸν ἐπεθύμει· νὰ τὸ κάμῃ.—ὁμολογεῖται] προσωπικόν. διὸ καὶ καὶ κράτιστος κατ' ὀνομαστικὴν.—θεραπεύειν] προσδιορισμὸς τοῦ κράτιστος, εἰς τὸ θεραπεύειν (περιποιεῖσθαι αὐτούς).

§ 21. καὶ γὰρ αὐτὸ τοῦτο

ἐπιθυμοῦντα. Λῶρα δὲ πλεῖστα μὲν, οἶμαι, εἰς γ' ἀνὴρ ἐλάμβανε²² πολλά· ταῦτα δὲ πάντων δὴ μάλιστα τοῖς φίλοις διεδίδου, πρὸς τοὺς τρόπους ἐκάστου σκοπῶν καὶ ὅτου μάλιστα ὁρῶν ἕκαστον δεόμενον. Καὶ ὅσα τῶ σώματι αὐτοῦ κόσμον πέμποι τις ἢ ὡς εἰς πόλε-²³μον ἢ ὡς εἰς καλλωπισμὸν, καὶ περὶ τούτων λέγειν αὐτὸν ἔφασαν ὅτι τὸ μὲν ἑαυτοῦ σῶμα οὐκ ἂν δύναίτο τούτοις πᾶσι κοσμηθῆναι, φίλους δὲ καλῶς κεκοσμημένους μέγιστον κόσμον ἀνδρὶ νομίζοι. Καὶ τὸ μὲν τὰ μεγάλα νικᾶν τοὺς φίλους εὖ ποιοῦντα οὐδὲν θαυ-²⁴μασίον, ἐπειδὴ γε καὶ δυνατότερος ἦν· τὸ δὲ τῇ ἐπιμελείᾳ περιεῖ-
ναι τῶν φίλων καὶ τῶ προθυμεῖσθαι χαρίζεσθαι, ταῦτα ἔμοιγε

—ἐπιθυμοῦντα] καὶ διότι ἡ σύνταξις αὐτὸ τοῖτο οὐκ ἔνεκα αὐτὸς ὡς το δεῖσθαι φίλων, ὡς ἔχοι (αὐτοῦς) συνεργούς, τοῦτου ἔνεκα καὶ αὐτὸς ἐπειράτο εἶναι κράτιστος συνεργὸς τοῖς φίλοις, ὅτου ἐπιθυμοῦντα ἕκαστον αἰσθάνοιτο ἢ δ' ἔννοια· ἴσα ἴσα δὲ αὐτό, δι' ὃ ἑαυτὸν ἐνόμιζεν ὅτι εἶχεν ἀνάγκη φίλων, διὰ τὰ τοὺς ἔχει βοηθοῦς, διὰ τοῦτο (= διὰ τὸν αὐτὸν λόγον) καὶ αὐτὸς προσεπάθει νὰ εἶναι εἰς τοὺς φίλους του καλύτεριστος συνεργὸς εἰς ὅ,τι περὶ τῆς ἕκαστου ὅτι ἐπεθύμει νὰ κάμῃ.

§ 22. οἶμαι] κεῖται ἐν παρενθέσει, ὡς λόγος αὐθόπαρκτος. — εἰς γ' ἀνὴρ ἐλάμβ.] πρὸ βλ. ἀνωτέρω § 12 = μόνος αὐτὸς ἐλάμβανε. — διὰ πολλὰ] αἰτία. — διεδίδου] διένειμεν. — πρὸς τοὺς τρόπους σκοπῶν] παρρητηρῶν τοὺς τρόπους, ἤτοι σύμφωνα πρὸς τοὺς τρόπους (πρὸς τὸν χαρακτῆρα) ἐκάστου. — καὶ ὅτου ὁρῶν] ἔστρεψε τὴν σύνταξιν ἐκ συνεπτυγμένης (σκοπῶν) εἰς ἀναγελυμένην, ὁρῶν (ὁρῶν), ἵνα ἐκφράσῃ τὸ ἐκάστοτε, ὅπως διὰ τῆς μετοχῆς (ὁρῶν) δὲν θὰ ἐδιηλοῦτο. ἢ δ' ἔννοια ἀπλουστάτη θὰ ἦτο, εἰ ἔλεγε· τοὺς τρόπους καὶ τὰς ἀνάγκας ἐκάστου σκοπῶν (ἢ ὁρῶν), διότι καὶ

μετὰ τὴν ὡς ἀνωθι μεταβολὴν ἡ ἔννοια εἶναι ἡ αὐτή.

§ 23. κόσμον] κόσμον κατηγορούμενον τοῦ ὅσα.—πέμποι τις] ἔστειλλέ τις, πάλιν κατ' εὐτικὴν πρὸς δήλωσιν τοῦ ἐκάστοτε. — ὡς εἰς πόλεμον κτλ.] ὡς κόσμος εἰς πόλεμον εἶναι ἀσπίς, δόρυ, ζιφος κλπ. εἰς καλλωπισμὸν δὲ σῶματός εἶναι ψέλια, στρεπτοὶ καὶ περσικὴ στολή. — ἀνδοῖ] = εἰς πάντα ἀνδρα, γνωστόν τὸ τῆς γυναικὸς τοῦ Φωκίονος· ἐμοὶ δὲ κόσμος ἐστὶν ἡ τοῦ ἀνδρός ἀρετὴ. — νομίζοι] ἐννοεῖται εἶναι, ἢ δ' ἔννοια· ἐφρονεῖ ὅτι φίλοι καλῶς ἐστολισμένοι εἰσὶ κόσμος εἰς πάντα ἀνδρα.

§ 24. τὰ μεγάλα] τὸ μεγάλα συναπτέον τῶ εὖ ποιοῦντα. τὸ μὲν νὰ ὑπερτερῇ τοὺς φίλους του μεγάλα εὖ ποιοῦν αὐτοὺς (κἀμνων πρὸς αὐτοὺς μεγάλας εὐεργεσίας). οὐδέ-
λως εἶναι θαυμαστόν. ἔπεται δὲ ἡ αἰτιολογία. πρὸ βλ. τούτοις τὰ ἐν ΚΠ. Η'. ε'. 13.—τὸ δὲ - περιεῖναι] ἀλλὰ τὸ νὰ ὑπερτερῇ τοὺς φίλους κατὰ τὴν περὶ αὐτῶν ἔννοιαν (τῇ ἐπιμελείᾳ) καὶ κατὰ τὴν ἐνδείξιν προθυμίας (καὶ τῶ προθυμεῖσθαι· (πρὸ βλ. κεφ. γ'. 13). (ὥστε χαρίζεσθαι), ταῦτα=τοῦτο).—ἔμοιγε]

- 25 μᾶλλον δοκεῖ ἀγαστὰ εἶναι. Κῦρος γὰρ ἔπεμπε βίκους οἶνον ἡμ-
 δεῖς πολλάκις ὁπότε πάνυ ἠδὸν λάβοι, λέγων ὅτι οὕτω δὴ πολλοῦ
 χρόνον τοῦτον ἠδίονι οἶνῳ ἐπιτύχοι· τοῦτον οὖν σοὶ ἔπεμπε καὶ
 26 δεῖταί σοι τήμερον τοῦτον ἐκπιεῖν σὺν οἷς μάλιστα φιλεῖς. Πολλά-
 κισ δὲ χῆρας ἡμιβρώτους ἔπεμπε καὶ ἄρτων ἡμίσεια καὶ ἄλλα τοι-
 αῦτα, ἐπιλέγειν κελεύων τὸν φέροντα· «Τοῦτοισι ἤσθη Κῦρος· βού-
 27 λεται οὖν καὶ σὲ τοῦτον γεύσασθαι». Ὅσον δὲ χιλὸς σπάνιος πάνυ
 εἴη, αὐτὸς δ' ἐδύνατο παρασκευάσασθαι διὰ τὸ πολλοὺς ἔχειν ὑπη-
 ρέτας καὶ διὰ τὴν ἐπιμέλειαν, διαπέμπων ἐκέλευε τοὺς φίλους τοῖς
 τὰ ἑαντῶν σώματα ἄγουσιν ἵπποις ἐμβάλλειν τοῦτον τὸν χιλόν, ὥς
 28 μὴ πεινῶντες τοὺς ἑαντοῦ φίλους ἄγωσιν. Εἰ δὲ δὴ ποι πορεύοιτο
 καὶ πλείστοι μέλλοιεν ὄψεσθαι, προσκαλῶν τοὺς φίλους ἐσπουδαιο-
 λογεῖτο, ὥς δηλοῖη οὖς τιμῆ. Ὡς ἔρωγε ἐξ ὧν ἀκούω οὐδένα

εἰς ἐμέ τούλαχιστον.—**μᾶλλον ἀ-
 γαστὰ**] μᾶλλον ἄξια θαυμασμοῦ· ἀν-
 τιθέτως τῷ ἀνωτέρῳ οὐδὲν θαυμαστόν.

§ 25. **Κῦρος γὰρ**] ταῦτα καί-
 νεται ὡς ἐπέφηρσις τῶν ἐν τῇ προη-
 γουμένῃ §.—**ἔπευπε** κτλ.] ταῦτα
 βεβαίως εἶναι πολὺ μικροπρατῆ καὶ
 ἀνάξια λόγου, ἀλλ' ὁ Ξενοφῶν ἐπι-
 φέρει ταῦτα οὐχὶ ὡς ὑπόθεσιν ἐπί-
 κενου τοῦ Κύρου, ἀλλ' ὡς παράδειγμα
 τῆς περὶ τῶν φίλων μερίμνης καὶ
 τῆς πρὸς τὸ χαρίζεσθαι προθυμίας
 αὐτοῦ· διὸ καὶ εἶναι ἀξιοθαυμαστός·
 καθόσον, ὡς γινώσκωμεν, οἱ τρανοὶ
 σπανίως ἐνθυμοῦνται τοὺς μικροὺς.
 ὅθεν καὶ ἡ παροιμία· ὁ χροιάτος δὲν
 σλλογιεῖται τὸν πεινασμένον.—**βί-
 κους**] στάμνος με ὧτα (με λάβην).
 κατὰ τὸν Κ. Παπταμιχαλοπούλου καὶ
 σήμερον ἔτι ἐν Ἐπίδαυρῳ Λιμερῶ
 τὸ πῆλινον ἀγγεῖον λέγεται βίκα(ῆ).
 —**ἡμιδέεις**] ἑλλειπεῖς κατὰ τὸ ἡ-
 μισυ.—**ὁπότε λάβοι**] ὁσάκις ἐλάμ-
 βανεν.—**οὕτω δὴ**] ἕως τότε ἀκόμη.
 —**πολλοῦ χρόνου**] ἐκ πολλοῦ
 χρόνου.

§ 26. **ἡμιβρώτους**] μισοφαγο-
 μένους.—**ἐπιλέγειν**] ἢ ἐπὶ σημαί-

νει τὸ κατόπιν. ἀπὸ δώσῃ πρὸς οὗς
 πέμπονται νὰ εἴπῃ ὁ φέρων.—**ἡ-
 δὸν**] ἡγχαριστήθη.—**βούλεται
 οὖν**] ἐπιθυμεῖ λοιπόν.—**γεύσα-
 σθαι**] νὰ γευθῆς καὶ σὺ. (ὡς νὰ ἔ-
 λεγε καθ' ἡμᾶς· νὰ πάρῃς καὶ σὺ
 ἕνα μεζέ. τοῦτο δηλοῖ ἐνταῦθα τὸ
 γεύσασθαι).

§ 27. **παρασκευάσασθαι**] νὰ
 προηθεύηται.—**καὶ διὰ τὴν ἐ-
 πιμέλειαν**] καὶ διὰ τὸ μέλειν αὐτῷ
 περὶ τούτου = καὶ διότι ἐφρόντιζε.
 —**διαπέμπων**] τὸν χιλόν.—**ἐμ-
 βάλλειν**] νὰ τὸν ρίψουν ἐμπρὸς (εἰς
 τοὺς ἵππους).—ὡς **μὴ-ἄγωσι**] ὡς
 τελικόν· ἢ δ' ἔννοια κυρίως εἶναι·
 ὥστε νὰ μὴ ὧσι πεινασμένοι οἱ ἵπ-
 ποι, τοὺς ὁποίους ἵππευον οἱ φίλοι
 του· ὁ σκοπὸς τῆς ἀποστολῆς τοῦ
 χόρτου εἶναι νὰ μὴ πεινοῦν οἱ ἵπ-
 ποι τῶν φίλων του.

§ 28. **ὄψεσθαι**] πορευόμενον ἐν-
 νοεῖται· ἤθελον τὸν ἴδει πλείστοι· ἐνῶ
 ἐπορεύετο.—**ἐσπουδαιολογεῖτο**]
 διελέγετο περὶ σπουδαίων πραγμά-
 των.—ὡς **δηλοῖη**] ὡς τελικόν.
 δηλοῖη εὐκτικῆς ἀττικὸς ἐνεστῶς·
 διὰ νὰ ἔδειχγε.—**ἐξ ὧν ἀκούω**

κρίνω ὑπὸ πλείονων περιφίλῃσθαι οὔτε Ἑλλήνων οὔτε βαρβάρων. Τεκμήριον δὲ τοῦτου καὶ τόδε. Παρὰ μὲν γὰρ Κύρου δούλου ὄντος 29 οὐδεὶς ἀπήει πρὸς βασιλέα, πλὴν Ὀρόντας ἐπεχείρησεν καὶ οὗτος δὴ ὄν φέτο πιστὸν οἷ εἶναι ταχὺ αὐτὸν ἦρε Κύρου φίλτερον ἢ ἑαυτῶν παρὰ δὲ βασιλέως πολλοὶ πρὸς Κύρον ἀπῆλθον, ἐπειδὴ πολέμοι ἀλλήλοις ἐγένοντο, καὶ ο἗τοι μέντοι οἱ μάλιστα ὑπ' αὐτοῦ τιμώμενοι, νομίζοντες παρὰ Κύρου ὄντες ἀγαθοὶ ἀξιωτέρας ἂν τιμῆς τυγχάνειν ἢ παρὰ βασιλεῖ. Μέγα δὲ τεκμήριον καὶ τὸ ἐν τῇ τελευτῇ τοῦ βίου 30 αὐτῶ γενόμενον ὅτι καὶ αὐτὸς ἦν ἀγαθὸς καὶ κρίνειν ὀρθῶς ἐδύννατο τοὺς πιστοὺς καὶ εὔνους καὶ βεβαίους. Ἀποθνήσκοντος γὰρ 31 αὐτοῦ πάντες οἱ περὶ αὐτὸν φίλοι καὶ συντρόφεοι ἀπέθανον μαχόμενοι πλὴν Ἀσιαίων· οὗτος δὲ τεταγμένος ἐτύγγαεν ἐπὶ τῶ εὐωρύμφου τοῦ ἱππικοῦ ἄρχων· ὡς δ' ἦσθετο Κύρου πεπιωκότα, ἔφυγεν ἔχων καὶ τὸ στρατεύμα πᾶν οὗ ἡγεῖτο.

κεφ. Γ'. Διαγραφή τῶν ἐν τῷ στρατοπέδῳ Κύρου ὑπὸ τοῦ βασιλέως.

— Ἐπιστροφή τῶν Ἑλλήνων εἰς τὰς οὐκὴν μετὰ τὴν ἦταν τοῦ ἐχθροῦ.

Ἐνταῦθα δὴ Κύρου ἀποτίμνεται ἡ κεφαλὴ καὶ ἡ χεὶρ ἡ δεξιὰ. 4

ἀπ' ὅσα ἔγω ἀκούσει περὶ τοῦ Κύρου.
 § 29. **τεκμήριον**] ἀπόδειξις δὲ τοῦτου εἶναι καὶ τὸ ἐξῆς. — **γάρ]** ἀφηγηματικὸς. — **δούλου ὄντος]** ἐννοεῖται τοῦ βασιλέως. πρὸβλ. Βιβλ. Β'. ε'. 38 — **ἐπεχείρησε]** τοῦτο ποιεῖν, ἀπιέναι πρὸς βασιλέα. — **οἱ]** δοτικὴ τῆς τριτοπροσώπου ἀντωνυμίας = αὐτῶ (ἑαυτῶ). — **παρὰ δὲ βασιλέως]** τὸν δὲ ἐξηγητέον τὸν ἀντίον. — **καὶ ο἗τοι]** καὶ μάλιστα. ἰδ. κεφ. δ'. 12. — **οἱ μάλιστα]** οἱ ἐξῆχος τιμώμενοι. — **νομίζοντες]** αἰτιολογ. μετοχή. — **ἀξιωτέρας]** πλέον ἀρμοζούσης, πλέον ἀξίας αὐτῶν (τῆς ἀνδρείας τῶν) διότι προηγῆθη ἀγαθοὶ ὄντες = ὅταν ὦσιν ἀνδρείοι, (καθὼς καὶ εἰσίν).
 § 30. **μέγα δὲ τεκμήριον]** τοῦ ὅτι καὶ αὐτὸς ἦν ἀγαθὸς (ἀν-

δρείος). καὶ ἐδύννατο κρίνειν ὀρθῶς τοὺς πιστοὺς ἦν καὶ τόδε. — **βεβαίους]** σταθεροὺς.

§ 31. **ἀποθνήσκοντος]** ἐπεξηγησις τοῦ **τεκμήριον** ὅτι δηλαδὴ ἀποθνήσκοντος αὐτοῦ γεν. ἀπόλυτος χρονικὴ. — **οὗτος δὲ]** ἐννοεῖται οὐκ ἀπέθανεν. ἐπεται ἡ αἰτία. ἐτύγγαεν γὰρ τεταγμένος. — **τοῦ ἱππικοῦ ἄρχων]** = ἱππαρχος πρὸβλ. η'. 5 σημ. — **ὡς δ' ἦσθετο]** τὸ ὡς χρονικόν. ὅτε δ' ἔμαθεν ὅτι εἶχε πέσει ὁ Κύρος. — **ἔχων]** μεθ' ἑαυτοῦ = σὺν παντὶ τῷ στρατεύματι, τῷ βαρβαρικῶ. — **ἡγεῖτο]** ἦν ἀρχηγός.

§ 4. **ἐνταῦθα δὲ]** τότε δά. συνέχεια τῆς διηγήσεως, διακοπῆς διὰ τῆς βιογραφίας τοῦ Κύρου. — **ἡ χεὶρ ἡ δεξιὰ]** διότι δι' αὐτῆς ἐπλήρωσε τὸν βασιλέα. —

- 2 Βασιλεὺς δὲ διώκων εἰσπίπτει εἰς τὸ Κύρειον στρατόπεδον· καὶ οἱ μὲν μετ' Ἀρσίου οὐκέτι ἴστανται ἀλλὰ φεύγουσι διὰ τοῦ αὐτῶν στρατοπέδου εἰς τὸν σταθμὸν ἔνθεν ὄρητον· τέταρες δ' ἐλέγοντο παρασύγγαι εἶναι τῆς ὁδοῦ. Βασιλεὺς δὲ τὰ τε ἄλλα πολλὰ διαπαύσει καὶ τὴν Φωκαῖδα τὴν Κύρου παλλακίδα τὴν σοφὴν καὶ καλὴν λεγομένην εἶναι λαμβάνει. Ἡ δὲ Μιλησία ἡ νεωτέρα ληφθεῖσα ὑπὸ τῶν ἀμφὶ βασιλέα ἐκφεύγει γυμνὴ πρὸς τῶν Ἑλλήνων, οἳ ἔτυχον ἐν τοῖς σκευοφόροις ὄπλα ἔχοντες, καὶ ἀντιαχθέντες πολλοὺς μὲν τῶν διαπαζόντων ἀπέκτειναν, οἳ δὲ καὶ αὐτῶν ἀπέθανον· οὐ μὴν ἐφυγόν γε, ἀλλὰ καὶ ταύτην ἔσφασαν καὶ τὰ ἄλλα ὅποσα ἐντὸς αὐτῶν καὶ χρήματα καὶ ἄνθρωποι ἐγένοντο πάντα
- 4 ἔσφασαν. Ἐνταῦθα δὴ διέσχον ἀλλήλων βασιλεὺς τε καὶ οἱ Ἕλληνες ὡς τοιαύτητα στάδια, οἳ μὲν διώκοντες τοὺς καθ' αὐτούς, οἳ δ'
- 5 ἀρπάζοντες ὡς ἤδη πάντα νικῶντες. Ἐπεὶ δ' ἦσθοντο οἳ μὲν Ἑλ-

διώκων εἰσπίπτει] ἐνῶ κατεδίωκε τοὺς ἐχθρούς εἰσπίπτει διὰ τοῦ εἰσπίπτει δηλοῖ, ὅτι δὲν εἰσέβαλεν ὁ βασιλεὺς ἀπὸ σκοποῦ εἰς τὸ τοῦ Κύρου στρατόπεδον, ἀλλ' ἐνῶ κατεδίωκε τοὺς ἐχθρούς, ἐπὶ τῆς καταδιώξεως ταύτης εὐρέθη αἰφνης μέσα εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Κύρου. — οὐκέτι ἴστανται] τότε πλέον δὲν ἐστάθησαν, ἀλλ' ἔφυγον διὰ μέσου τοῦ ἰδίου ἐαυτῶν στρατοπέδου. — εἰς] ἕως εἰς τὸν σταθμὸν. — ἐνθεν] εἰς οὐ. — ὄρητον] εἶχον κινήσει (τὴν προῖαν τῆς αὐτῆς ἡμέρας). — τῆς ὁδοῦ] τὸ μήκος τῆς ὁδοῦ.

§ 2. πολλὰ] κατηγορούμενον τοῦ τὰ τε ἄλλα (τὰ τε ἄλλα τὰ ἐν τῷ στρατοπέδῳ τοῦ Κύρου ὄντα πολλὰ διαφέρει τοῦ «ἄλλα τε πολλά.») ὅποτε τὸ πολλά εἶναι προσδιορισμός. — λεγομένην εἶναι] φημιζομένην ὅτι ἦτο συνετὴ (σοφὴ) καὶ ὡραία (καλὴ).

§ 3. ληφθεῖσα ἐκφεύγει] συλληφθεῖσα ἀπὸ τοὺς περὶ τὸν βασιλέα ἐκφεύγει ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῶν.

— γυμνὴ] = ἄνευ ἰματίου μὲ γινώσκον μόνον. — πρὸς τῶν Ἑλλήνων] πρὸς τὸ μέρος τῶν Ἑλλήνων. — καὶ ἀντιαχθέντες] οὗτοι οἳ ἐν τοῖς σκευοφόροις ὄπλα ἔχοντες. — οἳ δὲ καὶ αὐτῶν] ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτῶν εἰσὶν οἳ (τινὲς) ἐφονεύθησαν. ὁ δὲ ἀπόδοσις τοῦ μὲν (πολλοὺς μὲν). — οὐ μὴν ἐφυγόν γε] τοῦλάχιστον ὅμως δὲν ἔφυγον ἀπέναντι τοῦ πολυαριθμοῦ ἐχθρικοῦ στρατεύματος. — ἐντὸς αὐτῶν] τῶν ἐν τοῖς σκευοφόροις ὀπλιτῶν. ἐγένοντο] εὐρέθησαν, καὶ πράγματα καὶ ἄνθρωποι.

§ 4. ἐνταῦθα οὖν] τότε δά. καθ' ἣν στιγμήν ὁ βασιλεὺς ἦτο ἐντὸς τοῦ στρατοπέδου τοῦ Κύρου. — διέσχον] ἐχωρίσθησαν, ἦσαν κειχωρισμένοι ὡς λί. στάδια. — οἳ μὲν] οἳ Ἕλληνες. — τοὺς καθ' αὐτούς] τοὺς ἀπέναντι αὐτῶν ἐχθρούς. — οἳ δ' οἳ περὶ τὸν βασιλέα. — ὡς ἤδη πάντα νικῶντες] ὡς εἰ ἦσαν πλέον καθ' ὅλα (ἐντελῶς) νικηταί.

§ 5. ἦσθοντο] ἀφοῦ προέταξε τὸ

ληρες δι βασιλεύς σὺν τῷ στρατεύματι ἐν τοῖς σκευοφόροις εἶη, βασιλεύς δ' αὖ ἤκουσε Τισσαφέρουτος δι οἱ Ἕλληνες νικῶεν τὸ καθ' αὐτοὺς καὶ εἰς τὸ πρόσθεν οἴχονται διώκοντες, ἐνταῦθα δὴ βασιλεύς μὲν ἀθροίζει τε τοὺς ἑαυτοῦ καὶ συντάσσεται, ὁ δὲ Κλέαρχος ἐβουλεύετο Πρόξενον καλέσας, πλησιαίτατος γὰρ ἦν, εἰ πέμποιεν τινας ἢ πάντες ἴοιεν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ἀρῆξοντες. Ἐν τούτῳ καὶ βασιλεύς δηλὸς ἦν προσῶν πάλιν ὡς ἐδόκει ὀπισθεν. Καὶ οἱ μὲν Ἕλληνες συστραφέντες παρεσκευάζοντο ὡς ταύτῃ προσῶντος καὶ δεξόμενοι, ὁ δὲ ταύτῃ μὲν οὐκ ἦγεν, ἢ δὲ παρήλθεν ἔξω τοῦ εὐωνύμου κρέατος ταύτῃ καὶ ἀπήγαγεν, ἀναλαβὼν καὶ

ἦσθοντο. ἔδει νὰ ἐνοῆται τοῦτο ὡς ἔτημα καὶ τοῦ Ἕλληνας καὶ τοῦ βασιλεύς. ἀλλὰ τεθέντος κατοπιν τοῦ ῥήματος ἤκουσε (βασιλεύς δ' αὖ ἤκουσε Τισσαφ.) τὸ ἦσθοντο μένει ὡς ἔτημα μόνον τοῦ οἱ μὲν Ἕλληνες. = αὐτοῦ δὲ οἱ μὲν Ἕλληνες (οἱ τὸν ἐχθρὸν καταδιώκοντες) ἔμαθον ὅτι ὁ βασιλεύς ἦτο μέσα εἰς τοὺς φυλάττοντας τὰ σκευοφόρα ζῶα, ὁ δὲ βασιλεύς ἀφ' ἐτέρου (αὐ) ἤκουσε παρὰ τοῦ Τισσαφέρουτος, ὅτι οἱ Ἕλληνες ἐνίκων τοὺς ἀπέναντι αὐτῶν (τὸ καθ' αὐτούς), καὶ ὅτι εἶχον προχωρήσει ἐμπρός (καὶ εἰς τὸ πρόσθεν οἴχονται) διώκοντες. — οἴχονται] ἐνεστώς μετὰ σημασίας παρακειμένους, ὡς τὸ ἦκω (πρβλ. κεφ. β' 9). — ἐνταῦθα δὴ] τότε δὲ ἀπόδοσις τοῦ ἐπεὶ. — ἀθροίζει τε] καὶ συναθροίζει τοὺς ἑαυτοῦ, ὄντας ἐσχωρημένους ἐνεκα τῆς συγῆς. — καὶ οὐκ ἀντάσσεται] καὶ τοὺς βάλλει εἰς τάξιν, ὡς εἰς μάχην. — πλησιαίτατος γὰρ ἦν] αἰτιολογεῖ διατι Πρόξενον ἐκάλεσε καὶ οὐχ' ἄλλον τινά. προσέθηκε δὲ τοῦτο ὁ Ξεν. ἵνα μὴ νομίσῃ τις ὅτι κατὰ προτίμησιν ἐκάλεσε τὸν Πρόξενον. ὁ Ξεν. ἐν πᾶσιν εἶναι ἀκριβής. — εἰ πέμποιν] ἂν ἔπρεπε νὰ στείλουν τινάς. — ἀρῆξοντες]

διὰ νὰ βοηθήσουν εἰς τοὺς αὐτοὺς.

§ 6. **δῆλος ἦν προσῶν]** ἐδειχθεν ὅτι ἐμελλε νὰ προσέλθῃ. — **πάλλιν]** εἰς τὴν παρ' ἡμῖν σημασίαν τῆς ἐπαναλήψεως. — **ὡς ἐδόκει]** τοῖς Ἕλλησιν. — **ὀπισθεν]** αὐτῶν, ἐκ τῶν νώτων αὐτῶν εἰς κύκλωσιν. — **παρεσκευάζοντο]** ἠτοιμάζοντο κατ' αὐτοῦ, ὡς προσιόντος, ὡς μέλλοντος νὰ πλησιάσῃ (νομίζοντες ὅτι ἐμελλε νὰ πλησιάσῃ). — **ταύτῃ]** τῇ ὁδῷ (διὰ ταύτης τῆς ὁδοῦ). **καὶ δεξόμενοι]** καὶ ἵνα δεξῶνται αὐτόν. **δέχονται τὸν ἐχθρὸν, φράσις συνήθης = ἀντίσταμαι, ἀντιπαράτασσομαι.** πρβλ. § 11. οἱ δὲ βάρβαροι οὐκ εἶχοντο, ἀλλ' ἐφευγον. — **οὐκ ἦγε]** τοὺς ἑαυτοῦ, ὄχι ἑαυτόν, ὡς ἔχει μία τις τῶν παρ' ἡμῖν ἐκδόσεων. ἰδ. § 5 (ἀθροίζει τε τοῦ, ἑαυτοῦ). οὕτω καὶ ἀπήγαγε τοὺς ἑαυτοῦ, ὄχι ἑαυτόν. τοιαῦτα ἄτοπα ἔχει ἢ ἄνευ παραθέσεως τῶν χωρίων πρὸς ἄλληλα ἐξηγήσις. — **ἢ δε]** δι' ἧς δὲ ὁδοῦ παρήλθεν (=εἶχε παρέλθει) ἔξω τοῦ εὐωνύμου κρέατος τοῦ στρατεύματος τοῦ Κύρου, διὰ ταύτης (ταύτῃ) καὶ ὠδήγησεν ὀπίσω ἀπήγαγε) τοὺς ἑαυτοῦ, οὓς εἶχεν ἀθροίσει. — **ἀναλαβὼν]** ἀνακτησάμενος καὶ τοὺς αὐτομολήσαντας καὶ Τι-

τοὺς ἐν τῇ μάχῃ πρὸς τοὺς Ἕλληνας αὐτομολήσαντας καὶ Τισσαφέρνην καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. Ὁ γὰρ Τισσαφέρνης ἐν τῇ πρώτῃ συνόδῳ οὐκ ἔφυγεν, ἀλλὰ διήλασε παρὰ τὸν ποταμὸν κατὰ τοὺς Ἕλληνας πελταστὰς· διελαύνων δὲ κατέκαυε μὲν οὐδένα, διαστάντες δ' οἱ Ἕλληνες ἔπαιον καὶ ἠκόντιζον αὐτούς. Ἐπισθένης δὲ Ἀμφιπολίτης ἦρχε τῶν πελταστῶν καὶ ἐλέγετο φρόνιμος γενέσθαι. Ὁ δ' οὖν Τισσαφέρνης ὡς μείον ἔχων ἀτηλλάγη, πάλιν μὲν οὐκ ἀναστρέφει, εἰς δὲ τὸ στρατόπεδον ἀφικόμενος τὸ τῶν Ἑλλήνων ἐκεῖ συντυγχάνει βασιλεῖ. καὶ ὁμοῦ δὴ πάλιν συνταξάμενοι ἐπορεύοντο. Ἐπεὶ δ' ἦσαν κατὰ τὸ εὐώνυμον τῶν Ἑλλήνων κέρας, εἶδισαν οἱ Ἕλληνες μὴ προσαγάγειν πρὸς τὸ κέρας καὶ περιπίπτοντες ἀμφοτέρωθεν αὐτοὺς κατακόφειαν· καὶ ἐδόκει αὐτοῖς ἀνα-

σφέρνην (κυρίως οὐχὶ ἀναλαβόν, διότι ὁ Τισσαφέρνης δὲν εἶχε φύγει, ὡς ἀμέσως ἐπιφέρεται, ἀλλ' ἀπλῶς) λαβὼν μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ.

§ 7. ὁ γὰρ] γὰρ αἰτιολογικός· πῶς εὐρέθη ἐκεῖ ὁ Τισσαφέρνης. — σύνδοσ] συγκρούσει, συνάψει μάχης, καθ' ἣν ἐρονεύθη ὁ Κύρος. — κατὰ τοῖς πελταστὰς] κατὰ τὸ μέρος, ὅπου ἦσαν οἱ Ἕλληνες πελτασταί. — διελαύνων] χρονική μετοχή. ἐνῷ δὲ διήρχετο. — κατέκαυε μὲν οὐδένα] δὲν ἐφόνευσε κανένα· ὁ μὲν δὲν ἔχει ἀπόδοσιν, (ὡς ἐν Β'. γ'. 10.) «τάς μὲν σπονδάς». διότι ὁ ἐπόμενος δὲ (διαστάντες δὲ) εἶναι ἀπλῶς ἐναντιωματικός = τούναντιον. — διαστάντες] χωρισθέντες εἰς δύο. — ἦρχε] ἦν ἄρχων. — φρόνιμος] ἔχων φρόνησιν, γνῶσιν, ἰκανότητα εἰς τὸ διοικεῖν στρατόν· διότι οἱ πελτασταὶ τοῦ ἠκόντιζον τοὺς μετὰ τοῦ Τισσαφέρνου, ἐνῷ ὁ Τισσαφέρνης οὐδένα ἠδυνήθη νὰ φονεύσῃ, διότι εἶχον χωρισθῆ εἰς δύο.

§ 8. ὡς] χρονικόν· ἀφ' ἀτηλλάγη. — μείον ἔχων] μειονεκτέ-

σας (διότι οὐδένα ἠδυνήθη νὰ φονεύσῃ, ἐνῷ οἱ ἰδιόκοι του ἔπαιον).

— πάλιν οὐκ ἀναστρέφει] πάλιν καὶ ἀνά. πρὸβλ. κεφ. χ' § 3 σημ. — συντυγχάνει] συντηγῆθη. — καὶ ὁμοῦ δὴ] καὶ ὁμοῦ δά (= τότε). — πάλιν] συναπτέον τῷ ἐπορεύοντο ὀπίσω. — συνταξάμενοι] βλαθέντες εἰς τάξιν.

§ 9. ἐπεὶ δ' ἦσαν] ὅτε δὲ ἦσαν (βασιλεὺς καὶ Τισσαφέρνης). — κατὰ τὸ εὐώνυμον κέρας] τὸ πρότερον εὐώνυμον, νῦν δὲ μετὰ τὴν στροφὴν (ἴδ. § 6) δεξιόν. — μὴ προσαγάγειν] μήπως θὰ ὠδήγουν τοὺς ἑαυτῶν πρὸς τὸ κέρας καὶ περικυκλώσαντες αὐτὸ ἀμφοτέρωθεν (ἔμπροσθεν καὶ ὀπίσθεν) θὰ τοὺς κατέκοπτον. — καὶ ἐδόκει αὐτοῖς] καὶ ἔκριναν εὐλογίαν. — ἀναπτύσσειν] (ἀντίθετον τῷ συμπύσσειν) ἐκτείνειν, διδόναι μείζονα ἔκτασιν κατὰ μέτωπον τοῦ ἐχθροῦ ἀφαιροῦντες ἀπὸ τοῦ βάθους. = γ' ἀναπτύσσον τὸ κέρας κατὰ μέτωπον. — καὶ ποτιδάσθαι] καὶ οὕτω νὰ κάμουν, ὥστε νὰ ἔχωσι τὸν ποταμὸν ὀπίσθεν.

πίσσειν τὸ κέρας καὶ ποιήσασθαι ὄπισθεν τὸν ποταμόν. Ἐν ᾧ δὲ 10
ταῦτα ἐβουλεύοντο, καὶ δὴ βασιλεὺς παραμεινόμενος εἰς τὸ αὐτὸ
σχῆμα κατέστησεν ἀντίαν τὴν φάλαγγα ὥσπερ τὸ πρῶτον μαχού-
μενος συνήειν. Ὡς δ' εἶδον οἱ Ἕλληρες ἐγγύς τε ὄντας καὶ παρα- 11
ταιγμένους, αὐθις παιανίσαντες ἐπῆσαν πολὺν ἔτι προθυμότερον ἢ
τὸ πρόσθεν. Οἱ δ' αὖ βάρβαροι οὐκ ἐδέχοντο, ἀλλ' ἐκ πλείονος
ἢ τὸ πρόσθεν ἐφευγον· οἱ δ' ἐπεδίωκον μέχρι κόμης τινός. Ἐταυθα 12
δ' ἔστησαν· ὑπὲρ γὰρ τῆς κόμης γήλοφος ἦν, ἐφ' οὗ ἀνεστρά-
φησαν οἱ ἀμφὶ βασιλέα, πεζοὶ μὲν οὐκέτι, τῶν δ' ἰππέων ὁ λόφος
ἐνεπλήσθη, ὥστε τὸ ποιούμενον μὴ γινώσκειν. Καὶ τὸ βασιλείον
σημεῖον ὁρᾶν ἔφασάν τινες, ἀετιὸν τινα χρυσοῦν ἐπὶ πέλις ἀνατετα-
μένον. Ἐπεὶ δὲ καὶ ἔταυθ' ἐχώρουν οἱ Ἕλληρες, λείπονσι δὴ καὶ 13
τὸν λόφον οἱ ἰππῆς· οὐ μὴν ἔτι ἀθρόοι, ἀλλ' ἄλλοι ἄλλοθεν ἐπι-

§ 10. ἐν ᾧ δὲ] ἐν ᾧ δὲ χρόνῳ.
— καὶ δὴ βασιλεὺς] καὶ ὁ βασι-
λεὺς τότε. — παραμεινόμενος]
ἀλλάξας, μεταβαλὼν εἰς τὸ αὐτὸ
σχῆμα παρατάξας. — ὥσπερ] ὅ-
πως (= εἰς ὃ σχῆμα). — τὸ πρῶ-
τον] τὴν πρώτην φοράν. — ἀννή-
ειν] ἤρχετο (σὺν τῷ στρατεύματι)
διὰ τὴν συνάψην μάχην (μαχοῦμενος).
— κατέστησεν ἀντίαν] κατέστη-
σε τὴν (ἑαυτοῦ) φάλαγγα κατέναν-
τι τῆς τῶν Ἑλλήνων. ἢ συντάξας·
καὶ δὴ βασιλεὺς παραμεινόμενος εἰς
τὸ αὐτὸ σχῆμα, ὥσπερ συνήει τὸ
πρῶτον μαχοῦμενος, κατέστησε τὴν
(ἑαυτοῦ) φάλαγγα ἀντίαν (τῆς τῶν
Ἑλλήνων). πρὸλ. τὰ ἐν κεφ. γ'.
6 σημειωθέντα περὶ δυσχερειῶν τοῦ
ἐλλήνος λόγου. — ἀννήειν μετ' εὐ-
φωνικοῦ ν. πρὸλ. κεφ. η' 21 ἤδειν.
— ὡς δ' εἶδον] ὅτε δὲ εἶδον ἀντι-
κεῖμ. βασιλέα καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. —
αὐθις παιανίσαντες] ἤδη εἶχον
παιανίσει ἀρχόμενοι τῆς μάχης (πρὸ
τοῦ θανάτου τοῦ Κύρου.). ἰδ. κεφ.
η' 17. διὰ τοῦτο κεῖται τὸ αὐθις.

— ἐπῆσαν] ἐπῆλθον, ἐπετέθησαν.
— τὸ πρόσθεν] πρότερον, εἰς τὴν
πρῶτην σύγκρουσιν.

§ 11. αὖ] ἀπ' ἑτέρου. — ἐκ
πλείονος] ἐννοεῖται διαστήματος.
— ἔστησαν] ἐστάθησαν.

§ 12. ὑπὲρ τῆς κόμης] ὑπὲρ
σημαίνει ὑπεράνω. πρὸλ. κεφ. β'
9. — ἀνεστράφησαν] στραφέντες
ὀπίσω ἐστάθησαν. πρὸλ. κεφ. δ' 4
ἀναστρέψας. — πεζοὶ μὲν οὐκέτι]
πεζοὶ μὲν ὄχι πλέον. — τῶν δ' ἰπ-
πέων] ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἰππέως τοῦ βα-
σιλέως ὁ λόφος ἐγένετο. — τὸ ποι-
ούμενον] ὑπὸ τῶν βαρβάρων, τὸ τί
ἔκαμνον οἱ βάρβαροι. — μὴ γινώ-
σκειν] ὑποκειμ. τοὺς Ἕλληνας. —
σημεῖον] βασιλικὸν σημεῖον (τὸ
βασιλικὸν σῆμα). — ἐπὶ πέλις]
πέλις ἔταυθα, καθ' Ἡσύχιον λεξι-
κογράφον, σημαίνει δόρυ, ἀκόντιον.

§ 13. λείπονσι δὴ] ἀφῆκον
ἴα, ἀφῆκον τότε. — οὐ μὴν ἔτι]
οὐκέτι ὅμως ἀθρόοι. — ἀλλ' ἄλλοι
ἄλλοθεν] ἐννοεῖται φεύγοντες. —
ἐπιλοῦτο] ἐγγυμνοῦτο. — τέλος δὲ]

λοῦτο δ' ὁ λόφος τῶν ἰππέων· τέλος δὲ καὶ πάντες ἀπεχώ-
 14 ρησαν. Ὁ οὖν Κλέαρχος οὐκ ἀνεβίβαζεν ἐπὶ τὸν λόφον, ἀλλ' ἐπ'
 αὐτὸν στήσας τὸ στράτευμα πέμπει Αἰκίον τὸν Συρακόσιον καὶ
 ἄλλον ἐπὶ τὸν λόφον, καὶ κελεύει κατιδόντας τὰ ὑπὲρ τοῦ λόφου
 15 τί ἐστὶν ἀπαγγεῖλαι. Καὶ ὁ Αἰκίος ἤλασέ τε καὶ κατιδὼν ἀπαγ-
 γέλλει ὅτι φεύγουσιν ἀνά κράτος. Σχεδὸν δ' ὅτε ταῦτα ἦν καὶ
 16 ὁ ἥλιος ἐδύετο. Ἐπταῦθα δ' ἔσπρησαν οἱ Ἕλληνες καὶ θέμε-
 νοὶ τὰ ὄπλα ἀνελαίοντο· καὶ ἅμα μὲν ἐθαύμαζον ὅτι οὐδαμοῦ
 Κῦρος φαίνοιτο οὐδ' ἄλλος παρ' αὐτοῦ οὐδεὶς παρεῖν· οὐ γὰρ
 ἤδυσαν αὐτὸν τεθνηκότα, ἀλλ' ἠκαζον ἢ διώκοιτα οἰχεσθαι ἢ κα-
 17 ταληφόμενόν τι προσηλαζέσθαι· καὶ αὐτοὶ ἐβουλεύοντο εἰ αὐτοῦ
 μέιναντες τὰ σκευοφόρα ἐπταῦθα ἄγοιτο ἢ ἀπίοιεν ἐπὶ τὸ στρα-
 τώπεδον. Ἐδοξεν οὖν αὐτοῖς ἀπιέναι καὶ ἀφικνοῦνται ἀμφὶ δορ-
 18 πηστὸν ἐπὶ τὰς σκιρὰς. Ταύτης μὲν τῆς ἡμέρας τοῦτο τὸ τέλος
 ἐγένετο. Καταλαμβάνουσι δὲ τῶν τε ἄλλων χρημάτων τὰ πλείεστα
 διηρασμένα καὶ εἷ τι οἰτίον ἢ ποτὸν ἦν, καὶ τὰς ἀμάξας μεστὰς
 ἀλεύρων καὶ οἴνου, ἃς παρεσκεύαστο Κῦρος, ἢν' εἰ ποτε σφοδρὰ
 τὸ στράτευμα λάβοι ἔνδεια, διαδοίῃ τοῖς Ἕλλησιν, — ἦσαν δ' αὐταὶ

ἐπὶ τέλους. — καὶ πάντες ὁ καὶ ἀνακεφαλαιωτικὸς.

§ 14. οὐκ ἀνεβίβαζεν | τὸ στράτευμα. — κατιδόντας | ἰδόντας εὐκρινῶς, ἀφοῦ παρατήρησον καλά. — τὰ ὑπὲρ τοῦ λόφου | ὑπὲρ ἐπταῦθα = ἐπὶ, τὰ ἐπὶ τοῦ λόφου.

§ 15. κατιδὼν | ἀντικειμ. τοῖς ἐπὶ τοῦ λόφου. — ἀνά κράτος | ὡς καὶ ἐν γ'. 19. ὄπλις δυνάμεισιν. — σχεδὸν δ' ὅτε | ἢ σύνταξις ὅτε δὲ ταῦτα ἦν (= ἐγένετο), σχεδὸν καὶ ὁ ἥλιος ἐδύετο. πρὸλ. κεφ. γ'. 8.

§ 16. ἐπταῦθα | τοπικόν, ἐκεῖ ὑπὸ τὸν λόφον. — παρεῖν | εὐκτική τοῦ εἶναι. ἤτο παρών. — τεθνηκότα | ὅτι εἶχεν ἀποθάνει. — διώκοιτα | τροπικὴ μετοχή, ἀντικειμ. τοῖς ἐχθροῖς. — οἰχεσθαι | ὅτι εἶχεν

ἀναχωρήσει. — προσηλαζέσθαι | παρακίμ. τοῦ προσελαίνω, εἶχεν ἐλάσει ἐμπρός, ἵνα κυριεύσῃ θέσιν τινά.

§ 17. αὐτοῦ | ἐπίφρ. τοπικόν. — εἰ ἄγοιτο | ἂν ἔπρεπε νὰ φέρωσιν ἐκεῖ τὰ σκευοφόρα. — ἢ ἀπίοιεν | ἢ νὰ ἐπήγγινον αὐτοί. — ἀφικνοῦνται | ἔφθασαν εἰς τὸ στρατώπεδον. — ἀμφὶ δορπηστὸν | περὶ τὴν ὄραν τοῦ δειπνοῦ.

§ 18. καταλαμβάνουσι δὲ | εὐρον δὲ εἰς τὸ στρατώπεδον ἐπιστρέψαντες. — χρημάτων | πραγμάτων. — διηρασμένα | ὑπὸ τοῦ βασιλικοῦ στρατεύματος. — καὶ εἷ τι οἰτίον | καὶ εἷ τι εἶδος τροφῆς ὑπῆρχεν. — ἵνα-διαδοίῃ | διὰ νὰ διένεμεν. — εἰ-λάβοι | ἂν κατελάμβανέ ποτε. — σφοδρὰ | συναπτόν

τετρακόσια ὡς ἐλέγοντο ἄμαξαι, — καὶ ταύτας τότε οἱ σὺν βασιλεῖ διήρπασαν. Ὡστε ἄδειπνοι ἦσαν οἱ πλείστοι τῶν Ἑλλήνων ἦσαν 19 δὲ καὶ ἀνάριστοι πρὶν γὰρ δὴ καταλῦσαι τὸ σιράτευμα πρὸς ἄριστον βασιλεὺς ἐφάνη. Ταύτην μὲν οὖν τὴν νύκτα οὕτω διεγέροντο.

τῶ ἔνδεια (μεγάλη ἔλλειψις) — ὡς ἐλέγοντο] ἀντὶ ὡς ἐλέγετο τὸ ἀπρόσωπον ἔτρεψεν εἰς προσωπικόν. — καὶ ταύτας] τὰς ἄμαξας, ἀνακεφαλαιωτικῶς.

§ 19, ἄδειπνοι] ἄνευ δείπνου. — ἀνάριστοι] ἄνευ ἀρίστου. δὲν

εἶχον λάθει τὸ γεῦμα. δεῖπνον, ὡς γνωστόν, τὸ τῆς ἐσπέρας, ἄριστον δὲ τὸ τῆς μεσημβρίας φαγητόν. διότι τότε ἰδίως ἐλάμβανον τακτικὴν τροφήν. — οὕτω διεγίνοντο] οὕτω ἐπέρασαν τὴν νύκτα (ἐκείνην). ἰδ. καὶ κεφ. ε'. 7.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Κεφ. Α'. Κλέαρχος ἐπαγγέλλεται Ἀριαίῳ βασιλεῖα αὐτὸν καταστῆσαι.
— Πρεσβεία Φαλίνου περὶ παραδόσεως τῶν ὀπλῶν. — Ἀρρηθὶς τῶν Ἑλλήνων.

- 1 "Αἶμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ συνελθόντες οἱ στρατηγοὶ ἐθαύμαζον ὅτι
Κῦρος οὐτ' ἄλλον πέμποι σηματοῦντα ὅτι χροὴ ποιεῖν οὐτ' αὐτὸς
2 φαίνοιτο. Ἐδοξεν οὖν αὐτοῖς οὐσκεινασαμένους ἅ εἶχον καὶ ἐξο-
πλισαμένους προῖενα εἰς τὸ πρόσθεν ἕως Κύρου συμμῖξαιαν.
3 Ἦδη δ' ἐν ὁρμῇ ὄντων ἅμ' ἡλίῳ ἀνέχοντι ἤλθε Προκλῆς ὁ
Τευθρανίας ἀρχων, γεγονὸς ἀπὸ Δημαράτου τοῦ Λάκωνος, καὶ
Γλοῦς ὁ Ταμῶ. Οἱτοὶ ἔλεγον ὅτι Κῦρος μὲν τέθνηκεν, Ἀριαῖος
δὲ πεφυγὼς ἐν τῷ σταθμῷ εἶη μετὰ τῶν ἄλλων ὅθεν τῇ προ-
τεραιᾷ ὤρμητο, καὶ λέγοι ὅτι ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν περιμε-

§ 1. "Αἶμα τῇ ἡμέρᾳ] ὁμοῦ μὲ τὸ ἐξημέρωμα, δηλ. εὐθὺς ἀφοῦ ἐξημέρωσεν. οἱ ἀρχαῖοι ἠγείροντο τοῦ ὕπνου πρὸ τῆς ανατολῆς τοῦ ἡλίου, μόλις ἀφοῦ ἐξημέρωσεν. ἔθιμον τηρούμενον καὶ μέχρι σήμερον, ὅπου τῆς Ἑλλάδος δὲν εἰσῆλθῆ ὁ ψευτοπολιτισμός. — **πέμποι** - **φαίνοιτο**! κατ' εὐκτικὴν, ὡς ἐξαρτώμενα ἐκ τοῦ **ἐθαύμαζον**. — **σηματοῦντα**] τελικὴ μετοχὴ ἵνα σημῆνῃ, δηλώσῃ εἰς αὐτούς.

§ 2. **οὐσκεινασαμένους**] ἐτέθη κατ' αἰτιατικὴν συντακτικὴν τοῦ ἀπαρεμφάτου καὶ οὐχὶ ὁμοιοπτῶτως τῷ αὐτοῖς. εἶναι δὲ χρονικὴ μετοχὴ ἀφοῦ συμμαζῶζον τὰ σκεύη των. — **ἕως συμμῖξε[αν]** εὐκτικὴς ἀφρ. τοῦ **οιμῖγναι**, ἕως οὐ νὰ ἔσμιγον μὲ τὸν Κύρου.

§ 3. **ἦδη δ' ὄντων**] αὐτῶν γεν. ἀπόλ. χρονικὴ. ἐνῶ δὲ πλέον ἦσαν εἰς κίνησιν ἐνῶ ἐκίνουν διὰ πορείαν). — **ἅμα ἡλίῳ**] ἡ αὐτὴ σύνταξις τοῦ ἅμα (μετὰ δοτικῆς). συγχρόνως μὲ τὸν ἡλιον ἀνατέλλοντα (ἅμα τῇ ἀ-

νατολῇ τοῦ ἡλίου. — **Τευθρανίας**] χώρας τῆς Μυσίας. — **γεγονὸς-Δημαράτον** ἀπόγονος τοῦ Δημαράτου. Δημαράτος ἦν βασιλεὺς τῆς Σπάρτης. ἐξορισθεὶς δὲ τῇ βασιουργίᾳ τοῦ συμβασιλέως Κλεομένου, κατέφυγεν εἰς Σούσα, ὅτε καὶ ἐδώρηθη αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Δαρείου ἡ Τευθρανία. παρακολουθῶν δὲ τὸν Ξέρξην εἰς τὴν κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἐκστρατείαν, μάτην ἐπειράθη ν' ἀποτρέψῃ αὐτὸν τοῦ πολέμου τούτου, περιγράφων τὴν δύναμιν καὶ ἀνδρείαν τῶν Ἑλλήνων. — **Γλοῦς**] ἦτο διερμηνεὺς ἐν τῷ τοῦ Κύρου στρατῷ. — **τέθνηκε**] καθ' ὀριστικὴν διὰ τὸ θετικὸν τοῦ γεγονότος, ἂν καὶ προηγῆται ῥῆμα παρωχημένου χρόνου. περὶ δὲ τοῦ Ἀριαίου ἔλεγον ὅτι πεφυγὼς εἶη, εἶχε φύγει καὶ ἦτο εἰς τὸν σταθμὸν ὅθεν (ἐξ οὗ). — **ὄρμητο**] εἶχον κινήσει τὴν προτεραιάν. — **μετὰ τῶν ἄλλων**] τῶν ὑπ' αὐτὸν βαρβάρων ἢ τοῦ βαρβαρικοῦ στρατοῦ τοῦ Κύρου. — **καὶ λέγοι**] ὑποκείμενον ὁ Ἀριαῖος, καὶ

νοίη αὐτούς, εἰ μέλλοιεν ἦκειν, τῇ δ' ἄλλῃ ἀπιέναι ἐπ' Ἰωνίας
 ὄθεν περ ἦλθεν.) Ταῦτ' ἀκούσαντες οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ ἄλλοι 4 28-6-7)
 Ἕλληνες πυνθανόμενοι βαρέως ἔφερον. Κλέαρχος δὲ τάδε εἶπεν·
 « Ἄλλ' ὄφελε μὲν Κύρος ζῆν· ἐπεὶ δὲ τελελεύτηκεν, ἀπαγγέλλετε
 Ἀρσιάφῳ ὅτι ἡμεῖς γε νικῶμεν καὶ ὡς ὁρᾶτε οὐδεὶς ἐτι ἡμῖν μά-
 χεται καὶ εἰ μὴ ὑμεῖς ἦλθετε, ἐπορευόμεθ' ἄν ἐπὶ βασιλέα. Ἐ-
 παγγελλόμεθα δ' Ἀρσιάφῳ, ἐὰν ἐνθάδε ἔλθῃ, εἰς τὸν θρόνον τὸν
 βασιλείου καθιεῖν αὐτόν· τῶν γὰρ μάχῃ νικόντων καὶ τὸ ἄρχεῖν
 ἐστίν». Ταῦτ' εἰπὼν ἀποστέλλει τοὺς ἀγγέλους καὶ σὺν αὐτοῖς 5
 Χειρίσοφον τὸν Λάζωνα καὶ Μένωνα τὸν Θειταλόν· καὶ γὰρ αὐ-
 τὸς Μένων ἐβούλετο ἦν γὰρ φίλος καὶ ξένος Ἀρσιάφου. Οἱ μὲν 6
 οὖν ὄρχοντο, Κλέαρχος δὲ περιέμενε· τὸ δὲ στρατεύμα ἐπορίζετο
 οἶτον ὅπως ἐδύνατο ἐκ τῶν ὑποζυγίων κόπτοντες τοὺς βοῦς καὶ
 ὄνους· ξύλοι δ' ἐχρῶντο μικρὸν προϊόντες ἀπὸ τῆς φάλαγγος.

ἔλεγε. — **περιεμενοίη**] εὐχτική τοῦ
 μέλλοντος, ὡς διαβαλοίη, κρηνοίη
 (θὰ τοὺς περιέμενον). — **εἰ μέλ-
 λοιεν**] ἢ σειρά τῶν ἐγκλίσεων
 κατ' εὐχτικήν διὰ τε τὸ ἀθέβαιον
 καὶ διὰ τὴν ἐκ τοῦ ἔλεγον ἐξάρτη-
 σιν. — **ἀπιέναι**] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ
 λέγει· ὅτι ἔμελλε· νὰ ὑπάγῃ.

§ 4. **ἀκούσαντες-πυνθανόμε-
 νοι**] οἱ μὲν στρατηγοὶ αὐτοῖς ὡσὶν
 ἤκουσαν ταῦτα παρὰ τοῦ διερμη-
 νέως, οἱ δ' Ἕλληνες τὰ ἔμαθον ὁ
 εἰς ἀπὸ τοῦ ἄλλου ἐρωτῶντες (πυν-
 θανόμενοι = πληροφορούμενοι). —
βαρέως ἔφερον] ταῦτ' ἐν Α'.
 γ'. 3. χαλεπῶς φέρω. ἀντίθετον τῷ
 πρώως λέγω (Α'. ε'. 14). — **ὄφελε-
 ζῆν**] ὄφελε μετ' ἀπαρεμψάτου χρη-
 σιμεύει ὡς εὐχτικὸν μέριον, εἶθε
 (εἶθε νὰ ζῆ ὁ Κύρος). οἱ Ἀλεξαν-
 δρινοὶ τὸ συντάσσον μετ' εὐχτικής
 (ὄφελον κατευθυνθεῖσαν αἱ ὁδοὶ
 μου). — **γε**] τοῦλάχιστον. — **καθιεῖν**]
 ἀπαρεμψάτου τοῦ μέλλοντος τοῦ β'.
 καθίζω.

§ 5. **καὶ γὰρ αὐτὸς**] αἰτιολο-
 γία. διατὶ ἀπεστάλη καὶ ὁ Μένων,
 μετ' ὅποιον (καθὼς ἤξεύρομεν ἀπὸ
 Α'. ε'. 11) δὲν τὰ εἶχε καλὰ ὁ
 Κλέαρχος, ὁ Μένων ἀπὸ τοῦδε βάλ-
 λει εἰς ἐνεργείαν τὰς κατὰ τοῦ Κλε-
 ἀρχου ραδιοσυγκίας αὐτοῦ αἱ ὁποῖαι
 κατέληξαν εἰς τὴν σύλληψιν τῶν
 στρατηγῶν, μετ' αὐτοῦ ἐξαιρουμένων.

§ 6. **ὄρχοντο**] εἶχον ἀναχωρή-
 σει. — **περιέμενε**] τοὺς πρὸς Ἀρι-
 αῖον ἀποσταλέντας. — **οἶτον**] τρο-
 φὴν· διότι ὡς ἐν Βιβλ. Α'. γ'. 18
 ἐλέγθη, τὰς ἀμάξας τὰς μεστὰς ἀ-
 λεύρων εἶχον διαρπάσει· οἱ μετὰ τοῦ
 βασιλέως. — **κόπτοντες**] τροπικὴ
 μετοχή. = σφάζοντες. — **τοὺς βοῦς**]
 ὠρισμένους· τοὺς ἐν τῷ στρατῷ
 βοῦς. — **τὸ στρατεύμα-κόπτοντες**, ἢ
 μετοχὴ κατὰ πληθ. ἀριθμὸν, διότι
 τὸ **στρατεύμα** εἶναι ὄνομα περιλη-
 πτικόν, τοῦτο δὲ λέγεται σύνταξις
 κατὰ τὸ νοούμενον). — **ξύλοις δ'
 ἐχρῶντο**] προστίθησι ταῦτα, ἵνα
 δηλώσῃ πῶς ἔψηνον τὰ κρέατα.

οὐδ' ἡ μάχη ἐγένετο τοῖς τ' οἰστοῖς πολλοῖς οὔσιν, οὓς ἠγάγαζον οἱ
 Ἕλληρες ἐκβάλλειν τοὺς αὐτομολοῦντας παρὰ βασιλέως, καὶ τοῖς
 γέροισι καὶ ταῖς ἀσπίσι ταῖς ξυλίνας ταῖς Αἰγυπτίαις· πολλὰ δὲ
 καὶ πέλται καὶ ἄμαξαι ἦσαν φέρεσθαι ἔρημοι οἷς πᾶσι χρόμοιοι
 7 κρέα ἐφορτες ἦσθιον ἐκείνην τὴν ἡμέραν. Καὶ ἤδη τε ἦν περὶ
 πλήθουσαν ἀγορὰν καὶ ἔρχονται παρὰ βασιλέως καὶ Τισσαφέρου
 κήρυκες οἱ μὲν ἄλλοι βάρβαροι, ἦν δ' αὐτῶν εἷς Ἕλληρ Φαλίνος,
 οὗς ἐτύγγανε παρὰ Τισσαφέρου ὄν καὶ ἐντίμος ἔχων καὶ γὰρ
 προσελοίετο ἐπιστήμων εἶναι τῶν ἀμφὶ τάξεις τε καὶ ὀπλομαχίαν·
 8 Οὔτοι δὲ προσελθόντες καὶ καλέσαντες τοὺς τῶν Ἑλλήνων ἄρ-
 χοντας λέγουσιν ὅτι βασιλεὺς κελεύει τοὺς Ἕλληρας, ἐπεὶ μικῶν
 τυγχάνει καὶ Κῦρον ἀπέκτινε, παραδόντας τὰ ὅπλα ἰόντας ἐπὶ τὰς
 βασιλέως θύρας εὐρίσκεισθαι ἕαν τι δύνωνται ἀγαθόν. Ταῦτα μὲν

διότι οἱ Ἕλληρες οὐδέποτε ἔτρογον
 ὤμα. — οὔ] τοπικόν = ἐκεῖ, ὅπου.
 τὸ ξύλοισ εἶναι κατηγοροῦμαι. αἱ δὲ
 λοιπαὶ ὀστικαὶ οἰστοῖς, γέροισι, ἀ-
 σπίσιν) εἶναι ἀντικείμενα τοῦ ἐ-
 χρῶντο. — οἰστοῖς] οἰστοὶ ἐκ τοῦ
 οἶσω, μέλλοντος τοῦ φέρω, εἰσὶ τὰ
 βέλη. — οὔς] ἀντικείμενον τοῦ ἐκ-
 βάλλειν· τοῦτο δ' ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ
 ἠγάγαζον. — γέροισι δὲ καὶ πέλται
 εἰσὶν ἀσπίδες ἐλαφραὶ. — φέρεσθαι]
 ὥστε νὰ λαμβάνωσιν αὐτάς πρὸς
 καῦσιν, ὡς καύσιμον ὕλην. — ἔρη-
 μοι] ἐγκαταλειμμένοι. — οἷς πᾶ-
 σιν] ἀνακεφαλαιωτικῶς. = τούτοις
 πᾶσι τοῖς εἰρημένοις (γέροισι, πέλ-
 ταις, ἀσπίσι ξυλίνας καὶ ἄμαξαις)
 χρόμοιοι ὡς ξυλοισ.

§ 7. καὶ ἤδη τε ἦν] καὶ ἦτο
 τότε πλέον. — περὶ πλῆθος ἀγορᾶν]
 ἴδ. τὴν ἐν Α'. ἡ' 1 στήμ. — κήρυ-
 κες, οἱ μὲν] σχῆμα λόγου, τὸ λε-
 γόμενον καθ' ὅλον καὶ μέρος (πρόβλ.
 Α'. β' 20). — ἐτύγγανεν-ὄν καὶ
 ἔχων] τυγχάνειν μετὰ μετοχῆς ἴδ.
 τὴν ἐν Α'. α' 9 στήμ. — ἐντίμος ἔχων
 — ὄν ἐν τιμῇ, ἐν ἀξιώματι. — καὶ

γὰρ] αἰτιολογία τοῦ ἐντίμος ἔχων.
 — προσελοίετο-εἶναι] ἐκαμόνε-
 το ὅτι ἦτο (ἐπιστήμων), φράσις ἰσο-
 δυναμὸς τῇ παρ' ἡμῖν κἀμει τὸν
 ἰατρὸν, ὅπερ διάφορον τοῦ εἶναι ἰα-
 τρὸν. — τῶν ἀμφὶ τάξεις] τῶν ἀ-
 φορώντων τὰ τῆς τακτικῆς μάχης.
 διὰ τούτων ἐννοεῖ ὁ Ξεν. ὅτι ὁ Φα-
 λίνος παρὰ τοῖς Πέρσαις ἐπερνούσεν
 ὡς ἐπιστήμων τῆς τακτικῆς ἐν πο-
 λέμῳ παρατάξεως καὶ ὀπλομαχίας,
 διὸ καὶ παρὰ Τισσαφέρου τιμητικὴν
 θέσιν εἶχεν, ἐνῶ πράγματι μικροῦς
 τινας γνώσεις εἶχε τῆς τοῦ πολέμου
 τέχνης. (κατὰ τὸ μεταξὺ τυφλῶν βα-
 σιλεὺς μονόφθαλμος).

§ 8. ἀπέκτινε] παρακείμενος τοῦ
 ἀποκτείνω — παραδόντας-ἰόν-
 τας] μετοχῆ διαφόρου φύσεως,
 διὸ καὶ ἀσυνδέτως ἐπέθησαν. πα-
 ραδόντας χρονικὴ μετοχὴ, τὸ δὲ
 ἰόντας τροπικὴ· μετὰ τὸ νὰ ὑπά-
 γουν εἰς τὰς θύρας τοῦ βασιλέως·
 ὡς νὰ ἔλεγε μετὰ τὸ νὰ ἐπικαλεσθῶν
 τὸ ἔλεος τοῦ βασιλέως. — ἕαν τι
 δύνωνται] ἐννοεῖται εὐρίσκεισθαι
 (νὰ ἐπιτύχουν ὅ,τι ἀγαθὸν ἂν ἤμπο-

εἶπον οἱ βασιλέως κήρυκες, οἱ δὲ Ἕλληνες βαρέως μὲν ἤκουσαν, ὄμως δὲ Κλέαρχος τοσοῦτον εἶπεν οὐ τῶν νικούντων εἶη τὰ ὄπλα παραδιδόναι· ἀλλ', ἔφη «ὕμεις μὲν, ὦ ἄνδρες στρατηγοί, τοίτοις ἀποκρίνασθε ὅτι κάλλιστόν τε καὶ ἄριστον ἔχετε· ἐγὼ δ' αὐτίκα ἤξω». Ἐκάλεσε γάρ τις αὐτὸν τῶν ὑπηρετῶν, ὅπως ἴδοι τὰ ἱερὰ ἐξηρημμένα· εἵνεκεν γὰρ θνόμενος. Ἐνθα δὲ ἀπεκρίνατο 10 Κλέαρχος μὲν ὁ Ἀρκὰς προεβύτατος ὢν οὐ πρόσθεν ἂν ἀποθά- νοιεν ἢ τὰ ὄπλα παραδοῖεν· Προξένος δ' ὁ Θηβαῖος «Ἄλλ' ἐγὼ», ἔφη, «ὦ Φαλίνε, θαυμάζω πότερα ὡς κρατῶν βασιλεὺς αἰτεῖ τὰ ὄπλα ἢ ὡς διὰ φιλίας δῶρα. Εἰ μὲν γὰρ ὡς κρατῶν, τί δεῖ αὐτὸν αἰτεῖν καὶ οὐ λαβεῖν ἐλθόντα; Εἰ δὲ πείσας βούλεται λαβεῖν, λέγεται τί ἔσται τοῖς στρατιώταις, ἐὰν αὐτῶ ταῦτα χαρίσωνται».

ρέσουν). ἡ τοιαυτὴ παράλειψις τοῦ ἀπαρεμφάτου γίνεται καὶ εἰς τὴν γλωσσάν μας εἰς τὰ ῥήματα εἰμπο- ρῶ, θέλω ὡς κάμε, ἂν εἰμπορέσης, ἂν θέλῃς (ἐννοεῖται νὰ κάμῃς).

§ 9. **βαρέως ἤκουσαν** | πρὸ βλ. § 4 **βαρέως ἔφερον**. μετὰ λύπης ἤ- κουσαν. — **ὄμως δὲ** | μ' ὅλα ταῦτα ὄμως. — **τοσοῦτον** | τόσῳ μόνον. πρὸ βλ. Α' γ' 14. — **οὐ τῶν νικούν- των εἶη** | δὲν ἦτο ἴδιον τῶν νικούν- των ἐν τῇ μάχῃ. πρὸ βλ. Α' β' 11 οὐ γὰρ ἦν. — **κάλλιστόν τε καὶ ἄρι- στόν** | ἐπιθετὰ ἀναπόσπαστα τὸ ἐν τοῦ ἐτέρου· ὅ,τι εἶναι κάλλιστον εἶ- ναι καὶ ἄριστον, ὅ,τι δὲ ἄριστον, εἶναι καὶ κάλλιστον διὸ ἀπαντῶσιν ὁμοῦ λίαν συνεχῶς. πρὸ βλ. § 17. — **αὐτίκα** | τῶρα εὐθύς· λέγει ταῦτα ὁ Κλέαρχος ἀναχωρῶν. ἐπεταῖ ἡ αἰτιολογία διατὶ ἀνεχώρει. — **τὰ ἱερὰ** | τὰ σπλάγγνα τοῦ θύματός (τοῦ διὰ θυσίαν σφαγέντος ζώου). — **ἐξη- ρημμένα** | τὰ ὅποια εἶχον ἤδη ἐκ- θέλει. — **εἵνεκεν γὰρ** | αἰτιολογία τοῦ ὅπως ἴδοι, διότι καθ' ἣν ὥραν ἦλθον οἱ κήρυκες, θυσίαν ἔκαμνεν.

§ 10. **ἔνθα δὲ** | τότε δὲ. — **προ- εβύτατος ὢν** | διότι ἦτο ὁ γερνο- **ΞΕΝΟΦ. ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ**

τότερος τῶν στρατηγῶν (ἴδ. καὶ κεφ. ε'. 39). εἶναι δὲ ἡ ἀπάντησις του βραχυτάτη μὲν ἀλλ' ἀνδρειο- τάτη (παλῆκαριστικὴ)· προτιμότε- ρον ἦτο ν' ἀποθάνουν, παρά νὰ πα- ραδώσουν τὰ ὄπλα των. — **Προξέ- νος** | τὰ περὶ Προξένου θέλομεν ἴδει ἐν τῇ βιογραφίᾳ αὐτοῦ (κεφ. Γ' 16 -20). — **πότερα** | ἐρωτηματ. ἀντιω- νυμία, προτασσομένη ἐπὶ διπλῆς ἐρωτήσεως (ποῖον ἐκ τῶν δύο). πρὸ βλ. § 21. — **ἀλλ' ἐγὼ** | περὶ τοῦ ἀλλὰ ἐν ἀρχῇ λόγου ἴδ. τὴν ἐν Α' ζ' 6 σημ. — **ὡς** | συναπτέον τῶ δῶ- ρα. — **εἰ μὲν γὰρ** | ἐννοεῖται τὸ αἰ- τεῖ. — **καὶ οὐ λαβεῖν ἐλθόντα** | οὕτω ἀπεκρίθη καὶ ὁ Λεωνίδας πρὸς Εὐέρξην αἰτοῦντα τὰ ὄπλα· μολὼν λαβέ. — **πείσας** | τροπικὴ μετοχὴ· ἀντικειμ. ἡμᾶς. μετὰ τὸ νὰ μᾶς κη- ταπίσῃ (μετὰ τὸ νὰ κάμῃ τὴν γνώ- μην μας—διὰ τῆς πειθοῦς). πρὸ βλ. Α' γ' 19 ἢ **πεισάντα**, ἢ **πεισθέντα**. — **τί ἔσται τοῖς στρατιώταις** | πρὸ βλ. Α' ζ' 8 (τί σφίσιον ἔσται). τί καλὸν θὰ ἔχουν οἱ στρατιῶται. — **ἐὰν χαρίσωνται** | ἂν τῶ κά- μουν τὴν χάριν ταύτην· διότι τὸ ἰδικόν μας χαρίζω οἱ ἀρχαῖοι δω-

- 41 Πρὸς ταῦτα Φαλίνας εἶπε· «Βασιλεὺς νικᾶν ἠγεῖται, εἰπεὶ Κῦρον ἀπέκτονον. Τίς γὰρ αὐτῶ ἐν τῆς ἀρχῆς ἀντιποιεῖται; Νομίζει δὲ καὶ ἡμᾶς ἑαυτοῦ εἶναι, ἔχων ἐν μέσῃ τῇ ἑαυτοῦ χώρα καὶ ποταμῶν ἐντὸς ἀδιαβάτων καὶ πλήθους ἀνθρώπων ἐφ' ἡμᾶς δυνάμενος ἀγαγεῖν ὅσον οὐδ' εἰ παρέχει ἡμῖν δύνασθ' ἂν ἀποκτεῖναι». Μετὰ
- 42 τοῦτον Θεόπομπος Ἀθηναῖος εἶπεν· «ᾧ Φαλίνα, νῦν ὡς σὺ ὀρᾷς, ἡμῖν οὐδὲν ἔστιν ἀγαθὸν ἄλλο εἰ μὴ ὄπλα καὶ ἀρετῇ. Ὅπλα μὲν οὖν ἔχοντες οἴομεθ' ἂν καὶ τῇ ἀρετῇ χρῆσθαι, παραδόντες δ' ἂν ταῦτα καὶ τῶν σωματίων στερηθῆναι. Μὴ οὖν οἶον τὰ μόνα ἀγαθὰ ἡμῖν ὄντα ἡμᾶς παραδώσειν. ἀλλὰ σὺν ταύταις καὶ περὶ τῶν
- 43 ὑμετέρων ἀγαθῶν μαχοῦμεθα». Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Φαλίνας ἐγέλασε καὶ εἶπεν· «Ἄλλὰ φιλοσόφῳ μὲν ἔοικας, ὃ ρεανίσκε, καὶ λέγεις οὐκ ἀχάριπα ἴσθι μέντοι ἀνόητος ὢν, εἰ οἶε τὴν ὑμέτεραν
- 44 ἀρετὴν περιγενέσθαι ἂν τῆς βασιλείως δυνάμεως». Ἄλλους δέ τινας

ροῦμαι ἔλεγον. τοῦ Προξένου ἡ ἀπάντησις εἶναι μᾶλλον εἰρωνικὴ.

§ 11. πρὸς ταῦτα] πρὸς ταῦτα ἀποκρινόμενος, εἰς ἀπάντησιν τούτων. τίς γὰρ-ἔτι] καὶ τίς πλέον. πρὸλ. τὴν ἐν Α'. ζ' 9 σημ.—ἀντιποιεῖται] τῷ διαφιλονεικεῖ (τὴν βασιλείαν).—νομίζει δὲ καὶ] ἀλλὰ καὶ ἐσᾶς θεωρεῖ ὅτι εἴσθε ἰδιόμοι του (ὡς νενικημένοι δῆθεν ὑπ' αὐτοῦ).—ἔχων] ἡ αἰτιολογία. διότι σᾶς ἔχει.—ὄσον] τοσοῦτον πλήθος, ὅσον.—οὐδ' εἰ παρέχει] ἀντικείμε. ἐννοεῖται ἐκ τῶν ἐπομένων τὸ ἀποκτεῖναι. ἡ δ' ἐννοία καὶ ἂν σᾶς εἶδε τὴν ἄδειαν νὰ τοὺς φονεύσῃτε, δὲν θά ἐδύνασθε, ὡς ἐκ τοῦ πλήθους αὐτῶν.

§ 12. Θεόπομπος] τίς οὗτος ἀγνοεῖται.—ἡμῖν-ἔστι] ἡμῖν δοτικὴ κτητικὴ ἡμεῖς οὐδὲν ἄλλο ἀγαθὸν ἔχομεν.—ἔχοντες] τροπικὴ μετοχή· μὲ τὸ νὰ ἔχωμεν τὰ ὄπλα μας, νομίζομεν ὅτι δυνάμεθα νὰ κάμνωμεν χρῆσιν καὶ τῆς ἀνδρείας μας.—παραδόντες] ὑποθετ. μετοχὴ ἐάν

ὅμως τὰ παραδώσωμεν.—ἀν-ὄτε-ρουθῆναι] ὅτι θέλομεν στερηθῆ.—καὶ τῶν σωματίων] καὶ τῆς ζωῆς μας.—μη-οἶον] προστακτικὴ τοῦ οἶομαι. μὴ φαντάζεσθαι.—οὖν ταύτοις] τοῖς ὄπλοις.—μαχοῦμεθα] μέλλον ὀριστικῆς τοῦ μάχομαι.

§ 13. ἐγέλασε] οὐδὲν γελοῖον ὑπῆρχεν εἰς τοὺς λόγους τοῦ Θεόπομπου, ἀλλ' ὁ Φαλίνας, ἄνθρωπος πωλήσας ἑαυτὸν εἰς τοὺς βαρβάρους, δὲν ἐδύνατο εἰμῆ οὕτω (γελῶν) νὰ δεχθῆ τὰς τοιαύτας παρατηρήσεις. καὶ ὅμως δὲν δύναται καὶ ν' ἀρνηθῆ τὴν λογικότητα τῆς ἀπαντήσεως, διὸ καὶ λέγει· φιλοσόφῳ μὲν ἔοικας.—ἀλλὰ-μέντοι] ναὶ μὲν μὲ φιλόσοφον ὁμοιάσεις, ὅμως, περὶ τοῦ ἀλλὰ ἰδ. Α'. ζ' 6.—καὶ λέγεις] καὶ ὁμιλεῖς.—οὐκ ἀχάριπα] ὄχι ἄνευ χάριτος (=μετὰ χάριτος).—ἴσθι] προστακτικὴ τοῦ οἶδα.—ὢν] ὅτι εἶσαι. τὸ δὲ ἀνόητος σημαίνει ἐνταῦθα μᾶλλον ἄσκεπτος, ἄκριτος, καὶ οὐχὶ ἐστεροκρῆνος νοῦ.—περιγενέσθαι ἂν] ὅτι δύναται νὰ ὑπερ-

ἔφρασαν λέγειν ὑπομαλακίζομένους ὡς καὶ Κύρῳ πιστοὶ ἐγένοντο καὶ βασιλεῖ ἂν πολλοῦ ἄξιοι γένοιτο, εἰ βούλοιο φίλος γενέσθαι· καὶ εἴτ' ἄλλο τι ἐθέλοι χρῆσθαι εἴτ' ἐπ' Αἴγυπτον στρατεύειν, συγκαταστρέφαιντ' ἂν αὐτῷ. Ἐν τούτῳ Κλέαρχος ἦκε, καὶ ἠρώτησεν εἰ 15 ἦδη ἀποκεκοιμένοι εἶεν. Φαλῖνος δ' ὑπολαβὼν εἶπεν. «Ὅττοι μὲν, ὦ Κλέαρχε, ἄλλος ἄλλα λέγουσι· σὺ δ' ἡμῶν εἰπέ τί λέγεις». Ὁ δ' 16 εἶπεν· «Ἐγὼ σε, ὦ Φαλίνε, ἄσμενος ἐόρακα, οἶμαι δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πάντες· σὺ τε γὰρ Ἕλληρ εἶ καὶ ἡμεῖς τοσοῦτοι ὄντες ὄσους σὺ δοῖς· ἐν τοιοῦτοις δ' ὄντες πράγμασι συμβουλευόμενά σοι τί χρὴ ποιεῖν περὶ ὧν λέγεις. Σὺ οὖν πρὸς θεῶν συμβέλευσον 17 ἡμῶν ὅτι σοι δοκεῖ κάλλιστον καὶ ἄριστον εἶναι καὶ ὃ σοι τιμῆν οἴσει εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον λεγόμενον, ὅτι Φαλῖνός περὶ πεμφθεῖς παρὰ

κρητύσῃ ἢ ἀνδρεία σας τῆς βασιλ. δυνάμεως (τοῦ βασιλικοῦ στρατοῦ).

§ 14. ἔφρασαν] ἄνευ ὑποκειμένου. ἐννοεῖται δέ, οἱ εἰπόντες ταῦτα ἔφρασαν, ἄλλους τινὰς λέγειν (ὁμιλεῖν) ὑπομαλακίζομένους. — ὑπομαλακίζομένους] τροπικῆ μετασχῆ, μαλακώτερον κἀππως φερόμενοι· διότι οἱ προηγουμένως ἀποκριθέντες μὲ τρόπον τραχὺν ἀπήντησαν. — ὡς] ὅτι τάχ. — ἂν γένοιτο] ἐδύναντο νὰ γένοιον πολλοῦ λόγου ἄξιοι κλπ. ταῦτα βεβαίως εἶναι πολὺ μαλακώτερα τῶν θετικῶς ἀρητικῶν ἀπαντήσεων τοῦ Κλεάνορος κλπ. — καὶ εἴτ' ἄλλο τι χρῆσθαι] φέρουσι παραδείγματα κατὰ τί θὰ ἦσαν χρήσιμοι πρὸς τὸν βασιλέα — χρῆσθαι αὐτοῖς, νὰ τοὺς μεταχειρισθῇ εἴτε εἰς ἄλλο τι ἔργον, εἴτε εἰς τὸ στρατεύειν εἰς Αἴγυπτον (πρόβλ. κεφ. ε' 13). — δυνακαστρέφαιντ' ἂν] σὺν αὐτῷ, συνεργοῦντες (συμμάχοῦντες αὐτῷ), ἤθελον τὴν καθυποτάξει.

§ 15. ἐν τούτῳ] ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ. — ἦκεν] εἶχεν ἔλθει, ἐπιστρέφει ἐκ τῆς ἐπιθεωρήσεως τῶν πλάγχων). — εἰ ἦδου] ἂν τότε

πλέον. — ἀποκεκοιμένοι εἶεν] εἶχον δώσει ἀπάντησιν. — ὑπολαβὼν] ὁ μὲν Κλέαρχος τοὺς στρατηγούς ἠρώτησεν. ἀλλ' ὁ Φαλῖνος, διακόψας τὸν λόγον, εἶπεν·—ὁ Φαλῖνος δὲν ἀπῆκε ν' ἀπαντήσουν οἱ στρατηγοί, διὰ νὰ μὴ ἐπιπρειασθῇ ὁ Κλέαρχος ἀπὸ τὰς δοθείσας ἀπαντήσεις, αἱ ὁποῖαι ἦσαν ἀρητικαί. — ἄλλος ἄλλα] φράσις συνήθης ἐπὶ ἀρίστου καὶ ἀσυμφώνου. πρόβλ. Α'. ε'. 12 ε'. 13. ὅρα καὶ τὸ ῥῆμα λέγουσι. — σὺ δ' ἡμῶν] ἀλλ' ἐσὺ εἰπέ εἰς ἡμᾶς, ὡς νὰ ἔλεγε· ἀφῆσε αὐτοῦς, δὲν εἰξεύρουσι τί λέγουσι. ἐσὺ εἰπέ μας. — τί λέγεις] = τί φρονεῖς.

§ 16. οἶμαι δὲ] ἀσχετῶς τοῖς ἐπομείνουσι·—νομίζω δέ, καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι σὲ εἶδον ἄσμενος. — σὺ τε γὰρ] ἢ αἰτιολογία. — καὶ ἡμεῖς] ἐσμὲν Ἕλλητες. — πράγμασι] = δυνακαστρέφαις, εἰς τοιαύτην δύσκολον θέσιν.

§ 17. πρὸς θεῶν] δι' ἀγάπην τῶν θεῶν. — κάλλιστον καὶ ἄριστον] ὡς ἐν § 9. — λεγόμενον] μνημονευόμενον. — εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον] διὰ τούτων ὁ Κλέαρχος βεβαίως ἐννοεῖ χρόνον μεταγενέστε-

βασιλέως κελεύσων τοὺς Ἕλληνας τὰ ὄπλα παραδοῦναι συμβου-
 λευόμενοις συνεβούλευσεν αὐτοῖς τάδε. Οἶσθα δ' ὅτι ἀνάγκη λέγε-
 18 σθαι ἐν τῇ Ἑλλάδι ἂ ἂν συμβουλεύσης». Ὁ δὲ Κλέαρχος ταῦτα
 ἐπήγειτο βουλόμενος καὶ αὐτὸν τὸν παρὰ βασιλέως προσβέοντα
 συμβουλεύσαι μὴ παραδοῦναι τὰ ὄπλα, ὅπως εὐέλπιδες μᾶλλον εἴεν
 οἱ Ἕλληνες. Φαλίνοσ δ' ὑποσιτρέφας παρὰ τὴν δόξαν αὐτοῦ εἶπεν
 19 ἂ Ἐγὼ, εἰ μὲν τῶν μυρίων ἐλλίδων μία τις ὑμῖν ἐστι σωθῆναι
 πολεμοῦντας βασιλεῖ, συμβουλεύω μὴ παραδιδόναι τὰ ὄπλα· εἰ δέ
 τοι μηδεμία σωτηρίας ἐστὶν ἐλλίς ἄνοτος βασιλέως, συμβουλεύω

ρον μὲν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ πολὺ ἀπέ-
 χοντα τῶν γεγονότων. — ποῦ δὲ νὰ
 εἰρητάζετο ὁ Κλέαρχος, ἢ μᾶλλον
 ὁ Ξενοφῶν, ὅτι ταῦτα ἐπὶ αἰῶνας
 θὰ ἀνεφέροντο (ὡς μέχρι σήμερον,
 ἐπέκεινα τῶν διςχιλίων ἐτῶν· ἀλλὰ
 καὶ ἐφ' ὅσον θὰ μνημονεύονται) καὶ
 ἐπὶ τῆς γῆς θὰ μνημονεύονται) καὶ
 οὐχὶ ἐν τῇ Ἑλλάδι μόνον (ὡς
 κατωτέρω λέγει, ἀνάγκη λέγεσθαι
 ἐν Ἑλλάδι), ἀλλ' ἐν ἅπαντι τῷ πε-
 πολιτισμένῳ κόσμῳ, ἐν πᾶσι τοῖς
 λαοῖς καὶ ἔθνεσιν ὡς ἀντικείμενον
 σπουδῆς καὶ μελέτης εἰς πάσας
 τὰς γλώσσας μεταφραζόμενα. (καὶ
 οἱ Τούρκοι ἀκόμη ἔχουσι μετάφρα-
 σιν Ξενοφῶντος Κύρου Ἀναβάσεως,
 ὡς διδακτικῆ βιβλίῳ, εἰσηγμένου
 ἐν τοῖς σχολείοις αὐτῶν). τοιαῦτα
 τὰ θαύματα τῆς τυπογραφικῆς τέ-
 χνης. — **διμβουλεύομενοις**] χρο-
 νικῆ μετοχῆ· ἐνῷ τὸν συνεβουλεύον-
 το περὶ τοῦ πρακτέου. **τάδε** κει-
 ται ἀορίστως καὶ ἄνευ ἀκολουθίας,
 = τὸ καὶ τό. — **λέγεσθαι**] ἀνάγκη
 ἐστὶ λέγεσθαι = εἰς ἀνάγκης θὰ λέ-
 γωνται, θὰ μνημονεύονται (ἐν τῇ
 Ἑλλάδι).

§ 18. ὁ δὲ κλ. ὑπάγεται] ταῦ-
 τα εἶναι σημείωσις τοῦ Ξεν. πρὸς
 ἐξήγησιν ἐκ τίνων λόγων ὤρηθη
 ἕνα εἶπε ταῦτα ὁ Κλέαρχος. πρβλ.
 Βιβλ. Α'. γ'. 14. σημ. καὶ η'.

22—23· — ὑπάγεται] = ὑπέβαλλεν.
 πρβλ. δ'. 3. καὶ νῦν μὲν ὑπάγεται.
 — **βουλόμενοις**] μὲ σκοπὸν (ὡς
 ἐπιθυμῶν). — **προσβέοντα**] προ-
 σβέω διαφέρει τοῦ προσβέομαι
 (διὰ πρέσβειον πραγματοῦμαι). ἐν-
 ταῦθα προσβέουσι μὲν ὁ Φαλίνοσ,
 προσβέεται δὲ ὁ βασιλεὺς. ἢ δ' ἔν-
 νοια· βουλόμενος ὥστε καὶ αὐτὸς ὁ
 παρὰ τοῦ βασιλέως ἀπεσταλμένος νὰ
 τοὺς συμβουλεύσῃ νὰ μὴ παραδώ-
 σουν τὰ ὄπλα, ἵνα οὕτω μᾶλλον
 εὐέλπιδες ᾖσιν οἱ Ἕλληνες. — **ὑπο-
 δροχίας**] στοίψας τὸν λόγον. —
παρὰ τὴν δόξαν] παρὰ τὴν προσ-
 δοκίαν, παρ' ὅτι προσεδόκα νὰ
 ἀκούσῃ ὁ Κλέαρχος.

§ 19. τῶν μυρίων] ἀπὸ ἀπεί-
 ρους, ἀναριθμήτους. ἡμεῖς θὰ ἐλέ-
 γομεν ἐκ χιλίων μυρίων ἐλλίδων. —
μία τις] = μία μόνη ἢ συνήθης·
 φράσις τὰ ἑκάτον μεταχειρίζεται.
 ὡς ἐν παραδείγματι λέγομεν· 10
 τοῖς ἑκατόν, (99 τοῖς ἑκατόν εἶναι
 χαμίνος, δι' ἕνα ἐτοιμοθάνατον). ὁ
 Φαλίνοσ ὑπερακοντίζει πᾶσαν ἀνα-
 λογίαν μεταξὺ ἐλλίδος καὶ ἀπογνώ-
 σεως, λέγων ἕνα ἄπειρον ἀριθμὸν
 καὶ ὅμως Ἕλληνα ἦτο, ὡς ὁ ἐκ τῆς
 Ἑπείρου (Α'. ζ'. 3 σημ.). — **πολε-
 μοῦντας**] τροπικῆ μετοχῆ· μὲ τὸ
 νὰ πολεμῆτε (= διὰ τοῦ πολέμου).
 — **εἰ δὲ τοι**] ὁ τοι βεβαιωτικῶσ

σφύζεσθαι ὑμῖν ὄπη δυνατόν». Κλέαρχος δὲ πρὸς ταῦτα εἶπεν. Ἐπὶ 20
ταῦτα μὲν δὴ σὺ λέγεις· παρ' ἡμῶν δ' ἀπαγγέλλε τάδε ὅτι ἡμεῖς
οἰόμεθα, εἰ μὲν δέοι βασιλεῖ φίλους εἶναι, εὐείκτους ἂν ἄξιοι εἶναι
ἔχοντες τὰ ὄπλα ἢ παραδόντες ἄλλω, εἰ δὲ δέοι πολεμεῖν, ἄμεινον
ἂν πολεμεῖν ἔχοντες τὰ ὄπλα ἢ ἄλλω παραδόντες». Ὁ δὲ Φαλίνοσ 21
εἶπε· «Ταῦτα μὲν δὴ ἀπαγγελοῦμεν· ἀλλὰ καὶ τάδε ὑμῖν εἰπεῖν ἐ-
κέλευσε βασιλεὺς ὅτι μένουσιν αὐτοῦ σπονδαὶ εἶεν, προῖοῦσι δὲ
καὶ ἀπιόσιν πόλεμος. Εἴπατε οὖν καὶ περὶ τοῦτον πότερα μενεῖτε
καὶ σπονδαὶ εἶσιν ἢ ὧ πολέμου ὄντος παρ' ὑμῶν ἀπαγγέλω».
Κλέαρχος δ' ἔλεξεν· Ἐπὶ 22
ἡμῖν ταῦτα δοκεῖ ἄπερ καὶ βασιλεῖ· «Τί οὖν ταῦτά ἐστιν»; ἔφη ὁ
Φάλινος. Ἀπεκρίνατο Κλέαρχος· «Ἐάν μὲν μένωμεν, σπονδαί, ἀ-

ἂν ὅμως βεβαίως. — ὄπη δυνατόν] ὄπη τροπικόν. ὅπως εἶναι δυνατόν σφύζεσθαι.

§ 20. ἀλλὰ ταῦτα μὲν δὴ οὐ λέγεις] ἡ φράσις περιέχει τὴν ἐσγὰτὴν περιφρόνησιν μετ' ἀγανάκτησεως. — αὐτὰ δ' ἐσὺ τὰ λέγεις. — ἐσὺ τὸ πωλημένον κρέας, ὁ ὀνόματι Ἕλληνα, πράγματι δὲ καὶ τῶν βαρβάρων βαρβαρώτερος. — ἀποροῦμεν πῶς διέφυγε τὴν προσοχὴν τῶν ἐρηκηνευτῶν ἢ ἀκριβὴς ἐννοία τῶν λόγων τοῦ Κλέαρχου, καὶ ἐξηγουσιν ἀπλῶς καὶ ἀνευ πάθους, ὡς ὁ H. H. αὕτη μὲν λοιπὸν εἶναι ἡ γνώμη σου. — παρ' ἡμῶν δ'] ἀντιθέτως τοῦ σὺ, ἐκ μέρους ὅμως ἡμῶν. — τάδε] τὰ ἐξῆς. — οἰόμεθα] εἶναι ἂν. νομίζομεν ὅτι θὰ εἴμεθα πλείονος λόγου ἄξιοι φίλοι, ἔχοντες τὰ ὄπλα, ἢ παραδόντες (τροπικὴ μεταγῆ). — ἀμεινον ἂν] ἀποδοτέον τῷ πολεμεῖν = ἀνδρειότερον θὰ ἐπολεμοῦμεν. ὥστε ὁ Κλέαρχος θεωρεῖ ἀσύμφορον τὸ παραδοῦναι τὰ ὄπλα εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιστάσεις, εἴτε δηλ. φίλοι, εἴτε πολέμοι τῷ βασιλεῖ ἤθελον εἶναι.

§ 21. τάδε] τὰ ἐξῆς. — μένουσιν] δοτ. πληθυντικὴ ὑμῖν μένουσι. εἶναι δ' ὑποθετικὴ μεταγῆ, ὡς ἐν § 12 κεῖται, ἐάν μιν μένωμεν. — εἶεν] δύνανται νὰ γείνωσι σπονδαί. — πόλεμος] ἔσται ἐννοεῖται. — ἢ ἀπαγγέλω] ἄσο. ὑποτακτ. τοῦ ἀπαγγέλω, ἢ νὰ ἀπαγγέλω ὡς πολέμου ὄντος παρ' ὑμῶν. ὁ Φάλινος εἶχε ἔλθει ἔχων διπλὴν ἐντολήν. 1) νὰ τοὺς ζητήσῃ τὰ ὄπλα· ἂν τὰ εἶδον (ὅπερ οὐδ' αὐτοὶ οἱ βάρβαροι ἠλπίζον), ἔχει καλῶς· ἂν ὄχι, τότε 2) νὰ τοὺς ἐρωτήσῃ τίνα σκοπὸν εἶχον. σπονδὰς θὰ ἐζήτουν, ἢ πόλεμον θὰ ἔκαμνον. ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ τοιαύτη ἀπ' εὐθείας ἐρώτησις δὲν ἦτο πιθανὸν νὰ τύχῃ ἀπαντήσεως, διότι ἐχθρὸς πρὸς ἐχθρὸν οὐδέποτε προλέγει τὰ σχέδιά του, διὰ τοῦτο, ἐκ μέρους τοῦ βασιλέως δῆθεν προτείνεται εἰς αὐτοὺς λόγος περὶ σπονδῶν ἢ πολέμου, ὥστε ἐκ τῆς ἀπαντήσεως τῶν Ἑλλήνων νὰ γινώσκουν τί ἔμελλον οὗτοι νὰ πράξουν. ἀλλ' ὁ Κλέαρχος, ὡς ἐμπειρὸς στρατηγός, δὲν ἐνέπευσεν εἰς τὴν παγίδα αὐτῶν.

23 πιοῦσι δὲ καὶ προῖοῦσι πόλεμος». Ὁ δὲ πάλιν ἠρώτησε Σπυρδαῖ
ἢ πόλεμον ἀπαγγέλλω; Κλέαρχος δὲ ταῦτα πάλιν ἀπεκρίνατο
Σπυρδαῖ μὲν μένουσιν, ἀπιοῦσι δὲ καὶ προῖοῦσι πόλεμος». Ὁ,τι
δὲ ποιήσοι οὐ διεσήμηνεν.

Κεφ. Β'. Ὅρκοι συμμαχίας μεταξύ Ἑλλήνων καὶ Ἀρσίου.—πορεία αὐ-
τῶν διὰ τῆς Βαβυλωνίας.—πανικός ἐν τῷ Ἑλληνικῷ στρατεύματι.

1 Φαλίτος μὲν δὴ ὄχρετο καὶ οἱ σὺν αὐτῷ. Οἱ δὲ παρ' Ἀρσίου
ἦγον Προκλῆς καὶ Χειροσόφος· Μένων δ' αὐτοῦ ἔμενον· οἱτοὶ δ'
ἔλεγον ὅτι πολλοὺς φραῖν Ἀρσίου εἶναι Πέσας ἐαυτοῦ βελτίους, οὓς
οὐκ ἂν ἀνασχέσθαι αὐτοῦ βασιλεύοντος· ἀλλ' εἰ βούλεσθε συναπιέ-
ναι, ἦκειν ἡδη κελεύει τῆς νυκτός· εἰ δὲ μή, αἴριοι προῖοῦσι ἀπιέναι
2 φησάν. Ὁ δὲ Κλέαρχος εἶπεν· «Ἄλλ' οἱτοὶ χροὶ ποιεῖν· ἐὰν μὲν ἦ-
κωμεν, ὡσπερ λέγετε· εἰ δὲ μή, πρώττειε ὅποιον ἂν τι ὑμῖν οἴησθε
3 μάλιστα συμφέρον». Ὁ,τι δὲ ποιήσοι οὐδὲ τοῖτοις εἶπεν. Μετὰ
ταῦτα ἡδη ἡλίον δύνοντος συγκαλέσας τοὺς στρατηγούς καὶ λοχα-
γούς ἔλεξε τοιάδε· Ἄμοι, ὦ ἄνδρες, θρομένῳ ἔναι ἐπὶ βασιλείᾳ
οὐκ ἐρίγνετο τὰ ἱερά. Καὶ εἰκότως ἄρα οὐκ ἐρίγνετο· ὡς γὰρ ἐγὼ
νῦν πυθάνομαι, ἐν μέσῳ ἡμῶν καὶ βασιλέως ὁ Τύρης ποταμὸς
ἔστι ναυσίπορος, ὃν οὐκ ἂν δυνάμεθα ἄνευ πλοίων διαβῆναι.
πλοῖα δ' ἡμεῖς οὐκ ἔχομεν. Οὐ μὲν δὴ αὐτοῦ γε μένειν οἶόν τε· τὰ

§ 23. ὁ,τι δὲ ποιήσοι] τί δὲ
ἔμελλε νὰ κάμῃ.—οὐ διεσήμηνεν]
δὲν ἐδήλωσε καθαρώς, σαφῶς.

§ 1. ὄχρετο] εἶχεν ἀναχωρήσει.
—οἱ δὲ παρ' Ἀρσίου] κατὰ
βραχυλογίαν. οἱ δὲ παρ' Ἀρσίου
πεμφθέντες ἦγον παρ' Ἀρσίου.—
ἦγον] εἶχον ἔλθει. — αὐτοῦ] ἐ-
πίρρ. τοπικόν· ἐκεῖ παρὰ τῷ Ἀρ-
σίῳ. — φραῖν] εὐκτική τοῦ φημί.
—οὓς οὐκ ἂν ἀνασχέσθαι] μέ-
σος β' ἄρρ. τοῦ ἀνέχομαι· οἱ ὅποιοι
δὲν θὰ ἠνείχοντο.—ἡδη] χρονικόν·
τώρα πλέον. τὸ δὲ τῆς νυκτός εἶναι
ἐπεξήγησις τοῦ ἡδη. — ἀπιέναι]

ὅτι μέλλει νὰ ὑπάγῃ ὀπίσω.

§ 2. οὐδὲ τοῖτοις] ὡς τῷ φα-
λίτῳ οὐ διεσήμηνεν τὸ τί ποιήσοι,
οἱτοὶ οὐδὲ τοῖτοις.

§ 3. ἡλίον δύνοντος] (ἰδ. Α'.
ἡ' 1 σημ.) γεν. ἀπὸλ. χρονική· ἐνώ-
πλιον ἐβασίλευεν ὁ ἥλιος. — δύνω
καὶ δύνω.—θρομένῳ] κατὰ μέσην
διάθεσιν, ὡς καὶ ἐν Α'. ζ' 18. —
οὐκ ἐρίγνετο τὰ ἱερά] ἄπτικῆ
σύνταξις. ἐρίγνετο ταῦτο τῷ κατω-
τέρῳ ἦν (κατὰ ἦν τὰ ἱερά). — οὐ
μὲν δὴ αὐτοῦ γε] βεβαίως ὅμως
οὔτε αὐτοῦ (τοπικόν· ἐπίρρημα) νὰ
μένωμεν εἶναι δυνατόν. ἔπειτα ἡ

γὰρ ἐπιτήδεια οὐκ ἔστιν ἔχειν· ἵεναι δὲ παρὰ τοὺς Κύρου φίλους
 πάνυ καλὰ ἡμῖν τὰ ἱερά ἦν. Ὡδε οὖν χρὴ ποιεῖν ἀπιότητας δειπνεῖν
 ὅτι τις ἔχει· ἐπειδὴν δὲ σημήνη τῷ κέρατι ἀναπαύεσθαι, συσκευά-
 ζεσθαι· ἐπειδὴν δὲ τὸ δεύτερον, ἀνατίθεσθαι ἐπὶ τὰ ὑποζύγια· ἐπὶ
 δὲ τῷ τρίτῳ ἔπεσθαι τῷ ἡγουμένῳ, τὰ μὲν ὑποζύγια ἔχοντας πρὸς
 τοῦ ποταμοῦ, τὰ δ' ὄπλα ἔξω. Ταῦτ' ἀκούσαστες οἱ στρατηγοὶ καὶ
 λοχαγοὶ ἀπῆλθον καὶ ἐποίουν οὕτω, καὶ τὸ λοιπὸν ὁ μὲν ἤρχεν, οἱ
 δ' ἐπείθοντο, οὐκ ἐλόμενοι, ἀλλ' ὁρῶντες ὅτι μόνος ἐφρόνει οἷα δεῖ
 τὸν ἄρχοντα, οἱ δ' ἄλλοι ἄπειροι ἦσαν. Ἐντεῦθεν ἐπεὶ σκότος ἐγένετο,
 Μιλτοκύθης μὲν ὁ Θραξ ἔχων τοὺς τε ἱππέας τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ εἰς
 τετραράκοντα καὶ τῶν πεζῶν Θρακῶν ὡς τριακοσίους ἤτομόλησε
 πρὸς βασιλέα. Κλέαρχος δὲ τοῖς ἄλλοις ἠγεῖτο κατὰ τὰ παρηγγελ-
 μένα, οἱ δ' εἵποντο· καὶ ἀφικνοῦνται εἰς τὸν πρῶτον σταθμὸν παρ'
 Ἀρσιαῖον καὶ τὴν ἐκείνου στρατιὰν ἀμφὶ μέσας νύκτας· καὶ ἐν τάξει
 θέμενοι τὰ ὄπλα συνῆλθον οἱ στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ τῶν Ἑλλήνων
 παρ' Ἀρσιαῖον· καὶ ὄμωσαν οἷ τε Ἕλληνες καὶ ὁ Ἀρσιαῖος καὶ τῶν
 σὸν αὐτῷ οἱ κράτιστοι μῆτε προδώσειν ἀλλήλους σύμμαχοί τ' ἔσε-
 σθαι· οἱ δὲ βάρβαροι πρὸς ὄμωσαν καὶ ἠγήσεσθαι ἀδόλοισ. Ταῦτα 8

αἰτιολογία. — τὰ γὰρ ἐπιτήδεια] οὐ γὰρ ἔστιν (διότι δὲν εἶναι δυνα-
 τόν) ἔχειν τὰ ἐπιτήδεια. — ἵεναι
 δὲ] ἐννοεῖται ἀπὸ κοινοῦ τὸ θνο-
 μένῳ (θυομένῳ δὲ ἵεναι).

§ 4. Ὡδε] ὡς ἐξῆς. — χρὴ ποι-
 εῖν] τὸ ποιεῖν, ὡς καὶ τὰ ἐπόμενα
 ἀπαρέμματα, ἐξηγητέον κατὰ β'
 πληθ. πρόσωπον. — ἀναπαύεσθαι]
 ὥστε ἀναπαύεσθαι (πρὸς ἀνάπαυ-
 σιν)· ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ σημήνη (ὅταν
 σαλπίσῃ τὸ ἀναπαυστήριον). — δι-
 οκηνάζεσθαι] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ
 χρὴ. — ἀνατίθεσθαι - ἔπεσθαι]
 χρὴ. — τῷ ἡγουμένῳ] τῷ ὀδηγῷ.
 — ἔχοντες] τροπικῆ μετοχῆ. —
 πρὸς τοῦ ποταμοῦ] πρὸς τὸ μέ-
 ρος τοῦ ποταμοῦ, ὅθεν οὐδένα εἶχον
 φόβον ἐπιθέσεως ἐχθρικήs.

§ 5. καὶ τὸ λοιπὸν] τοῦ χρόνου
 ἐννοεῖται· καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, ἀπὸ τό-
 τε καὶ ὕστερον. — οὐκ ἐλόμενοι]
 αἰτιολογικῆ μετοχῆ· ὅτι· διότι ἐξε-
 λέξαντο αὐτὸν γενικὸν στρατηγόν. —
 οἷα δεῖ]
 φροεῖν τοῦ ἀρχοντα.

§ 7. ἠγεῖτο] ὠδήγει. — κατὰ τὰ
 παρηγγελέμενα] καθ' ἃ εἶχε δώσει
 παραγγέλματα. — παρ' Ἀρσιαῖον]
 πρὸ βλ. Α'. γ'. 7 παρὰ Κλέαρχον. —
 ἐν τάξει θέμ. τὰ ὄπλα] παρα-
 τάξαντες τοὺς ὀπλίτας αὐτῶν. —
 μῆτε-σύμμαχοί τε] μῆτε προδώ-
 σουν τε καὶ σύμμαχοι ἔσεσθαι· ὅτι
 καὶ δὲν ἤθελον προδώσει ἀλλήλους
 καὶ σύμμαχοι ἤθελον γείνει. — πρὸς]
 τούτοις, προσέτι. — καὶ ἠγάδε-
 σθαι] καὶ ὅτι ἤθελον τοὺς ὀδηγήσει.

δ' ὄμοσαν σφάζαντες ταῦρον καὶ κείρον καὶ κριὸν εἰς ἀσπίδα, οἱ μὲν Ἕλληνες βάπτοντες ξίφος, οἱ δὲ βιάβαροι λόγχην. Ἐπεὶ δὲ τὰ πιστὰ ἐγένετο, εἶπεν ὁ Κλέαρχος « Ἄγε δὴ, ὦ Ἀρμυῖε, ἐπέπερ 9 ὁ αὐτὸς ὑμῖν στόλος ἐστὶ καὶ ἡμῖν, εἰπέ τίνα γνώμην ἔχεις περὶ τῆς πορείας πότερον ἄπιμεν ἢνπερ ἤλθομεν ἢ ἄλλην τιὰ ἐντευρη- 10 κέαι δοκεῖς κρείττω». Ὁ δ' εἶπεν « Ἦν μὲν ἤλθομεν ἀπίοντες παντελῶς ἂν ὑπὸ λμοῦ ἀπολούμεθα· ὑπάρχει γὰρ νῦν ἡμῖν οὐδὲν τῶν ἐπιτηδείων. Ἑπτακαίδεκα γὰρ σταθμῶν τῶν ἐγγυτάτω οὐδὲ δεῦρο ἴοντες ἐκ τῆς χώρας οὐδὲν εἶχομεν λαμβάνειν· ἐνθα δὲ τι ἦν, ἡμεῖς διαπορευόμενοι κατεδαπανήσαμεν. Νῦν δὲ μακροτέρων μὲν 11 ἐπιτροῦμεν πορεύεσθαι, τῶν δ' ἐπιτηδείων οὐκ ἀπορήσομεν. Πορευιτέον δ' ἡμῖν τοὺς πρώτους σταθμοὺς ὡς ἂν δυνώμεθα μακροτάτους, ἵν' ὡς πλείστον ἀποσπασθῶμεν τοῦ βασιλικοῦ στρατεύμα- τοῦ· ἐὰν γὰρ ἀποξ' δὴ ἢ τριῶν ἡμερῶν ὁδὸν ἀπόσχωμεν, οὐκέτι μὴ δυνήσεται βασιλεὺς ἡμᾶς καταλαβεῖν. Ὀλίγω μὲν γὰρ στρατεύματι οὐ τολμήσει ἐφέπεσθαι· πολλὴν δ' ἔχων στόλον οὐ δυνήσεται ταχέως πορεύεσθαι· ἴσως δὲ καὶ τῶν ἐπιτηδείων σπανεῖ». Ταύτην, ἔφη, τὴν γνώμην ἔχω ἐγώγε.

§ 8. ταῦρον-κρίων] ζῶα ἀρσενικά.— θηλυκὰ δὲ εὐθυσίαζον ἐν Ἑλλάδι πρὸς θεαίνας, ὡς δαμάλεις καὶ αἴγας πρὸς Ἥραν, σὺς δὲ (ὡς πολυτόκους) πρὸς Δήμητραν. — εἰς ἀσπίδα] ἐπάνω εἰς ἀσπίδα. βᾶπτοντες] εἰς τὸ αἶμα τῶν θυμάτων.

§ 9. τὰ πιστὰ ἐγένετο] ἀπτικὴ σύνταξις.— τὰ πιστὰ δὲ εἶναι οἱ ὄρκοι καὶ πᾶσα διαθεθαίσις. πρβλ. Α'. 5' 7, Β'. β' 26— ἄγε δὴ] ἔλα δά. αἱ προστακτικαὶ ἄγε, ἄφες, φέρε, δεῦρο, δεῦτε, προτασσόμεναι ἄλλων βήμάτων κατὰ προστακτικὴν καὶ τούτων, ὡς ἐνταῦθα (ἄγε εἰπέ) ἢ καὶ ὑποτακτικὴν, ὡς ἄφες ἴδωμεν, δεῦτε προσκνήσωμεν, ἐξηγοῦνται ὡς μόρια παρακλυσματικά (προτροπικά), ὡς τὰ ἡμέτερα ἔλα, ἄς (ἐκ τοῦ ἄφες), χάιδε κλπ.— στόλος] ἐνταῦθα σημαίνει πορείαν,

ὁδόν. (ιδ. τὴν ἐν Α'. β' 5 σημ.).— ἄπιμεν] μέλλων τοῦ ἀπέρχομαι.

§ 10. ἦν μὲν ἤλθομεν] ἦν μὲν ὁδὸν ἔλθομεν.— ἀπίοντες] ὑποθετικὴ μετοχή.— ὑπάρχει ἡμῖν οὐδὲν] = δὲν ἔχομεν τίποτε τρέφωμεν.— ἑπτακαίδεκα σταθμῶν] γενικὴ ἐκτάσεως = ἐν διαστήματι ἑξ' σταθμῶν. ἐνθα δὲ τι ἦν] ἐνθα δὲ ἦν λαμβάνειν τι ἐκ τῆς χώρας.— μακροτέρων] ὁδὸν ἐννοεῖται.

§ 11. ὡς μακροτάτους] ὡς ἐπιτακτικόν, οὕτω καὶ τὸ ἐπόμενον ὡς πλείστον ὡς μακροτάτους ἂν δυνώμεθα πορεύεσθαι. πρβλ. Α'. α' 6.— οὐκέτι μὴ δυνήσεται] ἢ πλήρης φράσις· οὐκέτι ἔστι φόβος μὴ δυνήσεται· δὲν θά δυνήθῃ πλέον.— καταλαβεῖν ἡμᾶς] νὰ μᾶς φθάσῃ.— στόλον] ταῦτο τῷ προηγούμενῳ στρατεύματι. πρβλ. Α'. β' 5.

Ἦν δ' αὖτη ἡ στρατηγία οὐδὲν ἄλλο δυναμένη ἢ ἀποδοῦναι ἢ¹²
φυγεῖν· ἡ δὲ τύχη ἐστρατήγησε κάλλιον. Ἐπεὶ γὰρ ἡμέρα ἐγένετο
ἐπορεύοντο ἐν δεξιᾷ ἔχοντες τὸν ἥμιον, λογιζόμενοι ἥξειν ἅμα
ἡλίω δύνοντι εἰς κόμας τῆς Βαβυλωνίας χώρας· καὶ τοῦτο
μὲν οὐκ ἐφρεύθησαν. Ἔτι δ' ἀμφὶ δείλην ἔδοξαν πολεμίους ὄραν¹³
ἱππέας, καὶ τῶν τε Ἑλλήνων οἳ μὴ ἔνυχον ἐν ταῖς τάξεσιν ὄντες
εἰς τὰς τάξεις ἔθεον, καὶ Ἀριοῖος (ἐνύργατε γὰρ ἐφ' ἀρμαμάξης
πορευόμενος, διότι ἐπέτροτο) καταβάς ἐθωρακίζετο καὶ οἳ σὺν
αὐτῷ. Ἐν ᾧ δ' ὀπλίζοντο, ἦγον λέγοντες οἳ προπεμφθέντες σκο-¹⁴
ποὶ οὐ οὐχ ἱππῆς εἶεν, ἀλλ' ὑποζύγια νέμοιτο. Καὶ εὐθὺς ἐγνωσαν
πάντες ὅτι ἐγγὺς πον ἐστρατοπεδεύετο βασιλεύς· καὶ γὰρ καὶ
καπνὸς ἐφαίνετο ἐν κόμας οὐ πρόσω. Κλέαρχος δ' ἐπὶ μὲν τοὺς¹⁵
πολεμίους οὐκ ἦγεν· ἦδει γὰρ καὶ ἀπειρηκότες τοὺς στρατιώτας καὶ
ἀσίτους ὄντας· ἦδη δὲ καὶ ὄψε ἦν· οὐ μέντοι οὐδὲ ἀπέκλινε, φυλα-
τόμενος μὴ δοκοῖη φεύγειν, ἀλλ' εὐθύωρον ἄγων ἅμα τῷ ἡλίῳ
δυομένῳ εἰς τὰς ἐγγυτάτω κόμας τοὺς πρώτους ἔχων κατεσκή-
νωσεν, ἐξ ὧν διήρησαστο ὑπὸ τοῦ βασιλικοῦ στρατεύματος καὶ αὐτὰ

§ 12. ἦν-δυναμένη] κατὰ πε-
ριφορᾶν—ἐδύνατο (οὐδὲν ἄλλο ἐση-
μαίνειν).—ἢ ἀποδοῦναι ἢ φυ-
γεῖν] ἰδ. τὴν ἐν Α'. δ' 8 σημ.—
ἐστρατήγησε κάλλιον] καλλίων
στρατηγὸς ὑπέβηεν, ἐκυθέρησε τὰ
πράγματα κάλλιον ἐνὸς στρατηγοῦ.

ἦξειν] ὅτι ἤθελον φθάσει.—
τοῦτο μὲν] κατὰ τοῦτο μὲν ὅτι εἰς
κόμας θὰ ἦσαν φθασμένοι. οὐκ
ἐφρεύθησαν] δὲν ἠπατήθησαν.

§ 13. ἔτι δὲ ἀμφὶ δείλην]
ἀλλ' ἀκόμη περὶ τὸ δειλινόν.—
ἔδοξαν] προσωπικόν, ἐνόμισαν, ἀντὶ
τοῦ ἔδοξεν αὐτοῖς (= τοῖς ἐφάνη).—
ὄραν τε] ὅτι ἔβλεπον.— καὶ τῶν τε
Ἑλλήνων-καὶ Ἀριοῖος] καὶ ἐκ
τῶν Ἑλλήνων ὅσοι τυχόν νὰ μὴ
ἦσαν εἰς τὰς τάξεις των καὶ ὁ Ἀρι-
αῖος συνέχευε τούτου τὸ καταβάς.
—ἐφ' ἀρμαμάξης] ἰδ. Βιβλ. Α'.
β'. 16.—ἐπέτροτο] ὑπερσυντέλ.

τοῦ ὑποζώκομαι.

§ 14. ἐνᾧ δὲ ὀπλίζοντο] ἐν
ᾧ δὲ χρόνῳ, ὡς ἐν Α'. ε'. 10—
νέμοιτο] ἀπτική σύνταξις. ἔβοσκον.
—οὐ πρόσω] οὐ μακρὰν.

§ 15. οὐκ ἦγε] δὲν ὠδήγει τοὺς
στρατιώτας.—ἀπειρηκότες] πα-
ρηκίμ. τοῦ ἀπαροσσω, οὐ β'. ἀρ.
ἀπέπον. ὅτι ἦσαν ἤδη ἀπηρθηκότες
(κουρασμένοι). ἦδη δὲ] ἦτο δὲ
τότε πλέον καὶ ἀργὰ (καὶ ὄψε).—
οὐδὲ ἀπέκλινε] τῆς ὁδοῦ, ὥστε
νὰ λάβῃ ἄλλην διεύθυνσιν.—ἀλλ'
ἄγων] ἀλλ' ὀδηγῶν κατ' εὐθείαν.—
τοῖς πρώτοις ἔχων] σὺν τοῖς πρώ-
τοις, ἦτοι ἔχων τὴν ἐμπροσθοφυλα-
κίην.—κατεσκήνωσεν] ἐστήσε τὰς
σκηνάς.—ἐξ ὧν] κωμῶν.—διήρ-
ηαστο] ἦσαν ἤδη διηρησμένα ὑπὸ
τοῦ βασιλικοῦ στρατεύματος.—καὶ
αὐτὰ] καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ ἐν ταῖς
οἰκίαις σκευὰ (τὰ θυρόφυλλα καὶ

- 16 τὰ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν ξύλα. Οἱ μὲν οὖν πρῶτοι ὅμως τρόπον τινὶ ἐστρατοπεδεύσαντο, οἱ δ' ὕστεροι σκοταῖοι προσιώντες ὡς ἐτύγγαθεν ἕκαστος ἠγλίζοντο, καὶ κραυγὴν πολλὴν ἐποίουν καλοῦντες ἀλλήλους, ὥστε καὶ τοὺς πολεμίους ἀκούειν· ὥστε οἱ μὲν ἐγγύτατα τῶν
- 17 πολεμίων καὶ ἔφυγον ἐκ τῶν σκηνωμάτων. Αἴηλον δὲ τοῦτο τῆ ὕστεραία ἐγένετο· οὔτε γὰρ ὑποζύγιον εἶ' οὐδὲν ἐφάνη οὔτε στρατόπεδον οὔτε καπνὸς οὐδαμοῦ πλησίον· ἐξεπλάγη δέ, ὡς εἶκε, καὶ βασιλεὺς τῆ ἐφόδῳ τοῦ στρατεύματος. Ἐδήλωσε δὲ τοῦτο οἷς
- 18 τῆ ὕστεραία ἔπρατιεν. Προϊούσης μέντοι τῆς νυκτὸς ταύτης καὶ τοῖς Ἕλλησι φόβος ἐμίπτει, καὶ θόρυβος καὶ δοῦπος ἦν οἶον
- 19 εἰκὸς φόβου ἐμπεσόντος γίνεσθαι. Κλέαρχος δὲ Τολμίδην Ἡλείον ὄν ἐτύγγαθεν ἔχων παρ' ἐπιπέδῳ κήρυκα ἀριστον τῶν τότε, ἀνειπεῖν ἐκέλευσε σιγὴν κηρύξαντα ὅτι, ὅς ἂν τὸν ἀφέντα τὸν ὄνον εἰς τὰ
- 20 ὅπλα μὴνύσῃ, λήψεται μισθὸν τάλαντον ἀργυρίου. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα

παραθυρόφυλλα).—τὰ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν] κατὰ βραχυλογίαν· τὰ ἐν ταῖς οἰκίαις ξύλα διήρπαστο ἀπὸ τῶν οἰκιῶν.

§ 16. οἱ μὲν οὖν πρῶτοι] ὅσοι πρῶτοι ἔφθασαν, ὅμως μ' ὅλα ταῦτα.—τρόπον τινὶ]=ὅπως, ὅπως.—οἱ δ' ὕστερον] ἀπόδοσις τοῦ οἱ μὲν πρῶτοι.—σκοταῖοι προσιώντες] ἐρχόμενοι ἐν σκότει (ἀφ' ἐνὸς ἐνυκτώσειν).—ἠγλίζοντο]=διενυκτέρευον, ἐξενυκτίζον εἰς τὸ ὑπαιθρον· καλοῦντες] ὀνομαστικῶς φωνάζοντες τοὺς φίλους καὶ γνωρίμους τῶν οὐτῶ.—ὥστε] ὥστε καὶ οἱ ἔχθροι τοὺς ἤκουον.—οἱ μὲν ἐγγύτατα] ὅσοι τῶν ἐχθρῶν ἦσαν πλησιέστατα.—καὶ ἐφύγον] τὸν καὶ συντακτέον τῶ ἐκ τῶν σκηνωμάτων = καὶ ἀπὸ τὰς σκηνὰς ἀκόμη.

§ 17. τοῦτο] τὸ ὅτι ἔφυγον.—εἶ'] πλέον.—πλησίον] προσδιορισμὸς τοῦ οὐδαμοῦ.—ὡς εἶκεν] ὡς εἰκάζεται, ὡς φαίνεται· τοῦθ' ὅπερ ἐξηγεῖται ὁ Ξεν. ἐκτενέστερον ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ἐπομένου κεφαλαίου, διὰ

τῶν ὁ δὲ δὴ ἔγραφα.

§ 18. προϊούσης-τῆς νυκτὸς] γεν. ἀπόλ. χρονική· ἐφ' ὅσον ὅμως προσεχώρει ἡ νύξ. — καὶ τοῖς Ἕλλησιν] ὁ καὶ προσθετικός.—δοῦπος] κράτος.—οἶον] θόρυβον καὶ δοῦπον εἰκὸς ἦν (ἦτο ἐπόμενον) γίνεσθαι.—φόβου ἐμπεσόντος] ὅταν μέσα εἰς τὸ στρατεύμα πέσῃ πανικός.

§ 19. τῶν τότε] κηρύκων.—ἀριστόν] ἡ ἀρετὴ τοῦ Τολμίδου ἦν ὅτι ἦτο βροντόφωνος (καλόσον ἰσχυρὰ φωνὴ εἶναι ἀρετὴ ἰδίως τῶν κηρύκων). — κηρύξαντα σιγὴν] ἀφ' οὗ πρῶτον κηρύξῃ σιγὴν, σιγὴν δὲ ἐκήρυττον ἀνέκαθεν, ἀπὸ τῶν Ὀμηρικῶν εἶτι χρόνων, οἱ κήρυκες διὰ τῶν σίγα· σίγα πᾶς ἔστω λέως· διὰ τὴν ἠσυχάσσαν, διότι ἄλλως καὶ ἡ ἰσχυροτέρα φωνὴ θὰ ἐπνίγετο ἐν τῶ θορύβῳ.—ἀνειπεῖν] νὰ εἴπῃ ἐπανειλημμένως, ὡς σύνθηρος τοῖς κήρυξι, νὰ διακλήσῃ.—ὅς ἀνμνύει] ὁποῖος ἂν καταμνύσῃ, καταγγεῖλῃ ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος ἀπῆ-

ἐκηρύχθη, ἔγνωσαν οἱ στρατιῶται ὅτι κερὸς ὁ φόβος εἶη καὶ οἱ ἄρχοντες σῶ. Ἔπειθ' ὄρθρω παρήγγειλεν ὁ Κλέαρχος εἰς τάξιν τὰ ὅπλα τίθεσθαι τοὺς Ἕλληνας ἥπερ εἶχον ὅτε ἦν ἡ μάχη.

κεφ. Γ'. Σπονδαὶ μεταξὺ βασιλέως καὶ Ἑλλήνων.

Ὁ δὲ δὴ ἔγραψα ὅτι βασιλεὺς ἐξεπλάγη τῇ ἐφόδῳ, τῷδε δὴλον ἦν. Τῇ μὲν γὰρ πρόσθεν ἡμέρᾳ πέμπων τὰ ὅπλα παραδίδοναι ἐκέλευε, τότε δὲ ἅμα ἠλίφ ἀνατέλλοντι κήρυκας ἔπεμψε περὶ σπονδῶν. Οἱ δὲ ἐπεὶ ἦλθον πρὸς τοὺς προφύλακας, εἰήτην τοὺς ἄρχοντας. Ἐπειδὴ δ' ἀπήγγειλαν οἱ προφύλακες, Κλέαρχος τυχὼν τότε τὰς τάξεις ἐπισκοπῶν εἶπε τοῖς προφύλαξι κελεύειν τοὺς κήρυκας περιμένειν ἄχρι ἂν σχολάσῃ. Ἐπεὶ δὲ κατέστησε τὸ στρατεύμα ὥστε δοῦσθαι πάντῃ φάλαγγα πυκνήν, ἐκτὸς δὲ τῶν ὅπλων μηδὲνα καταφανῆ εἶναι, ἐκάλεσε τοὺς ἀγγέλους, καὶ αὐτὸς τε προῆλθε τοὺς εὐοπλοτάτους ἔχων καὶ εὐειδεστάτους τῶν αὐτοῦ στρατιωτῶν καὶ

κε τὸν ὄνον εἰς τὸ στρατόπεδον, θά λάβῃ μισθὸν τέλαντον ἀργυροῦν. ὁ Ηπειρωτικὸς σημειοῖ ὅτι τοῦτο, ὅτι δηλ. ὄνος ἀρέθη μέσα εἰς τὸ στρατόπεδον, ἔπλασεν ὁ Κλέαρχος, διὰ νὰ κατατύχῃ τὸν πανικόν· κηλῶς καὶ ἔγεινεν. (διότι ὑπῆρχε πρόληψις, ὅτι ὄνος ἀφειθείς μεταξὺ τῶν ὀπλιτῶν προυξένοι πανικόν. ἐλέγετο δὲ πανικὸς ὁ φόβος, ὡς ἐκ τοῦ Πανός, τοῦ θεοῦ τῶν ποιμένων, προσερχόμενος. περὶ οὗ (Πανός) ἐπίστευον οἱ παλαιοί, ὅτι αὐτὸς προυξένοι τὰ νυκτερινὰ φαντάσματα. ἐν γένει δὲ πανικὸς λέγεται πᾶς φόβος προσερχόμενος ἐξ ἀγνώστου αἰτίας, ἢ μᾶλλον ἄνευ οὐδεμιᾶς αἰτίας, ἐπομένως φόβος μάταιος (κενός), ἀδικαιολόγητος, ὅπως εἶναι πάντοτε καὶ πανταχοῦ ὁ πανικός.

§ 20. ἅμα δὲ ὄρθρω] = μετὰ τὰ χροιάματα. (ιδ. τὴν ἐν Α'. η'. 1 σημ.). — εἰς τάξιν] εἰς τὴν αὐτήν. — ἥπερ] εἰς ἣν εἶχον, ἥτοι νὰ παρατάσσονται, ὅπως ἦσαν παρατεταγμένοι, ὅτε ἦτο ἡ μάχη.

§ 1. ὁ δὲ δὴ] ἐκεῖνο δὲ δὴ, τὸ ὁποῖον ἔγραψα (ἐν § 18 τοῦ προηγούμενου κεφαλαίου). — δὴλον ἦν] ἦτο φανερόν (ἀπεδείχθη) ἀπὸ τῶ ἐξῆς. — γὰρ] ἀφηρηματικός· δηλαδή. — τῇ μὲν πρόσθεν ἡμέρᾳ] τὴν μὲν προηγούμενην ἡμέραν. (αὐτὴ δὲ ἦτο ἡ ἐπιούσα τοῦ θανάτου τοῦ Κύρου). — πέμπων] ἀντικείμεν. ἐννοεῖται ἐκ τῶν ἐπομένων τὸ κήρυκας (Φαλῖνον καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ).

§ 2. οἱ δ'] οὗτοι δὲ, οἱ κήρυκες. — τοῖς προφύλαξι] τοῖς πρὸ τῶν ὀπλων, πρὸ τοῦ στρατοπέδου φύλαξιν. — ἐπισκοπῶν] ἐπιθεωρῶν.

§ 3. ἐπεὶ δὲ κατέστησε] οὕτως, ὥστε· ἀφοῦ δὲ εἰς τοιαύτην τάξιν ἔβαλε τὸ στρατεύμα, ὥστε νὰ φαίνηται φάλαγγ' πάντῃ πυκνή. — τῶν ὀπλων] τῶν ὀπλιτῶν. — προῆλθε] ἦλθε πρὸ τοῦ στρατοπέδου. — ἔχων τοὺς εὐοπλ.] = σὺν τοῖς εὐοπλοτάτοις. — εὐειδεστάτους] διότι οἱ εὐρωστοὶ στρατιῶται (τοιοῦτοι δὲ βεβαίως εἰσὶν οἱ εὐειδεῖς), ὡς καὶ οἱ εὐοπλοὶ, κηλῶς ὀπλισμένοι,

τοῖς ἄλλοις στρατηγοῖς ταῦτ' ἔφρασεν. Ἐπεὶ δ' ἦν πρὸς τοῖς ἀγγέ-
 4 λοις, ἀνηρώτα τί βούλονται. Οἱ δ' ἔλεγον ὅτι περὶ σπονδῶν ἤκουεν
 ἄνδρες οὔτινες ἰκανοὶ ἔσονται τὰ τε παρὰ βασιλέως τοῖς Ἑλλήσιν
 5 ἀπαγγέλλαι καὶ τὰ παρὰ τῶν Ἑλλήνων βασιλεῖ. Ὁ δ' ἀπεκρίνατο
 «Ἀπαγγέλλετε τοῖνυν αὐτῷ ὅτι μάχης δεῖ πρῶτον· ἄριστον γὰρ
 οὐκ ἔστιν οὐδ' ὁ τολμήσων περὶ σπονδῶν λέγειν τοῖς Ἑλλήσι μὴ
 6 πορίσας ἄριστον». Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ ἄγγελοι ἀπήλαινον, καὶ ἦζον
 ταχύ· ᾧ καὶ δῆλον ἦν ὅτι ἐγγύς που βασιλεὺς ἦν ἢ ἄλλος τις ᾧ
 ἐπιτέτακτο ταῦτα πράττειν. Ἐλεγον δ' ὅτι εἰκότα δοκοῖεν λέγειν βα-
 7 ται, αἴθουσιν ἔνθεν ἔξουσι τάλπηδεα. Ὁ δ' ἠρώτα εἰ αὐτοῖς τοῖς
 ἀνδράσι σπένδουσι ἰούσι καὶ ἀποῦσιν, ἢ καὶ τοῖς ἄλλοις ἔσονται

ἄλλοις ἐντύπωσιν κάμουν εἰς τὸν
 ἔχθρον, παρὰ οἱ γλωμοὶ καὶ καχε-
 κτικοὶ καὶ ρυπαροὶ στρατιῶται. —
 ταῦτά] ποιεῖν ἐννοεῖται· νὰ κάμουν
 τὸ ἴδιον μὲ αὐτόν.

§ 4. πρὸς τοῖς ἀγγέλοις] ἢ
 πρὸς δηλοὶ τὸ ἐμπροσθεν ἀποῦ δὲ
 ἦλθεν ἐμπρὸς (= πλησίον) τῶν ἀγ-
 γελικῶρων. — τί βούλονται] τί
 ἤθελον. — ἤκουεν] ὅτι εἶχον ἔλθει.
 — ἰκανοὶ] ἀρεστοὶ, κατέλληλοι,
 δηλ. πρόσωπα κάππως ἐπίσημα,
 οὐχί βεβαίως οἱ τυχόντες.

§ 5. αὐτῷ] τῷ βασιλεῖ. — δεῖ]
 = ἔστι δεῖα, ἔστιν ἀνάγκη μάχης
 πρὸ πάντων (πρῶτον)· ἐπιτεταί ἢ
 κίτιλογία. — οὐκ ἔστι] τῷ στρα-
 τῷ ἐννοεῖται. ὁ στρατὸς δὲν ἔχει
 τίποτε νὰ γευματίσῃ, ἐπομένως
 οὐδ' ἔστιν ὁ τολμήσων (ὁ μέλλων
 νὰ ἔχῃ τὴν τολμήν). — λέγειν]
 νὰ κάμῃ λόγον. — μὴ πορίσας]
 χωρὶς νὰ προμηθεύσῃ ἄριστον.

§ 6. ἀπήλαινον] ἔφυγον ὀπί-
 σω. — καὶ ἤκουον] καὶ ἐπανήλθον
 ταχέως. — ᾧ] ἐξ οὗ. τοῦ ὅτι ταχέως
 ἐπανήλθον. — ἐγγύς που] κάππου
 πλησίον. — ἢ ἄλλοις τισι] ὁ βασιλεὺς
 δὲν ἤτο, ἀλλ' ὁ ἐπίτροπός του· τοῦτο

δὲ ῥητῶς ἐπιφέρεται μετὰ πέντε
 στίχους, μέχρι ἂν βασιλεῖ τὰ παρ'
 ἡμῶν διαγγελῆ. — πράττειν] =
 πράττεσθαι· νὰ διαπραγματεύηται
 ταῦτα. — βασιλεῖ] κείται ἐνταῦθα
 ἀντὶ τῷ ἐπιτεταμένῳ ἐπὶ ταῦτοις, τῷ
 ἐπίτροπῳ τοῦ βασιλέως. — ἤκουεν]
 ὅτι εἶχον ἔλθει. — ἠγεμόνας ἔχον-
 τες] ἔχοντες ὁδηγούς. — οἱ-ἄξι-
 οῖν] οἱ ὅποιοι θὰ τοὺς ὁδηγή-
 σουν. — ἔνθεν] κατὰ βραχυλο-
 γίαν· ἐκεῖ ἔνθεν, εἰς τὰ μέρη ἐ-
 κείνα, ἐξ ὧν θὰ λάβωσι τὰ τρόφιμα.
 — τόσην προθυμίαν ἔδειξεν ὁ βασιλι-
 κὸς ἐπίτροπος, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ
 τόσον φόβον τῷ προϋξενήσεν ὁ λό-
 γος τοῦ Κλεάρχου, ὅτι μάχης δεῖ
 πρῶτον, ὥστε ἀμέσως μετὰ τῶν κη-
 ρύκων ἔστειλε καὶ ὁδηγούς, διὰ νὰ
 ὁδηγήσων τοὺς Ἑλλήνας εἰς μέρος,
 ὅπου ὑπῆρχον τρόφιμα.

§ 7. εἰ σπένδουσι] ἂν θὰ ἔκα-
 με σπονδάς. — αὐτοῖς] μὲ αὐτοὺς
 μόνους τοὺς ἐρχομένους καὶ ἀπερ-
 χομένους, ἢ καὶ μὲ τοὺς ἄλλους.
 τὸ ἔσοιτο σπονδαὶ ἐτέθη κατ' ἐπα-
 νάληψιν τοῦ σπένδουτο, διότι τὸ αὐτὸ
 δηλοῖ, καὶ οὐδὲν προσηθισιν εἰς τὴν

σπονδαί. Οἱ δέ, «Ἀπασιν» ἔφρασαν, «μέχρι ἂν βασιλεῖ τὰ παρ' ἡμῶν διαγγελῆ». Ἐπεὶ δὲ ταῦτα εἶπον, μεταστησάμενος αὐτοὺς ὁ Κλέαρχος ἐβουλεύετο καὶ ἐδόκει τὰς σπονδὰς ποιεῖσθαι ταχὺ καὶ καθ' ἡσυχίαν ἐλθεῖν τε ἐπὶ τὰ λιτῆδεια καὶ λαβεῖν. Ὁ δὲ Κλέαρχος εἶπε· «Δοκεῖ μὲν κάμοι ταῦτα· οὐ μέντοι ταχὺ γ' ἀπαγγελῶ, ἀλλὰ διατρέψω, ἔστ' ἂν ὀκνήσωσιν οἱ ἄγγελοι μὴ ἀποδόξῃ ἡμῖν τὰς σπονδὰς ποιήσασθαι· οἶμαί γε μέντοι, ἔφη, καὶ τοῖς ἡμετέροις στρατιώταις τὸν αὐτὸν φόβον παρέσεσθαι». Ἐπεὶ δ' ἐδόκει καιρὸς εἶναι, ἀπήγγελλεν ὅτι σπένδοιτο, καὶ εὐθὺς ἠγγεῖσθαι ἐκέλευε πρὸς τὰ λιτῆδεια. Καὶ οἱ μὲν ἠγοῦντο, Κλέαρχος μέντοι ἐπορεύετο τὰς μὲν σπονδὰς ποιησάμενος, τὸ δὲ στράτευμα ἔχων ἐν τάξει, καὶ αὐτοὺς ὠπισθοφυλάκει. Καὶ ἐνετύγχανον τάφοις καὶ αὐλώσιν ὕδα-

ἔννοιαν. — ἄπασιν] ἰδ. τὴν ἐν βιβλ. Α'. δ'. 15 σημ. — διαγγελῆ] ἕως οὗ νὰ διαβιβασθοῦν εἰς τὸν βασιλεῖα τὰ παρ' ἡμῶν λεγόμενα.

§ 8. μεταστησάμενος] χρον. μετοχή· ἀφ' οὗ τοὺς παρεμέρισεν, ἀφ' οὗ τοὺς εἶπε νὰ παραμερίσουν. — ἐβουλεύετο] μετὰ τῶν στρατηγῶν. — ἐλθεῖν τε καὶ λαβεῖν] καὶ ἐλθεῖν = ἀπελθεῖν (ἰδ. τὴν ἐν Α'. γ' 10 σημ.) εἰς τὰ μέρη, ὅπου ὑπάρχουν τρόφιμα (ἐπὶ λιτῆδεια).

§ 9. ταχὺ γ' ἀπαγγελῶ] δὲν θὰ τοὺς τὸ ἀναγγεῖλω ἀμέσως. — διατρέψω] τὸν χρόνον, ἐξ οὗ τὸ ἡμέτερον χρονοτριβῶ. — ἔστ' ἂν ὀκνήσωσιν] ἕως οὗ νὰ φοβηθῶσι. — μὴ ἀποδόξῃ] ἀντίθετον τῷ δόξῃ, ἢ ἀπὸ σημαίνει ἀποδοκιμασίαν. (ἰδ. τὴν ἐν τῷ βιβλ. Α'. δ' 15 σημ.) μὴπως ἀπορρίψωμεν τὸ νὰ κάμωμεν τὰς σπονδὰς. — καὶ εἰς τὰ ἐλάχιστα ταῦτα φαίνεται ἡ στρατηγικὴ ἰκανότης τοῦ Κλεάρχου, δὲν ἀπαντᾷ ἀμέσως, διὰ νὰ μὴ φανῇ ὅτι προθύμως ἐδέχθη τὰς σπονδὰς, ἀλλὰ διὰ τῆς θραδύτητός του κάμνει νὰ φοβηθοῦν οἱ ἔχθροί, μὴπως καὶ ἀφ' οὗ

τοῖς ἔφερον ὀδηγούς διὰ νὰ λάβουν τρόφιμα, μὴπως καὶ πάλιν ἐπιμένουν εἰς τὴν ἰδέαν τοῦ νὰ συνάψουν μάχην. ἀλλὰ, λέγει, τὸν αὐτὸν φόβον (μὴπως ἀπορρίψωμεν τὰς σπονδὰς) θὰ ἔχουν καὶ οἱ ἰδικοί μας στρατιῶται. καὶ δικαίως· διότι ἐπεινών. — καιρὸς] κατάλληλος στιγμή (ἰδ. Α'. ζ' 9). — σπένδοιτο] ὅτι ἔκαμνε σπονδὰς, ὅτι ἐδέχετο νὰ κάμνη σπονδὰς. — ἠγγεῖσθαι] νὰ τοὺς ὀδηγῶν. — πρὸς τὰ λιτῆδεια] πρὸς τὰ μέρη, ὅπου ἦσαν τὰ τρόφιμα.

§ 10. καὶ οἱ μὲν] καὶ ἐκεῖνοι μὲν ὠδήγουν. ὡς ἀπόδοσις τοῦ μὲν ἔπεται μέντοι. — Κλέαρχος μέντοι ὠπισθοφύλακει] ποιησάμενος (ἐναντιωμ. μετοχή), τὸ δὲ ἔχων τροπική. ἢ ἔννοια· ὁ δὲ Κλέαρχος, μολοντάς ἐκαμνε τὰς σπονδὰς, καὶ ὅμως (δὲ) ἐπορεύετο ἔχων τὸ στράτευμα ἐν τάξει, καὶ ἦτο ἐν τῇ ὠπισθοφυλάκῃ. ἐν ἄλλαις λέξεσιν ἐφέρετο πρὸς τοὺς βροχάρους μὲ δυσπιστίαν, μεθ' ὅλους τὰς σπονδὰς. — εἶθε τὴν αὐτὴν δυσπιστίαν νὰ ἐδείκνυε καὶ πρὸς τὸν Τισσαφέρην. — καὶ ἐνετύγχανον] καθ' ὁδόν. — τάφοις] τὰ-

τος πλήρῃσιν ὡς μὴ δύνασθαι διαβαίνειν ἄνευ γεφυρῶν· ἀλλ' ἐποιοῦντο ἐκ τῶν φοινίκων οὓς ἤρρισκον ἐκλεπωκότας, τοὺς δὲ
 41 καὶ ἐξέκοπτον. Καὶ ἐνταῦθα ἦν Κλέαρχον καταμαθεῖν ὡς ἐπε-
 σιάτει ἐν μὲν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ τὸ δόρυ εἶχεν, ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ
 βακτηρίαν· καὶ εἴ τις αὐτῷ δοκοῖη τῶν πρὸς τοῦτο τεταγμένων
 βλακεύειν, ἐκλεγόμενος τὸν ἐπιτήθειον ἔπαιεν ἄν, καὶ ἅμα αὐτὸς
 προσελάμβανεν εἰς τὸν πηλὸν ἐμβαίνων· ὥστε πᾶσιν ἀσχήνην εἶναι
 42 μὴ οὐ σπουδάζειν. Καὶ ἐτάχθησαν μὲν πρὸς αὐτὸ οἱ εἰς τριά-
 κοντα ἔτη· ἐπεὶ δὲ καὶ Κλέαρχον ἑώρων σπουδάζοντα, προσελάμ-
 43 βανον καὶ οἱ προεβύτεροι. Πολὺ δὲ μᾶλλον ὁ Κλέαρχος ἔσπευδεν
 ὑποπιεῦσθαι μὴ ἀεὶ οὕτω πλήρεις εἶναι τὰς τάφρους ὕδατος· οὐ
 γὰρ ἦν ἡ ὥρα οἷα τὸ πεδίον ἄρδεν· ἀλλ' ἴν' ἤδη πολλὰ προφαί-
 νοιτο τοῖς Ἕλλησι δεινὰ εἰς τὴν πορείαν, τοῦτον ἕνεκα βασιλέα

φοι οἱ χάνδακας, ἀλλῶνες δὲ αἱ δι-
 ορυχεαί. — ὡς μὴ δύνασθαι ὥστε
 νὰ μὴ δύνωνται. — ἐποιοῦντο] γε-
 φύρας. — τοὺς δὲ] τινὰς δὲ φοινίκας
 (κορμούς φοινίκων) καὶ αὐτοὶ ἐξέ-
 κοπτον.

§ 11. καὶ ἐνταῦθα] ἐν τῇ πε-
 रिπτώσει ταύτῃ. — ἦν καταμα-
 θεῖν] ἦτο, ἐδύνατό τις νὰ πάραιτη-
 ρήσῃ. πρὸβλ. τὴν αὐτὴν σύνταξιν καὶ
 ἐν Α'. ε'. 9. — Κλέαρχον] ἀν-
 τικείμενον τοῦ καταμαθεῖν εἶναι
 ὄχι Κλέαρχον, ἀλλ' ἡ πρότασις,
 ὡς ἐπεστιάτει. — ἦν καταμαθεῖν
 ὡς ἐπεστιάτει Κλέαρχος. σχῆμα προ-
 λήψεως (πρὸβλ. Βιβλ. Α'. ἡ'. 21).
 — ἐν μὲν τῇ ἀριστερᾷ] διὰ τού-
 των περιγράφει ὁ Ξεν. πῶς ἐπε-
 στιάτει ὁ Κλέαρχος. — τις τῶν τε-
 ταγμένων] κατωτέρω λέγεται ὅτι
 ἐτάχθησαν οἱ εἰς τριάκοντα ἔτη. —
 βλακεύειν] ὅτι ἐφέρετο ὡς βλάξ,
 γάσκων δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ. — τὸν
 ἐπιτήθειον] τὸν ἄξιον παύσασθαι. —
 ἔπαιεν ἄν] θὰ τὸν ἔδεονεν. — αὐτὸς
 — ἐμβαίνων] ὁ ἴδιος ἐμβαίνων μέσα
 εἰς τὸν πηλόν. — προσελάμβανεν]

προσεβοῖσθαι. — ὥστε μὴ οὐ δύ-
 σπουδάζειν] ὥστε ὅλοι (οἱ ὑπὲρ τὰ
 τριάκοντα ἔτη) ἤσχυοντο (βλέπον-
 τες τὸν Κλέαρχον βοηθούντα) νὰ μὴ
 σπεύδωσι καὶ αὐτοὶ εἰς τὸ νὰ βοη-
 θοῦν. — τὰ ἐν § 12 εἶναι ἀπλῆ ἐπεξ-
 ἠγήσις τούτων. — μὴ οὐ] ὅρα τὴν
 φράσιν ἐν Α'. ε'. 8. 9. καὶ θ'. 13.

§ 13. ὑποπιεῦσθαι μὴ ἀεὶ οὐ-
 τῶ] τὸ χωρίον τοῦτο γίνεται κατα-
 ληπτόν, συνδυαζόμενον τοῖς ἐπομέ-
 νοις· ὑπόπιευσ βασιλέα ἐπὶ τὸ πεδίον
 τὸ ὕδωρ ἀρκεῖν αὐτοῦ ἕνεκα, ἵνα
 ἤδη πολλὰ προφαίνοιτο τοῖς Ἕλλησι
 δεινὰ κατὰ τὴν πορείαν. κατὰ ταῦτα
 ἡ ἔννοια τοῦ προκειμένου χωρίου
 εἶναι πολὺ μᾶλλον ἔσπευδεν ὁ Κλέ-
 αρχος, διότι ὑπόπιευσ μὴπως ἦσαν
 πάντοτε αἱ τάφροι οὕτω πλήρεις
 ὕδατος, διότι δὲν ἦτο ἡ ἐποχὴ τοῦ
 νὰ ποτίζωσι τὴν πεδιάδα. — ἡ ὥρα
 οἷα] ἡ ἐποχὴ τοιαύτη ὥστε (οἷα)
 ποτίζειν (ἦτοι ἡ κατάλληλος πρὸς
 ἄρδουσιν τῆς πεδιάδος). — πολλὰ-
 δεινὰ] ἀλλ' ἵνα πολλὰ δυσχερῆσαι
 ἐπὶ τῆς πορείας παρουσιασθῶσιν εἰς
 τοὺς Ἕλληνας, διὰ τοῦτο κλπ.

επώπιενεν ἐπὶ τὸ πεδίον τὸ ὕδωρ ἀφεικέναι. Πορευόμενοι δ' ἀφί- 14
 κοντο εἰς κόμας ὅθεν ἀπέδειξαν οἱ ἠγεμόνες λαμβάνειν τὰπιτή-
 δεια. Ἐνῆν δὲ σίτος πολὺς καὶ οἶνος φοινίκων καὶ ὄξος ἔψητόν
 ἀπὸ τῶν αὐτῶν. Αὐταὶ δ' αἱ βάλανοι τῶν φοινίκων οἷας μὲν ἐν 15
 τοῖς Ἑλλήσων ἔστιν ἰδεῖν τοῖς οἰκέταις ἀπέκειντο, αἱ δὲ τοῖς δεσπό-
 ταις ἀποκείμεναι ἦσαν ἀπόλεκτοι, θαυμάσια τὸ κάλλος καὶ τὸ
 μέγεθος, ἢ δ' ὄψις ἡλέκτρον οὐδὲν διέφερον· τὰς δὲ τινὰς ξηραί-
 νοντες τραγήματα ἀπειθέσαν. Καὶ ἦν καὶ παρὰ πότον ἡδὺν μὲν, κε-
 φαλαλαγὲς δέ. Ἐνταῦθα καὶ τὸν ἐγκέφαλον τοῦ φοίνικος πρῶτον 16
 ἔφαγον οἱ στρατιῶται, καὶ οἱ πολλοὶ ἐθαύμαζον τὸ τε εἶδος καὶ
 τὴν ιδιότητα τῆς ἡδονῆς. Ἦν δὲ σφόδρα καὶ τοῦτο κεφαλαλγές.
 Ὁ δὲ φοινῆξ ὅθεν ἐξαιρεθείη ὁ ἐγκέφαλος ὄλος ἐξηραίνεται.

Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς καὶ παρὰ μεγάλου βασιλέως 17
 ἦκε Τισσαφέρνης καὶ ὁ τῆς βασιλείως γυναικὸς ἀδελφὸς καὶ ἄλλοι
 Πέρσαι τρεῖς· δοῦλοι δὲ πολλοὶ ἔπτοντο. Ἐπεὶ δ' ἀπήνησαν αὐ-
 τοῖς οἱ τῶν Ἑλλήνων στρατηγοί, ἔλεγε πρῶτος Τισσαφέρνης δι'

§ 14. ὄθεν] ἐξ ὧν.—ἐνῆν] ἐν
 ταῖς κόμας ἦν. — οἶνος φοινί-
 κων] σαφέστερον ἐξεφράσθη ἐν Βιβλ.
 Α'. ε'. 10. οἶνον τε ἐκ τῆς βαλάνου
 πεποιημένον τῆς ἀπὸ τοῦ φοίνικος.—
 ἐψητόν] βραστόν (ἡλιαστόν). —
 τῶν αὐτῶν] φοινίκων=βαλάνων,
 ὡς ἀμέσως ἐπιφέρεται· αὐταὶ δὲ αἱ
 βάλανοι.

§ 15, οἷας] βαλάνους. ἔγνωσε
 τοὺς χουρμάδες τοὺς ἐν Ἑλλάδι
 συνήθως πωλουμένους, οἱ ὅποιοι
 εἶναι μακροὺς καὶ κάππως μελα-
 φοὶ καὶ ἐξαρωμένους εἰς τὴν ἐπιφά-
 νειαν.—ἀπέκειντο] ἦσαν ἀποκαί-
 μενοι, ὠρισμένοι. — ἀπόλεκτοι]
 ἐκλεκτοί, ἐξαιρέτοι. οὗτοι δὲ εἶναι
 μᾶλλον κοντοὶ καὶ παχεῖς, εἰς σχῆ-
 μα μικροῦ καρπού (καρρωτοὶ) κατὰ
 Διδώφρον), ἢ δ' ἐπιφάνειά των λεῖα,
 καὶ πράγματι ἔχει ὄψιν ἡλέκτρον
 (κεχρημαρῖου). — οὐδὲν διέφε-
 ρεν] οὐδαμῶς διέφερον. — τὰς δὲ

τινὰς] τινὰς δὲ βαλάνους καὶ ξη-
 ραίνοντες τὰς ἐφύλαττον (ἀπειθέ-
 σαν). — τραγήματα] ὥστε εἶναι
 τραγήματα (=ὡς τραγάλια).

§ 16. ἐνταῦθα] τοπικόν, ἐκεῖ.
 — καὶ τὸν ἐγκέφαλον] τὴν καρ-
 διάν.—πρῶτον] πρώτην φοράν. —
 τῆς ἡδονῆς] τῆς ἡδέιας (γλυκειᾶς)
 γεύσεως. — ὄθεν] ἐξ οὗ (τὸ δένδρον
 ἐκ τοῦ ὀποίου). — ὄλος] ὀλόκληρος.
 — ἐξηραίνεται] ἐξηραίνεται.

§ 17. δοῦλοι δὲ πολλοὶ εἶ-
 ποντο] κατὰ τὸ καὶ σήμερον ἔτι
 παρὰ τοῖς ἀσιατικαῖς ἔθνεσιν ἐπι-
 κρατοῦν ἔθος· οὕτω π. χάριν, ἐν
 Τουρκίᾳ ἕνα ὑπουργόν, ἢ ἕνα δή-
 μαρχον ἀκολουθοῦν στίφη θεραπόν-
 των. πρβλ. ε'. 35.—ἀπάντησαν]
 ὑπῆγαν εἰς ἀπάντησιν αὐτῶν, διὰ
 νὰ τοὺς ὑποδεχθῶσιν. — τοιάδε]
 τοιαῦτά τινα, ὧν τὴν ἔγνωσαν διέ-
 σασεν ἡμῖν ὁ Ξενοφῶν.

- 18 ἐρομνέως τοιάδε· «Ἐγώ, ὦ ἄνδρες Ἕλληνες, γείτων οἰκῶ τῆ Ἑλλάδι, καὶ ἐπεὶ ὑμᾶς εἶδον εἰς πολλὰ καὶ ἀμήχανα ἐμπεπωκότας, εἶδημα ἐποησάμην εἴπως δυνάμην παρὰ βασιλέως αἰτήσασθαι δοῦναι ἐμοὶ ἀποσῶσαι ὑμᾶς εἰς τὴν Ἑλλάδα. Οἶμαι γὰρ ἂν οὐκ ἀχαρίστως μοι ἔχειν οὔτε πρὸς ὑμῶν οὔτε πρὸς τῆς πάσης 19 Ἑλλάδος. Ταῦτα δὲ γνοὺς ἠτούμην βασιλέα, λέγων αὐτῷ ὅτι δικαίως ἂν μοι χαρίζοιτο, ὅτι αὐτῷ Κῦρόν τε ἐπιστρατεύοντα πρῶτος ἠγγεῖλα καὶ βοήθειαν ἔχων ἅμα τῆ ἀγγελίᾳ ἀφικόμεν, καὶ μόνος τῶν κατὰ τοὺς Ἕλληνας τεταγμένων οὐκ ἔφυγον, ἀλλὰ διήλασα καὶ συνέμυξα βασιλεῖ ἐν τῷ ὑμετέρῳ στρατοπέδῳ, καὶ τοὺς σὸν Κύρῳ βαρβάρους ἐδώξα σὸν τοῖσδε τοῖς παροῦσι νῦν 20 μετ' ἐμοῦ, οἵπερ αὐτῷ εἰσι πιστότατοι. Καὶ περὶ μὲν τούτων ὑπέσχετό μοι βουλευέσθαι· ἐρέσθαι δὲ με ὑμᾶς ἐκέλευσεν ἔλθοντα τίτος ἔνεκα ἐστρατεύσατε ἐπ' αὐτόν. Καὶ συμβουλευέω ὑμῖν μετρίως ἀποκρίνασθαι, ἵνα μοι εὐπρακτότερον ἢ ἕαν τι δύνωμαι ἀγαθὸν

§ 18. γείτων οἰκῶ] ἔχω τὴν ἐπαρχίαν μου γειτνιαζούσαν εἰς τὴν Ἑλλάδα.—ἐμπεπωκότας] ὅτι ἔχετε πέσει.—εἰς πολλὰ καὶ ἀμήχανα] πολλὰ καὶ... φράσις συνήθης καὶ ἐπὶ καλοῦ καὶ ἐπὶ κακοῦ (ὡς ἐνταῦθα, = εἰς πολλὰ καὶ μάλιστα ἀμήχανα). πρβλ. Δημ. π. 1. στεφ. § 285. πολλὰ καὶ καλὰ καὶ μεγάλα (ἰδ. καὶ τὴν αὐτόθι σημ.). — εἶδημα ἐποησάμην] εὐτυχίαν ἐθεώρησα.—ἀποσῶσαι ὑμᾶς] νὰ σᾶς ὀδηγήσω (νὰ σᾶς πάρω) σῶως ὀπίσω εἰς τὴν Ἑλλάδα.—οὐκ ἀχαρίστως-οὔτε-οὔτε] ὄρα τὴν ἐπισώρευσιν τῶν ἀποφατικῶν μορίων. τὸ δὲ ἔχειν ὡς συντασσόμενον μετ' ἐπιρρήματος κεῖται κατ' οὐδετέραν ἔννοιαν. τὸ δὲ «οὐκ ἀχαρίστως» = εὐχαρίστως, εὐγνωμόνως. ἡ ἔννοια σαφέστερα καθίσταται καταφατικῶς· διότι νομίζω ὅτι θὰ μοὶ ἐγνωρίζετο χάρις καὶ ἐκ μέρους ὑμῶν καὶ ἐκ μέρους συμπάσης τῆς Ἑλλάδος (ἂν

ἐδυνάμην νὰ σᾶς ὀδηγήσω εἰς τὴν Ἑλλάδα).

§ 19. γνοὺς] σκεφθεῖς.—ἂν μοι χαρίζοιτο] ἤθελέ μοι κάμει τὴν χάριν ταύτην. πρβλ. κεφ. α' 11.—καὶ ἅμα τῆ ἀγγελίᾳ] καὶ συγχρόνως μὲ τὴν ἀγγελίαν ταύτην ἦλθον πρὸς αὐτόν ἔχων καὶ βοήθειαν (=μετὰ βοηθείας). τοὺς πεντακοσίους ἵππους ἔννοεῖ (βιβλ. Α' β' 4). — κατὰ τοὺς Ἕλληνας] κατὰ τὸ μέρος τῶν Ἑλλήνων, ἀπέναντι τῶν Ἑλλήνων.—τεταγμένων] ἐν τῇ μάχῃ ἔννοεῖται.—διήλασα] διὰ τῶν Ἑλλήνων πελταστῶν (βιβλ. Α' ε' 7).

§ 20. περὶ μὲν τούτων] περὶ τῆς αἰτήσεώς μου νὰ σᾶς ὀδηγήσω εἰς τὴν Ἑλλάδα.—βουλευέσθαι] ὅτι ἤθελε σκεφθῆ. — δὲ] ἀλλὰ.—μετρίως] μετριοφρόνως ν' ἀποκριθῆτε (οὐχι ὅπως ὁ Κλεάνωρ καὶ ὁ Θεόπομπος). — εὐπρακτότερον].

ὑμῶν παρ' αὐτοῦ διαπράξασθαι». Πρὸς ταῦτα μεταστάντες οἱ Ἑλ- 21
 ληγες ἐβουλεύοντο καὶ ἀπεκρίναντο, Κλέαρχος δ' ἔλεγεν· «Ἡμεῖς
 οὔτε συνήλθομεν ὡς βασιλεῖ πολεμήσοντες οὐτ' ἐπορευόμεθα ἐπὶ
 βασιλεία, ἀλλὰ πολλὰς προφάσεις Κύρος ἤρρισκεν, ὡς καὶ σὺ εὖ
 οἶσθα, ἵνα ὑμᾶς τε ἀπαρασκευάτους λάβοι καὶ ἡμᾶς ἐνθάδε ἀναγάγοι.
 Ἐπεὶ μέντοι ἤδη ἐωρῶμεν ἐν δεινῷ ὄντα, ἡσχύνθημεν καὶ θεοὺς 22
 καὶ ἀνθρώπους προδοῦναι αὐτόν, ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ παρέχοντες
 ἡμᾶς αὐτοὺς εὖ ποιεῖν. Ἐπεὶ δὲ Κύρος τέθνηκεν, οὔτε βασιλεῖ 23
 ἀντιποιοῦμεθα τῆς ἀρχῆς οὐτ' ἔστιν ὅτου ἕνεκα βουλοίμεθ' ἂν τὴν
 βασιλείῳς χόρον κακῶς ποιεῖν, πορευόμεθα δ' ἂν οἴκαδε, εἴ τις

εὐκολώτερον. — διαπράξασθαι] νὰ
 κατορθώσω, νὰ ἐπιτύχω παρ' αὐτοῦ
 δι' ἐσᾶς (ὑμῶν) ἀγαθόν τι, ἂν δύναμαι
 (= ὁ, τι ἀγαθόν ἂν ἐμπορέσω).

§ 21. μεταστάντες] ἀνωτέρω §
 8 τοὺς κήρυκας μετεστήσατο (τοῖς
 εἶπε νὰ παραμερίσουν) ὁ Κλέαρχος·
 ἐνταῦθα, ἐνώπιον ὑψηλῶν προσώπων
 μετέστησαν (ἐτραβήχθησαν παράμε-
 ρα) αὐτοὶ οἱ Ἕλληγες στρατηγοί. ὁ
 σκοπὸς τῆς παραμερίσεως καὶ τότε
 καὶ τώρα εἶναι ὁ αὐτός, τὸ νὰ σκε-
 φθῶσι δηλ. τί θὰ ἀποκριθῶσιν, ἀλλ'
 ἄλλως φερόμεθα κατὰ τὰς περιστά-
 σεις καὶ κατὰ τὰ πρόσωπα. — ἀπε-
 κρίναντο-ἔλεγε] ἡ ἀπόκρισις ἦτο
 ἐκ μέρους τῶν στρατηγῶν ὅλων, ἀλλὰ
 τὴν εἶπε πρὸς Τισσαφέρην ὁ Κλέ-
 αρχος, ὡς πρῶτος τῶν στρατηγῶν.
 πρὸ βιβλ. I'. γ' 3. — ὡς πολεμή-
 ὄντες] ὡς μετὰ μέλλοντος ἔχει ἔν-
 νοιαν τελικὴν. — προφάσεις] ἐκ
 τῆς πρὸ καὶ φημί· πρόφασις λοιπὸν
 εἶναι τὸ λέγειν ἀντὶ τῆς ἀληθείας
 ἄλλο τι (πρὸς δικαιολογίαν). γνωστὴ
 ἡ φράσις· προφάσεις ἐν ἀμαρτίαις.
 λάβοι-ἀγάγοι] κατ' εὐχτικὴν,
 ὡς ἐξαρτώμενα ἐκ τοῦ παρωχημένου
 ἤρρισκεν.

§ 22. ἐπεὶ μέντοι ἐωρῶμεν]
 ὅτε ὅμως τὸν ἐβλέπομεν ὅτι ἦτο. —

ΕΕΝΟΦ. ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ

ἐν δεινῷ] εἰς δεινὴν θέσιν. — ἡ-
 σχύνθημεν καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρ.]
 ἡμεῖς ἔχομεν τὴν φράσιν· οὔτε θεὸν
 φοβείται, οὔτε ἀνθρώπους ἐντρέπεται,
 φράσιν ληφθεῖσαν ἐκ τοῦ Ἱεροῦ Εὐ-
 αγγελίου περὶ τοῦ ἀδίκου κριτοῦ
 (Λουκ. ιη' 2). οἱ Ἕλληγες ὡς ἔ-
 χοντες τοὺς θεοὺς τῶν ἀνθρωποπρε-
 πτεῖς μετεχειρίζοντο τὸ αὐτὸ ῥῆμα
 ατοχύνεσθαι καὶ διὰ θεοὺς καὶ δι'
 ἀνθρώπους. πρὸ βιβλ. ὅμως καὶ Βιβλ.
 I'. β' 5, ἐνθα λέγεται οὔτε τοὺς
 θεοὺς δείσας (φοβηθεῖς). — παρέ-
 χοντες ἡμᾶς αὐτοὺς] = προσφε-
 ρόμενοι. — εὖ ποιεῖν] ὥστε εὖ
 ποιεῖν ἡμᾶς = δεχόμενοι τὰς εὐε-
 ρεσίας του. — ἴδε καὶ ἐνταῦθα τὸ εὐ-
 γνωμον τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, νὰ
 μὴ ἐγκαταλείψωσι τοὺς εὐεργέτας
 τῶν ἐν καιρῷ κινδύνου, ἀλλὰ καὶ
 νὰ συγκινδυνεύσωσι μετ' αὐτῶν.

§ 23. ἐπεὶ-τέθνηκεν] ἀποῦ ὅ-
 μως ὁ Κύρος ἀπέθανε = τώρα ὅμως.
 — ἀντιποιοῦμεθα] ἀντιποιοῦμαι
 = ποιοῦ τι ἐμυτοῦ ἀντὶ (ἀπέναντι)
 ἄλλου· ἐπομένως διαφιλονεικῶ τινί
 τι, ὡς ἀνήκον εἰς ἐμὲ καὶ ὄχι εἰς
 αὐτόν. τοῦτ' αὐτὸ εἶπε καὶ Φαλῆνος
 ἐν α' 11. — οὐτ' ἔστιν ὅτου ἕ-
 νεκα] οὐτ' ἔστι τι, οὐ ἕνεκα· οὔτε

ἡμᾶς μὴ λυποῖη, ἀδικούντα μέντοι πειρασόμεθα σὺν τοῖς θεοῖς ἀμύνασθαι· ἐὰν μέντοι τις ἡμᾶς καὶ εὖ ποιῶν ὑπάρχη, καὶ τούτου
 24 εἰς γε δύναμιν οὐχ ἡτησόμεθα εὖ ποιούντες». Ὁ μὲν οὕτως εἶπεν, ἀκούσας δ' ὁ Πισσαφέρνης ἔφη· «Ταῦτ' ἐγὼ ἀπαγγελῶ βασιλεῖ καὶ ὑμῖν πάλιν τὰ παρ' ἐκείνου· μέχρι δ' ἂν ἐγὼ ἦκω αἱ σπονδαὶ
 25 μερόντων· ἀγορὰν δ' ἡμεῖς παρέξομεν». Καὶ εἰς μὲν τὴν ὑστεραίαν οὐχ ἦκεν ὥσθ' οἱ Ἕλληρες ἐφρόντιζον· τῇ δὲ τρίτῃ ἦκων ἔλεγεν ὅτι διαπεπραγμένος ἦκει παρὰ βασιλέως δοθῆναι αὐτῷ σφῆξιν τοὺς Ἕλληνας, καίπερ πάντων πολλῶν ἀντιλεγόντων ὡς οὐκ ἄξιον

ὑπάρχει λόγος, δι' ὅν. — εἰ τις μὴ λυποῖη] ἂν τυχὸν κάνεις δὲν μᾶς ἠνώχλει, δὲν μᾶς ἐμπόδιζεν. λυποῖη ἀπτικὸς ἐνεστώσ εὐκτικῆς. — ἀδικούντα μέντοι] ἀντιθετον τῷ εἰ τις μὴ λυποῖη, καὶ ὡς τοιοῦτο ἐξηγεῖται ὑποθετικῶς· ἂν ὅμως μᾶς ἠδίκει τις. — οἶν τοῖς θεοῖς] μὲ τὴν βοήθειαν τῶν θεῶν (πρῶτα δ θεός). ἡ φράσις αὕτη συνεχῶς ἀπαντᾷ παρὰ Ξενοφῶντι, δηλοῦσα τὴν εὐσέβειαν καὶ τὴν πρὸς τοὺς θεοὺς πίστιν τῶν Ἑλλήνων στρατιῶν, ἧσις καὶ τοὺς ἔσωσεν. — ἀμύνασθαι] νὰ ὑπερασπίσωμεν ἐαυτούς. — ἐὰν-εὖ-ποιῶν] ἂν ὅμως ὑπάρχη καὶ κάπποιος εὐεργετῶν ἡμᾶς, καὶ ἀπὸ τούτου, ὅσω δυνάμεθα (εἰς γε δύναμιν), δὲν θὰ μείνωμεν κατώτεροι εὐεργετοῦντες, ἀποδιόντες καλὸν ἀντὶ καλοῦ. πρὸβλ. τὰ περὶ Κύρου βιβλ. Α'. θ' 11. — ἠθικὸν τοῦτο ἀξίωμα παρὰ τοῖς παλαιοῖς, Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησιν, ἀποδιδόμει καλὸν ἀντὶ καλοῦ καὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ (ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος) τοῦ Εὐαγγελίου ἡ ἠθικὴ, ὑπεριτέρα πάσης ἄλλης, περιέχεται ἐν τῷ ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοὺς μισοῦντας ὑμᾶς. αὕτην τὴν ἠθικὴν ὀφειλομεν νὰ ἔχωμεν ἐν παντὶ τῷ βίῳ ἡμῶν ὡς χριστιανοί. — εἰς γε δύναμιν] τῆς φράσεως ταύτης

καὶ τῶν συνωνύμων αὐτῇ (ἦν δυνάμεθα, ἦν δύνηται, ὡς ἐδύνατο, ὡς δυνατὸν) συνεχῆ γρηῃσιν κάμνουν οἱ Ἕλληρες, ὅθεν καὶ ἀπόφθεγμα εἶχον τὸ καδδύναμιν ἐρθεῖν καὶ θεοῖς φίλον (τὸ νὰ κάμνη τις ὅ,τι δύναται καὶ εἰς τοὺς θεοὺς εἶναι προσφιλέσ). διότι οὔτε ὁ θεὸς ζητεῖ παρ' οὐδενὸς τὰ ὑπὲρ τῆν δύναμιν αὐτοῦ. (τὸ καδδύναμιν ποιητικὸν=κατὰ δύναμιν, ὡς κάθβαλε, κάμμορος=κατέβαλε, κακόμερος).

§ 24. πάλιν] = ὀπίσω. — μερόντων] προστακτικὴ μενέτωσαν ἐν ἰσχύϊ. — ἀγορὰν δὲ] πρόφραμα δὲ ν' ἀγοράσγητε.

§ 25. ὑστεραίαν] τὴν ἐπιούσαν. — οὐχ ἦκεν] δὲν εἶχεν ἔλθει. — ἐφρόντιζον] ἦσαν εἰς φροντίδας, εἰς σκέψεις περὶ τούτου. — τῇ δὲ τρίτῃ] τῇ ἐπαύριον. ἰδ. τὴν ἐν Βιβλ. Α'. ζ' 20 σημ. — ἦκοι] ὅτι εἶχεν ἔλθει. — διαπεπραγμένος παρὰ βαδ.] ἄφω διὰ τῶν μετὰ τοῦ βασιλέως διαπραγματεύσεων τοῦ κατώρθωσε. — σφῆξιν τοὺς Ἕλληνας] ἀντικειμ. τοῦ δοθῆναι. — καίπερ π. ἀντιλεγόντων] γεν. ἀπόλ. ἐναντιωματικὴ. μολονότι πολλοὶ ἀντέλεγον. — οὐκ ἄξιον εἶναι] δὲν ἦτο ἀξιοπρεπές, δὲν ἦρμοζεν εἰς τὴν ἀξιοπρεπειαν τοῦ βασιλέως. —

«ἢ βασιλεῖ ἀφείναι τοὺς ἐφ' ἑαυτὸν στρατευσαμένους». Τέλος δ' 26 εἶπε· καὶ νῦν ἔξεσιν ὑμῖν πιστὰ λαβεῖν παρ' ἡμῶν ἢ μὴν φιλίαν παρέξεν ὑμῖν τὴν χώραν καὶ ἀδόλως ἀπάξεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀγορὰν παρέχοντας· ὅπου δ' ἂν μὴ ἢ προΐασθαι, λαμβάνειν ὑμᾶς ἐκ τῆς χώρας εἰσομεν ἰαπιτήδεια. Ὑμᾶς δ' αὖ ἡμῖν δεήσει ὁμόσαι ἢ μὴν πορεύεσθαι ὡς διὰ φιλίας ἀσινῶς σῖτα 27 καὶ ποτὰ λαμβάνοντας, ὁπόταν μὴ ἀγορὰν παρέχωμεν· ἐὰν δὲ παρέχωμεν ἀγορὰν, ὄνουμένους ἔξεν ἰαπιτήδεια». Ταῦτ' ἔδοξε, καὶ ὤμοσαν καὶ δεξιὰς ἔδοσαν Τισσαφέρνης καὶ ὁ τῆς βασιλείως 28 γυναικὸς ἀδελφὸς τοῖς τῶν Ἑλλήνων στρατηγοῖς καὶ λοχαγοῖς καὶ ἔλαβον παρὰ τῶν Ἑλλήνων. Μετὰ δὲ ταῦτα Τισσαφέρνης εἶπε.
«Νῦν μὲν δὴ ἀπειμι ὡς βασιλέα· ἐπειδὴν δὲ διαπράξωμαι ἃ δέομαι, ἦξω σνοσκενασάμενος ὡς ἀπάξων ὑμᾶς εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ αὐτὸς ἀπιὼν ἐπὶ τὴν ἑμαντοῦ ἀρχήν».

ἀφείναι] β' ἀφ. τοῦ ἀφίημι. ν' ἀφήσῃ (ἐλευθέρους, ἀτιμωρήτους). — τὴν ἰδέαν ταύτην ἐξέφρασαν καὶ οἱ Ἕλληνας (ιδ. κεφ. δ' 3-4). τόσω γενικῆ ἦτο.

§ 26. **πιστὰ**] ὄρκους πρὸς Α'. § 7, Β'. β' 9. — **ἢ μὴν**] ὁμοτικὸν = βέβαια βέβαια. οὕτω καὶ παρὰ τῆ Γραφῆ πρὸς Ἀβραάμ εἶπεν ὁ Θεός· ἢ μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε (Γεν. κβ' 17). — **ἀπάξεν**] ὅτι θὰ σὰς πάρωμεν, θὰ σὰς ὀδηγήσωμεν ὀπίσω εἰς τὴν Ἑλλάδα. — **ἀγορὰν**] τροφίμων, διότι ὡς ἐν Α'. γ' 14 εἶδομεν, ἐν τῷ βαρβαρικῷ στρατῷ ἦν ἡ ἀγορὰ. πρὸς Α'. ε' 6. — **μὴ ἢ**] μὴ οἶόν τε ἦ. νὰ μὴ εἶναι δυνατόν ν' ἀγοράσῃτε. — **προΐασθαι**] ἀρ. τοῦ ὀνέομαι-οὔμαι.

§ 27. **αὖ**] ἀφ' ἑτέρου. — **δεήσει**] θὰ εἶναι ἀνάγκη. — **ὡς διὰ φιλίας**] ὡς πορεύεται τις διὰ χώρας φιλίας (φιλικῆς). φιλίας ἐνταῦθα δὲν εἶναι οὐσιαστικὸν ἀφηρημένον, ἀλλ' ἐπίθετον, οὗ τὸ ἀρσενικὸν κεῖται ἐν Βιβλ. Α'. § 3 καὶ ἡ' 14. — **ἀσι-**

νῶς] ἀβλαβῶς, χωρὶς νὰ βλάπτῃτε. ἐπεξήγησις τοῦ ὡς διὰ φιλίας. — **λαμβάνοντας**] ἐξ αὐτῆς. — **οἶτα**] τροφάς. — **ὄνουμένους**] τροπικὴ μετοχή. μὲ τὸ νὰ ἀγοράζῃτε.

§ 28. **ἔδοξε**] ἀμφοτέροις, Ἑλλησὶ τε καὶ βαρβάρους.

§ 29. **νῦν μὲν δὴ**] τόσω πλέον. — **ἀπειμι**] μέλλων τοῦ ἀπέρχομαι. — **ἃ δέομαι**] ἐκεῖνα, ὅσων ἔχω ἀνάγκη. τὸ ἃ ἐτέθη συντακτικῶς μὲ τὸ διαπράξωμαι τὸ δέομαι συντάσσεται μετὰ γενικῆς. — **ἀπιὼν**] μέλλ. ὡς τὸ ἀπάξων. — **ἑμαντοῦ ἀρχήν**] τὴν ἐπαρχίαν μου, Ἰωνίαν καὶ Κασίαν. — λέγει μὲν οὕτω ὁ Τισσαφέρνης, δὲν ἔμεινεν ὅμως οὕτω σατράπης Ἰωνίας καὶ Καρίας μόνου, ἀλλὰ καὶ τὴν σατραπείαν τοῦ Κύρου (Λυδίας, Φρυγίας τὴν μεγάλην καὶ Καππαδοκίαν), ἐκείνου ἀποθανόντος, ἔλαβεν αὐτὸς πρὸς ἀμοιβὴν τῶν πρὸς βασιλεία ἐκδουλεύσεών του, ὡς ἐν κεφ. ε' 11 ῥητῶς λέγεται. ταῦτα δ' ἴσως ἐννοεῖ ὁ Τισσαφέρνης λέγων ἐπειδὴν διαπράξωμαι ἃ δέο-

Κεφ. Δ'. Ἀριαῖος ἀμνηστίας τυχὼν Τισσαφέρει σουτρατοπεδεύεται.
— Ὑποψία μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων.

- 1 Μετὰ ταῦτα περιέμενον Τισσαφέρην οἱ τε Ἕλληνες καὶ ὁ
Ἀριαῖος ἐγγὺς ἀλλήλων ἐστρατοπεδευμένοι ἡμέρας πλείους ἢ
εἴκοσι. Ἐν δὲ ταύταις ἀφικνοῦνται πρὸς Ἀριαῖον καὶ οἱ ἀδελφοὶ
καὶ οἱ ἄλλοι ἀναγκαῖοι καὶ πρὸς τοὺς σὺν ἐκείνῳ Περσῶν τιτες,
παραθαρόντες καὶ δεξιὰς ἐνίοις παρὰ βασιλέως φέροντες μὴ
μνησικακήσειν βασιλέα αὐτοῖς τῆς σὺν Κύρῳ ἐπιστρατείας μηδ'
2 ἄλλου μηδενὸς τῶν παροιχομένων. Τούτων δὲ γιγνομένων ἐνδηλοῖ
ἦσαν οἱ περὶ Ἀριαῖον ἥτιον προσέχοντες τοῖς Ἕλλησι τὸν νοῦν·
ὥστε καὶ διὰ τοῦτο τοῖς μὲν πολλοῖς τῶν Ἑλλήνων οὐκ ἤρεσκον,
ἀλλὰ προσιώντες τῷ Κλεάρχῳ ἔλεγον καὶ τοῖς ἄλλοις στρατηγῶσι·

μαί. λέγει δὲ διαπράξωμαι (κατορθώσω), διότι ἀντιπράττουσαν εἶχε τὴν βασιλομήτορα. ἤτις ἐπὶ τέλους καὶ τὸν κατέστρεψε διὰ τῶν πρὸς τὸν βασιλέα διαβολῶν αὐτῆς (Πλουτ. Ἀρταξ. κγ').

§ 1. ἀναγκαῖοι | συγγενεῖς ἐξ αἵματος, διότι οὗτοι μόνοι εἰσὶν ἐξ ἀνάγκης, καὶ οὐχὶ ἐκ βουλήσεως καὶ προαιρέσεως συγγενεῖς ἐκάστου. — φέροντες δεξιὰς | φέροντες ἀσπασμούς, φιλικὰς διαθεβαιώσεις. — μὴ μνησικακήσειν | ἐπεξηγήσεις τοῦ δεξιὰς. ὅτι δὲν ἤθελε μνησικακήσει (δὲν ἤθελε τοὺς βαστάζει κακίαν). — ἐπιστρατείας | γενικὴ τῆς αἰτίας, ἕνεκα τῆς ἐπιστρατείας, (= τῆς ἐπὶ βασιλέα στρατείας). — τῶν παροιχομένων | τῶν παρελθόντων ὡς νὰ ἔλεγον τὰ περασμένα ξεχασμένα. ὅτι ἔγεινεν, ἔγεινεν νὰ λησμονηθοῦν ὅλα.

§ 2. τούτων-γιγνομένων | γεν. ἀπὸλ. χρονική· ταῦτα ἐνῶ ἐγίνοντο. — εἰδηλοὶ ἦσαν | ἔδειχον ὁλοφάνερα. — οἱ περὶ Ἀριαῖον | ἢ φράσις οἱ περὶ τινὰ ἀπαντὰ κατὰ διαφόρους σημασίας. ὅτε μὲν δηλοῖ

καὶ τὸ πρόσωπον καὶ τοὺς περὶ αὐτό, ὡς ἐνταῦθα, ὅτε δὲ καίτις εἰς δῆλωσιν τοῦ προσώπου, αὐτοῦ μόνου (οἱ περὶ Ἀριαῖον = ὁ Ἀριαῖος), ἢ μόνον πρὸς δῆλωσιν τῶν περὶ τὸ πρόσωπον ἐκεῖνο χωρὶς νὰ ἐνοηται αὐτό (ὡς οἱ περὶ τὸν Πλάτωνα = οἱ Πλατωνικοί). — καὶ διὰ τοῦτο | ὁ καὶ προσθετικὸς, καὶ δι' ἄλλα τινὰ, καὶ διὰ τοῦτο. — τοῖς μὲν πολλοῖς | ὁ μὲν δὲν ἔχει ἀπόδοσιν, ὡς σύνθετος τῷ Ξενοφῶντι, ἐκτός ἐάν δεχθῶμεν ὡς τοιαύτην τὸν ἐν § 4 Κλεάρχος δέ. — τῶν Ἑλλήνων | στρατιωτῶν. — οὐκ ἤρεσκον | ὑποκείμε. οἱ περὶ Ἀριαῖον. — προσιώντες-ἔλεγον | ὑποκείμε. ἐννοεῖται οἱ πολλοί. — ταῦτα τὴν σήμερον φαίνονται ἀντιπεισθητικά· ἀλλὰ παρὰ τοῖς μισθοφόροις στρατιωταῖς ἄλλοι νόμοι ἴσχυον. αὐτοὶ ἦσαν πάντῃ ἀνεξάρτητοι, ἕνεκα μισθοῦ μόνον ὑπηρετοῦντες, καὶ ἐν πάσῃ στιγμῇ ἐλεύθεροι ὄντες ν' ἀρήσουν τοὺς στρατηγούς των, ὅς οἱ τοῦ Ξενίου καὶ Πασίωνα, πῶβλ. Α'. γ'. 7 Β'. 5'. 12. ἀλλὰ καὶ μέχρι στάσεως καὶ μέχρι λιθοβολήσεως τῶν

«Τί μένομεν ; ἢ οὐκ ἐπιστάμεθα ὅτι βασιλεὺς ἡμᾶς ἀπολέσει περὶ ³
παντὸς ἂν ποιήσαιο, ἵνα καὶ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησι φόβος ἢ ἐπὶ
βασιλείᾳ μέγαν στρατεύειν ; Καὶ νῦν μὲν ἡμᾶς ὑπάγεται μένειν
διὰ τὸ διεσπάρθαι αὐτῶ τὸ στρατεύμα· ἐπειδὴν δὲ πάλιν ἀλισθῆ
αὐτῶ ἢ στρατιά, οὐκ ἔστιν ὅπως οὐκ ἐπιθήσεται ἡμῖν. Ἴσως δὲ ⁴
ποτε ἐκὼν γε βουλήσεται ἡμᾶς ἐλθόντας εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπαγ-
γεῖλαι ὡς ἡμεῖς τοσοῖδε ὄντες ἐνικῶμεν βασιλείᾳ ἐπὶ ταῖς θύ-
ραις αὐτοῦ καὶ καταγελάσαντες ἀτήληθμεν». Κλέαρχος δ' ἀπεκρί-
νατο τοῖς ταῦτα λέγουσιν. «Ἐγὼ ἐνθνημοῦμαι μὲν καὶ αὐτὸς ταῦτα ⁵
πάντα ἐννοῶ δ' ὅτι εἰ νῦν ἄπιμεν, δόξομεν ἐπὶ πολέμῳ ἀπιέναι καὶ
παρὰ τὰς σπονδὰς ποιεῖν, ἔπειτα πρῶτον μὲν ἀγορᾶν οὐδεὶς ἡμῖν

στρατηγῶν (Α'. γ'. 1. καὶ ε'. 12) προσέβαινον, χωρὶς νὰ ἔχωσιν οὐδὲνα φόβον τιμωρίας. οἱ δὲ στρατηγοὶ ἐφέροντο πρὸς αὐτοὺς ὡς πρὸς ἐλευθέρους πολίτας (πρβλ. Α'. δ'. 14 καὶ Β'. γ'. 19).

§ 3. ἢ οὐκ ἐπιστάμεθα] ἢ μένομεν, ὅτι (διότι) οὐκ ἐπιστάμεθα. — πρὸ παντός-ποιήσαιο] ἰδ. τὴν ἐν Α'. θ'. 16 σημ.—ὑπάγεται] πρβλ. α'. 18. μᾶς καθυποβάλλει, μᾶς ὑποχρεοῖ διὰ τῶν ὅρκων νὰ μένωμεν. — διὰ τὸ διεσπάρθαι] παρακ. ἀπαρεμφάτου τοῦ διασπείρομαι, διότι εἶναι ἐσκορπισμένον τὸ στρατεύμα του. — ἀλισθῆ] ἐκ τοῦ ἁλία (ἐκκλησία). ἀφοῦ ὁμοῦ συναθροισθῆ. — οὐκ ἔστιν ὅπως] τροπικόν. οὐκ ἔστι τρόπος, καθ' ὃν οὐκ ἐπιθήσεται ἡμῖν, = παντὶ τρόπῳ ἐπιθήσεται.

§ 4. ἀποδάσκει] ἢ ἀπὸ σημαίνει ἐνταῦθα ἀποκλεισθὲν τῆς ὁδοῦ ἢ διὰ τάφρων, ἢ δι' ἀνεγέρσεως τείχους (ἀποειχίζει). ὡς ἐξήγησις δὲ τοῦ σκοποῦ ἐπιφέρεται, ὡς ἄπορος εἶη ἢ ὁδός, — ἐκὼν γε] ἐκούσιως τοῦλάχιστον· ἀκούσιως μὲν ἴσως. ἀλλ' ἐκὼν οὐδέποτε. — ἐλθόντας] = ἀπειθόντας (πρβλ. Βιβλ.

Α'. γ'. 40 καὶ 20 σημ.) (= ἐπιστρέψαντες). — ὡς - τοσοῖδε] τῶσφ ὀλίγοι ἐνόη ἤμεθα· ὡς νὰ ἔλεγε, μιά δρᾶξ ἀνθρώπων, μία χουφτα ἀνθρώποι ἐνικῶμεν.—βασιλείᾳ] μέγαν, ὡς ἐν § 3 λέγεται. (χουδαῖστὶ κοιτά μου βασιλεία). — καὶ καταγελάσαντες ἀπήλθομεν] καὶ ἐφύγομεν ἀπὸ τὰ πρόθυρα τῆς πρωτευούσης του, ἀφοῦ τὸν ἐκάμαμεν καταγέλαστον (χουδ. ζεζίλι).

§ 5, ἐγὼ] ἔπειτα καὶ αὐτός, πρὸς ἔμφρασιν, καὶ ἐγὼ αὐτός. ἐνθνημοῦμαι] εἰς τὴν παρ' ἀρχαίοις σημασίαν, ἔχω ἐν θυμῷ, ἐν τῷ νῷ = σκέπτομαι, συλλογιοῦμαι. τὸ παρ' ἡμῖν ἐνθνημοῦμαι οἱ παλαιοὶ ἐκφράζουν διὰ τοῦ μένημαι.—ἐννοῶ δὲ] τὸ αὐτὸ τῷ ἐνθνημοῦμαι (ἔχω ἐν τῷ νῷ)· ἐνθνημοῦμαι μὲν ἐννοῶ δὲ (ὡς ἐν Α'. γ'. 17 ἀκούην μὲν, φοβοίμην δὲ.—εἰ-ἄπιμεν] μέλλων ἂν θὰ ἀναχωρήσωμεν.—ἐπὶ πολέμῳ] ἢ ἐπὶ μετὰ δοτικῆς σημαίνει συνήθως τὸν σκοπὸν· ὡς ἐπεξηγήσεις δ' ἔπειτα καὶ παρὰ τὰς σπονδὰς ποιεῖν. ἔπειτα] κατόπιν τούτου, τοῦ δόξειν παρὰ τὰς σπονδὰς ποιεῖν = καὶ τότε. — πρῶτον μὲν] ὡς

παρέξει οὐδ' ὀπόθεν ἐπισιτιούμεθα, αὐθις δ' ὁ ἠγησόμενος οὐδεὶς ἔσται· καὶ ἅμα ταῦτα ποιούντων ἡμῶν ἐνθὺς Ἀρδιαῖος ἀφαστήξει ὥστε φίλος ἡμῖν οὐδεὶς λείπεται, ἀλλὰ καὶ οἱ πρόσθεν ὄντες πολέ-
 6 μοι ἡμῖν ἔσονται. Ποταμὸς δ' εἰ μὲν τις καὶ ἄλλος ὄρα ἡμῖν ἐστὶ διαβατέος οὐκ οἶδα· τὸν δ' οὖν Εὐφράτην ἴσμεν ὅτι ἀδύνατον διαβῆ-
 ναι κολυπόντων τῶν πολεμίων. Οὐ μὲν δὴ ἐὰν μάχεσθαι γε δέη ἱππῆς εἰσὶν ἡμῖν σύμμαχοι, τῶν δὲ πολεμίων ἱππῆς εἰσὶν οἱ πλείστοι καὶ πλείστον ἄξιοι ὥστε νικῶντες μὲν τίνα ἂν ἀποκτείναιμεν; ἡ-
 7 τωμένων δ' οὐδένα οἷόν τε σωθῆναι. Ἐγὼ μὲν οὖν βασιλέα, ᾧ οὔτω πολλὰ ἔστι τὰ σύμμαχα, εἶπερ προθυμεῖται ἡμᾶς ἀπολέσαι,

ἀπόδοσις κεῖται τὸ αὐθις δέ.—**οὐδ' ὀπόθεν ἐπισιτιούμεθα**] οὐδ' ἔστι τόπος, ἐξ οὗ θὰ προμηθευώμεθα τροφάς (ἢ ἀγορά ἐν τῷ βαρβαρικῷ στρατῷ ἦν).—**αὐθις δ'**] = ἔπειτα. διὰ τούτων ὄλων μέχρι § 7 ὁ Κλέαρχος ἐπαριθμεῖ τὰς δυσχερείας, ἃς ἔμελλον ν' ἀπαντήσωσι, συνεπεῖα τοῦ φαίνεσθαι ὅτι παρέβησαν τὰς σπονδὰς.—**ὁ ἠγνόμενος**] τῆς ὁδοῦ ἐννοεῖται· ὁ μέλλων νὰ μᾶς ὁδηγῇ.—**ποιούντων ἡμῶν**] γεν. ἀπὸλ. χρονική· ἐνῷ ἡμεῖς ταῦτα κάμνομεν, ὁπλ. φαίνόμεθα ὅτι παραβαίνομεν τὰς σπονδὰς συγχρόνως (τὴν αὐτὴν ὥραν) θέλει ἀποχωρισθῆ ἑνθὺς ὁ Ἀρδιαῖος.—**ἀφαστήξει**] τετελεσμ. μέλλων τοῦ ἀφίστημι.—**λελείπεται**] ὡσαύτως τετελεσμ. μέλλων.—**ἀλλὰ**] τούναντίον.

§ 6. **ποταμὸς-οὐκ οἶδα**] ὄρα πῶς δὲν γινώσκει, ἀλλὰ θεωρεῖ ἀσκοπον τὸν περὶ ἄλλων ποταμῶν λόγον, ἐνῷ πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχουσι τὸν Εὐφράτην, ὥστε τὸ οὐκ οἶδα ἐνταῦθα ὡς καὶ ἐν Α'. γ' 5 ἴσον τῷ δὲν τὸ ἐξετάζω, δὲν τὸ λαμβάνω ὑπ' ὄψιν. ἢ δ' ἐννοία· ποταμὸς δέ, τὸν ὅποιον πρόκειται νὰ περάσωμεν, ἂν μὲν καὶ ἄλλος τις τυχὸν ὑπάρχει,

δὲν τὸ ἐξετάζω, τὸν Εὐφράτην ὁμως τοῦλάχιστον ὄλοι ἠξεύρομεν ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ τὸν διαβῶμεν, ὅταν μᾶς ἐμποδίζουσι (τὴν διάβασιν) οἱ ἐχθροί.—**οὐ μὲν δὴ**] τὸ οὐ συναπτόεν τῷ εἶδιν ἡμῖν σύμμαχοι, προέταξε δὲ πρὸς μέτρον ἔμφρασιν. τὰ δὲ δύο μόρια μὲν δὴ = προσέτι.—**ἐὰν-δέη**] ἂν γεινή ἀνάγκη νὰ συναψώμεν μάχην μὲ τὸν ἐχθρόν.—**ἱππῆς εἰσὶν ἡμῖν**] δὲν ἔχομεν ἱππεῖς ὥστε νὰ μάχωνται σὺν ἡμῖν (=σύμμαχοι).—**δὲ**] τούναντίον, τῶν ἐχθρῶν οἱ πλείστοι εἰσὶν ἱππεῖς.—**ὥστε**] κεῖται ὡς συμπέρασμα.—**νικῶντες μὲν**] ἂν μὲν ἐνικῶμεν, τίνα θὰ ἐφρονεύομεν;—τοῦτο λέγει, διότι μαχόμενοι μὲ ἐχθροὺς ἱππεῖς, καὶ ἂν ἐνίκων, αὐτοὶ ὄντας πεζοί, δὲν θὰ κατώρθωνον νὰ φάσωσι τοὺς φεύγοντας ἱππεῖς.—**ἡττωμένον**] ὑποκείμε. ἡμῶν, γεν. ἀπόλυτος ὑποθετ. ἂν ὁμως ἐνικῶμεθα, κανεὶς ἐξ ἡμῶν (διωκόμενος ὑπὸ ἱππέων) δὲν εἶναι δυνατόν νὰ σωθῆ (νὰ γλυτώσῃ τὴν ζωὴν του).—**οἷόν τε**] παραλείπεται τὸ ἐστί.—**σωθῆναι**] πληρεστερά ἢ φράσις ἐν § 19 «ὅποι φυγόντες—σωθῶμεν».

§ 7. **βασιλέα**] προέταξεν (ὡς καὶ τὰ ἀνωτέρω) πρὸς ἔμφρασιν=

οὐκ οἶδα ὅ,τι δεῖ αὐτὸν ὁμόσαι καὶ δεξιὰν δοῦναι καὶ θεοὺς ἐπιορκῆσαι καὶ τὰ ἑαυτοῦ πιστὰ ἄπιστα ποιῆσαι "Ἐλλησί τε καὶ βαρβάρους». Τοιαῦτα πολλὰ ἔλεγεν.

Ἐν δὲ τούτῳ ἦκε Τισσαφέρους ἔχων τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν ὡς εἰς οἶκον ἀπῶν καὶ Ὁρόντας τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν ἄγων ἤγε δὲ καὶ τὴν θυγατέρα τὴν βασιλέως ἐπὶ γάμφ. Ἐντεῦθεν δ' ἦδη Τισσαφέρους ἡγουμένον καὶ ἀγορὰν παρέχοντος ἐπορεύοντο ἐπορεύετο δὲ καὶ Ἀρδιαῖος τὸ Κύρον βαρβαρικὸν ἔχων στρατεύμα ἅμα Τισσαφέρει καὶ Ὁρόντα καὶ συνεστρατοπεδεύετο ἐκείνοις. Οἱ δ' "Ἕλληνες ὑφορῶντες τούτους αὐτοὶ ἐφ' ἑαυτῶν ἐχώρουν ἡγεμόνας ἔχοντες. Ἐστρατοπεδεύοντο δ' ἐκάστοτε ἀπέχοντες ἀλλήλων παρασάγγην καὶ οὐ ποτε μείον ἐφυλάττοντο δ' ἀμφοτέροισι ὡσπερ πολέμιους ἀλλήλους, καὶ εὐθὺς τοῦτο ὑποψίαν παρεῖχεν. Ἐπίοτε δὲ καὶ ἐν λιζόμενοι ἐκ τοῦ αὐτοῦ καὶ χόριον καὶ ἄλλα τοιαῦτα συλλέ-

θσον ἀφορᾷ τὸν βασιλέα, ἔχοντα τόσα μέσα (ᾧ οὕτω πολλὰ ἀπολέσαι). — οὐκ οἶδα] δὲν ἐννοῶ τίς ἡ ἀνάγκη κτλ. ἀνευ ἐμφάσεως ἡ συντάξις θὰ ἦτο ὡς ἐξῆς ἐγὼ μὲν οὖν οὐκ οἶδα, τί δεῖ βασιλέα (ᾧ οὕτω πολλὰ ἐστί τὰ σύμμαχα) ὁμόσαι καὶ δεξιὰν δοῦναι κτλ. ἡ δ' ἐννοία ἐγὼ δὲν ἐννοῶ τίς ἡ ἀνάγκη ὁ βασιλεὺς ὁ τόσα μέσα ἔχων, ἀν ἕλξη νὰ μᾶς ἀπολέσῃ, τίς ἡ ἀνάγκη νὰ ὀρκισθῇ κτλ. — σύμμαχα] = συμμαχοῦντα, συνεργοῦντα αὐτῷ. — ὅ,τι] ὅ,τι καὶ ὅχι τί, διότι εἶναι ἐξαρτωμένη πρότασις, ὡς ἀντικείμενον τοῦ οἶδα. — ὁμόσαι καὶ δεξιὰν δοῦναι] ταῦτ' ὅσημα. ὡς καὶ τὸ θεοὺς ἐπιορκῆσαι καὶ τὰ πιστὰ ἄπιστα ποιῆσαι ἄλλ' οὕτω (διὰ τῆς ἐπαναλήψεως τῶν αὐτῶν ἢ καὶ συνωνύμων φράσεων) ἡ λόγος γίνεται περιγραφικώτερος.

§ 8. ἐν δὲ τούτῳ] ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ (χρόνῳ), τῷ μετὰ τὰς κ' ἡμέρας. — εἰς οἶκον] = εἰς τὴν

ἑαυτοῦ ἀρχὴν (ὡς ἐν γ' 29). — Ὁρόντας] (ἰδ. Γ' 17). σατράπης τῆς Ἀρμενίας.

§ 9. Τισσαφῶ, ἡγουμένον] γεν. ἀπόλ. χρονική. — τὸ Κύρον ἔχων] = σὺν τῷ βαρβαρικῷ στρατεύματι τοῦ Κυρού. — συνεστρατοπεδεύετο] ἐπόμενον ἦτο τοῦτο. Πέρσης αὐτός, Πέρσαι ἐκείνοι· δὲν εἶχε δὲ πλεόν καὶ ἀνάγκην τῶν Ἑλλήνων, ἀμνηστειᾶς τυχὼν παρὰ τοῦ βασιλέως ὥστε καχυποψία μᾶλλον ἦσαν αἱ ὑπόνοιαι τῶν Ἑλλήνων.

§ 10. ὑφορῶντες] ὑποπτεύοντες. — αὐτοὶ ἐφ' ἑαυτῶν] = μόνοι των. — ἡγεμόνας] ὀδηγοὺς (Πέρσης βεβαίως). — ἐκάστοτε] ἐν ἐκάστῳ σταθμῷ. — ἀπέχοντες] εἰς ἀπόστασιν ἐνὸς παρασάγγου (ἰδ. Βιβλ. Α' β' 5 σημ.). — καὶ οὐποτε μείον] καὶ οὐδέποτε ὀλιγώτερον ἐνὸς παρασάγγου. — τοῦτο] τὸ ἀλλήλους προφυλάττεσθαι ὡς ἐχθροῦς.

§ 11. ἐνλιζόμενοι] συλλέγοντες ξύλα πρὸς καυσίν. ξενοφώντειον τὸ ῥῆμα. — ἐκ τοῦ αὐτοῦ] τόπου. —

- γοντες πληγὰς ἐνέτεινον ἀλλήλοις· ὥστε καὶ τοῦτο ἐχθραν πορεύειν.
- 12 Διελθόντες δὲ τρεῖς σταθμοὺς ἀφίζοντο πρὸς τὸ Μηδίας καλούμενον
 τεῖχος, καὶ παρήλθον εἴσω αὐτοῦ. Ἦν δ' ὠκοδομημένον πλίνθοις
 ὀπταῖς ἐν ἀσφάλτῳ κειμέναις, εὗρος εἴκοσι ποδῶν, ὕψος δ' ἑκατόν·
 μῆκος δ' ἔλεγετο εἶναι εἴκοσι παρασαγγῶν· ἀπέχει δὲ Βαβυλῶνος
- 13 οὐ πολὺ. Ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν σταθμοὺς δύο παρασαγγας
 ὀκτώ· καὶ διέβησαν διώρουχας δύο, τὴν μὲν ἐπὶ γεφύρας, τὴν δ'
 ἔξευγμένην πλοίοις ἐπά· αὐταὶ δ' ἦσαν ἀπὸ τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ·
 κατετέμνητο δ' ἐξ αὐτῶν καὶ τάφροι ἐπὶ τὴν χώραν, αἱ μὲν
 πρῶται μεγάλαι, ἔπειτα δ' ἐλάτιους· τέλος δὲ καὶ μικροὶ ὄχετοί,
 ὥσπερ ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐπὶ τὰς μελίνας· καὶ ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸν Τί-
 γρητα ποταμόν, πρὸς ᾧ πόλις ἦν μεγάλη καὶ πολυάνθρωπος, ἣ
- 14 ὄνομα Σιτιάκη, ἀπέχουσα τοῦ ποταμοῦ σταδίους πεντεκαίδεκα. Οἱ
 μὲν οὖν Ἕλληνες παρ' αὐτὴν ἐσκήνωσαν ἐγγὺς παραδείσου μεγά-
 λου καὶ καλοῦ καὶ δασέος παντοίων δένδρων, οἱ δὲ βάρβαροι δια-
- 15 βεβηκότες τὸν Τίγρητα οὐ μέντοι καταφανεῖς ἦσαν. Μετὰ δὲ τὸ
 δεῖλνον ἔνυχον ἐν περιπάτῳ ὄντες πρὸ τῶν ἄλλων Προξένος καὶ
 Ξενοφῶν· καὶ προσελθὼν ἀνθρώπος υἱ ἡρώτησε τοὺς προφύ-

πληγὰς ἐνέτεινον ἀλλήλοις] ἐδέρνοντο μεταξύ των οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ βάρβαροι στρατιῶται. — καὶ τοῦτο] τὸ νὰ δέρνωνται μεταξύ των. ἔχθραν] = αφορμὴν ἔχθρας.

§ 12. παρήλθον εἴσω] ἐπέρασαν μέσα ἀπὸ αὐτὸ εἰς τὴν βαβυλωνίαν χώραν. — μῆκος ἔλεγετο] διὰ τὸ ἀβέβαιον τὸ ἔλεγετο. πλάτος μὲν καὶ ὕψος εὐκόλως ἠδύνατο νὰ μετρηθῆ, διὰ τοῦτο εἶπε θετικῶς πλάτος ἦν κ' ποδῶν, ὕψος δ' ποδῶν, τὸ μῆκος ὅμως ἔλεγετο, διότι, διὰ τὴν βεβαιωθῆ ἂν τρώντι ἦτο κ' παρασαγγῶν, ποῖος θὰ εἶχε τὴν ἀνοχσίαν νὰ τὸ μετρήσῃ.

§ 13. κατετέμνητο] ὑπερσυντ. τοῦ κατετέμνωμαι, ἦσαν τετμημένα· ἐξ αὐτῶν τῶν διωρύχων καὶ τάφροι φέρουσαι εἰς τὴν χώραν. — μικροὶ

ὄχετοί] αὐλάκια. — ὥσπερ (εἶδι)] ὁ Ξενοφ. κατὰ τὴν συνήθειάν του εἰς πάντα νὰ εἶναι σαφές, φέρει παρὰδειγμα τοὺς ἐν Ἑλλάδι γνωστοὺς ὄχετους, τοὺς φέροντας ὕδωρ εἰς ἀγροὺς μελίνῃ ἐσπαρμένους (ἐπὶ τὰς μελίνας). — πολυάνθρωπος] ταυτόσημον τῷ ἐν τῷ Α'. Βιβλίῳ συνεχῶς ἀπαντῶντι οἰκουμένη. — πρὸς ᾧ] πλησίον τοῦ ὀπίου.

§ 14. παρ' αὐτὴν] πλησίον αὐτῆς. — δασέος] κατάφυτου ἐκ παντοίων δένδρων πυκνῶν. — καταφανεῖς] ἰδ. βιβλ. Α'. γ' 8.

§ 15. ἐν περιπάτῳ ὄντες] παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὁ περίπατος, χειμῶνός τε καὶ θέρος, ἦτο συνήθης. ὅθεν καὶ στοὰς εἶχον ἐπὶ τούτῳ (Ποικίλη στοά). — πρὸ τῶν ὀπλῶν] πρὸ τῶν ὀπλιτῶν (πρὸ τοῦ στρατοπέ-

λακας ποῦ ἂν ἴδοι Πρόξενον ἢ Κλέαρχον Μένωνα δ' οὐκ ἐζήτει, καὶ ταῦτα παρ' Ἀριαίων ὄν τοῦ Μένωνος ξένου. Ἐπεὶ 16 δὲ Πρόξενος εἶπεν ὅτι αὐτός εἰμι ὄν ζητεῖς, εἶπεν ὁ ἄνθρωπος τάδε: «Ἐπεμψάν με Ἀριαῖος καὶ Ἀρτάοχος, πιστοὶ ὄντες Κύρω καὶ ὑμῖν εἴνοι, καὶ κελεύουσι φυλάτεσθαι μὴ ὑμῖν ἐπίθωνται τῆς νυκτὸς οἱ βάρβαροι· ἔστι δὲ στρατεύμα πολὺ ἐν τῷ πλησίον παραδείσῳ. Καὶ ἐπὶ τὴν γέφυραν τοῦ Ἰγροῦ ποταμοῦ πέμψαι 17 κελεύουσι φυλακὴν, ὅτι διανοεῖται αὐτὴν λῦσαι Τισσαφέρτης τῆς νυκτὸς, ἐὰν δύνῃται, ὡς μὴ διαβῆτε, ἀλλ' ἐν μέσῳ ἀπολειφθῆτε τοῦ ποταμοῦ καὶ τῆς διώρυχος». Ἀκούσαντες ταῦτα ἄγουσιν 18 αὐτὸν παρὰ Κλέαρχον καὶ φράζουσιν ἃ λέγει. Ὁ δὲ Κλέαρχος 19 ἀκούσας ἐταράχθη σφόδρα. Νεανίσκος δὲ τις τῶν παρόντων ἐννοήσας εἶπεν ὡς οὐκ ἀκόλουθα εἶη τό τε ἐπιθῆσεσθαι καὶ τὸ λύσειν τὴν γέφυραν. Δῆλον γὰρ ὅτι ἐπιτιθεμένους ἢ νικᾶν δεῖσει ἢ ἡττᾶ-

δου).—**ποῦ ἂν ἴδοι**] ποῦ ἐδύνατο νὰ ἴδῃ.—**καὶ ταῦτα**] καὶ μάλιστα. ἰδ. τὴν ἐν Βίβλ. Α'. δ' 12 σημ.

§ 16. **εἴνοι**] εὐνοϊκοί, θέλοντες τὸ καλὸν σας=αἰλοί. — **τῆς νυκτὸς**] γενικὴ τοῦ χρόνου. τὴν νύκτα.—**παραδείσῳ**]=κῆπος. πρβλ. Βίβλ. Α'. β' 7 καὶ 8 σημ.

§ 17. **ὄντακὴν**] φρουράν.

§ 18. **ἄγουσιν**] ὠδήγησαν αὐτόν. ἄγειν=φέρειν (ἰδ. Α'. γ' 5).

§ 19. **νεανίσκος δὲ τις**] ἐπειδὴ ἐν κεφ. α' 12 λέγεται ὅτι ὁ Φαλῆνος εἶπε Θεσπόμπῳ Ἀθηναίῳ, ὃ νεανίσκος, ἐκ τούτου εἰκάζουσι τινες, ὅτι καὶ ὁ ἐνταῦθα νεανίσκος εἶναι ὁ αὐτός Θεσπόμπος, ὡς ἐκ τῆς συνέσεως ἦν καὶ τότε (ἐν τῇ πόδι Φαλῆνον ἀπαντήσῃ αὐτοῦ) καὶ νῦν ἔδειξεν, ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἶναι εἰκασίαι. ἄλλοι δὲ ἐπὶ τὸ σχολαστικώτερον τὸν Ξενοφῶντα ὑπέθεσαν ὡς ἐὰν ἦτό ποτε δυνατόν νὰ εἶπῃ ὁ Ξεν. περὶ αὐτοῦ «νεανίσκος». εἰ οὕτως εἶγε δὲν ἔρχεται νὰ εἶπῃ εἰς δὲ τῶν

παρόντων τούτων; (Α. γ', 14). τὸ βέβαιον εἶναι, ὅτι πολλάκις σκέψιν διαφυγοῦσαν τὸν νοῦν πολλῶν σοφῶν ἀνδρῶν ἐξηῦρον ἄλλοι ἀπλοῦστεροι· ὅθεν καὶ τὸ γνωστὸν ἐκεῖνο· ὁ σοφὸς ἔλαθε, τοῖτο νήπιον εὔρατο. ὁ Κλέαρχος, ὡς πολλοὺς καὶ ποικίλους ἔχων περισπασμοὺς καὶ φροντίδας, ἐπόμενον ἦτο νὰ ταραχθῇ σφόδρα διὰ τὸ ἀπρόσβητον τοῦτο, τὸ ὅποιον προσετίθετο εἰς τὰ ἦδη ὑπάγοντα δεινὰ· ὁ νεανίσκος ὁμοῦ οὐδὲν ἔχων νὰ προσοῆ, ὡς ἀπλοῦς στρατιώτης, μεθ' ἧς ψυχραϊμίας ἤκουσε τὰ λεγόμενα, μετὰ τῆς αὐτῆς κρίσεως ἐνόησε τὴν ἐν αὐτοῖς ἀντιφασιν.—**ἐννοήσας**] μαθὼν ταῦτα, κατανοήσας τὰ λεγόμενα.—**ἀκόλουθα**] συνεπῆ τὸ ἐν πρὸς τὸ ἄλλο, τὸ ὅτι ἐμελλον νὰ ἐπιτεθοῦν μετὰ τὸ ὅτι ἐμελλον νὰ λύσουν τὴν γέφυραν (τὰ ὅποια εἶναι ὑποκείμεν. τοῦ εἶη ἀκόλουθα). ἐπιφέρεται ἡ αἰτιολογία διατί δὲν εἶναι συνεπῆ.—**δὴλον γὰρ δεῦδει**] π' ἀπαρέμματα

σθαι. Ἐὰν μὲν οὖν νικῶσι, τί δεῖ αὐτοὺς λείπειν τὴν γέφυραν ; οὐδὲ γὰρ ἂν πολλὰ γέφυραι ὄσιν, ἔχομεν ἂν ὅλοι φυγόντες
 20 ἡμεῖς σωθῶμεν. Ἐὰν δ' ἡμεῖς νικῶμεν, λελυμένης τῆς γεφύρας οὐχ ἔξουσιν ἐκείνοι ὅλοι φύγῳσιν· οὐδὲ μὴν βοηθῆσαι πολλῶν ὄντων πέραν οὐδεὶς αὐτοῖς δυνήσεται λελυμένης τῆς γεφύρας.
 21 Ἀκούσας δ' ὁ Κλέαρχος ταῦτα ἤρετο τὸν ἄγγελον πόση τις εἴη ἡ χώρα ἢ ἐν μέσῳ τοῦ Τίγριτος καὶ τῆς διώρυχος. Ὁ δὲ εἶπεν
 22 ὅτι πολλὴ καὶ κῶμαι ἔνεσι καὶ πόλεις πολλαὶ καὶ μεγάλαι. Τότε δὴ καὶ ἐγνώσθη ὅτι οἱ βάρβαροι τὸν ἄνθρωπον ὑποπέμψειαν, ὀκνοῦντες μὴ οἱ Ἕλληνας διελθόντες τὴν γέφυραν μείνειαν ἐν τῇ νήσῳ ἐρύματα ἔχοντες ἔνθεν μὲν τὸν Τίγριτα, ἔνθεν δὲ τὴν διώρυχα· τὰ δ' ἐπιτήδεια ἔχουεν ἐκ τῆς ἐν μέσῳ χώρας πολλῆς καὶ ἀγαθῆς οὐσης καὶ τῶν ἐργασομένων ἐνότων· εἶτα δὲ καὶ ἀποστροφῆ
 23 γένοιτο εἴ τις βούλοιο βασιλέα κακῶς ποιεῖν. Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνεπαύοντο· ἐπὶ μέντοι τὴν γέφυραν ὁμοῦς φυλακὴν ἔπεμψαν· καὶ

νικῶν, ἠτιᾶσθαι ὑποκείμ. τοῦ δεήσει.
 — οὐδὲ-γὰρ] τὸν οὐδὲ συναπτέον τῷ ἔχομεν ἂν (δὲν θὰ εἴχομεν). — ὀκνοῦντες] τροπικὴ μετοχή—διὰ τῆς φυγῆς.

§ 20. ἔὰν δ'] ἐὰν ὁμοῦς.— οὐδὲ μὴν] οὔτε προσέτι, συναπτέον τῷ δυνήσεται.— πολλῶν ὄντων] καί-τοι ὄντων πολλῶν. — λελυμένης τῆς γεφύρας] ἢ ἔννοια· ἀλλ' οὔτε εἰς κῆρυκος θὰ δυναθῆ ἢ βοθηθῆσιν οὐδεὶς τῶν πέραν τοῦ ποταμοῦ Περσῶν, ἂν καὶ εἴηαι πολλοί, ἀφοῦ εἴηαι λελυμένη ἡ γέφυρα.

§ 21. ταῦτα] τὰ ὑπὸ τοῦ νεανίσκου εἰρημένα.— ἤρετο] ἠρώτησε.— πόση τις εἴη ἡ χώρα] πόση νὰ ἦτο, πόσην ἔκτασιν νὰ εἶχεν ἢ ἀνάμεσα τοῦ ποταμοῦ καὶ τῆς διώρυχος χώρα. πολλὴ] ὅτι ἐστὶ πολλὴ τὴν ἔκτασιν. — ἐνεσί] ἐν αὐτῇ εἰσίν.

§ 22. τότε δὴ] τότε δά.— καὶ ἐγνώσθη] καὶ ἔγινε γνωστόν.—

ὑποπέμψειαν] ἢ ὑπὸ σημαίνει τὸ ὑπούλως, δολίως (ἐπὶ σκοπῷ δολίῳ εἶγον πέμψει). — ὀκνοῦντες] φοβούμενοι· αἰτιολογ. μετοχή.— μείνειαν] μὴ τυχόν θὰ ἔμμενον οἱ Ἕλληνας. — ἐν τῇ νήσῳ] νήσον λέγει ἐνταῦθα τὴν μεταξύ τοῦ Τίγριτος καὶ τῆς διώρυχος χώραν, ὡς ὑπὸ ὕδατων περιορισμένην ἑκατέρωθεν. — ἐρύματα] ὡς ὀχυρώματα. — ἀγαθῆς] καρποφόρου· γῆ ἀγαθὴ ἀντίθετον τῷ λεπτόγῳς. — τῶν ἐργασομένων] τῶν μελλόντων νὰ τὴν καλλιεργήσουσιν, (καὶ ἀφοῦ ὑπῆρχον ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι ἔμελλον νὰ τὴν καλλιεργοῦν· οἱ στρατιῶται). — ἀποστροφῆ] τόπος, ὅπου σπρέφεται τις ἀπό τινος σημείου—καταφυγῆ, τόπος καταφυγῆς παντὶ βουλομένῳ κηκοποιεῖν τὴν βασιλείας χώραν.

§ 23. μέντοι-ὁμοῦς] μ' ὅλα ταῦτα ὁμοῦς (ἐξηγουμένου τοῦ μέντοι διὰ τοῦ ὁμοῦς, τοῦ δὲ ὁμοῦς τοῦ κειμένου διὰ τοῦ μ' ὅλα ταῦτα (πρὸς).

οὔτ' ἐπέθετο οὐδείς οὐδαμόθεν οὔτε πρὸς τὴν γέφυραν οὐδείς ἤλθε τῶν πολεμίων, ὡς οἱ φυλάττοντες ἀπήγγελλον. Ἐπειδὴ δ' 24 ἕως ἐγένετο, διέβαινον τὴν γέφυραν ἐξευγμένην πλοίοις τριάκοντα καὶ ἐπτά, ὡς οἶόν τε μάλιστα πεφυλαγμένως· ἐξήγγελλον γάρ τινες τῶν παρὰ Τισσαφέρους Ἑλλήνων ὡς διαβαινόντων μέλλοιεν ἐπιθήσασθαι. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ψευδῆ ἦν· διαβαινόντων μέντοι ὁ Γλοῦς ἐπεφάνη μετ' ἄλλων, σκοπῶν εἰ διαβαίνουεν τὸν ποταμὸν· ἐπειδὴ δ' εἶδεν, ᾤχετο ἀπελαύνων.

Ἀπὸ δὲ τοῦ Τίγριτος ἐπορεύθησαν σταθμοὺς τέταρας παρα- 25 σάγγας εἰκοσιν ἐπὶ τὸν Φύσκον ποταμὸν, τὸ εἶρος πλῆθρον· ἐπὶ τὴν δὲ γέφυρα. Καὶ ἐνταῦθα ᾤκειτο πόλις μεγάλη ὄνομα Ὡπις· πρὸς ἣν ἀπήνησε τοῖς Ἑλλήνων ὁ Κύρου καὶ Ἀριαξέρξου νόθος ἀδελφὸς ἀπὸ Σούσων καὶ Ἐκβατάνων στρατιᾶν πολλὴν ἄγων ὡς βοηθῆσων βασιλεῦ καὶ ἐλιστήσας τὸ ἑαυτοῦ στρατεύμα παριόντας τοὺς Ἑλλήνας ἐθεώρει. Ὁ δὲ Κλέαρχος ἠγείτο μὲν εἰς δύο, ἐπορεύετο 26 δὲ ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε ἐφιστάμενος· ὅσον δὲ χρόνον τὸ ἠγούμενον

Α'. γ' 21 ὁμοῦ δέ). — οἱ φυλάττοντες] οἱ ἀποσταλέντες φύλακες (φρουροί).

§ 24. ἕως] ἡμέρα. πρβλ. Α'. ζ' 1. (ἀφροῦ δ' ἐξημέρωσε). — πεφυλαγμένως] ἀποδοτέον εἰς τὸ διέβαινον (= μὲ προφύλαξιν). — ὡς οἶόν τε μάλιστα] ὡς μάλιστα οἶόν τε ἦν διαβαίνειν πεφυλαγμένως (μὲ ὄσσην περισσοτέραν προφύλαξιν ἐδύναντο νὰ διαθοῦν). — τῶν παρὰ Τισσάφους] βραχυλογία. τῶν παρὰ Τισσαφέρους. — διαβαινόντων αὐτῶν] γεν. ἀπὸλ. χρονική (ἐνῶ διέβαινον). εἰς δὲ τὸ ἐπιθήσασθαι ἐννοεῖται ἡ δοτικὴ αὐτοῖς (ἤθελον τοὺς ἐπιτεθῆ). — ἐπεφάνη] ἐπὶ τῆς γεφύρας ἐφάνη. — σκοπῶν] μετοχὴ τοῦ ἐνεστώτος, ἀποδοτέον εἰς τὸ Γλοῦς (παρατηρῶν, ἂν τυχὸν διέβαινον). — ᾤχετο ἀπελαύνων] ἡ φράσις ἐπὶ τῶν ἵππῶν. ἐπὶ δὲ πεζῶν ᾤχετο

ἀπιών, ἐπὶ δὲ ναυτικῶν ᾤχετο ἀποπέων (ζ' 3. ἰδ. καὶ τὴν ἐν Α'. α' 9 σημ.).

§ 25. πρὸς ἣν] πλησίον τῆς ὁποίας. — ὡς βοηθῆσων] ὡς μετὰ μέλλοντος εἶναι τελικόν, = ἵνα βοηθήσῃ. — ἐπιστάδας] τροπικὴ μετοχὴ σταματήσας. — παριόντας] χρονικὴ μετοχὴ, ἐνῶ ἐπερνούσαν.

§ 26. ἠγείτο μὲν εἰς δύο] ὠδήγει μὲν τὸ στρατ. ἀνά δύο, μὲ μέτωπον δύο ἀνδρῶν. — ἐπορεύετο δὲ ἐφιστάμ.] ἡ δ' ἐννοία· ἀλλ' ἐνῶ ἐπορεύετο, (ἐφιστάτο) = ἔκαμνε στάσις πρὸς ἐπιθεώρησιν. — ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε] ἐκ διαστήματος εἰς διάστημα. — ὅσον χρόνον] ἐσ' ὅσον χρόνον. χρόνος βεβαίως ἐνταῦθα δηλοῖ βραχὺ διάστημα χρόνου, λεπτὰ λόγου χάριν, ἀλλ' οἱ παλαιοὶ (ὡς εἴπομεν ἐν Βιβλ. Α'. γ' 1) τοιούτων ἐστεροῦντο. — τὸ ἠγούμενον] τὸ ἐμπρὸς μέρος τοῦ στρα-

τοῦ στρατεύματος ἐπισταίη, τοσοῦτον ἦν ἀνάγκη δι' ὅλου τοῦ στρατεύματος γίνεσθαι τὴν ἐπίστασιν· ὥστε τὸ στρατεύμα καὶ αὐτοῖς τοῖς Ἕλλησι δόξαι πάμπολυ εἶναι, καὶ τὸν Πέρσῃν ἐκπε-
 27 πλῆγθαι θεωροῦντα. Ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν διὰ τῆς Μηδίας σταθμοὺς ἐρήμους ἐξ παρασάγγας τριάκοντα εἰς τὰς Περουσιτίδος κώμας τῆς Κύρου καὶ βασιλέως μητροῦς. Ταύτας Τισσαφέρους Κύρου ἐπεγγεῶν διαρπάσαι τοῖς Ἕλλησιν ἐπέτρεψε πλὴν ἀνδραπόδων.
 28 Ἐνῆν δὲ οἶτος πολλὸς καὶ πρόβατα καὶ ἄλλα χρήματα. Ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν σταθμοὺς ἐρήμους τέσσαρας παρασάγγας εἰκοσι τὸν Τίγορητα ποταμὸν ἐν ἀριστερᾷ ἔχοντες. Ἐν δὲ τῷ πρώτῳ σταθμῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ πόλις ὠκεῖτο μεγάλη καὶ εὐδαίμων ὄνομα Καίραϊ, ἐξ ἧς οἱ βάρβαροι διῆγον ἐν σχεδίαις διαφθερίναις ἄστους, τυρούς, οἶνον.

Κεφ. Ε'. Κλεάρχου συνέντευξις μετὰ Τισσαφέρους — οὐλλήνης τῶν Ἑλλήνων στρατηγῶν.

1 Μετὰ ταῦτα ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸν Ζαλάταν ποταμὸν, τὸ εὐροσ-
 τεπάρων πλέθρον. Καὶ ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς· ἐν δὲ ταύ-

τεύματος.—ἐπισταίη] ἐσταματοῦ-
 σεν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ.—τοσοῦτον κτλ.]
 ἀναγκαιῶς ἤτο ἐπόμενον ἐπὶ τοσοῦ-
 τον χρόνον νὰ διαρκέσῃ τὸ στάσι-
 μον δι' ὅλοκλήρου (δι' ὅλου) τοῦ
 στρατεύματος.—πάμπολυ] ἐπειδὴ
 ὡς ἐκ τῆς ἀνά δύο κατὰ μέτωπον
 πορείας πολλὴν βεβαίως ἔκτασιν κα-
 τεῖχε τὸ στρατεύμα, διὰ τοῦτο καὶ
 εἰς τοὺς ἰδίους τοὺς Ἕλληνας ἐφάνη
 ὅτι ἤτο παραπολύ· καὶ ὁ Πέρσης
 στρατηγὸς εἶχε μείνει ἐκπληκτος
 θεωρῶν τὴν πορείαν τοῦ Ἑλληνι-
 κοῦ στρατεύματος.

§ 27. ἐπεγγεῶν] ἐπιγεῶν,
 χλευάζων τὸν Κύρον. ἀνοησία· ἐὰν
 ἐπράττε τοῦτο ζῶντος τοῦ Κύρου,
 ἤτο βεβαίως χλευή κατ' αὐτοῦ, ἀλλ'
 ἤδη, ὅποιος χλευασμὸς θὰ ἦτο κατ'
 ἀνδρός, οὔτε ὑπάρχοντος, οὔτε αἰ-
 σθανομένου τί γίνεται·—ἀλλὰ οὕτω
 οὐνεθίζουσαν οἱ βάρβαροι πάντες καὶ
 κατὰ πάντα τοὺς αἰῶνας. οὕτω κατὰ

τοὺς ἀρχαίους χρόνους Καμβύσης ὁ
 Κύρου διάταξε νὰ ἐκθάβουν τὸν νε-
 κρὸν τοῦ Ἀμάσιος, νὰ τὸν μαστιγώ-
 σουν, νὰ μαδοῖν τὰς τρίχας του καὶ
 νὰ τὸν κεντιοῖν. καὶ ἐπειδὴ εἰς ὅλα
 αὐτὰ ἀντιείχεν ὁ νεκρός, ὡς ιεταρι-
 χευμένος, διάταξε νὰ τὸν κατακαύ-
 σουν. ἐν δὲ τοῖς μέσοις αἰῶσιν ὁ κα-
 τακτητῆς τῆς Κωνσταντινουπόλεως,
 Μωάμεθ ὁ Β', ἐπὶ ἡμέρας ἐξήτει τὸν
 νεκρὸν τοῦ ἥρωος Κωνσταντινοῦ τοῦ
 Παλαιολόγου, καὶ εὐρών αὐτὸν (γρωρι-
 σθέντα ἐκ τοῦ ἐπὶ τῶν ἰποδημάτων
 αὐτοῦ χρυσοῦ ἀετοῦ) διάταξε νὰ προσ-
 ηλωθῇ ἡ κεφαλὴ του ἐπὶ τινος στή-
 λης πρὸς θεῖαν τῶν Τούρκων στρα-
 τιωτῶν.—πλὴν ἀνδραπόδων]
 χωρὶς νὰ ἐξανδραποδίσουν τοὺς κα-
 τοίκους.

§ 28. διῆγον] διεβίβασον, διε-
 κρίζον.—ἐν σχεδίαις] ἐν=ἐπὶ.
 ὡς ἔχουσιν ἄλλα ἐκδόσεις.

ταὶς ὑποψίας μὲν ἦσαν, φανερὰ δ' οὐδεμία ἐπιβουλὴ. Ἔδοξεν οὖν τῷ Κλέαρχῳ συγγενέσθαι τῷ Τισσαφέρει, εἴ πως δύναται παῦσαι τὰς ὑποψίας πρὶν ἐξ αὐτῶν πόλεμον γενέσθαι· καὶ ἐπεμψέ τινα ἐροῦντα ὅτι συγγενέσθαι αὐτῷ χορήζοι. Ὁ δ' εἰοίμως ἐκέλευσεν ἤκειν. Ἐπειδὴ δὲ συνῆλθον, λέγει ὁ Κλέαρχος τάδε· «Ἐγώ, ὦ Τισσαφέρην, οἶδα μὲν ἡμῖν ὄρκους γεγενημένους καὶ δεξιὰς δεδομένας μὴ ἀδικήσῃν ἀλλήλους· φυλατιζόμενον δέ σε ὄρω ὡς πολεμίους ἡμᾶς καὶ ἡμεῖς ὄρωντες ταῦτα ἀντιφυλατιζόμεθα. Ἐπεὶ δὲ σκοπῶν οὐ δύναμαι οὐδὲ σὲ αἰσθέσθαι πειρώμενον ἡμᾶς κακῶς ποιεῖν, ἐγὼ τε σαφῶς οἶδα ὅτι ἡμεῖς γε οὐδ' ἐπινοοῦμεν τοιοῦτον οὐδέν, ἐδοξέ μοι εἰς λόγους σοὶ ἔλθειν, εἴπως δυναίμεθα ἐξελεῖν ἀλλήλων τὴν ἀπιστίαν. Καὶ γὰρ οἶδα ἀνθρώπους ἤδη τοὺς μὲν ἐκ διαβολῆς τοὺς δὲ καὶ ἐξ ὑποψίας οἱ φοβηθέντες ἀλλήλους φθάσαι βουλόμενοι πρὶν παθεῖν ἐποίησαν ἀνήκεστα κακὰ τοὺς οὔτε μέλλοντας οὔτ' ἂν βουλομένους τοιοῦτον οὐδέν. Τὰς οὖν τοιαύτας

§ 1. ἐπιβουλή] ἐπιθεσις. ῥῆμα ἐννοεῖται ἐγένετο.

§ 2. παῦσαι] ὥστε παῦσαι τὰς ὑποψίας. εἴπως δύναται παῦσαι αὐτάς. — ἐροῦντα] μέλλοντα νὰ εἴπῃ = ἵνα εἴπῃ. — χορήζοι] ὅτι ἔχρηζεν = εἶχεν ἀνάγκην. — συγγενέσθαι αὐτῷ] νὰ λάβῃ συνέντευξιν μετ' αὐτοῦ. (πρβλ. Α'. α'. 9 β'. 27 καὶ Β' ε'. 28).

§ 3. ὦ Τισσαφέρην] τύπος κλητικῆς ὀνόματος τοισοκλήτου· οὕτω καὶ παρ' ἡμῖν κατὰ κλητικὴν ὦ Θεμιστοκλή. — οἶδα μὲν] ἀφ' ἑνὸς μὲν. οὐ ἀπόδοσις φυλατιζόμενον δὲ ἀφ' ἑτέρου ὅμως. — ἀντιφυλατιζόμεθα] = ἀμοιβαίως φυλατιζόμεθα.

§ 4. σκοπῶν] μετοχὴ τῆς διαρκείας, ὅσα καὶ ἂν σκέπτομαι. — αἰσθέσθαι] κείται μᾶλλον τῇ ἐννοίᾳ τοῦ ὑποθεῖναι (νὰ ὑποθέσω). — ἐγὼ τε σαφῶς οἶδα] ἀντιθέτως τῷ αἰσθέσθαι. — γε] τούλάχιστον. — οὐδ' ἐπινοοῦμεν] ὄχι νὰ πειρώμεθα (ἐκ τοῦ προηγουμένου πει-

ρώμενον), ἀλλ' οὔτε εἰς νοῦν λαμβάνομεν. — ἐξελεῖν] ὥστε ἐξελεῖν ἀπ' ἀλλήλων τὴν δυσπιστίαν.

§ 5. καὶ γὰρ ἴδου] καθ' ὅσον μέχρι τοῦδε. — βουλόμενοι] ἐπὶ σκοπῷ. — φθάσαι] μετοχὴ ἐννοεῖται κακῶς ποιήσαντες = πρώτοι αὐτοὶ νὰ κακοποιήσουν (ἰδ. Βιβλ. Α'. 9 σημ.). ἵνα, πρὶν παθεῖν, πρώτοι αὐτοὶ ποιήσωσι κακῶς. — ἀνῆκεστα] ἐκ τοῦ ἄκος (ἐμβάλωμα, θεραπευτρία) καὶ τοῦ στερητικῆς α (= ἀθεράπευτα, ἀνίατα, κακά). — παρὰ τοῖς παλαιοῖς ἀκείστορες ἐκαλοῦντο οἱ ἰατροί, ὡς ἐμβάλωμα, κάδες τῆς προσβληθείσης ὑγείας· καὶ τῶντι ὁ κακὸς ἰατρός, ὡς ἀδέξιος ἐμβάλωμα, πρόξενος κακὸν χεῖρον τοῦ ὑπὸ τῆς νόσου ἀπειλούμενου. — τοὺς οὔτε μέλλ. οὔτ' ἂν βουλομένους] πρὸς ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι οὔτε θὰ ἐμελλον νὰ πράξουν κακὸν τι, οὔτε θὰ ἔβουλοντο (θὰ εἶχον τοιαύτην διάθεσιν). — τοιοῦτον οὐδέν] ἐννοεῖται ποιεῖν.

ἀγνωμοσύνας νομίζων συνομοσίαις "μάλιστ' ἂν παύεσθαι ἤκω καὶ
 7 διδάσκειν σε βούλομαι ὡς σὺ ἡμῖν οὐκ ὀρθῶς ἀπιστεῖς). Πρῶτον
 μὲν γὰρ καὶ μέγιστον οἱ θεῶν ἡμᾶς ὄρκοι κωλύουσι πολεμίους
 εἶναι ἀλλήλοις· ὅστις δὲ τούτων σένοιδεν αὐτῶ παρημεληκῶς, τοῦτον
 ἐγὼ οὐ ποτ' ἂν εὐδαιμονίσαιμι. Ἰὸν γὰρ θεῶν πόλεμον οὐκ οἶδα
 οὔτ' ἀπὸ ποίου ἂν τάχους φεύγων τις ἀποφύγοι οὔτ' εἰς ποῖον
 ἂν σκότος ἀποδραίῃ οὔθ' ὅπως ἂν εἰς ἐχυρὸν χωρίον ἀποσταίῃ.
 Πάντη γὰρ πάντα τοῖς θεοῖς ἔποχα καὶ πανταχῇ πάντων ἴσον οἱ

§ 6. ἀγνωμοσύνας [αἰ τοιζῶται κακὰ σκέψεις· τὸ δὲ α δὲν εἶναι στερητικόν, ἀλλ' ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ κακός, ὡς ἄφωνος ψάλτης=ὁ κηκῶφνος, οὐχὶ δὲ ἄφωνος ἐντελῶς (ὡς, ἄφωνος ἰγθύς). — νομίζων] φρονῶν. — συνομοσίαις] με συνεννοήσεις, με συνεντεύξεις. — ἂν παύεσθαι] ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ ἐκλείψουν. — ἤκω] ἤλθον (Α'. β'. 9). — διδάσκειν] νὰ σοὶ παραστήσω διὰ πολλῶν. τοῦτο γὰρ ἐστὶ τὸ διδάσκειν. πρὸ βλ. Α'. ζ'. 4. — οὐκ ὀρθῶς] ὄχι μετὰ λόγου, ὄχι εὐλόγως. — ἀπιστεῖς] ἔχεις δυσπιστίαν.

§ 7. πρῶτον-καὶ μέγιστον] ἐννοεῖται πάντων. — οἱ θεῶν ὄρκοι] οἱ ὄρκοι, οὓς ὠμόσασμεν ἐπ' ὀνόματι τῶν θεῶν, κωλύουσιν ἡμᾶς, ὥστε εἶναι πολεμίους ἀλλήλοις. — σένοιδεν αὐτῶ] ἢ αὐτῶ φράσις καὶ ἐν Βίβλ. Α'. γ'. 10. — παρημεληκῶς] ὅτι ἔχει παραμελήσει. ἐννοητέον τῶν θεῶν, κατὰ τὰ ἀμέσως ἐπόμενα. — οὐκ ἂν εὐδαιμονίσαιμι] δὲν ἤθελον τὸν θεωρήσει εὐδαιμόνα. — τὸν-θεῶν πόλεμον] ταυτόσημον σχεδὸν μετὰ τὸ ἡμέτερον τὴν ὄργην τοῦ Θεοῦ. — ἂν ἀποφύγοι] ὄρα τὴν ἐπανάληψιν — τοῦ δυνατικοῦ ἂν μετ' εὐκτικῆς. — ἀποφύγοι-ἀποδραίει] ἴδε τὰ ἐν Βίβλ. Α'. δ'. 8 σημειωθέντα. — ὅπως] τροπικόν. οὔτε πῶς

θὰ ἡδύνατο ν' ἀποσυρθῇ εἰς ἐχυρὸν μέρος. — πάντα πάντα-πανταχῇ πάντων] ἢ ἐπανάληψις πρὸς ἐπίτασιν τῆς ἐννοίας τοῦ πάν. πάντη=παντελῶς. — πάντα ἔποχα] = πάντα ὑποταγμένα εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν θεῶν. — ἴσον] ἐπίσης. πάντας, μικροῦς καὶ μεγάλους κρατοῦσιν, ἐξουσιάζουσιν οἱ θεοί. ἐκ τοῦ πάντων κρατεῖν συνετέθη τὸ παρ' ἡμῖν παντοκράτωρ ἐπὶ Θεοῦ. — τὸ χωρίον τοῦτο εἶναι ἀξιωμακρόντων διὰ τὴν πλήρη ὁμοιότητα τῆ παρ' ἡμῖν περὶ τῆς πανταχοῦ παρουσίας καὶ παντοδυναμίας τοῦ Θεοῦ πιστεῖ. — οὕτω δὲ μὲν Λαβὶδ (ψαλμ. οὐλ'.) λέγει πρὸς πορευθῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός σου καὶ ἀπὸ τοῦ προσώπου σου πρὸς φύγω; ἂν ἀναβῶ εἰς τὸν οὐρανόν, οὐ ἐκεῖ εἶ' ἂν καταβῶ εἰς τὸν ἦδη, πάρει, ἂν ἀναλάβω τὰς πτέρυγας μου καὶ ὄρθρον καὶ κατασκοπήσω εἰς τὰ ἔσχατα τῆς θαλάσσης, κακεῖ ἢ χεῖρ σου ὀδηγήσει με καὶ καθέξει με ἢ δεξιὰ σου. "Ἡ δ' Ἐκκλησία ἡμῶν ἐν τῷ ἐπεριφῶ τοῦ πλαγίου β'. ἤκου (τῆς Ὀκτωήχου) ψάλλει. Σέ, Κύριε, τὸν ὄντα ἐν πάσῃ τῇ κτίσει ἁμαρτωλοὶ ποῦ φύγωμεν; ἐν τῷ οὐρανῷ; αὐτοῦ κατοικεῖς; ἐν τῷ ἦδη; ἐπάτησας θάνατον εἰς τὰ βάθη τὰ τῆς θαλάσσης; ἐκεῖ ἢ χεῖρ σου Δέσποτα, τὴν αὐτὴν λοιπὸν ἰδέαν περὶ θεῶν, τῶν ψευδῶν θεῶν, ἐκφράζει καὶ ὁ

θεοὶ κρατοῦσιν. Περὶ μὲν δὴ τῶν θεῶν τε καὶ τῶν ὄρκων οὕτω 8
 γινώσκω, παρ' οἷς ἡμεῖς τὴν φιλίαν συνθέμενοι κατεθέμεθα,
 τῶν δ' ἀνθρωπίνων σὲ ἐγὼ ἐν τῷ παρόντι νομίζω μέγιστον
 εἶναι ἡμῖν ἀγαθόν. Σὺν μὲν γὰρ σοὶ πᾶσα μὲν ἡμῖν ὁδὸς εὐπορος, 9
 πᾶς δὲ ποταμὸς διαβατός, τῶν δ' ἐπιτηδείων οὐκ ἀπορία ἄνευ
 δὲ σοῦ πᾶσα μὲν διὰ σκότους ἢ ὁδός, πᾶς δὲ ποταμὸς δύσπορος,
 πᾶς δ' ὄχλος φοβερός, φοβερώτερον δ' ἐρημία· μεστὴ γὰρ πολλῆς
 ἀπορίας ἐστίν. Εἰ δὲ δὴ καὶ μανέντες σε ἀποκτείναιμεν, ἄλλο τι 10
 ἂν ἢ τὸν εὐεργέτην ἀποκτείναντες πρὸς βασιλέα τὸν μέγιστον
 ἔφεδρον ἀγωνιζόμεθα; Ὅσων δὲ δὴ καὶ οἶων ἂν ἐλπιδῶν

Κλέαρχος· διότι οἱ θεοὶ κατ' αὐτοὺς
 δὲν ἦσαν ψευδεῖς, διὸ καὶ πάντες οἱ
 μεγάλοι ἄνδρες τῆς ἀρχαιότητος, Πίν-
 δαρος, Αἰσχύλος, Πλάτων, Ξενοφῶν
 κλπ. ἦσαν εὐσεβέστατοι πρὸς τοὺς
 θεοὺς.

§ 8. τῶν ὄρκων] τῶν πρὸς αὐ-
 τοὺς γενομένων. — οὕτω γινώ-
 σκω] οὕτω φρονῶ. — παρ' οἷς]
 συναπτόεν τῷ κατεθέμεθα· ἢ δ' ἐν-
 νοια· εἰς χεῖρας τῶν ὁσίων (παρ'
 οἷς) ὡς τινα παρακαταθήχην ἐνεπι-
 στεύθημεν (κατεθέμεθα) τὴν φιλίαν,
 τὴν ὁποίαν συνωμολογήσαμεν (συν-
 θέμενοι). — τῶν δ' ἀνθρωπίνων]
 ἀντιθέτως τῷ περὶ μὲν τῶν θεῶν
 ἔχει δ' ἐννοίαν κτητικὴν· ἐκ τῶν
 ἀνηκόντων τοῖς ἀνθρώποις. — δὲ]
 ἔχει ἔμφρασιν· διὸ καὶ ὀρθοτονεῖται,
 ἐσένα. — ἐν τῷ παρόντι χρόνῳ]
 ἐννοεῖται εἰς τὴν παρούσαν στιγμήν.

§ 9. πᾶσα μὲν—ὁδός] παρα-
 λείπεται τὸ ἐστίν, ὡς καὶ ἐν τοῖς
 ἐπομένοις, εὐκόλως ἐννοούμενον. —
 ἐρημία] ἢ ἀπομόνωσις.

§ 10. εἰδὲ δὴ] ἂν δὲ τέλος πάν-
 των καὶ σὲ ἐφρονέουмен. — μανέν-
 τες] τροπικὴ μετοχή, β'. παθ. ἀό-
 ριστος τοῦ μαινόμεναι, προετάχθη
 τοῦ ἀποκτείναιμεν πρὸς δήλωσιν
 ὅτι μόνον οὕτω ἦτο δυνατόν νὰ τὸν

φρονέουσιν. — ἄλλο τι] ῥῆμα ἐν-
 νοητέον τὸ ποιοῦμεν ἂν. — ἀγωνι-
 ζόμεθα] ἢ ἀγωνιζόμεθα ἂν (ἡ-
 θέλομεν ἀγωνίζεσθαι). — τὸν μέ-
 γιστον ἔφεδρον] λέξις ἐκ τῶν ἀ-
 γώνων ληφθεῖσα. ἵνα μεταχειρισθῆ
 δὲ αὐτὴν ἐνταῦθα ὁ Ξεν. ὑποτίθεται
 ὅτι ἦτο λέξις γνωστὴ εἰς τὸν Τις-
 σαφέρην, ὡς τῇ Ἑλλάδι γειτονα
 ὄντα. λέγει δὲ ἐνάρθρως τὸν μέ-
 γιστον ἔφεδρον, πρὸς ἔμφρασιν. —
 ἔφεδρος ἐν τοῖς ἀγῶσιν ἐλέγετο ὁ πε-
 ρισσοῦτον τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κληρου-
 μένων. ἐπειδὴ κατὰ ζεύγη ἐκληροῦντο
 εἰς ὅλα τὰ εἶδη τῶν ἀγῶνων, διὰν εἰς
 ἐπερίσσεια τῶν κληρουμένων, οὗτος
 καθήμενος ἐφ' ὑψηλοῦ (ὅθεν ἔφε-
 δρος) ἐθεώρει τοὺς ἀγωνιζομένους μέ-
 χρις οὗ ὁ ἀριθμὸς τῶν νικητῶν δὲν
 ἦτο ἄρτιος, ὁπότε καταβάς εἰς τὸ στά-
 διον συνεπλήρου τὸν ἐλλείποντα ἀρι-
 θμόν. ἐπειδὴ δὲ ὁ ἔφεδρος ἐπὶ ὥρας
 ἀνεπαύετο, ἐνθ' οἱ ἄλλοι συναγωνισταὶ
 του νικηταὶ ἀπ' ἀρχῆς ἕως τέλους
 ἐξηκολούθουν ἀγωνιζόμενοι καὶ νι-
 κῶντες, συνῆθος αὐτὸς ἦτο νικητῆς·
 διὸ εὐτύχημα ἐθεωρεῖτο τὸ νὰ εἶναι
 τις ἔφεδρος. τοῦτο ἐννοεῖ ὁ Κλέαρχος
 λέγων, πρὸς τὸν βασιλέα νὰ ἡγωνι-
 ζόμεθα ὡς πρὸς τὸν μέγιστον ἔφεδρον
 (δηλ. ἄνευ ἐλπίδος νίκης). — ὄσων
 δὲ καὶ οἶων] τὸ μὲν ὄσων ἐπὶ πο-

- ἐμαντὸν στερήσαιμι, εἰ σέ τι κακὸν ἐπιχειρήσαιμι ποιεῖν, ταῦτα
 11 λέξω. Ἐγὼ γὰρ Κῦρον ἐπεθύμησά μοι φίλον γενέσθαι, νομίζων
 τῶν τότε ἰκανώτατον εἶναι εὖ ποιεῖν ὃν βούλοιο· σὲ δὲ νῦν ὀρῶ
 τὴν τε Κῦρον δύναμιν καὶ χώραν ἔχοντα καὶ τὴν σαυτοῦ σφύζοντα,
 τὴν δὲ βασιλέως δύναμιν, ἣ Κῦρος πολεμῖα ἐχοῖτο, σοὶ ταύτην
 12 σύμμαχον οὔσαν. Τοιούτων δὲ τοιούτων ὄντων τίς οὔτω μαινεται
 ὅστις οὐ βούλεται σοὶ φίλος εἶναι; Ἀλλὰ μὴν ἐρῶ γε καὶ ταῦτα
 13 ἐξ ὧν ἔχω ἐλπίδας καὶ σὲ βουλήσεσθαι φίλον ἡμῖν εἶναι. Οἶδα μὲν
 γὰρ ὑμῖν Μυσοὺς λυπηροὺς ὄντας, οὓς νομίζω ἂν σὺν τῇ παρουσίᾳ
 δυνάμει ταπεινὸς ὑμῖν παρασχεῖν· οἶδα δὲ καὶ Πισίδας· ἀκούω
 δὲ καὶ ἄλλα ἔθνη πολλὰ τοιαῦτα εἶναι, ἃ οἶμαι ἂν παῦσαι ἐρο-
 χλοῦντα ἀεὶ τῇ ὑμετέροια εὐδαιμονίᾳ. Αἰγυπτίους δέ, οἷς μάλιστα
 ὑμᾶς νῦν οἶδα τεθνηυμένους, οὐχ ὀρῶ ποῖα δύναμις συμμάχῳ
 14 χρησάμενοι μᾶλλον κολάσσεσθε τῆς νῦν σὺν ἐμοὶ οὔσης. Ἀλλὰ μὴν

σοῦ, τὸ δὲ οἶον ἐπὶ ποιοῦ).—ἐμαν-
 τὸν στερῆσαιμι] λέγων ἐμαντὸν
 τὸν Ἑλληνικὸν στρατὸν ἐννοεῖ, οὐ ἦτο
 ἀρχηγός.

§ 11. γὰρ] ἀφηγηματικός. — ἐ-
 πεθύμησα νὰ γείνω φίλος με τὸν
 Κῦρον, ἀλλ' ὁ Κῦρος νὰ μοῦ γείνη
 φίλος τοῦτο δὲ διαφέρει πολὺ· τῶν
 μεγάλων καὶ ἰσχυρῶν πάντες θέλουν
 νὰ γείνωσι φίλοι. ἀλλ' οἱ μεγάλοι
 δὲν καταδέχονται· ὥστε δὲν ὠφελεῖ
 τὸ νὰ θέλουν οἱ μικροὶ καὶ ἀδύνα-
 τοι, ἀλλὰ πρέπει νὰ θέλουν οἱ ἰ-
 σχυροί. πρβλ. Βιβλ. Α'. γ' 3 ἐμοὶ
 ξένος Κῦρος ἐγένετο. — νομίζων]
 αἰτιολ. μετοχή· διότι ἐνόμιζον. —
 εὖ ποιεῖν] ὥστε εὖ ποιεῖν. πρβλ.
 Α' θ' 11 καὶ 20.—δὲ δὲ] μετ' ἐμ-
 φάσεως. — τὴν Κῦρον χώραν]
 σατραπεῖαν. σφύζοντα] σφῶν ἔ-
 χοντα (Ἰωνίαν καὶ Καρίαν).

§ 12. τοιούτων ὄντων] τοιούτων
 τῶν εἰρημένων ὄντων τοιούτων. ὡς
 νὰ ἔλεγεν ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας. —

ἀλλὰ μὴν] προσέτι. — καὶ ταῦ-
 τα] καὶ τὰ ἐξῆς. μέχρι τοῦδε ἔλεγε
 καθ' ὅσα οὗτοι εἶχον ἀνάγκην Τισ-
 σαφέρους, τώρα δὲ θὰ εἶπῃ καθ'
 ὅσα ὁ Τισσαφέρους θὰ εἶχεν ἀνάγκη
 αὐτῶν.

§ 13. γὰρ] ἀφηγηματικός. —
 λυπηροὺς ὄντας] ὅτι· σᾶς εἶναι
 ὀγληροί, ὡς ἀμέσως ἐπιφέρεται·
 παῦσαι ἐροχλοῦντα. — οὔς] = τούτους,
 ἂν] συναπτέον τῷ παρασχεῖν· δυνά-
 μεθα νὰ σᾶς τοὺς κάμωμεν ταπει-
 νούς. — σὺν τῇ - δυνάμει]—βοη-
 θεία, συμπράξει τῆς παρουσίας ἐμοὶ
 δυνάμεως (τοῦ Ἑλλην. στρατοῦ). —
 παῦσαι ἂν] ὅτι δυνάμεθα νὰ τὰ
 κλύσωμεν ἀπὸ τοῦ νὰ ἐροχλοῦν ἐ-
 σᾶς. — οἷς μάλιστα] καθ' ὧν κατ'
 ἐξοχὴν· διότι οἱ Αἰγύπτιοι, ὡς κατὰ
 πᾶσαν εὐκαιρίαν, οὕτω καὶ τότε
 εἶχον ἀποστατήσης· ἀπὸ τῶν Περ-
 σῶν. — ἀλλῶν] συναπτέον τῷ τῆς
 νῦν σὺν ἐμοὶ οὔσης.

§ 14. ἀλλὰ μὴν] προσέτι. ἐ-
 πιφέρει νέον ἐπιχείρημα, ὅτι ὁ Τισ-

ἐν γε τοῖς περίξ σὺ, εἰ μὲν βούλοιο τῷ φίλος εἶναι, ὡς μέγιστος ἂν εἴης, εἰ δέ τις σε λυποῖη, ὡς δεσπότης ἂν ἀναστρέφοιο ἔχων ἡμᾶς ὑπηρετίας, οἷ σοι οὐκ ἂν τοῦ μισθοῦ ἕνεκα μόνον ὑπηρετοῖμεν ἀλλὰ καὶ τῆς χάριτος, ἣν σωθέντες ὑπὸ σοῦ σοὶ ἂν ἔχοιμεν δικαίως. Ἐμοὶ μὲν ταῦτα πάντα ἐνθυμουμένῳ οὕτω δοκεῖ θανα- 15 στὸν εἶναι τὸ σὲ ἡμῖν ἀπιστεῖν, ὥστε καὶ ἥδιστ' ἂν ἀκούοιαι τοῦνομα τίς οὕτως ἐστὶ δεινὸς λέγειν ὥστε σε πείσαι λέγων ὡς ἡμεῖς σοι ἐπιβουλεύομεν». Κλέαρχος μὲν οὖν τσαῦτα εἶπε· Τισσαφέρους δ' ὧδε ἀπημείφθη.

« Ἀλλ' ἤδομαι μὲν, ὦ Κλέαρχε, ἀκούων σου φρονίμους λόγους· 16 ταῦτα γὰρ γινώσκων εἴ τι ἔμοι κακὸν βουλεύοις, ἅμα ἂν μοι

σαφερῆς εἶχεν ἀνάγκη αὐτῶν. — τοῖς περίξ] οἰκοποιῶν ἐννοεῖται. — ὡς μέγιστος· τὸ ὡς ἐπιτακτικόν (ὄσῳ τὸ δυνατόν) μέγιστος. — εἰ δέ τις σε λυποῖη] ἂν δέ σε ἠνώχλει τις. — ἀναστρέφοιο ἂν] θὰ ἠδύνασο (ἔχι θὰ δύνασαι, τὸ συνεχῶς ἐπαναλαμβάνομενον λάθος τῶν ἐκδοτῶν). θὰ ἠδύνασο νὰ φέρῃσαι πρὸς αὐτοὺς ὡς δεσπότης. — ὑπηρετίας] ἐν τῇ παρ' ἡμῖν σημασίᾳ καὶ ἔχι ἐν τῇ ἀρχικῇ, καθ' ἣν ὑπηρετῆται ἐλέγοντο οἱ ὑπὸ τοὺς ἐρέτας, οἱ βοηθοὶ τῶν ἐρετῶν. — λέξις ἐν γράσει· παρὰ τοῖς Ἑλληνικοῖς λαοῖς, οὖσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ναυτικοῖς, οἱ ὅποιοι εἶχον καὶ φράσιν ἰδιαίτουσαν, οὐδὲ κῆν εἰσίσταται (= οὐτε νὰ κολυμβᾶ δὲν ἠξέουσι), πρὸς δήλωσιν τοῦ πάντῃ χυδαίου ἀνθρώπου, μὲ τῆν ἐννοίαν τῆς παρ' ἡμῖν οὔτε τὸ ἄλφα δὲν ἠξέουσι. — ἂν-ὑπηρετοῖμεν] οἱ ὅποιοι θὰ σοὶ ὑπηρετοῖμεν. — οὐ] συναπτέον τῷ μισθοῦ, ἔχι χάριν τοῦ μισθοῦ μόνον. — τῆς χάριτος] ἀλλὰ καὶ ἕνεκα τῆς ευγνωμοσύνης, ἣν ἔχοιμεν ἂν σοι δικαίως, ὡς σωθέντες ὑπὸ σοῦ. — ἡ ἀνάγκη κάμνει τὸν Κλέαρχον νὰ μεταχειρισθῇ τὴν γλῶσσαν ταύ-

τὴν, ἥκιστα ἀρμόζουσαν εἰς στόμα Λακεδαιμονίου. ἀλλ' ἀνάγκη οὐδὲ θεοὶ μάχονται (Πλάτ.).

§ 15. ἐνθυμουμένῳ] σκεπτόμενῳ (εἰς ἐμέ, ὅταν ταῦτα πάντα σκέπτομαι, τόσῳ παράξενον φαίνεται] τὸ νὰ δυσπιστῆς ἐσὺ πρὸς ἡμᾶς). — ὥστε καὶ ἡδίστα] ὥστε καὶ μὲ μεγίστην μου εὐχαρίστησιν θὰ ἤκουον κατ' ὄνομα ἐκεῖνον, ὅστις. ἀλλὰ χάριν ἐμφάσεως ἔστρεψε τὸν λόγον εἰς ἐρωτηματικόν, τίς εἶναι τόσῳ δεινός εἰς τὸ λέγειν, ὥστε. — οἱ παλαιοὶ πολλὴν σημασίαν ἔδιδον εἰς τὴν τέχνην τοῦ λόγου, εἰς τὴν ῥητορικὴν, ὥστε καὶ διδασκάλους ῥητορικῆς ἐλάμβανον, πρὸς τὸ εἶναι ἱκανοὺς πείθειν καὶ μεγάλα πράττειν. πρὸβλ. τὰ περὶ Προξένου (κερ. Γ' 16). — ἀπημείφθη] ἐννοεῖται λόγους, ἡμείψατο λόγους (= ἀπεκρίθη). — ὧδε] ὡς ἐξῆς.

§ 16. ἀλλ' ἤδομαι] ἀλλὰ χάρω. περὶ τοῦ ἀλλὰ πρὸβλ. Α' Γ' 6 καὶ τὴν αὐτῆσι σημ. — ἀκούων] τροπικῆ μετοχῇ· μὲ τὸ νὰ ἀκούω παρὰ σοῦ. — ταῦτα γὰρ γινώσκων] διότι ἐνόσῳ ταύτην τὴν γνώμην ἔχεις, οὕτω φρονεῖς. — ἅμα] συνα-

δοκεῖς καὶ σαυτῷ κακόνους εἶναι. Ὡς δ' ἂν μάθῃς ὅτι οὐδ' ἂν
 17 ἡμεῖς δικαίως οὔτε βασιλεῖ οὔτ' ἔμοι ἀπιστοῖτε, ἀντάκουσον. Εἰ
 γὰρ ὑμᾶς ἐβουλόμεθα ἀπολέσαι, πότερά σοι δοκοῦμεν ἰππέων
 πλήθους ἀπορεῖν ἢ πεζῶν ἢ ὀπλίσεως, ἐν ἧ ὑμᾶς μὲν βλάπτειν
 18 ἱκανοὶ εἶμεν ἂν, ἀντιπάσχειν δ' οὐδεὶς κίνδυνος; Ἀλλὰ χωρίων
 ἐπιτηδείων ὑμῖν ἐπιτίθεσθαι ἀπορεῖν σοι δοκοῦμεν; Οὐ τοσαῦτα
 μὲν πεδία, ἃ ἡμεῖς φίλα ὄντα σὺν πολλῷ πόνῳ διαπορεύεσθε,
 τοσαῦτα δ' ὄρη ὑμῖν ὁράτε ὄντα ὑπερβατέα, ἃ ἡμῖν ἔξεσι προ-
 καταλαβοῦσιν ἄπορα ὑμῖν παρέχειν, τοσοῦτοι δ' εἰσὶ ποταμοί, ἐφ'
 ὧν ἔξεσιν ἡμῖν ταμεύεσθαι ὁπόσοις ἂν ὑμῶν βουλόμεθα μά-
 χεσθαι; Εἰσὶ δ' αὐτῶν οὐς οὐδ' ἂν παντάπασι διαβαίητε, εἰ μὴ

πτεόν τῷ καὶ σαυτῷ. — κακόνους] ἀντίθετον τῷ εἶνους. — ὡς δ' ἂν μάθῃς] ὡς τελικόν. διὰ τὴν ἐννοή-
 σης ἐξ ὅσων μέλλω νὰ εἶπω. — ὅτι-
 ἂν ἀπιστοῖτε] ὅτι οὔτε ἐσεῖς ἤθε-
 λετε δυσπιστεῖτε δικαίως, οὔτε πρὸς
 τὸν βασιλεῦσιν, οὔτε πρὸς ἐμὲ. — ἀν-
 τάκουσον] ἄκουσον ἀντὶ τῶν εἰ-
 ρημένων σοι, εἰς ἀπάντησιν τῶν λό-
 γων σου, τὰ ἐξῆς.

§ 17. γὰρ] ἀρηγματοκός. —
 πότερα] ἐπὶ διπλῆς ἐρωτήσεως. ἴδε
 τὰ ἐν τῇ ἐπομένῃ §. — πλήθους]
 συναπτόν τὰς γενικαῖς ἰππέων-πε-
 ζῶν—ὀπλίσεως. — ἐν ἧ] ὀπλίσει. —
 οὐδεὶς κίνδυνος] ἐννοεῖται εἴη ἂν.

§ 18. ἀλλὰ] ἔλλειπτικῶς πλή-
 θους μὲν ἰππέων κλπ. εὐπορεῖν σοι
 δοκοῦμεν ἀλλὰ χωρίων ἐπιτηδείων
 ἀπορεῖν σοι δοκοῦμεν; διὰ τοῦ χω-
 ρίων ἐπιτηδείων ἐννοεῖ θέσεις κατα-
 λήλους, ὥστε ἐπιτίθεσθαι. — σοὶ
 δοκοῦμεν] προσωπικόν, ἀντὶ τοῦ
 ἀπροσώπου δοκεῖ σοι ἀπορεῖν ἡμᾶς
 χωρίων. — ὡς ἐπεξήγησις δὲ τοῦ χω-
 ρίων ἔπειτα οἱ τοσαῦτα μὲν πεδία-
 τοσαῦτα δὲ ὄρη-τοσοῦτοι δὲ ποταμοί.
 διότι ἀνωτέρω (§ 17) προτάξας τὸ
 πότερα δύο τινὰ ἐνοεῖ. ταῦτα λοι-
 πὸν τὰ δύο εἶναι πλήθος ἰππέων,
 πεζῶν κλπ. καὶ χωρία ἐπιτήδεια,

τὰ ὁποῖα διακεῖ εἰς πεδιάδας, ὄρη
 καὶ ποταμούς. — οὐ τοσαῦτα] τὸ
 οὐ προτασσόμενον ἐν ἀρχῇ τῆς πε-
 ριόδου χωματίζει ὅλην τὴν περιό-
 δον. οὐ τοσαῦτα πεδία εἰσὶν, οὐ το-
 σαῦτα ὄρη ὁράτε, οὐ τοσοῦτοι εἰσὶ
 ποταμοί. — ἃ δίπλα ὄντα] ἐναν-
 τιωματ. μετοχή τὰς ὁποίας πε-
 διάδας, μολονότι εἶναι φιλικαί. —
 διαπορεύεσθε] διέρχεσθε μὲ πο-
 λὺν κόπον. — ὄντα ὑπερβατέα]
 ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ τὰ ὑπερβῆτε.
 — προκαταλαβοῦσιν] τροπικὴ με-
 τοχή διὰ τῆς προκαταλήψεως αὐ-
 τῶν. — ἔξεσιν ἡμῖν] εἶναι εἰς
 τὴν ἐξουσίαν μας (δυνάμεθα). — ἄ-
 πορα παρέχειν] νὰ σᾶς τὰ κά-
 μωμεν ἀνυπερβατὰ (ἀδύνατον νὰ τὰ
 ὑπερβῆτε). — εἴδ' ὧν] εἰς τὰς ὄχθας
 τῶν ὁποίων (δυνάμεθα). — ταμ-
 εῖσθαι] ἀποταμιεύειν, τάσσειν δυ-
 νάμεις ὥστε μάχεσθαι μὲ ὅσους ἐξ
 ὑμῶν ἂν θέλωμεν. — εἰσὶ δ' αὐ-
 τῶν οὐς] εἰσὶν οὐς—ἐνίους δὲ αὐ-
 τῶν δὲν θὰ ἠδύνασθε παντελῶς νὰ
 διαβῆτε· ἢ φράσις ἀπαντᾷ καὶ κατα-
 θηλυκὸν γένος, ἦν δὲ ἄς = ἐνίας.
 (Ἑλλήν. Γ' α' 6). — εἰμὴ διαπο-
 ρεῖσιν] ἂν τυχὸν ἡμεῖς δὲν
 σᾶς ἐδίδομεν πόσον, ἤτοι ἂν δὲν
 σᾶς ἀφίνομεν νὰ περάσῃτε.

ἡμεῖς ὑμᾶς διαπορευόμεν. *Εἰ δ' ἐν πάσι τούτοις ἠτιώμεθα, ἀλλὰ* 19
τό γέ τοι πῦρ κορεῖτον τοῦ καρποῦ ἔστιν, ὃν ἡμεῖς δυναίμεθ' ἄν
κατακαύσαντες λιμὸν ὑμῖν ἀντιτάξαι, ᾧ ὑμεῖς οὐδ' εἰ πάννυ
ἀγαθοὶ εἶτε μάχεσθαι ἄν δύνασθε. Πῶς ἂν οὖν ἔχοντες τοσοούτους 20
πόρους πρὸς τὸ ὑμῖν πολεμεῖν, καὶ τούτων μηδένα ἡμῖν ἐπικί-
δνον, ἔπειτα ἐκ τούτων πάντων τούτων ἂν τὸν τρόπον ἐξελοί-
μεθα, ὃς μόνος μὲν πρὸς θεῶν ἀσεβής, μόνος δὲ πρὸς ἀνθρώπων
αισχρὸς; Παντάλασι δ' ἀπόρων ἔστι καὶ ἀμηγάνων καὶ ἐν ἀνάγκῃ 21
ἐχομένων, καὶ τούτων πονηρῶν, οἵτινες ἐθέλουσι δι' ἐπιπορίας
τε πρὸς θεοὺς καὶ ἀπιστίας πρὸς ἀνθρώπους πράττειν τι. Οὐχ
οὕτως ἡμεῖς, ὦ Κλέαρχε, οὔτ' ἀλόγιστοι οὔτ' ἠλίθιοί ἐσμεν.

§ 19. **εἰ δ' ἠτιώμεθα**] εὐκτική τοῦ ἐνεστώτος, διότι ἡ ῥοιστική γράφεται ἄνευ ὑπογεγραμμένου ἰδιώτα. ἂν τέλος εἰς ὅλας ταύτας τὰς εἰρημένους θέσεις ἐνικόμεθα. — **τό γέ τοι πῦρ**] τοῦλάχιστον τὸ πῦρ βεβάζιος (τοί). — **κορεῖτον**] ἰσχυρότερον ἔστι τοῦ καρποῦ (ἐννοεῖ τὰ σπαρτά). — **δυναίμεθ' ἄν**] συντάσσεται διὰ τοῦ ἀντιτάξαι. τὸ δὲ κατακαύσαντες τροπικὴ μεταγωγή. — **ἀντιτάξαι**] τάξει ἀπέναντι ὑμῶν ὡς ἐχθρὸν τὸν λιμὸν. — **ᾧ**] = πρὸς ὃν λιμὸν. — **εἰ πάννυ ἀγαθοὶ εἶτε**] εἶτε εὐκτική τοῦ ἐνεστώτος τοῦ εἰμί. καὶ ἂν ἦσασθε πολὺ ἀνδρεῖοι. — **οὐκ ἂν δύνασθε**] δὲν θὰ ἠδύνασθε νᾶ συνάψητε μετ' αὐτοῦ μάχην.

§ 20. **πῶς ἂν οὖν**] ὁ ἂν ἐπέθη ἐδῶ ὡς προεισαγωγικὸν ὅτι ὁ λόγος εἶναι ὀνητικός ἐπειδὴ δὲ ἀπειμακρύνθη πολὺ τοῦ ῥήματος, πρὸς ὃ ἀποδίδεται (ἐξελοίμεθα), ἐπανελήθη πρὸ αὐτοῦ (τοῦτον ἂν τὸν τρόπον ἐξελοίμεθα). τοιαύτη ἐπανάλγηψις τοῦ ἂν συνεχῶς ἀπαντᾷ. — **πόρους**] τρόποι. — **ἐπικίδνον**] ἐννοεῖται ἔχοντες. — **ἔπειτα ἐκ πούτων πάντων**] ἔπειτα = κατό-

πιν. ἐξ ὧν τούτων τῶν τρόπων ἠθέλομεν ἐκλέξει ἐκεῖνον (τοῦτον τὸν τρόπον), ὃ ὁποῖος. — **μόνος μὲν μόνος δὲ**] περὶ τοῦ μὲν-δὲ μετὰ τῆς αὐτῆς λέξεως ἰδ. τὴν ἐν βιβλ. Α'. γ' 16 σμ. = μόνος καὶ ἐνώπιον τῶν θεῶν εἶναι ἀσεβής καὶ ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἄπιστος. ἐννοεῖ δὲ τὸν δι' ἐπιπορίας.

§ 21. **ἐδῶ**] ἔστιν ἴδιον ἀνθρώπων παντελῶς ἀπόρων, μὴ ἔχόντων πόρον (μέσα) καὶ ἐν ἀμηγανία εὐρισκομένων καὶ ἐν ἀνάγκῃ ἐχομένων (καὶ κρατούμενων ἐν ἀνάγκῃ). — **καὶ τούτων**] = καὶ μάλιστα. πρβλ. Α' δ' 42. — λίαν ὀρθῶς προσετέθη τοῦτο καὶ μάλιστα πονηρῶν, διότι οὔτε ἀπορία, οὔτε ἀμηγανία οἰαδήποτε ἢ ἀνάγκη δὲν εἶναι ἱκανὴ νᾶ κάμῃ τὸν ἄνθρωπον νᾶ παρεκτραπῇ τῆς εὐθείας ὁδοῦ, τῆς ὁδοῦ τῆς ἀρετῆς, ἂν δὲν εἶναι πονηρός ἢ πονηρία, αὐτὴ καὶ μόνη, προκαλεῖ τὴν παρεκτραπήν. ὁ ἐνάρετος ἔχων νουχὴν οὐδέποτε παρεκτρέπεται, οὐδ' ἂν ἐν ἐσχάτῃ κινδύνῳ ἠθελεν εὐσεθεῖ. — **οἵτινες ἐθέλουσι**] = τὸ ἐθέλειν. — **οὐχ οὕτως**] μετ' ἐμφάσεως διό καὶ ἐπαναλαμβάνεται τὸ οὐ (οὔτε οἷτε). — **ἀλόγιστοι**] οἱ ἔχοντες μὲν

- 22 Ἀλλὰ τί δὴ ὑμᾶς ἐξὸν ἀπολέσαι οὐκ ἐπὶ τοῦτ' ἤλθομεν; Ἐὖ ἴσθι
 ὅτι ὁ ἐμὸς ἔρωσ τοῦτον αἴτιος τοῦ τοῖς Ἕλλησιν ἐμὲ πιστὸν γενέ-
 σθαι, καὶ ᾧ Κῦρος ἀνέβη ξενικῶ δια μισθοδοσίας πιστεύων τούτῳ
 23 ἐμὲ καταβῆναι δι' εὐεργεσίας ἰσχυρόν. Ὅσα δ' ἐμοὶ χροῆσιμοι ὑμεῖς
 ἔσθε τὰ μὲν καὶ σὺ εἶπας, τὸ δὲ μέγιστον ἐγὼ οἶδα τὴν μὲν γὰρ
 ἐπὶ τῇ κεφαλῇ τᾶραν βασιλεῖ μόνῳ ἔξοστιν ὀρθήν ἔχειν, τὴν δ'
 ἐπὶ τῇ καρδίᾳ ἴσως ἂν ὑμῶν παρόντων καὶ ἕτερος εὐπειτῶς ἔχοι.
 24 Ταῦτ' εἰπὼν ἔδοξε τῷ Κλεόρχῳ ἀληθῆ λέγειν· καὶ εἶπεν·

νοῦν, ἀλλὰ μὴ συλλογιζόμενοι (ἀ-
 στοχαστοί). ἤλιθοι δὲ οἱ στερούμε-
 νοὶ νοῦ.—ὡς ἄγγελος ἠμιλεῖ ὁ Τισ-
 σαφέρνης, ἀλλ' ὡς διάβολος θά
 πράξῃ τὴν ἐπιούσαν.

§ 22. ἀλλὰ τί δὴ] πάλιν ὁ
 ἀλλὰ εἰς ἀρχὴν λόγου· ἀλλὰ διατί
 λοιπόν.—ἐξὸν] ἐννοεῖται ἡμῖν ἐξὸν
 ἀπολέσαι αἰτία. ἀπόλ. ἐνῶ ἤτο εἰς
 τὴν ἐξουσίαν μας.—ἐπὶ τοῦτ' τὸ
 ἀπολέσαι].—ἤλθομεν] δὲν προέβη-
 μεν, δὲν ἐπεχειρήσαμεν εἰς τοῦτο ;
 —εὖ ἴσθι] ἢ σύνταξις· εὖ ἴσθι ὅτι
 τούτου (τοῦ μὴ ἀπολέσαι ὑμᾶς) αἴ-
 τιος ἐστίν ὁ ἐμὸς ἔρωσ (πόθος) τοῦ
 γενέσθαι ἐμὲ πιστὸν ταῖς Ἕλλησι.
 —καὶ ᾧ ἰσχυρόν] ἢ σύνταξις· καὶ
 καταβῆναι ἐμὲ ἰσχυρόν δι' εὐεργε-
 σίας τῷ ξενικῶ τούτῳ στρατεύματι,
 ᾧ ἀνέβη Κῦρος πιστεύων αὐτῷ
 διὰ μισθοδοσίας. — τοιαύτη μὲν ἢ
 σύνταξις· ἀλλ' ὁ Ξεν. τὴν αναφο-
 ρικὴν ἐξαρτωμένην προέταξε τῆς
 δεικτικῆς κυρίας προτάσεως κατ'
 ἰδιῶμα ἀνήθεσ εἰς τὸν Ἕλληνα λό-
 γον. ὁ Τισσαφέρνης ὡς αἴτιον ταῦ
 μὴ ἀπολέσαι τοὺς Ἕλληνας ἀναφέ-
 ρει τὸν πόθον αὐτοῦ τοῦ νὰ καταβῆ
 (ἐπιστρέψῃ) εἰς τὴν ἐπαρχίαν του
 ἰσχυρός δι' εὐεργεσίας (=εὐεργε-
 τῶν) εἰς τὸ ξενικὸν στρατεύμα (τὸ
 Ἕλληνικόν), εἰς τὸ ἅπῃον ἔχων τὴν
 πεποιθήσιν του ὁ Κῦρος διὰ μισθο-
 δοσίας (διὰτι τῷ εἶδεν μισθὸν) ἀνέβη,

εἰς Περσίαν (ἦτοι μὲ τὸ στρατεύμα.
 τοῦ ἀνέβη ὁ Κῦρος εἰς Περσίαν ὡς
 μισθοδότης αὐτοῦ, μετ' αὐτοῦ νὰ
 καταβῆ ἐγὼ εἰς τὴν ἐπαρχίαν μου
 ὡς εὐεργέτης αὐτοῦ).

§ 23. ὄσα] καθ' ὅσα.—τὰ μὲν
 καὶ οὖν εἶπας] ἐννοεῖ ὅσα περὶ
 ταπεινώσεως Μυσῶν καὶ Πισιδῶν
 καὶ ὑποδουλώσεως Αἰγυπτίων κλπ.
 εἶπεν.—γὰρ] ἀπηρηματικός.—βα-
 σιλεῖ μόνῳ ἔξοστιν] ὁ βασιλεὺς
 μόνος ἔχει τὴν ἐξουσίαν, ὥστε νὰ
 φορῇ τὴν τᾶραν (περσικὸν κέλυμα
 κεφαλῆς εἰς σχῆμα κώνου) ὀρθήν.
 οἱ λοιποὶ Πέρσαι· καὶ οἱ κράτιστοι
 ἀκόμη ὤφειλον νὰ τὴν ἔχουσι κεκλι-
 μένην εἰς σημειῶν δουλοσύνης. —
 τὴν δ' ἐπὶ τῇ καρδίᾳ] ἐκ τῆς
 κεφαλῆς φέρει τὸν λόγον εἰς τὴν
 καρδίαν· ὀρθήν δὲ τᾶραν καρδίαν
 ἐννοεῖ τὸ φρόνημα, τὴν μεγαλοφρο-
 σύνην.—εὐπειτῶς] εὐκόλως. — ἔ-
 χοι ἂν] ἠδύνατό τις νὰ ἔχῃ ὀρθήν.
 — ὑμῶν παρόντων] ὅταν ἐσεῖς
 εἴσθε παρ' αὐτῷ (εἰς τὸ πλάγι του).
 —μεγαλειτερον ἐγκώμιον τῆς Ἕλ-
 ληρικῆς ἀνδρείας δὲν ἠδύνατο νὰ
 γείνη ὁ ἔχων τοὺς Ἕλληνας παρ'
 ἐαυτῷ δὲν εἶχεν ἀνάγκην νὰ φοβη-
 θῆ οὐδ' αὐτὸν τὸν μέγαν βασιλεῖα.

§ 24. ἔδοξε] προσωπικόν ὑπο-
 κείμενον ὁ Τισσαφέρνης.—ἀληθῆ
 λέγειν] ὅτι ἔλεγεν ἀληθῆ, ὅτι ἠμι-
 λει εἰλικρινῶς· ἄρα ψευδῆ ἔλεγε

«Οὐκουν», ἔφη, «οἴτινες τοιούτων ἡμῖν εἰς φιλίαν ὑπαρχόντων περιῶνται διαβάλλοντες ποιῆσαι πολεμίους ἡμᾶς, ἄξιοί εἰσι τὰ ἔσχατα παθεῖν»; «Καὶ ἐγὼ μὲν γε», ἔφη ὁ Τισσαφέρνης, «εἰ 25 βούλεσθέ μοι οἷ τε στρατηγοὶ καὶ οἱ λοχαγοὶ ἐλθεῖν ἐν τῷ ἐμφανεῖ, λέξω τοὺς πρὸς ἐμὲ λέγοντας ὡς σὺ ἐμοὶ ἐπιβουλεύεις καὶ τῇ σὺν ἐμοὶ στρατιᾷ». «Ἐγὼ δέ», ἔφη ὁ Κλέαρχος, «ἄξω πάντας, 26 καὶ σοὶ αὖ δηλώσω ὅθεν ἐγὼ περὶ σοῦ ἀκούω». Ἐκ τούτων δὲ 27 τῶν λόγων ὁ Τισσαφέρνης φιλοφρονούμενος τότε μὲν μένειν τε αὐτὸν ἐκέλευσε καὶ σύνδειπνον ἐποίησατο. Τῇ δ' ὑστεραία ὁ Κλέαρχος ἀπελθὼν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον δηλὸς τ' ἦν πάνν φιλικῶς οἴομενος διακεῖσθαι τῷ Τισσαφέρνει καὶ ἃ ἔλεγεν ἐκείνος ἀπήγγελλεν, ἔφη τε χοῖναι ἵνα παρὰ Τισσαφέρνην οὖς ἐκέλευσε, καὶ οἱ

πρὸς ἐξαπάτησιν τοῦ Κλεάρχου, ὅπερ καὶ ἐγένετο.—**οὐκουν**] οὕτω τονιζόμενον εἶναι ἀποφατικόν. καταφατικόν εἶναι τὸ οὐκ οὖν (=οὖν). συναπτέον δὲ τὸ οὐ τῷ ἄξιοί εἰσιν (=οὐκ εἰσιν ἄξιοι οὖν). — **τοιούτων ὑπαρχόντων**] ἐνῶ τοιούτους λόγους ἔχομεν εἰς φιλίαν (διὰ τὰ νὰ ὦμεν φίλοι). — **διαβάλλοντες**] τρεπικὴ μετοχὴ = διὰ τῶν διαβολῶν αὐτῶν. — **παθεῖν τὰ ἔσχατα** = νὰ πάθωσι τὴν τελευταίαν τιμωρίαν.

§ 25. **μοὶ ἠθικὴ δοτικὴ**. — **ἐλθεῖν ἐν τῷ ἐμφανεῖ**] νὰ μοὶ ἐμφανισθῆτε, νὰ ἐλθῆτε ἐνώπιόν μου.

§ 26. **ἄξω πάντας**] θὰ ὀδηγήσω ἐδῶ ὅλους. — **αὖ**] ἀπ' ἑτέρου (ἀπὸ μέρους μου). — **ὅθεν**] κατὰ βραχυλογίαν, ἐκείνους πρὸς ὧν. — **περὶ σοῦ**] ἐννοεῖται ἀπὸ κοινοῦ, ὡς σὺ μοὶ ἐπιβουλεύεις καὶ τῇ σὺν ἐμοὶ στρατιᾷ.

§ 27. **ἐκ τούτων δὲ**] κατόπιν λοιπὸν τῶν λόγων τούτων. — **φιλοφρονούμενος**] φιλοφρονῶν φερόμενος (περιποιούμενος). — **μένειν τε**] παρ' αὐτῷ, τὸν τε συντακτικὸν τῷ ἐκέλευσεν ἐκέλευσε τε μένειν καὶ

σύνδειπνον ἐποίησατο (τὸν ἔχμεν ὁμοτρόπεζον (συνεσάγον ὁμοῦ). ὃ τῆς βαρβάρου φυγῆς! δικαίον εἶχον οἱ εἰπόντες

τοιαύτ' ἢ βάρβαρος ψυχῆ
τοιαύτ' ἢ γενεά τους
κἀλλο σὰ νύχια λονταριῶ
παρὰ σὰ χερὰ τους.

— **ἀπελθὼν**] ἐπιστρέψας. — **δηλὸς τ' ἦν**] καὶ ἐδειχθὲν. — **οἴομενος**] πῶς ἐφρόνει. — **φιλικῶς διακεῖσθαι**] ὅτι φιλικῶς διέκειτο (φιλικὰς διαθέσεις εἶχεν) πρὸς τὸν Τισσαφέρνην. ὁ Μ. Βρατσάνος ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ μεταφράσει ἐρμηνεύει «ἐπίσεισεν (ὁ Κλέαρχος) ὅτι ὁ Τισσαφέρνης διετίλει φιλικῶς πρὸς αὐτόν!» δηλ. πᾶν τὸνναντίον τῆς ἐννοίας τοῦ Ξενοφώντος. — **τοιούτῃ παρερμηνεῖται ἀπαντῶσι πλήθος ἐν τῇ μεταφράσει ταύτῃ, περὶ ὧν ἴσως ἄλλοτε ἐπανεῖλωμεν.** — **καὶ ἀπήγγελλεν**] καὶ διηγείτο (καὶ ἀνήγγελλεν). — **ἐξοῦ τε**] προσέτι εἶπεν. — **ἵνα**] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ χοῖναι ὅτι ἔπρεπε νὰ ὑπάγωσιν. — **οὐς ἐκέλευσε**] ὁ Τισσαφέρνης. οἱ στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ δηλ. — **καὶ οἱ**

- ἂν ἐξελεγχθῶσι διαβάλλοντες, ὡς προδότας αὐτοὺς καὶ κακόνοους
 28 τοῖς Ἕλλησιν ὄντας τιμωρηθῆναι. Ὑπόπτετε δ' εἶναι τὸν δια-
 βάλλοντα Μένωνα, εἰδὼς αὐτὸν καὶ λάθρα συγγεγενημένον Τισ-
 σαφέρου μετ' Ἀρσίου καὶ στασιάζοντα αὐτῷ καὶ ἐπιβουλεύοντα,
 ὅπως τὸ στρατεύμα ἅπαν πρὸς ἑαυτὸν λαβὼν φίλος ἢ Τισσαφέρουι.
 29 Ἐβούλετο δὲ καὶ ὁ Κλέαρχος ἅπαν τὸ στρατεύμα πρὸς ἑαυτὸν
 ἔχειν τὴν γνώμην καὶ τοὺς παραλυποῦντας ἐκποδῶν εἶναι. Τῶν
 δὲ στρατιωτῶν ἀντέλεγον ἕνας αὐτῷ μὴ ἵνα πάντας τοὺς στρα-
 30 τηγοὺς καὶ λοχαγοὺς μηδὲ πιστεύειν Τισσαφέρουι. Ὁ δὲ Κλέαρχος
 ἰσχυρῶς κατέτεινεν, ἔστω διεπράξατο πέντε μὲν στρατηγοὺς ἵνα,
 εἴκοσι δὲ λοχαγοὺς· συνηκολούθησαν δὲ ὡς εἰς ἀγορὰν καὶ τῶν
 ἄλλων στρατιωτῶν ὡς διακόσιοι.
 31 Ἐπεὶ δ' ἦσαν ἐπὶ ταῖς θύραις ταῖς Τισσαφέρουος, οἱ μὲν στρα-
 τηγοὶ παρεκλήθησαν εἶσω, Προξενος Βοιώτιος, Μένων Θετταλός,
 Ἀγίας Ἀρκάς, Κλέαρχος Λάκων, Σωκράτης Ἀχαιοῦ· οἱ δὲ λοχαγοὶ

ἂν ἐξελεγχθῶσιν] καὶ ὅσοι ἂν ἀποδειχθῶσι. — διαβάλλοντες] κατηγορούμενον, ὅτι ἔκκλινον διαβολάς. — ὡς προδότας] ὡς ὄντας προδότας.

§ 28. ὑπόπτετε δ' εἶναι] ταῦτα εἶναι· εἰκασία τοῦ Ξενοφώντος ὑπόπτετε δὲ ὅτι Μένων ἦτο ὁ κἀκκλινον τὰς διαβολάς. — εἰδὼς] ἀπιστολογικὴ μεταβολή, διότι ἐγίνωσκεν. — καὶ] συναπτόσθων τῷ συγγεγενημένον· ὅτι αὐτὸς καὶ εἶχε συναντηθῆναι. — καὶ στασιάζοντα] καὶ τὸν ἀντεπολιτεύετο.

§ 29. ἐβούλετο δὲ] ὁ δὲ = τὸν αὐτὸν. — πρὸς ἑαυτὸν ἔχειν τὴν γνώμην] αὐτῷ νὰ προσέχωσιν, εἰς αὐτὸν νὰ ὑπακούωσιν. — τοὺς παραλυποῦντας] ὅσοι τὸν ἠνώχλουν. — ἐκποδῶν εἶναι] νὰ λείψουν ἀπὸ τοῦ μέσου. (πρὸβλ. Α' Γ', 9.)

§ 30. κατέτεινεν] ἐπέμενεν. — ἔστω διεπράξατο] ἕως οὗ κατώρθωσεν, διὰ τούτου δηλοῖ ὁ Ξενοφ.

ὅτι ὁ Κλέαρχος ἰσχυρῶς ἀντίστησιν ἤνυσεν ἐκ μέρους τῶν στρατιωτῶν, καὶ ἔδωκεν ἕως οὗ νὰ κατορθώσῃ νὰ ὑπάγουν πέντε μὲν στρατηγοί, εἴκοσι δὲ λοχαγοί. — δυνακολούθησαν] αὐτὸν αὐτοῖς ἠκολούθησαν. — ὡς εἰς ἀγορὰν] ὡς νὰ ἐπὶ γαινον δι' ἀγορὰν τροφίμων· ὅπως καὶ σήμερον δι' ἀγορὰν τῶν τοῦ στρατοῦ ὀφθαλμίων τῆς ἡμέρας ἀκολουθοῦσιν, ἐκτός τῶν ἐπὶ τούτῳ τεταγμένων, καὶ ἄλλοι στρατιῶται (ὡς εἰς περίπατον) ἐν τῇ ὡς ἄνωθι μεταφράσει τοῦ Μ. Β. ἐρμηνεύεται «διὰ νὰ ἀγοράσωσι τροφάς». (οἱ στρατιῶται ἐπὶ γαινον εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Τισσαφέρουος διὰ νὰ ἀγοράσωσι τροφάς!).

§ 31. ἐπεὶ δ' ἦσαν] ὅτε δὲ ἦσαν. — ἐπὶ ταῖς θύραις] εἰς τὰ πρόθυρα τῆς σκηνῆς τοῦ Τισσαφέρουος. — παρεκλήθησαν] προσεκληθῆσαν. πρὸβλ. Βιβλ. Α' Γ', 6. — οἱ δὲ λοχαγοὶ-ἕμενον] ὅχι· διότι δὲν τοὺς ἐχώρει ἡ σκηνή τοῦ Τισσαφέρουος, διότι τότε δὲν θὰ ἐξήτει

ἐπὶ ταῖς θύραις ἔμενον. Οὐ πολλῶ δ' ὕστερον ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ³²
σημείου οἱ τ' ἔνδον συναμβάνοντο καὶ οἱ ἔξω κατεκόπησαν.
Μετὰ δὲ ταῦτα τῶν βαρβάρων τινὲς ἰππέων διὰ τοῦ πεδίου ἐλαύ-
ροντες ᾧ τιμὴ ἐντυγχάνοιεν Ἑλλήνι ἢ δούλῳ ἢ ἐλευθέρῳ πάντας ³³
ἔκαινον. Οἱ δ' Ἑλλήνες τὴν τε ἰππασίαν αὐτῶν ἐθαύμαζον ἐκ
τοῦ στρατοπέδου ὁρῶντες καὶ ὅτι ἐποίουν ἡμφεγγύουσι, πρὶν
Νίκαιος Ἀριᾶς ἴκε φεύγων τειρωμένος εἰς τὴν γαστέρα καὶ
τὰ ἔντερα ἐν ταῖς χερσὶν ἔχων, καὶ εἶπε πάντα τὰ γεγενημένα.
Ἐκ τούτου δὴ οἱ Ἑλλήνες ἔθεον ἐπὶ τὰ ὄπλα πάντες ἐκαπελη- ³⁴
γμένοι καὶ νομίζοντες αὐτίκα ἦξειν αὐτοὺς ἐπὶ τὸ στρατόπεδον.
Οἱ δὲ πάντες μὲν οὐκ ἦλθον, Ἀριαῖος δὲ καὶ Ἀριᾶσιος καὶ Μι- ³⁵
θραδάτης οἱ ἦσαν Κρήσῳ πιστότατοι· ὁ δὲ τῶν Ἑλλήνων ἑμπειρὺς
ἔφη καὶ τὸν Τισσαφέρην ἀδελφὸν σὺν αὐτοῖς ὁρᾶν καὶ γινώ-
σκειν· συνηκολούθουν δὲ καὶ ἄλλοι Περσῶν τεθωρακισμένοι εἰς
τριακοσίους. Οὗτοι ἐπεὶ ἔγγυς ἦσαν, προελθεῖν ἐκέλευον εἴ τις εἶη ³⁶

ὁ Τισσαφέρης καὶ οἱ λοχαγοὶ νὰ
ἔλθουν ἐν τῷ ἔμφανει· ἀλλὰ διὰ
τὸν φόβον τῶν βαρβάρων μήπως ἐν
τῇ συλλήψει αὐτῶν ὄλων ἰσχυρὰν
ἀπαντήσουσι ἀντίστασιν.—παρτη-
ρητέον ἐνταῦθα, ὅτι οἱ στρατηγοὶ
καὶ λοχαγοὶ ἦσαν, κατὰ τὴν τότε
συνήθειαν, ἄοπλοι, διὸ καὶ εὐχερῶς
συνελήφθησαν. διότι τότε ὄπλα ἔφε-
ρον μόνον ἐπὶ τῆς μάχης, ἐνῶ τὴν
σήμερον τὸ ξίφος εἶναι ἀναπόσπασ-
τον ἀπὸ τὴν στρατιωτικὴν στολὴν.

§ 32. οὐ πολλῶ χρόνῳ ἐννοεῖ-
ται.—ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σημείου
ἢ ἀπὸ σημαίνει ἀφορμὴν (πρὸβλ. Α'.
α'. 9) =δοθέντος τοῦ αὐτοῦ σημείου
(τοῦ συμπεφωνημένου συνθήματος).
—οἱ τ' ἔνδον] τῆς σκηνῆς.—
συναμβάνοντο] οἱ στρατηγοὶ
δὲν ἐφρονέθησαν ἀμέσως, ἀλλὰ συλ-
ληφθέντες πρὸς βασιλεῖα ἀπήχθησαν
(ἴδ. κεφ. 5' 1), οἱ δὲ λοχαγοὶ καὶ
οἱ σὺν αὐτοῖς ἀκολούθησαντες κα-
τεκόπησαν.—ἐλαύνοντες] τρέχον

τες ἔριπποι.—ᾧ τιμῇ] εἰς ὅποιον
Ἑλλήνα εἴτε δούλον, εἴτε ἐλευθε-
ρον ἢν ἀπὸ τῶν ὄλων ἐφρονέουσι.

§ 33. ἡμφεγγύουσι] παρατατι-
κὸς τοῦ ἀμφιγγόω-ω.—πρὶν ἔκει]
ἕως οὐ εἶχεν ἔλθει. πρὸβλ. Α'. β'.
26. πρὶν ἢ γυνῇ ἐπεισεν.—ἔξω]
κρᾶτος ἐν ταῖς χερσὶν.

§ 34. ἐκ τούτου δὴ] =τότε δά.
—αὐτίκα ἦξειν] τότε εὐθὺς ἦθε-
λον ἔλθει.

§ 35. οἱ δὲ] ἀλλ' οἱ βαρβαροὶ.
—πάντες οὐκ ἦλθον] δὲν ἦλθον
ὄλοι.—Ἀριαῖος δὲ] ἀλλ' ἦλθον
Ἀριᾶσιος κλπ.—ὁρᾶν] ὅτι ἔβλεπε
καὶ ὅτι τὸν ἐμίνωσκεν.—δυνηκο-
λούθουν δὲ αὐτοῖς] κατὰ τὸ
ἔθος τῶν βαρβάρων, ὥστε πρὸς αὐτὰ
ἐπίσημα νὰ παρακολουθῶσι πλεί-
στοι θεράποντες. πρὸβλ. ἀνωτ. κεφ.
γ'. 17.

§ 36. προελθεῖν] νὰ ἔλθῃ ἐμ-
πρὸς, νὰ ἐμφανισθῇ.—εἴ τις] ὅ-
ποιος τυχόν ἦτο στρατηγός.—

- τῶν Ἑλλήνων στρατηγὸς ἢ λοχαγός, ἢ ἀπαγγέλωσι τὰ παρὰ
37 βασιλέως. Μετὰ ταῦτα ἐξηλήθον φυλατιόμενοι τῶν Ἑλλήνων στρα-
 τηγῶν μὲν Κλεάνωρ Ὀρχομένιος καὶ Σοφαίνετος Στυμφάλιος, σὺν
 αὐτοῖς δὲ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος, ὅπως μάθοι τὰ περὶ Προξένου.
 Χειρίσοφος δ' ἐτύγγαθεν ἀπὸν ἐν κόμῃ τινὶ σὺν ἄλλοις ἐπισπι-
 ζόμενος. Ἐπεὶ δ' ἔστησαν εἰς ἐπήκοον, εἶπεν ὁ Ἀριαῖος ταῦτα·
38 «Κλεάρχος μὲν, ὦ ἄνδρες Ἕλληνες, ἐπεὶ ἐπιπορῶν τε ἐφάνη καὶ
 τὰς σπονδὰς λύων, ἔχει τὴν δίκην, Προξένος δὲ καὶ Μένων, οἱ
 κατήγγειλαν αὐτοῦ τὴν ἐπιβουλήν, ἐν μεγάλῃ τιμῇ εἰσιν. Ὑμᾶς δὲ
 βασιλεὺς τὰ ὄπλα ἀπατεῖ· ἑαυτοῦ γὰρ εἶναι φησιν, ἐπέλετο Κύρου
39 ἦσαν τοῦ ἐκείνου δούλου». Πρὸς ταῦτα ἀπεκρίναντο οἱ Ἕλληνες,
 ἔλεγε δὲ Κλεάνωρ ὁ Ὀρχομένιος· «ὦ κάκιστε ἀνθρώπων Ἀριαῖε
 καὶ οἱ ἄλλοι ὅσοι ἦτε Κύρου φίλοι, οὐκ αἰσχύνεσθε οὔτε θεοὺς

τὰ παρὰ βασιλέως] κελυόμενα, τοὺς λόγους τοῦ βασιλέως.

§ 37. **φυλατιόμενοι**] τροπικὴ μεταγωγή, = μετὰ προφυλάξεως. πρβλ. κεφ. δ'. 24. — **Κλεάνωρ**] ὁ προσβύτατος τῶν στρατηγῶν, ὃν ἐν κεφ. α'. 10 εἶπεν Ἀρκάδα, ἐδῶ δὲ τὸν καλεῖ ἐκ τῆς πατρίδος αὐτοῦ Ὀρχομενοῦ, πόλεως τῆς Ἀρκαδίας. πρβλ. Α'. β'. 1. — **σὺν αὐτοῖς δὲ Ξενοφῶν**] δευτέραν φοράν ἀπαντῶμεν τὸν Ξενοφῶντα μνημονευόμενον (ἴδε Α'. η'. 15). δικαιολογεῖ δὲ διατὶ προήλθε καὶ αὐτὸς σὺν τοῖς στρατηγοῖς, ἐνῶ δὲν ἦσαν οὔτε στρατηγός, οὔτε λοχαγός, οὔτε ἀπλοῦς στρατιώτης (Γ'. α'. 4). — **ὅπως μάθοι**] διὰ νὰ μάθῃ τυχόν τὰ ἀφορῶντα τὸν Προξένον (τί γίνεται ὁ Προξένος). — αἰτιολογεῖ δὲ καὶ τοῦ Χειρίσοφου τὴν ἀουσίαν. (Χειρίσοφος δ' ἐτύγγαθεν ἀπὸν). — **ἐπισπιζόμενος**] προμηθεύων τροφήν (διὰ προμηθεῖαν τροφῆς).

§ 38. **εἰς ἐπήκοον**] εἰς ἀπόστασιν, ἀφ' ἧς ἐδύναντο ν' ἀκούσωσι

τοὺς λόγους τῶν ἐλθόντων βασιλέων. **ἐπιπορῶν ἐφάνη**] τὸ φαίνεσθαι μετὰ μετοχῆς (ἴδε Α'. θ'. 11 σημ.). ἀπεδείχθη ὅτι ἦν ἐπιπορῶς καὶ τὰς σπονδὰς ἔλυεν. — **ἔχει τὴν δίκην**] ἐνάθρως = ὑπέστη τὴν (θέουσαν) τιμωρίαν. — **κατήγγειλαν**] κατεμήνυσαν. — **τὴν ἐπιβουλήν**] τοὺς ἐχθρικούς σκοποὺς τοῦ Κλεάρχου τῶν ἄλλων δύο στρατηγῶν, Ἀγίου καὶ Σωκράτους, οὐδὲ μνηστῆρας ποιεῖται ὁ Ἀριαῖος, ὡς μικροῦ λόγου ἄξιον. — **ἑαυτοῦ γὰρ φησὶ**] ἀφοῦ ἀπέτυχε ζητῶν αὐτὰ ὡς νικητῆς (α'. 8), τὰ ζητεῖ τώρα ὡς ἀνήκοντα εἰς αὐτόν, διότι ἦσαν ἡγορασμένα χορήμασι τοῦ Κύρου, ὁ δὲ Κύρος δούλος ἦν τοῦ βασιλέως. πρβλ. Β:βλ. Α'. θ'. 28.

§ 39. **ἀπεκρίναντο** - ἔλεγε] πρβλ. κεφ. γ'. 21. — **ὦ κάκιστε ἀνθρώπων**] μετὰ μεγίστης παραφορᾶς καὶ ὀργῆς εἶναι ἐκπεφρασμένα ταῦτα, ὡς ἤρμοζεν εἰς τὴν περιστασίαν. — **οὐκ αἰσχύνεσθε οὔτε ἄνθρωποι**] ἴδε τὴν ἐν κεφ. γ'. 22

οὔτε ἀνθρώπους, οὔτινες ὁμόσαστες ἡμῖν τοὺς αὐτοὺς φίλους καὶ ἐχθροὺς νομεῖν, προδόντες ἡμᾶς σὺν Τισσαφέρει τῷ ἀθροιάτῳ τε καὶ πανουροτάτῳ τοὺς τ' ἀνδρας αὐτοὺς οἷς ὤμνυτε ἀπολωλέκατε καὶ τοὺς ἄλλους ἡμᾶς προδεδωκότες σὺν τοῖς πολεμίοις ἐφ' ἡμῖς ἔρχεσθε» ; Ὁ δ' Ἀριαῖος εἶπε· «Κλέαρχος γὰρ πρόσθεν ἐπιβου- 40
λεύων φανερός ἐγένετο Τισσαφέρει τε καὶ Ὀρόντῳ καὶ πᾶσιν ἡμῖν τοῖς σὺν τούτοις». Ἐπὶ τούτοις Ξενοφῶν τάδε εἶπε· «Κλέαρχος μὲν τοῖνυν εἰ παρὰ τοὺς ὅρκους ἔλνε τὰς σπονδάς, τὴν δίκην ἔχει· Προξενος δὲ καὶ Μένων ἐπέπειρο εἰσὶν ὑμεῖς μὲν εὐεργέται, ἡμεῖς δὲ στρατηγοί, πέμψατε αὐτοὺς δεῦρο· δῆλον γὰρ ὅτι φίλοι γε ὄντες ἀμφοτέροις πειράσσονται καὶ ὑμῖν καὶ ἡμῖν τὰ βέλτιστα συμβουλεύειν». Πρὸς ταῦτα οἱ βάρβαροι πολὺν χρόνον διαλεχθέν- 41
τες ἀλλήλοισ ἀπῆλθον οὐδὲν ἀποκριάμενοι.

Κεφ. 5'. Βιογραφία τῶν συλληφθέντων στρατηγῶν.

Οἱ μὲν δὴ στρατηγοὶ οὕτω ληφθέντες ἀνήχθησαν ὡς βασιλέα καὶ 1

σημ. — οὔτινες] = διότι. — ὁμόσαν-
τες ἡμῖν] ἀφοῦ μᾶς ὠρκίσθητε ὅτι
ἠθέλετε θεωρήσει (νομεῖν) φίλους
καὶ ἐχθροὺς τοὺς αὐτοὺς ἀνδρας,
οὓς ἡμεῖς θεωροῦμεν φίλους καὶ ἐχ-
θρούς. — προδόντες ἡμᾶς] προπι-
κῆ μετοχῆ. — σὺν] = ἐνωθέντες, συμ-
φανήσαντες. — τῷ ἀθροιάτῳ τε
καὶ πανουροστάτῳ] μετὰ πολλῆς
πικρίας εἰρημμένα καὶ ταῦτα. — προ-
δεδωκότες] ἀφοῦ μᾶς ἔχετε προ-
δώσει. — σὺν τοῖς πολεμίοις]
ἐνωθέντες με τοὺς ἐχθρούς μας. —
ἔρχεσθε πρὸς ἡμᾶς] ἔρχεσθε εἰς
ἡμᾶς (ὡς νὰ ἔλεγε· με τί πρόσω-
πον ἔρχεσθε νὰ μᾶς ὀμιλήσητε, ὑ-
στερον ἂν ὅσα ἐκάμετε).

§ 40. Κλέαρχος γάρ] δὲν δια-
μαρτύρεται ὁ Ἀριαῖος, δὲν λέγει·
διὰ τί μᾶς ὑβρίζεις; ἀλλ' ἀφοῦ κα-
τέπει τὰς ἐπιπλήξεις τοῦ Κλεάνο-
ρος, προσπαθεῖ νὰ ἀπολογηθῆ.
Κλέαρχος γάρ ὡς νὰ ἔλεγε· ταῦτα
ἐγένοντο οὕτω, διότι ὁ Κλέαρχος

φανερός ἐγένετο (ἐφωράθη) ὅτι πρῶ-
τα αὐτὸς εἶχεν ἐχθρικούς σκοπούς
κατὰ Τισσαφέρους. — φανερός ἐ-
γένετο] ἡ φράσις καὶ ἐν Βιβλ. Α'.
5'. 8.

§ 41. τὴν δίκην ἔχει] = ἐπι-
μωρήθη. — ὑμεῖς μὲν εὐεργέ-
ται] εὐεργέται· εἰσὶ τῶν Περσῶν,
διότι, ὡς εἶπεν ὁ Ἀριαῖος, κατεμή-
νυσαν τοὺς ἐπιβούλους σκοπούς τοῦ
Κλεάρχου. — ἀμφοτέροις] ὑμῖν τε
καὶ ἡμῖν, ὅπερ καὶ προστίθησιν ἐ-
πιξηγηματικῶς. — εὐφροσύνη ἢ
παρατήρησις τοῦ Ξενοφώντος καὶ
λογικωτάτη, ἀλλ' οἱ βάρβαροι μὴ
δυνάμενοι νὰ εἰπωσιν ὅτι ἐψεύδοντο
λέγοντες ὅτι αὐτοὶ ἐν τιμῇ εἰσιν,
ἀφοῦ ἐπὶ πολλῇ ὥρᾳ διελέγησαν
μεταξύ των ἀπῆλθον χωρὶς νὰ δώ-
σουν οὐδεμίαν ἀπόκρισιν. τοὺς ἀ-
πεστόμωσεν ὁ Ξενοφών.

§ 1. ληφθέντες] συλληφθέντες.
— ἀνήχθησαν] ὠδηγήθησαν ἄνω.
— ὡς βασιλέα] = πρὸς βασιλέα

ἀποτιμηθέντες τὰς κεφαλὰς ἐτελεύτησαν, εἰς μὲν αὐτῶν Κλέαρχος ὁμολογουμένως ἐκ πάντων τῶν ἐμπείρους αὐτοῦ ἐχόντων δόξας γενέσθαι ἀνὴρ καὶ πολεμικὸς καὶ φιλοπόλεμος ἐσχάτος. Καὶ γὰρ δὴ ἔως μὲν πόλεμος ἦν τοῖς Λακεδαιμονίοις πρὸς τοὺς Ἀθηναίους παρέμενεν, ἐπειδὴ δ' εἰρήνη ἐγένετο, πείσας τὴν αὐτοῦ πόλιν ὡς οἱ Θοᾶκες ἀδικοῦσι τοὺς Ἕλληνας διαπραξάμενος ὡς ἐδύνατο παρὰ τῶν ἐφόρων ἐξέλπει ὡς πολεμήσων τοῖς ὑπὲρ Χερρονήσου καὶ Περίνθου Θραξίν] 773

3 Ἐπεὶ δὲ μειραγρόντες πως οἱ ἔφοροι ἤδη ἔξω ὄντος ἀποστρέφειν αὐτὸν ἐπειρῶντο ἐξ Ἰσθμοῦ, ἐπαυθὰ οὐκ εἰ πείθεται ἀλλ' ὄχρειο

4 ἀπολλέων εἰς Ἑλλήσποντον. Ἐκ τούτου καὶ ἐθαναιώθη ὑπὸ τῶν ἐν Σπάρτῃ τελῶν ὡς ἀλειθῶν. Ἦδη δὲ φρυγὰς ὄν ἐρχεται πρὸς Κύρον, καὶ ὁποίοις μὲν λόγοις ἐπεισε Κύρον ἀλλαγῆ γέγραπται,

(ἴδ. Βιβλ. Α' β' 4 στήμ.). — τῶν ἐμπείρους ἐχόντων] φράσις ταυτοσημῶς τῇ ἐν Α'. 0' 4 τῶν δοκούντων ἐν πείρᾳ γενέσθαι. — πολεμικὸς] διάφορον τοῦ φιλοπόλεμος. φιλοπόλεμος (γυδασιτὶ ἄνθρωπος τοῦ καυχᾶ) δύναται τις νὰ εἶναι χωρὶς νὰ εἶναι καὶ πολεμικὸς (ἀνευ πολεμικῆς ἱκανότητος). — ἐσχάτως] εἰς ἐσχάτον βαθμῶν.

§ 2. καὶ γὰρ οὖν] καὶ διὰ τοῦτο λοιπόν. — ἔως μὲν ἦν] ἐνώσω μὲν εἶχον πόλεμον οἱ Λακεδαιμόνιοι πρὸς Ἀθηναίους (ἐννοεῖ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον). — παρέμενε] πολεμῶν. — διαπραξάμενος] συναπτεῖον τῷ παρὰ τῶν ἐφόρων. (ἀφοῦ κατώρθωσεν ἐκ μέρους τῶν ἐφόρων ἢ ἐβούλετο). τὸ δὲ ὡς ἐδύνατο (ὅπως εἰμποροῦσεν) εἶναι ἢ συνήθη· τοῖς Ἕλλησι φράσις (πρόβλ. κεφ. γ'. 23) πῶς γὰρ δύναμι. ἐφόρους δ' ἐννοεῖ τοὺς πέντε, τοὺς ἐτησίως ἐκλεγομένους ἐκ πάντων Σπαρτιατῶν. — ὡς πολεμῶσων] πρόβλ. Α' α' 9 καὶ γ' 4. τὸ ὡς τελικόν, ὡς καὶ ἐν § 5. — ὑπὲρ] = ὑπεράνω ὡς ἐν Α' α' 9.

§ 8. μεταγρόντες πρὸς] κἀπὸ πρὸς μεταβλόντες ἢ γνώμην. — ἦδη

ἔξω ὄντος] ἐνῶ πλέον ἤτο ἔξω τῶν ὁρίων τῆς Σπάρτης. — ἔξ Ἰσθμοῦ] συνάπτεον τῷ ἀποστρέφειν (νὰ τὸν σφραῖσιν ὀπίσω). — ἐπαυθᾶ] χρονικόν. τότε πλέον. — ὄχρειο ἀπολλέων] ἴδ. Βιβλ. Α' α' 9 καὶ τὴν ἐν Βιβλ. Β' δ' 24 στήμ.

§ 4. ἐκ τούτου] ἕνεκα τούτου (τοῦ ἀντιπειθαρχικοῦ αὐτοῦ κινήματος). — καὶ ἐθαναιώθη] καὶ κατεδικάσθη εἰς θάνατον. — ὑπὸ τῶν ἐν Σπ. τελῶν] τὰ τέλη ἐν Σπάρτῃ ἦσαν αἱ Ἀργαί. — ἦδη δὲ φρυγὰς ὄν] ἐνῶ δὲ πλέον ἤτο ἐξόριστος. — καὶ ὁποίοις μὲν γέγραπται] ἐν τοῖς σφραζομένοις συγγράμμασι τοῦ Ξενοφώντος τοιοῦτόν τι δὲν ἀπαντᾷ οὐδαμῶς. ὅθεν ἐνόμισάν τινες, ὅτι διὰ τούτων ἐννοοῦνται τὰ ἐν Α' α' 9, ὅπερ ἀπίθανον· διότι τὸ ἀλλαγῆ γέγραπται ὁποίοις λόγοις ἐπεισε Κύρον ἐκτενέστερον τι ὑποτίθεισιν, ἐνῶ ἐν τῷ εἰρημένῳ χωρίῳ ἀπλῶς μόνον μείζα γίνεται, πῶς ἐγνωρίσθη μὲ τὸν Κύρον· οὐδεὶς δὲ λόγος γίνεται περὶ τῶν ἐπιχειρημάτων, δι' ὧν ἐπεισε τὸν Κύρον εἰς τὸ νὰ λάβῃ αὐτὸν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν αὐτοῦ· ὅπου δὲ διὰ τὸ ὅτι ὁ Κύρος τῷ ἔδωκε μυ-

δίδωσι δ' αὐτῶ Κῦρος μυρίους δαρεικούς· ὁ δὲ λαβὼν οὐκ ἐπὶ 5
 θρανημίαν ἐτρόπετο ἀλλ' ἀπὸ τούτων τῶν χρημάτων συλλέξας στρα-
 τευμα ἐπολέμη τοῖς Θραξί, καὶ μάχη τε ἐνίκησε καὶ ἀπὸ τούτου δὴ
 ἔφερε καὶ ἤγε τούτους καὶ πολεμῶν διεγένετο μέχρι οὗ Κῦρος
 ἐδείρηθη τοῦ στρατεύματος· τότε δ' ἀπῆλθεν ὡς σὺν ἐκείνῳ αὐτὸν πολε- 6
 μήσων. Ταῦτα οὖν φιλοπολέμων μοι δοκεῖ ἀνδρὸς ἔργα εἶναι, ὅστις
 ἐξὸν μὲν εἰρήνην ἄγειν ἄνευ αἰσχύνης καὶ βλάβης αἰρεῖται πολεμεῖν,
 ἐξὸν δὲ θρανημεῖν βούλεται ποιεῖν ὥστε πολεμεῖν, ἐξὸν δὲ χρή-
 ματα ἔχειν ἀκινδύνως αἰρεῖται πολεμῶν μείονα ταῦτα ποιεῖν·
 ἔκείνος δὲ ὥσπερ εἰς... τινα ἡδονὴν ἤθελε δαπανᾶν εἰς πόλεμον.
 Οὕτω μὲν φιλοπόλεμος ἦν· πολεμικὸς δ' αὐτῆ ἐδόκει εἶναι 7
 ὅτι φιλοκίνδυνός τε ἦν καὶ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἄγων ἐπὶ τοῖς

ρείους δαρεικούς, τοῦτο καὶ ἐνταῦθα ἐπαναλαμβάνεται.

§ 5. ὁ δὲ] οὗτος δὲ. — λαβὼν] χρονικὴ μετοχή. — ἐπὶ θρανημίαν] εἰς βίον θάθυμον, χαῦνον, τρωτηλόν. τὸ δὲ ἐτρόπετο = ἔτριψεν ἑαυτὸν, μεταβάλλον τὸν σπαρτιατικὸν καὶ πολεμικὸν αὐτοῦ βίον εἰς ἄνετον. — τοῦτο δὲ καὶ Κλέαρχος ἐξεφράσθη διὰ τοῦ οὐδὲ καθηδουπάθησα (Α' γ' 3). — καὶ ἀπὸ τούτου] χρονικόν. καὶ ἀπὸ τότε καὶ ὕστερον. — ἔφερε καὶ ἤγε] φέρω καὶ ἄγω, ἢ ἄγω καὶ φέρω εἶναι φράσεις λαβούσαι τὴν ἀρχὴν ἐκ ληηλασίας ἀνδραπόδων (ἄγω) καὶ πραγμάτων (φέρω). κατέληξαν δὲ νὰ ὀηλοῦν κἀμῶν, οἱ θέλω, ὡς ἐνταῦθα. — διεγένετο] πρὸλ. Α' γ' 6 καὶ 19. ἐπέρασε τὰς ἡμέρας του, ἔζησε. — πολεμῶν] τροπικὴ μετοχή. — ἐδείρηθη] ἔλαβεν ἀνάγκην.

§ 6. ταῦτα οὖν φιλοπολέμων] ἐπειδὴ ὡς κύριον χαρακτηριστικὸν τοῦ Κλέαρχου εἶπεν ὅτι ἦν πολεμικὸς καὶ φιλοπόλεμος, τὸν χαρακτηρισμὸν ἐκείνον δικαιολογεῖ διὰ

τούτων ὅτι. — ἐξὸν μὲν εἰρῆν. ἄγειν] εἰρηκικὸν βίον διάγειν, οὐχ ὅπως, ὅπως, ἀλλ'. — ἄνευ βλάβης] (ὡς δειλός) καὶ ἄνευ βλάβης (ἐκ τινος ἐγθροῦ αὐτοῦ). — αἰρεῖται πολεμεῖν] προτιμᾷ νὰ ζῇ βίον πολεμικόν. — ἐξὸν δὲ θρανημεῖν] ἐνῶ δὲ δύναται νὰ ζῇ ἀνέτως, τρωτηλῶς, θέλει νὰ ἔχη κόπους, ὡς συμβαίνει ἐν τῷ πολεμεῖν (ὥστε πολεμεῖν). — ἐξὸν δὲ χρήμ. ἔχειν] ἐνῶ δὲ δύναται νὰ ἔχη χρήματα ἄνευ τινὸς κινδύνου ἀπωλείας (ἀκινδύνως), προτιμᾷ διὰ τοῦ πολέμου (πολεμῶν) νὰ τὰ ὀλιγοστεύη. — περὶ τοῦ ἐξὸν μὲν-ἐξὸν δὲ πρὸλ. Α' γ' 11. — ἐκείνος δὲ κλπ.] ταῦτα εἶναι ἀπλῆ ἐπανάληψις τοῦ αἰρεῖται πολεμῶν μείονα ταῦτα ποιεῖν.

§ 7. οὕτω μὲν] ἀντικειλιώτως τῶν εἰρημένων. — πολεμικὸς δ' αὐτῆ] πολεμικὸς δ' ἀφ' ἑτέρου ἐρρί- γετο ὅτι ἦτο. — ὅτι] ἐκ τούτου ὅτι (καὶ φιλοκίνδυνος ἦν). — ἡμέρας καὶ νυκτὸς] προσδιορισμὸς τοῦ χρόνου = ἀδιαλείπτως, ἀδιακόπως. — ἄγων] τοὺς στρατιώτας τροπι-

πολεμίους καὶ ἐν τοῖς δεινοῖς φρόνιμος, ὡς οἱ παρόντες πανταχοῦ
 8 πάντες ὁμολόγουν. Καὶ ἀρχικὸς δ' ἐλέγετο εἶναι ὡς δυνατὸν ἐκ
 τοῦ τοιοῦτου τρόπου οἷον ἐκείνος εἶχεν. Ἰκανὸς μὲν γὰρ εἴ τις καὶ
 ἄλλος φρονιζέειν ἦν ὅπως ἔχοι ἢ στρατιὰ αὐτῷ τάλιπιδεια καὶ
 παρασκευάζειν ταῦτα ἱκανὸς δὲ καὶ ἐμποιῆσαι τοῖς παροῦσιν ὡς
 9 πεισιτέον εἶη Κλεάρχῳ. Τοῦτο δ' ἐποίει ἐκ τοῦ χαλεπὸς εἶναι καὶ
 γὰρ ὄραν σιγγνὸς ἦν καὶ τῇ φωνῇ τραχὺς. ἐκόλαξέ τε ἀεὶ ἰσχυρῶς,
 10 καὶ ὀργῇ ἐνίοτε ὥστε καὶ αὐτῷ μεταμέλειν ἔσθ' ὅτε. Καὶ γνώμη
 δ' ἐκόλαζεν ἀκολάστου γὰρ στρατεύματος οὐδὲν ἠγεῖτο ὄφελος

κῆ μετοχή, ὁδηγῶν.—καὶ ἐν τοῖς
 δεινοῖς] καὶ ἐν ταῖς δειναῖς περι-
 στάσεσιν. — φρόνιμος] δεικνύων
 φρόνησιν· φρόνησις δὲ εἶναι τὸ νὰ
 μὴ καταβάλληται ἀπὸ τῶν δεινῶν
 (διὸ καὶ τὴν αυτοκτονίαν λέγομεν
 ἀπονενομημένον ἔργον), ἀλλὰ νὰ ζητῇ
 τρόπους ἀπαλλαγῆς τῶν δεινῶν, ἢ
 μεταβολῆς αὐτῶν ἐπὶ τὰ κρείττω,
 ὡς ἀνθρωπίνως δυνατόν.—ὡς ὁμο-
 λόγουν] ὡς ἐκ συμφώνου ἔλεγον
 πάντες οἱ ἐν πάσαις αὐτοῦ ταῖς στρα-
 τεύμασι (πανταχοῦ) παρόντες αὐτῷ.

§ 8. καὶ ἀρχικὸς δ' ὁ δὲ ἐπι-
 δοτικός·=ἀλλ' ἀκόμη.—ὡς δυνα-
 τὸν] ἢ πλήρης φράσις, ὡς ἦν δυ-
 νατὸν εἶναι αὐτὸν (ἀρχικὸν) ἐκ τοῦ
 τοιοῦτου τρόπου, οἷον ἐκείνος εἶχεν.
 —περὶ τοῦ ὡς δυνατὸν ἴδ. γ' 23
 σημ.—ικανὸς μὲν γὰρ] εἶναι ἐ-
 πέξηγησις τοῦ τρόπου, ὃν εἶχεν.—
 ὡς τις καὶ ἄλλος] εἴτις καὶ ἄλ-
 λος, ὡς τις καὶ ἄλλος, εἴπερ τις καὶ
 ἄλλος εἰσὶ φράσεις συνήθεις τοῖς
 Ἑλλησίν. (πρὸβλ. Α' γ' 45). — ὅ-
 πως] τελικόν.=διὰ νὰ εἶχεν ἐκά-
 στωτε (ἔχοι) ὁ στρατός του. — καὶ
 παρασκευάζειν] καὶ νὰ τὰ προ-
 μνηθεύῃ.—ικανὸς δὲ καὶ] ἀλλ' ἤτο
 ἱκανὸς καὶ νὰ ἐμπνεύσῃ τοῖς παρ'
 αὐτῷ (τοῖς παροῦσιν = τοῖς στρα-
 τιώταις αὐτοῦ). — ἱκανὸς μὲν-ἰ-

κάνος δὲ| μὲν-δὲ καὶ ἐνταῦθα προσ-
 θετικῶς, ὡς τὸ ἀνωτέρω ἐξὸν μὲν-
 ἐξὸν δὲ.—ὡς πεισιτέον εἶη Κλε-
 ἀρχῳ] ὅτι ἔπρεπεν, ὅτι ὤφειλον
 νὰ ἀπακούωσιν εἰς τὸν Κλεάρχον.
 Κλεάρχῳ καίτοι ἐνταῦθα ὡς ἐκπερο-
 μένον ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν.—εἶναι
 τρόπος τοῦ λέγειν συνήθης τοῖς ἀρ-
 χαῖσις, καθ' ὃν ἰδέα τις τίθεται ὡς
 ὑπὸ ξένου τινὸς καὶ οὐχὶ ὑπὸ τοῦ
 ὁμιλοῦντος ἐκπερομένη. οὕτω ὁ Δη-
 μοσθένης ἐν τῷ περὶ τοῦ στεφ. τρις
 ὀνομάζει ἑαυτὸν, ὡς ὑπὸ ξένου τι-
 νὸς ἀναφερόμενον (§§. 79. 198.
 303) τὴ Δημοσθένους ἀδικεῖ;

§ 9. ἐποίει] κατώρθωσεν.—ἐκ
 τοῦ εἶναι χαλεπὸν] διότι ἦτο
 αὐστηρὸς.—ἐκ τοῦ]=ἐνεκα τοῦ.—
 ὄραν]=εἰς τὴν ὄψιν.—σιγγνὸς]
 κατηφής.—ἐκόλαξέ τε] προσέει-
 ἐτιμώρει.—καὶ ὀργῇ-ὡς τε] οὕτω
 με ὀργῆν, ὥστε καὶ αὐτὸς μετεμέ-
 λειτο. ἔσθ' ὅτε] ταῦτὸν τῷ ἐνίοτε.
 ἐτέθη γάρβιν ποικιλίας. ἔσθιν ὅτε].

§ 10. καὶ γνώμη δ' ἄλλὰ καὶ
 ἐσκεμμένως ἐτιμώρει, οὐχὶ ἐκ παρα-
 φροῆς καὶ ἐξάψευος. τοῦτο καίτοι
 ἀντιθέτως τῇ ὀργῇ ἐκόλαζεν· δηλ.
 ἐνίοτε με ὀργῆν, ἐνίοτε δὲ μετὰ
 σκέψιν.—ἀκολάστου] ἀπεριορι-
 στοῦ, τῇ ἰδίᾳ προαιρέσει ἀφαιμένου.

εἶναι, ἀλλὰ καὶ λέγειν αὐτὸν ἔφασαν ὡς δέοι τὸν στρατιώτην φοβεῖσθαι μᾶλλον τὸν ἄρχοντα ἢ τοὺς πολεμίους, εἰ μέλλει ἢ φυλακὰς φυλάξειν ἢ φίλων ἀφέξεσθαι ἢ ἀπροφασίστως ἵνα ἐπὶ τοὺς πολεμίους. Ἐν μὲν οὖν τοῖς δεινοῖς ἠθέλον αὐτοῦ ἀκούειν σφόδρα καὶ οὐκ ἂν ἄλλον ἠροῦντο οἱ στρατιῶται· καὶ γὰρ τὸ στυγρὸν αὐτοῦ τότε φαιδρὸν ἔφασαν φαίνεσθαι καὶ τὸ χαλεπὸν ἐρρωμένον πρὸς τοὺς πολεμίους ἐδόκει εἶναι, ὥστε σωτήριον οὐκ εἶχε φαίνετο. Ὅτε δ' ἔξω τοῦ δεινοῦ γένοιτο καὶ ἐξείη πρὸς ἄλλον ἀπιέναι, πολλοὶ αὐτὸν ἀπέλειπον· τὸ γὰρ ἐπίχαρι οὐκ εἶχεν, ἀλλ' αἰεὶ χαλεπὸς ἦν καὶ ὤμος· ὥστε δέκεντο πρὸς αὐτὸν οἱ στρατιῶται ὡσπερ παῖδες πρὸς διδάσκαλον. Καὶ γὰρ οὖν φιλία μὲν καὶ εὐνοία ἐπομένους οὐδέποτε εἶχε, οἴνιες δὲ ἢ ὑπὸ πύλεως τεταγμέ-

—ἔφασαν] οἱ παρόντες αὐτῶ, οἱ στρατιῶται του. — καὶ λέγειν] ὅτι ἔλεγε, διεκέρυττεν. — δέοι] ὅτι ἦτο ἀνάγκη. — εἰ μέλλει] εἰάν ἐμελλεν, ὅχι ἂν μέλλει.

§ 11. ἠθέλον] ἦσαν πρόθυμοι. — καὶ οὐκ ἂν ἠροῦντο] καὶ δὲν θὰ προετίμων αὐτοῦ ἄλλον στρατηγόν. — ἔπεται ἡ αἰτιολογία. — καὶ τὸ στυγρὸν αὐτοῦ] καὶ τὸ κατηφές του. — ἔφασαν φαίνεσθαι] εἶπον ὅτι ἐφαίνετο (εἶναι φαιδρὸν) χαρωπόν. — καὶ τὸ χαλεπὸν] αὐτοῦ = καὶ ἡ ἀυστηρότης του. — ἐδόκει εἶναι] τοὺς ἐφαίνετο ὅτι ἦτο (ἐρρωμένον) βίωμα ἐκφραστικόν. — πρὸς τοὺς πολεμίους] ἀπέναντι τῶν ἐχθρῶν. — τὰ οὐδέτερα ταῦτα (στυγρὸν, φαιδρὸν, χαλεπὸν) κείνται ἀντὶ οὐσιαστικῶν ἀφηρημένων, ὥστε περιττὴ ἢ προσθήκη τοῦ πρόσωπον, ὡς τινες ἐπεχείρησαν· σύνηθες δὲ εἰς τὸν Ἑλληνα λόγον ἡ τοιαύτη χρῆσις τῶν οὐδετέρων ἐπιθέτων ἀντὶ ἀφηρημένων οὐσιαστικῶν. — ὡς τε οὐκ εἶχε χαλεπὸν] τὸ χαλεπὸν ἐννοητέον καὶ ὡς

ὑποκείμενον καὶ ὡς κατηγορούμενον ἀντιθέτως τῷ σωτήριον ὥστε τὸ χαλεπὸν (ἢ ἀυστηρότης) αὐτοῦ οὐκ εἶχε ἐφαίνετο ὅτι ἦτο χαλεπὸν (δυσάρεστον), ἀλλὰ σωτήριον.

§ 12. ὅτε δ' ἔξω-γένοντο] ὅτε ὅμως οἱ στρατιῶται ἦσαν ἐκτός κινδύνου. — καὶ ἐξείη] (αὐτοῖς), καὶ ἦτο εἰς τὴν ἐξουσίαν των (καὶ ἐδύνατο) νὰ ὑπάγῃ πρὸς ἄλλον ἀρχηγόν (καθὸ μισθοφόροι). τότε πολλοὶ τὸν ἄφηνον (ἰδ. τὴν ἐν κεφ. δ' 2 σημ.) ἔπεται ἡ αἰτιολογία. — τὸ ἐπίχαρι] τὸν χαριέντα, εὐχάριστον τρόπον. — χαλεπὸς ἦν καὶ ὤμος] ἦτο ἀυστηρὸς καὶ σκληρὸς (τραχύς). — ὡς τε δέκεντο] τοιαύτην διάθεσιν εἶχον. — ὡσπερ παῖδες πρὸς διδάσκαλον] πάντα τὸ ἴδιον συνέβαινε· σημειοῖ ὁ K. II.

§ 13. καὶ γὰρ οὖν] καὶ διὰ ταῦτα λοιπόν. — οὐδέποτε εἶχε] ἀντικ. ἐννοεῖται τοὺς στρατιώτας, τὸ δὲ ἐπομένους εἶναι κατηγορούμενον. — οἴνιες δὲ] ὁ δὲ μεταβατικὸς ἐννοίας, ὅσοι ὅμως ἦ διότι ἦσαν διατεταγμένοι ὑπὸ πύλεως τινος, ὡς

- νοι ἢ ὑπὸ τοῦ δεῖσθαι ἢ ἄλλῃ τινὶ ἀνάγκῃ κατεχόμενοι παρεῖν
 14 αὐτῶ, σφόδρα πειθόμενοις ἐχρήτο. Ἐπεὶ δ' ἤρξαντο νικᾶν σὺν
 αὐτῶ τοὺς πολεμίους, ἤδη μεγάλα ἦν τὰ χρηοίμους ποιούντα εἶναι
 τοὺς σὺν αὐτῶ στρατιώτας· τό τε γὰρ πρὸς τοὺς πολεμίους θαρ-
 15 ραλέως ἔχειν παρῆν· καὶ τὸ τὴν παρ' ἐκείνου τιμωρίαν φοβεῖσθαι
 εὐτάκτους ἐποιεῖ. Τοιοῦτος μὲν δὴ ἄρχων ἦν· ἀρχεσθαι δὲ ὑπ'
 ἄλλων οὐ μάλᾳ ἐθέλειν ἔλεγτο. Ἦν δ' ὅτε ἐτελεύτα ἀμφὶ τὰ πεν-
 τήκοντ' ἔτη.
- 16 Προξένος δ' ὁ Βοιωτίος εὐθύς μὲν μειράκιον ὄν ἐπεθύμει γε-
 νέσθαι ἀνὴρ τὰ μεγάλα πράττειν ἱκανός· καὶ διὰ ταύτην τὴν ἐπι-
 17 θυμίαν ἔδωκε Γοργία ἀργύριον τῷ Λεοντίῳ. Ἐπεὶ δὲ συνεγένετο
 ἐκείνῳ, ἱκανὸς νόμισας ἤδη εἶναι καὶ ἀρχεῖν καὶ φίλος ὄν τοῖς

τε εἶναι παρ' αὐτῶ. — ἢ ὑπὸ τοῦ
 δεῖσθαι] ἢ ὑπὸ ἐνάσει ἀναγκάζεμε-
 νοι. — ἐχρήτο] ἀντικείμεν. αὐτοῖς.

§ 14. ἦδου] τότε πλέον. — τὰ
 ποιούντα] = τὰ συντελούντα. — τὰ
 χρηοίμους-εἶναι] ὥστε εἶναι χρη-
 σίμους τοὺς σὺν αὐτῶ στρατιώτας. —
 τό τε γὰρ κτλ.] διότι παρῆν αὐτοῖς
 (= εἶρον) τό τε θαρραλέως ἔχειν =
 καὶ τὸ νὰ εἶναι θαρραλέοι ἀπέναντι
 τῶν ἐχθρῶν. — καὶ τὸ φοβεῖσθαι]
 καὶ τὸ ὅτι φοβοῦντο τὴν ἐκ μέρους
 ἐκείνου τιμωρίαν ἔκμανεν αὐτοὺς εὐ-
 τάκτους. — μεθ' ὅλην τὴν γρηῃσιν
 τοῦ τε-καὶ ἢ συνθεσις· εἶναι κάπ-
 πως χαλαρὰ ἐνεκα τῆς προσθήκης
 τοῦ εὐτάκτους ἐποιεῖ δι' ἧς μίαν μόνην
 πρότασιν σύνθετον εἰς τοὺς προση-
 διορισμούς ἐπρεψεν εἰς δύο ἀπλᾶς
 προτάσεις, ἑκατέρωθεν θὰ ἦτο ἡ
 ἐκφρασις, εἰ ἔλεγεν· παρῆν γὰρ αὐ-
 τοῖς τό τε θαρραλέως ἔχειν πρὸς τοὺς
 πολεμίους· καὶ τὸ εὐτάκτους εἶναι διὰ
 τὸ τὴν παρ' ἐκείνου τιμωρίαν φοβεῖ-
 σθαι.

§ 15. ἐλέγτο] ἐκφράζεται οὕτω
 ὁ Ξεν. ὡς ἀβέβαιον ἂν τρώντι δὲν
 ᾔθελε πολὺ πολὺ (μάλᾳ) ν' ἀρχεταί.

ἀπὸ ἄλλου. καθόσον μᾶλλον ἐν
 βιβλ. Α'. γ' 15 ὁ Κλέαρχος διαση-
 ρισθῆ ὅτι καὶ ἀρχεσθαι ἐπίσταται,
 ὡς τις καὶ ἄλλος. ἀλλ' ἕως ἐκείνη
 ἦσαν πλαστά, ὡς ἐκ τῆς περιστά-
 σεως εἰρημένα οὗτω.

§ 16. εὐθύς μὲν μειράκιον. ὄν]
 εὐθύς ἐκ νεανικῆς ἡλικίας. — διὰ
 ταύτην τὴν ἐπιθυμίαν] ἔδ. τὰ
 ἐν κεφ. ε'. 15 σημειωθέντα περὶ τοῦ
 δεινὸς λέγειν. — ἔδωκεν ἀργύριον]
 ἐπλήρωσε διδάκτρα. — Γοργία-τῷ
 Λεοντίῳ] ἀπὸ Λεοντίου, πόλεως
 τῆς Σικελίας. Ἦν δὲ ὁ Γοργίας σοφι-
 στήσκαὶ ῥήτωρ διάσημος, ἐξ οὗ ἐπι-
 γράφεται καὶ τις τῶν Πλάτωνος
 διαλόγων.

§ 17. ἐπειδὴ δὲ συνεγένετο]
 τὸ συνεγένετο κείται ἐνταῦθα εἰς ἐν-
 νοίαν κάππως διάφορον τῆς ἐν Α'.
 α' 9, β' 29 καὶ Β'. ε' 28. ἐκφρά-
 ζει δηλ. συνέντευξιν διὰ μακροῦ
 χρόνου, ὅποια εἶναι ἡ καθηγεῖα· ἐ-
 πομένως δηλοῖ ἐμαθήτησεν. — ἦδου
 εἶναι] ὅτι ἦτο πλέον. — καὶ ἀρ-
 χεῖν-καὶ-μὴ ἠτεῶσθαι] προση-
 διορισμὸς τοῦ κατὰ τὴν ἀποδοτέον εἰς